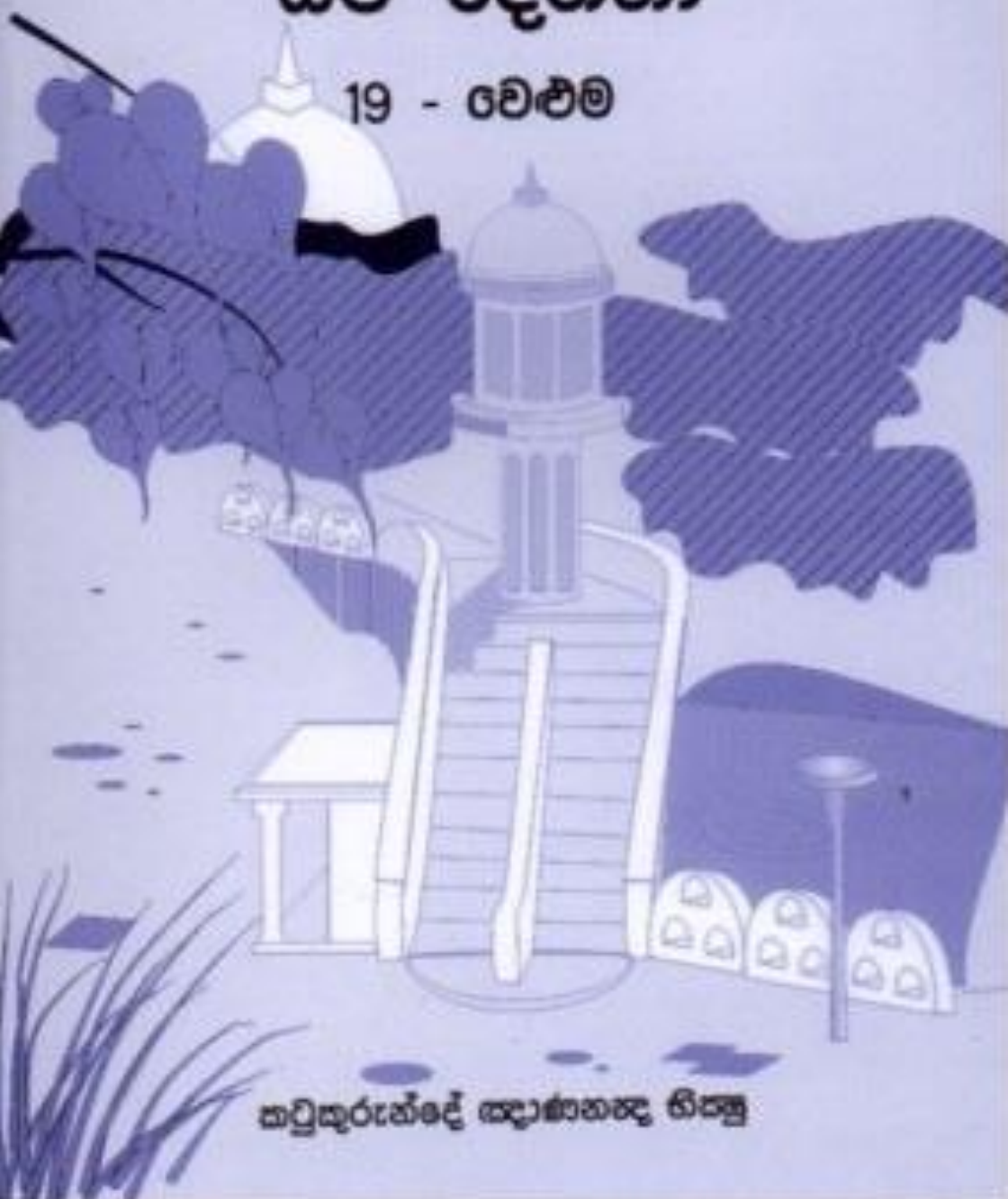

පහන් කණුව ධම් දේශනා

19 - වෙළුම

සටුසුරැන්දේ සුභාසසු හිසු

පහන් කණුව ධම් දේශනා

දහනවවන වෙළුම

කටුකුරුන්දේ ඥාණනන්ද හික්මු

ප්‍රකාශනය
කටුකුරුන්දේ ඥාණනන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය

2019

ධර්මදායක

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2019 ජූලි

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි

මුදලට විකිණීම සඳහා හෝ ලාභ ලැබීම පිණිස වන සියලු ආකාරයේ උපුටා ගැනීම්, නැවත පළ කිරීම් සපුරා තහනම්ය. මෙම දහම් පොත ධර්මදායක ලෙස නැවත පළ කිරීමට කටුකුරුන්දේ ඤාණනාද සඳහම් සෙනසුන් භාරය වෙත විමසීම් යොමු කරන්න. ධර්ම ග්‍රන්ථ සහ දේශනා සඳහා පිවිසෙන්න

www.seeingthroughthenet.net

ISBN 978-624-5061-00-6

විමසීම

කටුකුරුන්දේ ඤාණනාද සඳහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථනය: 0777127454

knssb@seeingthroughthenet.net

මුද්‍රණය

කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස්

17/2, පැඟිරිවත්ත පාර, ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ.

දුරකථනය: 0114870333

ධර්මදානයකි

මුදලට විකිණීම සඳහා තහනම් වෙයි.

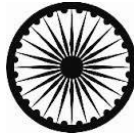
කතු හිමියන්ගේ දහම් පොත් ලබාගත හැකි ස්ථාන:

1. කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.
2. සුනිල් විජේසිංහ මහතා – 39/10, ශාන්ත ඊටා පාර, ගල්කිස්ස.
3. හේමමාලා ජයසිංහ මහත්මිය
29/8, පැඟිරිවත්ත මාවත, මිරිහාන, නුගේගොඩ.
4. වන්දන විජේරත්න මහතා
23/79A, 1 වන පටුමග, ධර්මපාල පෙදෙස, තලවතුගොඩ.
5. එස්. ඒ. සුරියාරච්චි මහතා
මොරටු ලීබඩු වෙළඳසැල, කඩ වීදිය, දේවාලේගම.
6. එස්. ඒ. ලයනල් මහතා
140/19, රුහුණසිරි උද්‍යානය, හක්මන පාර, මාතර.
7. සිරිමා විජේරත්න මහත්මිය – 15, ඇලපාත, රත්නපුර.
8. මහාචාර්ය කේ. එම්. විජේරත්න මහතා, දන්ත විද්‍යා පීඨය,
පේරාදෙණි විශ්ව විද්‍යාලය, පේරාදෙණිය.
9. වෛද්‍ය පී. වීරසිංහ මහතා
බණ්ඩාර බුලංකුලම, ලංකාරාම පාර, අනුරාධපුර.
10. ආර්. ඒ. වන්දි රණසිංහ මහත්මිය
සටුච්චියෝ 'වායා', රෝහල හන්දිය, පොළොන්නරුව.
11. තේරා විජේසුන්දර මහත්මිය
ඉළක්පිටිය බෙහෙත් ශාලාව, ඉළක්පිටිය, ගැටහැත්ත.
12. ඩී. සී. ඒ. නිශ්ශංක මහතා – 91A, වුඩ්වර්ඩ් පාර, ගාල්ල.
13. ඩබ්ලිව්. ඒ. සුමිත් ප්‍රියදර්ශන මහතා
සුමිත් මෝටර්ස් (ස.තො.ස ඉදිරිපිට), 163G, වතුපිටිවල, නිට්ටඹුව.
14. Mr. Janitha Wijesinghe (janithasw@gmail.com)
47 Putters Circuit, Blacktown, NSW 2148, Australia.
15. Mr. Siyuranga Koswatta (koswatta@gmail.com)
11 Gleneida Ridge Rd, Carmel, NY 10512, USA.

www.seeingthroughthenet.net

සබ්බ පාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පදා
ස්වීතන පරියොදාපනං
ඵතං බුද්ධානසාසනං

- බුද්ධ චග්ග, ධම්ම පදාය

හැම පවිනී
කුසල් වෙනටම
සිත පිරිසිදු
සස්න මෙයමැයි හැම

වැළැකුම
ඵළැඹුම
කැරුම
බුදුන්ගෙම

පටුන

හැඳින්වීම	vi
ප්‍රකාශක නිවේදනය	ix
අමා ගඟ	x
91. 'චුතිං යො වෙදි සත්තානං' (පහන් කණුව 33)	1
92. 'න අත්තහෙතු න පරස්සහෙතු' (පහන් කණුව 103)	29
93. 'අසතං භාවන මිච්ඡය්‍ය' (පහන් කණුව 115)	53
94. 'යාවද්දෙව අනත්තං' (පහන් කණුව 122)	77
95. 'න ගණො න පුර්කඛනො චරො' (පහන් කණුව 179)	99

හැඳින්වීම

දහම් දන හැමදන්ම	පරදයි
දහමිරස හැම රසම	පරදයි
දම් ඇලුම හැම ඇලුම්	පරදයි
නිවන් සුව හැමදුක්ම	පරදයි

අනුතතර ධර්මාඡයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිඡයට අරමුණුවූයේ දෙව් මිනිසුන්ගේ චිතත සනාතනයයි. අනාදිමත් කාලයක් තුළ මෝහයෙන් මුළාවී සසර දුක් ගින්තෙන් දූවෙමින් සිටින ලෝ සතුන්ගේ සිත් සතන් දහම් අමා දහරින් සිසිල් කර අමා මහ නිවනින් නිවා සුවපත් කිරීම ඒ මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිඡය පරමාථය විය. දුක් ගිනි වඩන දිග්විඡය වෙනුවට දුක් ගිනි නිවන ධර්මවිඡයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට හඳුන්වා දුන්හ.

ධර්මදනය අන් හැම දනයකටම වඩා උතුම් වන්නේ සිතකට වැටෙන දහම් පදයකින් පුණී ජීවිත පරිවර්තනයක් පවා සිදුවිය හැකි බැවිනි. බාහිර වස්තු දනයෙන් සැලසෙන තාවකාලික සහනය මෙන් නොව, එය සනාතන සැනසුමකට මඟ හෙළිකරයි. මොහොතකට දිවගට දැනී-නොදැනී යන ආම්ස රසය මෙන් නොව, නිරාම්ස දහම් රසය අසහනය දුරුකොට සිත් සනහන ගැඹුරු අථී රසයකි. සසර වඩන ගේහසිත ඇලුම් මෙන් නොව, ලොවුතුරු දහමට ඇති ඇල්ම සසර ගමන කෙටිකරයි. තණ්හා පිපාසය සන්හිඳුවන අමා මහ නිවන සියලු සසර දුක් නිවාරණය කරයි. ‘නිවනේ නිවීම’ පොත් පෙළෙන් අප දියත් කළ ධර්මදන වැඩ පිළිවෙළෙහි දෙවැනි අදියර වශයෙන් මේ ‘පහන් කණුව ධර්ම දේශනා’ පොත් පෙළ එළිදකී. මිනිරිගල නිස්සරණ වන සෙනසුනෙහි යෝගාවචර සඟපිරිස හමුවේ අප විසින් දේශනා කරන්නට යෙදුන දෙසුම් 33 ක් රැගත් යටකී පොත් පෙළට වඩා සරල අන්දමින්, ඡන ජීවිතයේ එදිනෙදා ගැටළුවලට එල්ලකොට දෙසන ලද බැවින් මෙම ධර්මදේශනා මාලාව බොහෝ දෙනෙකුට වැඩදයක වනු ඇතැයි සිතමු. සසරදුක් ලියලවන විවිධ විෂම දෘෂ්ටි මතවාදයන්ගෙන් ගැවසීගත් පොත් පත් සඟරා ‘සහරාවක’ අතරමංව සිටින වත්මන් පාඨක සමාඡයට මේ තුළින් ලොවුතුරු මඟට යම් ‘තරු සලකුණක්’ හෝ ලැබෙනොත් අප දුරු උත්සාහය සඵල වූ ලෙස සළකමු.

‘ආනුපුබ්බි කථා’ නම් වූ අනුපිළිවෙළ කථාමාරීයක් අනුගමනය කරමින් දහම් දෙසු බුදුපියාණෝ එවැනිම ‘අනුපිළිවෙළ කථාවක්’ ධර්මදේශකයින්ට අනුදෑන වදළහ. දන කථාව, සීල කථාව, සගග කථාව, කාමයන්ගේ ආදීනව හා නෙකඛමමයෙහි ආනිසංස ඒ අනුපිළිවෙළ කථාවට අයත්වේ. ඒ සියල්ල තුළින් සකස් වූ, මෘදුවූ, පුබුදුවූ, පහන්වූ

සිතට වතුරාසීඝ්‍රය දේශනාව මැනවින් විෂය වේ. දේශනා විලාස වශයෙන් සලකන කළ, බුද්ධ දේශනාවෙහි ඉස්මතුව පෙනෙන ආදර්ශවත් අංග සතරක්ද ඇත. එනම්, උපමා, නිදර්ශන, ආදියෙන් ධර්ම කරුණු සැදුරිනස කිරීම (සැදුසෙසති) සිත් කාවදින අන්දමින් ඒත්තු ගන්වාලීම (සමාදපෙති) ඒවා ප්‍රතිපත්තියට නැවීමෙහිලා උත්සාහවත් කිරීම (සමුත්තෙපෙති) සහ අසන්නන්ගේ සිත්සතන් ප්‍රසාදයට පත්කිරීමයි (සමපහංසෙති).

ධම්මපදයෙන් තෝරාගත් ගාථා මාතෘකා කොටගෙන පැවැත්වෙන මෙම දෙසුම් පෙළෙහිදී ද හැකිතාක් දුරට ඉහත සඳහන් මූලධර්ම අනුගමනය කිරීමට තැත් දරුවෙමු. බුද්ධාත්පාද කාලයක ලැබිය හැකි අග්‍රඵලය වන අර්භත් ඵලයෙන්ම දේශනාවක් කුඵගන්වීමට උනන්දු වීමු. වෙනත් සුලභ ලෞකික පරමාථී තුළ අසන්නන් සිරකොට නොතබා, බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ අප්‍රමාද පදය සිහිගන්වමින් සංසාර විමුක්තිය දෙසටම ඔවුන් යොමු කරවීම අපගේ පරම අධ්‍යාශය විය. ‘පහන් කණුවෙන්’ විහිදෙන මෙම ධර්මාලෝකයෙන් ලෝකයාට නිවන් මඟ හෙළි පෙහෙළි වේවා!

දෙස් විදෙස් වැසි සැදුහැවත් පරිත්‍යාගශීලී විශාල පිරිසකගේ නොමසුරු ආධාරයෙන් ‘අමා ගඟ’ දිනෙන් දින පුළුල් වෙමින් ගලායයි. එයින් ජනිත පුණ්‍ය ශක්තිය ඔවුන්හට පරම ශාන්ත නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවා!

‘විරං තිට්ඨතු ලොකසමීං - සමමාසමබුද්ධ සාසනං’

මෙයට,
සසුන් ලැදී
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ භික්ෂු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරදන
(2560) 2016 ජුනි

සටහන

අපගේ ගුරු දේවයන් වහන්සේගේ පිරිසිදු ධර්මය වැඩපිළිවෙල දෙස් විදෙස් දහම් පිපාසිතයන් උදෙසා තවදුරටත් මෙසේ එළිදැක්වීමට ලැබීම අප වෙත පැවරුණු මහත් භාග්‍යයක් ලෙස සලකමු. පටිගත කළ ‘පහන් කණුව’ දෙසුම් පිටපත් කරදීමේ සහ සෝදුපත් බැලීමේ කාර්යයන්ට සහාය වන පින්වත් සිරිමා විජේරත්න, ලිලියන් රත්නායක සහ වත්සලා කරුණාරත්න යන මහත්මීන්ටත්, අපගේ පොතපත මුද්‍රණය කරදෙන කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස් සමාගමේ සී. ජයසෝම මහතා ඇතුළු සැමටද අපගේ පුණ්‍යානුමෝදනාව හිමිවේ.

මෙයට,
සසුන් ලැදි
අනුශාසක - මිල්ලතේ සුභුති භික්ෂු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරදන
(2562) 2019 මාර්තු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය ප්‍රකාශක නිවේදනය

‘කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය’ පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් සම්පාදිත සියලුම ධර්ම ග්‍රන්ථ හා දේශිත ධර්ම දේශනා පිරිසිදු ධර්ම දනයක් වශයෙන්ම ධර්ම පිපාසිත ලෝකයාහට ප්‍රදානය කිරීමේ උන්වහන්සේගේ අභිමතාර්ථය ඉටු කිරීමට ඇප කැප වී සිටියි. මේ අනුව ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සහ බෙදහැරීම පිළිබඳ කාර්යභාරයත්, ධර්ම දේශනා සංයුක්ත තැටිගත කිරීම සහ www.seeingthroughthenet.net වෙබ් අඩවිය, www.facebook.com/seeingthrough සමාජ ජාල අඩවිය පවත්වාගෙන යාමත් කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරයේ වගකීම වනු ඇත.

දෙස් විදෙස් වැසි ධර්මකාමී පාඨක ශ්‍රාවක විශාල පිරිසක් වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වන මෙම පුළුල් ධර්මදාන වැඩ පිළිවෙලට දයකවීමට කැමති පින්වතුන්හට පහත සඳහන් බැංකු ගිණුමට තම ආධාර මුදල් යොමුකිරීමට අවස්ථාව ඇත.

මෙම ධර්ම දාන වැඩපිළිවෙලට ආධාර එවීම පිළිබඳ සියලු විමසීම්:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.
දුරකථන අංක: 0777127454
ඊමේල් ලිපිනය: knssb@seeingthroughthenet.net

ආධාර මුදල් යොමු කිරීම:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය (K.N.S.S.B)
ගිණුම් අංක: 007060000241
සම්පත් බැංකුව, SWIFT: BSAMLK LX
ශාඛා අංකය: 070
ශාඛාව: ආර්. ජී. සේනානායක මාවත, කොළඹ - 07.

අමා ගඟ

මහවැලි ගඟ උතුරට හැරවීමෙන් පසු එතෙක් නිසරු මුඩු බිම් ලෙස පැවති පෙදෙස්වල සිදුවූයේ ඉමහත් වෙනසෙකි. පිපාසයට පැත් බිඳක් නොලබා සිටි ගොවිහු පෙදෙස පුරා නිහඬව ගලා යන සිසිල් දිය දහරින් පිනා ගියහ. මැලවුණු ගොයම සරුව නිල්වත්ව කරලින් බර විය. මල් පලින් ගැවසීගත් තුරු-ලිය බලා සැනසෙන පෙදෙස් වැසියෝ තුටු කඳුළු වගුළහ.

දහම් අමා ගඟ 'උතුරට' හැරවීමේ වැඩ පිළිවෙළක් මෙයට තෙවසරකට පෙර ඇරඹුණි. දහම් පත-පොත තබා 'එද-වේල' සඳහා වත් වියපැහැදුම් කිරීමට වත්-කමක් නැත්තෝ, නිහඬව නොමිලයේ ගලායන අම්ල දහම් අමා දිය දහරින් සදහම් පිපාසය සන්සිඳුවා ගත්හ. අරිටු මිසදිටු හැර, සැදුනැයෙන් සරුව, ගුණ නුවණින් බරව පිළිවෙත් මගට නැමී ගත්හ. ලොවී-ලොවුතුරු මල් පල නෙළා ගනිමින් හද පුරා පිරි බැතියෙන් නන් අයුරින් සොම්නස පළ කළහ.

'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය' නමින් දියත් කළ මෙම ධම්දන වැඩපිළිවෙළ සඳහා අපගෙන් වැයවුණේ පිරිසිදු ධම්දන සංකල්පය පමණි. අමාගඟ 'උතුරට' හැරවූවෝ සසුන් ගුණ හඳුනන පරිත්‍යාගශීලී සැදුහැවත්හුමය. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළ එළි දැක්වීමෙන් නොනැවතී 'පහන් කණුව ධම්දේශනා' පොත් පෙළෙහි 'බර පැන' දැරීමටත්, දෙස්-විදෙස්වල දහම් පිපාසිතයින් උදෙසා අප අතින් ලියැවෙන අනිකුත් පොත-පත ඒ අයුරින්ම එළි දැක්වීමටත් ඔවුහු උත්සුක වූහ. 'දෙන දේ පිරිසිදුවම දීමේ' අදහසින් අම්ල වූ දහම ඊට නිසි ශෝභන මුද්‍රණයකින්ම ධම්කාමීන් අතට පත් කිරීමට පියවර ගත්හ. මුද්‍රිත පිටපත් සංඛ්‍යාව අවසන්වනු හා සමගම 'නැවත මුද්‍රණ' පළකිරීමෙන් දහම් අමා ගඟ වියළී යා නොදීමට දැඩි අදිටනකින් ඇප කැපවූහ.

'පොත් අලෙවිය' පිළිබඳව මෙකල බහුලව දක්නට ලැබෙන වාණිජ සංකල්පයට පිටුපා, තහංචි වලින් තොරව, තමන් අතට නොමිලයේම පත් කැරෙන 'දහම් පඬුර' තුළින් ධම්දන සංකල්පයෙහි අගය වටහාගත් බොහෝ පාඨක පින්වත්හු තමන් ලද රස අහරක්, නෑ-හිතවතුන් සමග බෙද-හද ගන්නාක් මෙන් නොමසුරුව අන් දහම් ළැදියනටද දී ධම් දනයට සහභාගී වූහ. ඉනුදු නොනැවතී, ශක්ති පමණින් 'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණභාරයට' උරදීමටද ඉදිරිපත්වූහ. ඇතැමෙක්

ලොකු කුඩා දහම් පොත් මුද්‍රණය කරවීමේ හා නැවත-නැවත මුද්‍රණය කරවීමේ බරපැන ඉසිලීමට පවා පසුබට නොවූහ.

සම්බුදු සසුන මේ ලක් පොළොවෙහි පවතින තාක් මේ දහම් අමාගඟ ලෝ සතුන් සිත් සනහමින් නොසිඳී ගලා යේවා යනු අපගේ පැතුමයි.

‘සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති’

මෙයට,
සසුන් ලැදී
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ භික්ෂු

පොත්ගුල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
‘පහන් කණුව’
කන්දේගෙදර, දේවාලේගම.
2000 ජූනි 05 (2544 පොසොන්)

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

19 – වෙළුම

ප්‍රථම මුද්‍රණය

පිටපත් 1000 කින් යුත් මෙම ප්‍රථම මුද්‍රණය ධර්මදාන වශයෙන් පාඨකයින් අතට පත්කරන පින්වත් පිරිසට එම ධර්මදානමය කුශලය පරම ශාන්ත උතුම් නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවායි පතමු.

– අනුශාසක
(2563) - 2019 ජූලි

පුණ්‍යානුමෝදනාව

‘සද්ධර්මයේ ගැඹුර දැකිය යුත්තේ සරලත්වය තුළින් නිර්මල ජලාශයක පතුල දකින්නා වගේ’ යයි සිහිපත් කර, බෞද්ධයාගේ අත්පොත ලෙස සැලකෙන ‘ධම්ම පදයේ’ ගාථා රත්නයන් පැහැදිලි කරදී අප ‘නිවනට’ යොමු කළ අතිපූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ මහා ස්වාමීන්වහන්සේට මෙම ‘පහන් කණුව ධර්ම දේශනා’ ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය උපහාරයක් වේවා!

එසේම එයින් ජනිත වන කුසලය උන්වහන්සේ පැතු අයුරු නිවන් මග සාක්‍ෂාත් කිරීමට උපනිශ්‍රය සම්පතක් වේවා!

සාධු! සාධු! සාධු!

91 වන දේශනය

91 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 33)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

චූතිං යො වෙදි සත්තානං - උප්පත්තිංවෙව සබ්බසො

අසත්තං සුගතං බුද්ධං - තමහං බුද්ධි මුඛමණං

යස්ස ගතිං න ජානනති - දෙවා ගඤ්ඤිමානුසා

බිණාසවං අරහන්තං - තමහං බුද්ධි මුඛමණං’ති

– ධම්මපද, බ්‍රාහ්මන වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

ජීවිතයක ආරම්භයත් අවසානයත් හැටියට සැලකෙන උත්පත්තියත් මරණයත් ගැන කවදත් ලෝකයා අතර ලොකු කුතුහලයක් තිබෙනවා. මේ සත්ත්වයා කොහේ ඉඳලා මෙතෙතට ආවද - මේ ලෝකෙට ආවද, මැරුණට පස්සෙ කොතැනට යනවද කියන ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු බොහොම දෙනෙක් බලාපොරොත්තු වෙනවා. විශේෂයෙන්ම තම තමන්ගේ නෑ හිතවතුන් මියගියාට පස්සෙ ඒ අය උපන් තැන දැනගන්න අපි බොහොම දෙනෙක් ආසා කරනවා. සමථ භාවනාවෙන් අහිඟු කියන ඒ විශේෂ ශක්තීන් උපදවාගත්තු යෝගීන්ට, බුද්ධශාසනයෙන් පිට හිටි අයට පවා කෙනෙක් මියගියාට පස්සෙ උපදින තැන කියන්න යම්කිසි ශක්තියක් - සීමිත ශක්තියක් තිබුණා. නමුත් උත්පත්තියත් මරණයත් පිළිබඳව ඉතාමත්ම ගැඹුරු පිරිසිදුම දර්ශනය ලෝකයට ඉදිරිපත් කළේ තිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේයි. අන්න ඒ උත්තරීතර දර්ශනයට අදාල ගාථා දෙකක් තමයි අපි මේ මාතෘකා වශයෙන් තැබුවේ. ඒකට සම්බන්ධ නිදන කථාවෙනුත් ඒ උත්තරීතර දර්ශනය පිළිබඳ යම්කිසි අවබෝධයක් අපට ලබාගන්න පුළුවන් වෙනවා.

බුද්ධ කාලයේ රජගහ නුවර හිටියා වංගීස කියලා බ්‍රාහ්මණයෙක්. මේ බ්‍රාහ්මණයාට පුළුවන් කෙනෙක් මියගියාට පස්සෙ ඒ තැනැත්තාගේ හිස්කබලට තට්ටු කරලා ඒ තැනැත්තා කොහේද උපන්නේ කියලා කියන්න. නිරයේද, ප්‍රේතලෝකයේද, තිරිසන්ලෝකයේද, මනුෂ්‍ය ලෝකයේද, දිව්‍යලෝකයේද කියලා කියන්න පුළුවන්කමක් තිබුණා. මේ හැකියාව ගැන දැනගත්තු අනිත් බ්‍රාහ්මණයෝ එකතුවෙලා, දැන් මෙයා උපකාර කරගෙන අපට පුළුවන් මුලු ලෝකෙම කන්න කියලා - ඒ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

කියන්නේ ලෝකයාගේ ලාභ සත්කාර ලබාගන්න පුළුවන් කියලා හිතාගෙන මේ මනුෂ්‍යයාට රතු වස්ත්‍ර අන්දවලා අමුතු හැඩයක් ගන්වලා ඒ ඒ ගම් නියමිගම් දනව් වල මේ තැනැත්තා එක්ක යමින් මනුෂ්‍යයින්ට කියනවා 'නුඹලාගේ ඒ මියගිය නෑ හිතවතුන්ගේ උපන් තැන යම්කිසි ගාස්තුවක් ගෙවලා මේ තැනැත්තාගෙන් අහගන්න' කියලා. ඉතින් බොහොම විශාල පිරිසක් එයින් ඒ විදියට තම තමන්ගේ නෑයන් උපන් තැන එහෙම අහගත්තා.

මේ විදියට මේ පිරිස ක්‍රමක්‍රමයෙන් පළාත් වලට ඇවිල්ලා සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමය කිට්ටුව තැනක නවාතැන් ගත්තා. පහුවෙනිද උදේ මේ ශ්‍රද්ධාවන්ත පිරිස් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් බණ අහන්න යනවා දැකලා මේ අය අහනවා 'කොහෙද යන්න?' කියලා. 'අපි මේ අපේ ගාස්තෘන්වහන්සේගෙන් බණ අහන්න යනවා' කිව්වහම 'ඒ ගාස්තෘන්වහන්සේගෙන් මොන වැඩක්ද, අපේ මේ බ්‍රාහ්මණයාට - වංගීසට තිබෙනවා මෙන්න මෙහෙම විශේෂ ශක්තියක්, එයින් ප්‍රයෝජනයගන්න' කියලා ඒ අය පොළඹවන්න උත්සාහ කළා. නමුත් මේ සැදුහැවත් අය 'ඔය කියන වංගීසට වැඩිය අපේ ගාස්තෘන්වහන්සේ උසස්' කියලා ඔය විදියට වාද විවාද කරලා අන්තිමට අර වංගීස බ්‍රාහ්මණයන් අර බමුණු පිරිසත් එකතු කරගෙන ගියා බුදුපියාණන් වහන්සේ ලඟට, කවුද මේ දෙන්නාගෙන් වැඩිය දක්ෂයා කියලා තෝරගන්න.

ඒ එන වෙලාව වෙනකොටම බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ කාරණය කලින්ම දැනගෙන, මියගිහිල්ලා නිරයේ උපන්න කෙනෙකුගෙන්, දිව්‍යලෝකයේ උපන්න කෙනෙකුගෙන්, මනුෂ්‍ය ලෝකයේ උපන්න කෙනෙකුගෙන්, තිරිසනුන් අතර උපන්න කෙනෙකුගෙන් හිස්කබල් ගෙනල්ලා - ඒ වගේම තවත් හිස්කබලක් ගෙනාවා රහතන්වහන්සේ කෙනෙකුගේ. ඔය විදියට හිස්කබල් පහක්ම ගෙනල්ලා එතන සුදනම් කරලා තැබුවා. මේ වංගීස බ්‍රාහ්මණයා ආවහම මෙහෙම හපන්කමක් කරන්න පුළුවන්ද කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ විමසලා, 'ඔව් මට පුළුවන්' කියලා කිව්වහම 'හොඳයි එහෙනම් මෙන්න මේ හිස්කබලට තට්ටු කරලා කියන්න මේ තැනැත්තා කොහෙද උපන්න කියලා. අර නිරයේ උපන් තැනැත්තා පිළිබඳ - ඒක හරියට කිව්වා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒකට සාදුකාර දීලා බොහොම හොඳයි කියලා, ඊළඟට තිරිසන් ලෝකයේ උපන්න කෙනා ගැන, මනුෂ්‍ය

ලෝකයේ උපන්න කෙනා ගැන, දිව්‍යලෝකයේ උපන්න කෙනා ගැන හරියාකාර පිළිතුරු දුන්න නිසා ඒකට සාදුකාර දුන්නා. පස්වෙනුව අර රහතන්වහන්සේගේ හිස්කබලට තට්ටු කරලා කොහෙද උපන්න කියලා ඇහුවම වංගීස බ්‍රාහ්මණයාට කට උත්තර නෑ.

එතකොට ඒකට උත්තරයක් නැතුව ඉන්න අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මොකද දන්නෙ නැන්ද උපන්න තැන?' කියලා. 'මටනම් තේරෙන්නෙ නැහැ' කියලා කිව්වා. එතකොට 'මමනම් දන්නවා' කිව්වා. අන්න එතකොට වංගීස බ්‍රාහ්මණයා බුදුරජාණන් වහන්සේට ආරාධනා කරනවා 'එහෙනම් මට ඒ මන්ත්‍රය උගන්නන්න. මටත් ඒක දැනගන්න ඇත්නම්'. එහෙම කිවුවේ ඒ ටිකත් දැනගත්තොත් මුලු දඹදිවම තමන්ට නතු කරගන්න පුලුවන් කියලා හිතාගෙනෙයි වංගීස බ්‍රාහ්මණයා. බුදුපියාණන් වහන්සේ උත්තර දුන්නා 'එහෙම අපි ඒ විදියට මන්තර දෙන්නෙ නැහැ. අපි ළඟ පැවිදි වෙන කෙනාට විතරයි ඒ මන්තර දෙන්නෙ' කියලා. 'හා එහෙනම් මං පැවිදි වෙන්නම්' කිව්වා.

මන්ත්‍රය ලබාගන්නා අදහසින් වංගීස බ්‍රාහ්මණයා පැවිදි වුණා. පැවිදි වෙලා උපසම්පදත් වුණා. මේ පින්වතුනුත් දන්නවා පැවිදි වීමේදී පළමුවෙන්ම දෙන කමටහන තව පංචක කර්මස්ථානය. පිළිකුල් භාවනාවට අදල ඒ කොටස් පහ. මේ බ්‍රාහ්මණයාට ඒ තව පංචකයෙන් පටන් ගෙන කොටින්ම පිළිකුල් භාවනාව - මේ දෙතිස් කුණප කොටස් පිළිබඳ භාවනාවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දුන්නේ. ඒකත් හරියටම ගැලපෙනවා. ඒකත් මන්තරයක් වගේ. මොකද ඒ කුණප කොට්ඨාස පිළිබඳ දැන් මේ පින්වතුනුත් දන්නවා - මේ උපාසක අම්මලා පවා කවුරුත් දන්නවා 'අතරී ඉමසමිං කායෙ කෙසා, ලොමා, නධා, දන්තා, තවො' ඔය විදියට මේක සජ්ඣායනා කරන එක තමයි ආරම්භක වශයෙන් කරන්නේ. විශේෂයෙන්ම ඒ පැවිදි වීමේදී, පැවිදි වෙන අවස්ථාවේදී අනුලෝම ප්‍රතිලෝම වශයෙන් මේ කොටස් සජ්ඣායනා කරන්න සලස්වනවා. කෙසා, ලොමා, නධා, දන්තා, තවො. තවො, දන්තා, නධා, ලොමා, කෙසා. ඔය විදියට අනුලෝම ප්‍රතිලෝම වශයෙන්. ඒ කියන්නේ මුල ඉඳන් අගට, අග ඉඳන් මුලට. එහෙම සජ්ඣායනා කරවන්නේ ඒ කමටහන හිතට පුරුදු කරන්නයි. ඒ විදියට මේ කර්මස්ථානය දුන්නා.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ බ්‍රාහ්මණයා ඒ කර්මස්ථානය පුරුදු කරන අතරේ විටින් විට තමන්ගේ අර යාච් බ්‍රාහ්මණයා ඇවිල්ලා 'කොහොමද මන්තරේ ඉගෙන ගත්තද?' කියලා අහනවා. 'මං ඉක්මනට ඉගෙනගෙන එන්නම්' කියලා මේ බ්‍රාහ්මණයා පිළිතුරු දෙනවා. ඔහොම ඔහොම සජ්ඣායනා කර කර යන අතරේ මේ බ්‍රාහ්මණයා - අපට අර නිකන් වචනයක් හැටියට කියතොත් දන්නෙම නැතුව රහත් වුණා වගේ එකක් වුණා. ඒ කියන්නෙ රහත් වුණා. ඒ කියන්නෙ ඒ බ්‍රාහ්මණයාත් සාමාන්‍ය කෙනෙක් නෙවෙයි, අතීත සංසාරයේ ඒවා පුරුදු කළ කෙනෙක් වෙන්න ඇති. කමටහන හරියට වැටුණා. ලොකු ඕනකමක් තිබෙනවා. ඡන්දය තියෙනවා. ඕනෙකම තිබෙනවා. ඉතින් මෙහෙම භාවනා කරගෙන යද්දි අවසානයේ ක්‍රමානුකූලව රහත් වුණා. රහත් වුණාට පස්සෙ අර බ්‍රාහ්මණයා නැවතත් ඇවිල්ලා 'කොහොමද මන්ත්‍රය ඉගෙනගත්තද? ආයෙත් අපිට එකතුවෙනවද?' කියලා ඇහුවම 'දැන් ඉතින් මට මේ මහණකම අත ඇරලා යන්න බෑ' කියලා පිළිතුරු දුන්නා. ඉතින් අනිත් සංඝයාවහන්සේලා හිතුවා - ඒ විදියේ ප්‍රකාශයක් කරනකොට සාමාන්‍යයෙන් මේ සංඝයාවහන්සේ ඇසුරු කරන අය තේරුම්ගන්නවා ඒ කියාපු හිඤ්ච රහත් වුණා කියලා.

එහෙම හිතලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට ඇවිල්ලා අර අනිත් සංඝයාවහන්සේලා ප්‍රකාශ කරනවා 'මේ බ්‍රාහ්මණයා තමන් ලබාගත්තු නැති දෙයක් ලබාගත්තයි කියලා කියනවා' කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'එහෙම නෙවෙයි මහණෙනි, මේ මගේ පුත්‍රයා ඒ සියලු කෙලෙස් නසලා අරහත්වය ලබාගත්තා. මේ මගේ වංගීස කියන මේ පුත්‍රයා චූතියත්, ප්‍රතිසන්ධියත් - චූතියත්, උත්පත්තියත් - ඒ කියන්නෙ මරණයත් උපතත් පිළිබඳ ඉතාමත්ම පිරිසිදු දර්ශනය ලබාගත්තා' කියලා ප්‍රකාශ කරලා තමයි අපි අර කලින් සඳහන් කළ ගාථා දෙක වදලේ.

චූතීං යො වෙදි සත්තානං - උප්පත්තීංවෙච සබ්බසො
අසත්තං සුගතං බුද්ධං - තමහං බුද්ධී බ්‍රාහ්මණං

යම් කෙනෙක් සත්ත්වයින්ගේ මරණයත් උපතත්, හැම ආකාරයකින්ම, සර්වප්‍රකාරයෙන්ම තේරුම් ගත්තද, නොඇලුනාවූ, ප්‍රතිපත්ති මාර්ගයෙහි ගමන් කළාවූ, අසත්තං සුගතං බුද්ධං - චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කළාවූ - එතන බුද්ධ කියලා කියන්නෙ චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කළාවූ, අන්න එබඳු තැනැත්තාට මම නියම බ්‍රාහ්මණයා යැයි කියමි. නියම බමුණා යැයි කියමි. බ්‍රාහ්මණ පදය

යොදනවා මේ ශාසනයේ රහතන්වහන්සේට, කුල වශයෙන් උපන් කෙනෙකුට නෙමෙයි, රහතන්වහන්සේයි නියම බ්‍රාහ්මණ කියලා කියන්නෙ. ඊළඟට අනිත් ගාථාවෙන් ප්‍රකාශ කරන්නෙ,

යසස ගතීං න ජානනි - දෙවා ගන්ධබ්බ මානුසා
බීණාසවං අරහනතං - තමහං බ්‍රුමී බ්‍රාහ්මණා

යම් කෙනෙකු මියගිහිල්ලා උපන් තැන දෙවියන්වත්, ගාන්ධර්වයින්වත්, මනුෂ්‍යයින්වත් ඒ කිසිම කෙනෙකුට දැනගන්න බැරිද, එබඳුවූ ඒ ආශ්‍රවයන්, ඒ කෙලෙස් නැති කළාවූ රහතන්වහන්සේට මම බ්‍රාහ්මණයා යැයි කියමි කියන ඒ ගාථා දෙකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ වදළේ. ඒවා අහලා මාර්ගඵල අවබෝධය ලබාගත්තු බව සඳහන් වෙනවා ඇතැම් ස්වාමීන්වහන්සේලා. ඉතින් මේ කථාන්තරයත්, මේ ගාථාවලත් ආශ්‍රයෙන් අපට අපේ මේ ජීවිත හැඩගස්වාගැනීමට නිවන්මඟ යාමට අවශ්‍ය වෙන වැදගත් කාරණා මතුකරගන්න පුළුවනි. දැන් මේ ගාථාවේම කියවෙනවා උත්පත්තියත් මරණයත් කියන දෙක පිළිබඳ ඉතාමත්ම පිරිසිදු අවබෝධයක් රහතන්වහන්සේ ලබාගන්නා කියලා. ඒ වගේම රහතන්වහන්සේ මියගියාට පස්සෙ ගිය තැන කිසිම කෙනෙකුට කියන්න බැරිය, දෙවියන්ටත්, මනුෂ්‍යයින්ටවත් කිසිම කෙනෙකුට කියන්න බැරිය. මේකට හේතුව මොකද මේ පින්වතුනුත් හොඳට දන්නවා රහත් වීම කියන්නෙ, නිවන් දැකීම කියන්නෙ මේ සංසාර පැවැත්ම කෙළවර කිරීමයි. තවත් කොතැනකවත් උපදින්න ඉඩක් නෑ. නිවී ගිය පහනක් වගේ ඒ තැනැත්තා නැවත කොතැනකවත් උපතක් ලබන්නෙ නෑ. ඒක නිසයි දකින්න බැරි වෙන්නෙ.

ඒ වගේම ඒ විමුක්තිය ලබන්නෙන් උපතත් මරණයත් පිළිබඳ ඉතාම ගැඹුරු ආකාරයකින් අවබෝධ කරගැනීමෙන්. ඒ අවබෝධය තුළින්මයි ඒක ප්‍රභාණය කරන්නෙ. උපතත් මරණයත් පිළිබඳ ඒ අදහස. දැන් ලෝකයේ උපතයි කියලා කියනකොට මව් කුසින් බිහිවන සත්ත්වයින්, එහෙම නැත්නම් බිත්තර වලින්, ඔය නොයෙකුත් ආකාරයකින් තවත් සත්ත්වයින් ඉන්නවා ඒ දෙවියන් ප්‍රේතයින් ආදී සත්ත්වයින් ඕපපාතික වශයෙන් යම්කිසි තැනක උත්පත්තියක් ලබනවා. මේ උපත කියන එක සිදුවන්නේ සත්ත්වයා තුළ තිබෙන අවිද්‍යාවත් තණ්හාවත් නිසා බව බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා. අවිද්‍යාව කියන එක අපි ඉතාම කෙටියෙන් සලකාගත්තොත් තේරුම් කරන්න පුළුවන් මමය කියන හැඟීම - මේ හැම කෙනෙක් තුළම,

තිරිසනුන් තුළ පවා පවතිනවා. තමන්ගේ ලබන කය ආශ්‍රිතව, එහෙම නැත්නම් මේ පංචස්කන්ධය - රූප, වේදනා, සංකල්ප, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන පංචස්කන්ධය ආශ්‍රය කරගෙන මමය, මාගේය කියන හැඟීමක් ඇතිවෙනවා. මමය කියලා ගන්නවා. ඒ මමය කියලා ගැනීම තහවුරු කරගන්න මගේ කියලා ඒක අල්ලගන්නවා.

මෙතන තියෙනවා අවිද්‍යාවත් තණ්හාවත්. මම කියලා ගත්තොත් ඒ අවිද්‍යාව හඳුන්වන්න ඊළඟට මගේ කියන හැඟීම තණ්හාවට සම්බන්ධයි. මේ පංචස්කන්ධය අල්ලාගැනීමයි ඇත්ත වශයෙන්ම. බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ සත්ත්වයා කියන වචනයට පවා අලුත් නිරුක්තියක් හැඳින්වීමක් දුන්නා. සත්ත්වයා කියන වචනයේ මූලික අර්ථය ගත්තොත් පවතින කෙනා එහෙම නැත්නම් ඇත්තා. 'සත්' කියන්නේ ඇති දේ. එතකොට සත්ත්වයා කිව්වොත් ඇත්තා. අපි මේ ඇත්තා කියලා කියන්නේ, ඒ ඇත්තා, මේ ඇත්තා. ඒ වගේ ඇත්තා. එහෙම නැත්නම් පවතින කෙනා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ සත්ත්ව කියන වචනය එක් අවස්ථාවක විග්‍රහ කළා. ඒකට හේතුව වුණේ රාධ කියන ස්වාමීන්වහන්සේ නමක් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා 'ස්වාමීනි, මේ ලෝකයා සත්ත්වයා සත්ත්වයා කියලා කියනවා. කෙනෙකින්ද, කුමන ආකාරයකින්ද කෙනෙක් සත්ත්වයෙක් වෙන්නේ?' කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒකට දෙන පිළිතුර මොකක්ද? 'රාධ මේ රූපය පිළිබඳව යම් ඡන්දයක්, රාගයක්, නන්දියක්, තණ්හාවක් වෙයිද අන්න ඒ රූපයෙහි ඇලුනාවූ කියන අර්ථයෙන්ය, කෙනෙකුට සත්ත්වයා කියලා කියන්නේ. රූපයෙහි ඇලුනාවූ වෙසෙසින් ඇලුනාවූ' කියන අදහසින්.

මේ ඡන්දය කියලා කියන්නේ කැමැත්ත. රාගය කියන්නේ ඇල්ම. නන්දි කියලා කියන්නේ සතුට වීම. තණ්හාව කියන එක මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා. තණ්හාව ආසාව කියන අදහසයි. ඔන්න ඔය විදියට රූපය පිළිබඳව යම්කිසි ඇලීමක්, කැමැත්තක්, ආසාවක් ඇති තැන තමයි සත්ත්වයෙක් ඉන්නේ. ඒ වගේම වේදනාව ගැනත් කියනවා. රූප, වේදනා - සංකල්ප කියලා කියන්නේ හැඳිනීම. සංස්කාර කියන්නේ සිත තුළ කෙරෙන යම් යම් සකස් කිරීම් වශයෙන් ඇතිවෙන චේතනා ප්‍රාර්ථනා ආදිය. යම් යම් ක්‍රියාකාරකම් සමූහයට සංස්කාර කියලා කියනවා. ඊළඟට විඤ්ඤාණය, හිත. ඉතින් ඔය පහ පිළිබඳවම මමය, මාගේය කියලා ගැනීම, එහෙම නැත්නම් ඒ තුළ ඇලීම නිසායි සත්ත්වයා

කියලා - ධර්මානුකූල විග්‍රහයට අනුව සත්ත්වයා වෙන්නේ. ඉතින් ඒ විදියට අපට හිතාගන්න පුළුවන් අතන කිව්වා අර රහතන්වහන්සේ 'අසත්තං', සත්ත්වයෙක් නොවෙයි කියන එක වගේ ඒක හැඟෙන්නේ. ඒ කියන්නේ නොඇලුණ කියන එකයි. නොඇලුණ පුද්ගලයෙක්, ප්‍රතිපත්ති මාර්ගයේ ගිය, චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කළ කෙනාටයි මම නියම බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ කියලා අර මුල් ගාථාවේ ප්‍රකාශ කළා. එතනත් ඒ අසත්තං කියලා කියන්නේ අන්ත අර නොඇලුණු අර්ථයෙන්. එතකොට සත්ත්වයා කියන්නේ ධර්මානුකූලව බලනවානම් මේ පංචස්කන්ධයේ ඇලුණු පුද්ගලයා. ඇලුණු සත්ත්වයා, ඇලුණු කෙනායි. එතකොට සත්ත්වයා කියන එක ධර්මානුකූලව බැලුවොත් මේ පංචස්කන්ධයේ ඇලුණු තැනැත්තා. මේ සත්ත්ව තත්ත්වයෙන් මේ පැවැත්මෙන් මිඳෙන්නනම් ඒ ඇලීම බිඳින්න ඕන. ඒ ඇලීම, නොඇලීම බවට පත් කරන්න ඕන. ඇල්මක් නොඇල්මක් බවට පත්කරගන්න උපකාර වෙන්න මොකක්ද? ඒ පැවැත්ම පිළිබඳව, එහෙම නැත්නම් විශේෂයෙන්ම මේ ශරීරය පිළිබඳව කළකිරීම ඒකට උපකාර වෙනවා. ඒක නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අර බ්‍රාහ්මණයාට පිළිකුල් භාවනාව දුන්නේ. බ්‍රාහ්මණයා හපන්කම් කළෙන් මේ හිස්කබලකට තට්ටු කරලා. අනුන්ගේ හිස්කබලට තට්ටු කළා මිසක් මේ තැනැත්තා තමන්ගේ හිස්කබලට තට්ටු කරලා මේකෙ හිස්, බොල් හඬ අහන්න වෙහෙසුනේ නැහැ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ කළේ මොකක්ද? දැන් මේ දෙතිස් කුණප කොට්ඨාස සජ්ඣායනා කරගෙන යනකොට අටවෙනුව තියෙනවා අටයි කියලත්. කෙසා, ලොමා, නධා, දනනා, තවො, මංසං, නහාරු, අටයි. ඉතින් මෙතන ඉබේටම අටයි කියන එක විශේෂයෙන්ම මේ වංගීස බ්‍රාහ්මණයාට ගෝචර වෙන්න ඇති. දන්නෙම නැතුව මේ කමටහනක්. ඒක උපකාර කරගන්නා මන්ත්‍රයක් හැටියට ලෝකයා රවට්ටලා ලෝකයාගේ තාන්ත මාන්ත ලබන්න. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒකම උපකාර කරගෙන චරිතානුකූලව, මේ පිළිකුල් භාවනාව දුන්නා. අපි මේ තේරුම්ගන්න උත්සාහ කරන්නේ වංගීස බ්‍රාහ්මණයා අර බුදුපියාණන් වහන්සේගේ උපාය කෞෂල්‍යයෙන් - බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මහාකරුණාව අනුව යන මහපුදුම උපාය මාර්ගයක් තිබෙනවා. ඒ උපාය මාර්ගය අනුවයි මේ වංගීස බ්‍රාහ්මණයා රහත් වුණේ. ඒකට හේතුව අපිට හිතාගන්න පුළුවන්. මේ දෙතිස් කුණප සජ්ඣායනා කරන අතරේ මේ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

අට්ඨි - මෙතන මේ ඇට සැකිල්ල - මේක පිළිබඳව අවබෝධයක් ඒ වංගීස බ්‍රාහ්මණයාට එන්න ඇති.

අපටත් මේක හිතන්න ඉඩ තියෙන දෙයක්. මේ හිස්කබල කියන එක. අපි මේ කබල් දේවල් කියලා ඉවත දුන දේ තුළ තියෙනවා අපට නිවන් ලබාදෙන ශක්තිය. විමුක්ති රසය ලබාදෙන ශක්තියක් තිබෙනවා. මේ හිස්කබලක් දිහා බැලුවහම, මියගිය කෙනෙකුගේ හිස්කබලක් දිහා බලනකොට කෙනෙකුට පුදුම සංවේගයක් ඇතිවෙනවා මේ පැවැත්ම පිළිබඳව. අපි මේ ලොකුවට ගන්න ජීවිතය පිළිබඳව. හිස්කබල දිහා බැලුවහම අර ලෝකය දිහා බලාපු ඒ ඒ තැන ගිහිල්ලා ලස්සන දේවල් බල බලා මුලු ජීවිතයක් ගතකරපු කෙනෙක් වුණත් මියගිහිල්ලා හිස්කබල විතරක් ඉතුරු වුණහම එතන ඇස් දෙක තිබුණ තැන ඇස් දෙක නෑ. ලෝකයේ හොඳ සංගීත අහලා මුලු ජීවිතයම හොඳ සංගීත අහලා, සංගීත කියලා සංගීතඥයින් හැටියට ඒ හපන්කම් කරගත්තු කෙනා පවා මියගිහිල්ලා හිස්කබලක් බවට පත්වුණ අවස්ථාවේ කෝ කන් දෙක තිබුණ තැන නෑ. ඊළඟට හොඳ ගඳ සුවඳ විලවුන් සොයමින් ගිහිවිච ස්ත්‍රී පුරුෂ හැම දෙනාම ගිහිල්ලා බලනකොට ඒ හිස්කබල ඉතුරුවුණහම එතන නහය තිබුණ තැන නහය නෑ. ඊළඟට හොඳ රස ආහාර, රාත්‍රී හෝපන සංග්‍රහ අරවා මේවා කරමින් රස දේවල් සොයමින් ගියපු ඒ පුද්ගලයින් වුණත් මියගිහිල්ලා හිස්කබල ඉතුරු වුණාට පස්සෙ කෝ දිව නෑ. ඉරිලාවත් නෑ. ඔන්න ඔය විදියට අර කොයිතරම් ලස්සන රූපයක් කය වශයෙන් හොඳට වාත්තු කරගෙන නොයෙකුත් සායම් වර්ග ගාගෙන ආලේප කරගෙන ලෝකයාට පෙන්නුම් කරමින් මහාතරඟ වලට ඉදිරිපත් වෙලා රූපවත්න රූපිකාවන් හැටියට ඉදිරිපත් වුණ අයගේ පවා හිස්කබල බවට පත්වුණාට පස්සෙ කෝ ඒ මස්, සම්, ඒ සියුමැලි කිසිවක් නෑ. ඉතින් ඔතන තියෙන්නෙ ශුන්‍යඝයයි. අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්ෂණය තේරුම්ගන්න උපකාර වෙනවා හිස්කබල.

අනුන්ගෙ හිස්කබලට තට්ටු කළා මිසක් තමන්ගෙ හිස්කබල ගැන හිතුවෙ නෑ. ඇත්ත වශයෙන්ම කර්මස්ථානයක් සම්පූර්ණ වීමට එක්කො බාහිරෙන් පටන්ගෙන ඇතුළතින් සම්පූර්ණ කරන්න ඕනෙ. බාහිරෙන් කියලා කියන්නෙ අනිත් අයගෙ හිස්කබල් දිහා බලාගෙන ඉඳලා ඒක ආශ්‍රිතව තමන්ගෙ හිස්කබල ගැනත් හිතන්න ඕන. එහෙම නැත්නම් තමන්ගේ හිස් කබලෙන් පටන්ගෙන, තමන්ගෙ ශරීරයෙන්

පටන්ගෙන අනුන්ගේ ශරීරයෙන් ඒක සම්පූර්ණ කරන්න ඕන. මේක විශ්ව සාධාරණ ධර්මතාවක් හැටියට තේරුම්ගන්න ඕන. මේ ශරීරයේ පිළිකුල් බව ශරීරයේ ස්වභාවය ධර්මතාවක් හැටියටම. තමන්ගේ ශරීරය විතරක් පිළිකුල් කියලා හිතුවම ඇතැම් කෙනෙකුට දිවි නසාගන්න හිතෙනවා. නමුත් මේක මේ ලෝක සවභාවයයි කියලා ධර්මතාවක් හැටියට වටහාගත්තු තැන තමයි විමුක්තිය තිබෙන්නේ.

ඉතින් ඒ විදියට මේක ආශ්‍රයෙන් අපට පුහුණු කරන්න පුලුවන් අපේම එදිනෙදා කමටහන් හැටියට. මොකද මේක බුදුපියාණන් වහන්සේ දුන්න පිළිකුල් භාවනාව - මේක වචනෙ කියනකොටත් අපට පිළිකුලක් හැගෙනවා. නමුත් මේකේ ප්‍රායෝගික වශයෙන් බලනකොට මෙතන මහාපුදුම දෙයක් කෙරෙන්නේ. අර කියාපු සත්ත්ව තත්ත්වයෙන් ඉවත් වීමටනම් ඇලීම නැතිකරන්නනම්, නැදි කියන ඒ සතුටුවීම, රාගය, ඇලීම, තණහාව, ආශාව, පිපාසය නැතිකරන්නනම් ශරීරය ගැන පිළිකුලක් ඇතිවෙන්න ඕනේ. අතහැරීම කියන එක මේ ශරීරය අල්ලලා විසි කරන එකක් නෙවෙයි. දිවි නසාගැනීමක් නෙවෙයි. මේ අල්ලගන්නෙන් හිතෙන්. හිතෙන් කරන අල්ලගැනීමට උපකාර වෙන්නේ විතර්කයි. විතර්ක නමැති හස්තයෙන් අල්ලගන්නේ. මේ හිතේ ස්වභාවය යමක් පිළිබඳව විතර්ක කරලා ඒවා අල්ලගන්නවා. ඒ සංස්කාර වශයෙන් තමන්ගේ හිත තුළ ඇලීම් ගැටීම් වශයෙන් ඇතිවන යම් යම් දේවල් පිළිබඳව නිමිති අරගෙන ඒවා පිළිබඳව ඇලීම් ඇතිකරගන්නවා. රූපය පිළිබඳව, ඊළඟට රූපය ආශ්‍රයෙන් එන ඒ වින්දන වේදනාවල් පිළිබඳව. ඒ වේදනාවල් හැඳිනගැනීම් හැටියට අපි ස්ත්‍රියක් පුරුෂයෙක් ගෙයක් දෙරක් ආදී වශයෙන් ඒ දේවල් හඳුනාගන්න හැඳිනීම පිළිබඳව. ඊළඟට ඒ හැඳිනීම් අනුව අපේ හිත තුළ ඇතිවෙන චේතනා ප්‍රාර්ථනා ආශාවන් ආදී ක්‍රියාකාරකම් හැම එකක්ම. ඔය විදියට අවසානයේ මේ එකක් අනිකකින් වෙන් කරගැනීමෙන් අපි මේ නම් හැටියට දීලා දෙයක් පිළිබඳව අපේ හිතේ සටහන් වෙනවා යම්කිසි ආකාරයකට විඤ්ඤාණයේ.

ඔය විදියට මේවා ගොඩවල් පහක් පමණයි. නමුත් අපිට මේවා එකක් හැටියටයි වැටහෙන්නේ සන සඤ්ඤාවෙන්. ලෝකයා මේවා එකක් හැටියට ගන්නවා රූපය කියලා. මේ මගේ රූපයයි. මගේ වේදනාවයි. මගේ සඤ්ඤාවයි කියලා මේවා ආශ්‍රයෙන් තමයි කෙනෙක් තමන් පවතිනවා කියලා හැඟීම ඇතිකරගන්නේ. මේක මාන්තයක් පමණයි. ඇත්ත වශයෙන්ම පැවැත්මක් නෑ. මෙතන තිබෙන්නේ ඇතිවීම් නැතිවීම්

රාශියක්. ඒක වටහාගන්න විදර්ශනා ඥාන මතුකරගන්න ඕන. ඇතිවීම් නැතිවීම් රාශියක් පමණයි. මේක ඉතාමත් සියුම් ආකාරයෙන් ශීඝ්‍රව සිදුවෙන නිසා ලෝකයාට ඒක පෙනෙන්නේ නෑ. දැන් ගලාගෙන යන වතුරක පවා ඒ වතුර දිහා බලනකොට ඒක හරියට රිදී ධාරාවක් වගේ. දිය ඇල්ලක් ලගට ගිහිල්ලා බලනකොට ඇතට පේන්නේ රිදී තාප්පයක් වගේ. ටිකක් ඒ ඇල්ල ලගට කීට්ටු වෙලා බලනකොට ඒවා ගල් වල හැපිලා විසිරිලා බිංදු වශයෙන් විසිරිලා යනකොට ඔන්න මෙතන රාශියක් කියන හැගීම ටිකක් හරි මතුවෙනවා. ඊටත් වඩා සියුම් අන්දමට විදර්ශනා යෝගියාට මේවා පිළිබඳව රාශි සඤ්ඤාව කියන එක මතුවෙනවා. ඝන සඤ්ඤාව බිඳෙනවා. අන්න එහෙම රාශි සඤ්ඤාව ඇතිවෙලා ඇතිවීම් නැතිවීම් පිළිබඳ ගැඹුරු අවබෝධයක් ඇතිවෙන අවස්ථාවේ තමයි සිත මේවා පිළිබඳව ඇල්ම ඉබේටම - කවුරුවත් කියලා නෙවෙයි කාගෙවත් කීමට නෙවෙයි, බුදුපියාණන් වහන්සේ කීව්වට නෙවෙයි, මේක කරන්න ඕන කියලා අනිත් අය බල කළාට නෙවෙයි මේ සත්‍ය තත්ත්වය යථාභූත වශයෙන් ඇත්ත ඇති හැටියට දැකීම තුළින් තමන්ට ඉබේටම කළකිරීම ඇතිවෙනවා. කළකිරිය යුතු දෙයක් පිළිබඳවයි කළකිරෙන්නේ. කළකිරිය යුතු නැති දෙයක් පිළිබඳව කළකිරෙනවානම් අන්න ලෝකයාට දෙස් කියන්න පුළුවන්.

මේක කවදත් මේ තත්ත්වයමයි. ලෝකයේ ශරීරයේ ස්වභාවය මේ විදියමයි. නමුත් අවිද්‍යාව නිසා ලෝකයාට ඒක පේන්නේ නෑ. ඒක පෙනෙනකොට, පෙනෙන අවස්ථාව වෙනකොට, ජරාවට පත්වෙලා මහළු වෙලා, ඒ අවස්ථාවට පත්වෙනකොට සිත දුර්වලයි. ඒක අවබෝධ කරගන්න ශක්තියක් නෑ. ඒක නිසා තමයි නැවත අර පැවැත්ම කියලා හිතන එක - එහෙම නැත්නම් මේ සසර ගමන කියලා අපි හිතන එක සිදුවන්නේ. දැන් මේ පංචස්කන්ධයට එහෙම නැත්නම් මේ අපේ රූපාදී කොටස්වලට ඇති ඇල්ම තුනී නොකරගන්නාතාක් ලෝකයා මේක මමය, මාගේය කියලා හැගීමක් අරගෙන මේ පැවැත්ම තහවුරු කරගන්නමයි බලන්නේ. මුලු මහත් ජීවිතයම, මරණ අවස්ථාවේදීත් මාරයා අදිනකොට කොහොමහරි බලන්නේ ඒ තත්ත්වයේම ඉන්නයි. මේ ජීවිතය පවත්වාගන්නයි.

ඊළගට කොහොමහරි චුතවීම කියලා කියන්නේ එතනින් ගිලිහිලා ගියාට පස්සේ අර ඇල්ම නිසාම කර්මානුරූපව ඉදිරිපත් වෙන යම්කිසි ආත්මභාවයකට යනවා. යම්කිසි තැනක හිටගෙන ඒක

අල්ලගන්නවා මමය, මාගේය කියලා. නැවත එතන පදිංචි වෙනවා. පැලපදියම් වෙනවා. ඔන්න ඕකයි සංසාර ගමන කියලා කියන්නේ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ, අපි මේ සත්ත්වයෙක් සංසාරයේ යනවා කියන හැඟීම වෙනුවට ගැඹුරු දර්ශනයක් හැටියට ඉදිරිපත් කළේ මොකක්ද? බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා රහතන්වහන්සේ කෙනෙක් මියගියාට පස්සෙ කොතැනකවත් උපදින්නේ නෑ කියලා. කෙනෙකුට කණගාටු හිතෙන්න පුලුවන් දිව්‍යලෝක බ්‍රහ්මලෝක තිබෙද්දී ඇයි මේ රහතන්වහන්සේ මේ තරම් මහන්සි අරගෙන උත්පත්තිය කෙළවර කරගත්තේ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා මුලු මහත් භවයම මේ පැවැත්මම ගින්නක් වගේ. දැන් දුක්ඛ සත්‍යය හරියට අවබෝධ කරගන්නවා කියලා කියන්නේ එක කොටසක් අහක් කරලා දෙපාර්තමේන්තුවක් හැටියට ඉවත් කරලා, මේක සැපයි කියලා ගන්න එක නෙවෙයි. මුලු මහත් පැවැත්මම, මේ පංචස්කන්ධයම දුකක් කියන අවබෝධය එන්න ඕන යම්කිසි අවස්ථාවක. අන්න ඒ අවබෝධය එනතාක් ඒකට උපකාර වන ඒ විදර්ශනා කියන ඒ විශේෂ දැකීම කෙනෙකුට උපකාර කරගන්න සිද්දුවෙනවා. එහෙම කළකිරීම ඇති වුණාට පස්සෙ මේක ඉබේම අතහැරෙනවා. හරියට අර කෙනෙකුගේ උරහිසට දම්මොත් මහාපිළිකුල් බලු කුණුපයක් වගේ දෙයක් ඉබේටම හිරිකිත්‍යක් ඇතිවෙලා ඒක තල්ලු වෙලා යනවා. ඒක නිරායාසයෙන් කෙරෙන දෙයක්. අන්න ඒ වගේ මේ ප්‍රඥාවෙන් යම්කිසි කෙනෙක් දකිනවා යම් අවස්ථාවක මේ පැවැත්මේ ඇති ස්ථිරත්‍යයක් නෑ. මේක අනිත්‍යයි. මේකෙ සහනය ගෙන දෙන, සැප ගෙන දෙන ස්වභාවයක් නෑ. මේක දුකයි. ඒ වගේම මේක තුළ පැලපදියම් වෙලා ඉන්න ආත්මයක්, සත්ත්වයෙක්, මමෙක් කියලා ගන්න දෙයක්, සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් කියලා කෙනෙක් නෑ.

ලෝක ව්‍යවහාරයට අපි සත්ත්වයා පුද්ගලයා කියලා කිව්වට එහෙම කෙනෙක් ඇත්ත වශයෙන්ම නෑ. එහෙම ඇතෙයි කියලා හිතාගන්න එකක් විතරයි තියෙන්නේ. අස්මි මානය කියලා කියන්නේ පැවැත්ම පිළිබඳ මාන්‍යයක් පමණයි ලෝකයේ තිබෙන්නේ. ඒකයි මේ දර්ශනයේ ගැඹුරුම තැන. ඒක ඉවත් කිරීමයි, ඒ මූලාව, අවිද්‍යාව ඉවත් කරගැනීමයි රහත් වීමෙන් බලාපොරොත්තු වෙන්නේ. පැවතුනේ නෑ සත්ත්වයෙක්. ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ උපදින්නේ දුකම උපදියි. 'දුකුමෙව උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති - දුකුමෙව නිරුජ්ජධමානා නිරුජ්ජධති'. උපදින්නේ දුකයි. නවතින්නේ දුකයි. දුක

මිසක් පුද්ගලයෙක් හැටියට දත යුතු දෙයක් නෑ මෙතන. දුක කියන දුක ගින්න - බුදුපියාණන් වහන්සේ මේක වඩාත් තේරුම් කරනවා සමහර අවස්ථාවල වල ඒ ගිනි උපමාවෙන්ම. ලැවී ගින්නක් පැතිරෙන හැටි ගැන හිතලා බලමු. එක කැලෑවක කොටසකට ගින්නක් ඇවිලෙනවා. ඊළඟට ඒක ඇවිලිලා හොඳටම දැවුණාට පස්සේ අපි හිතමු පාරෙන් එහා පැත්තේ අනෙක් කැලෑ කොටස තියෙන්නේ කියලා. අනෙක් කොටසට ගින්න අල්ලන්නේ කොහොමද? ඒකට අපි කියනවා ගිනි අල්ලනවා කියලා. ඒ ගින්න අල්ලන්නනම් හුළඟ උපකාර වෙනවා ඒකට. හුළඟෙන් තල්ලු වෙලා ගිනිදල් අර අනිත් කැලෑවට අහු වුණ හැටියේ ඔන්න ඒකත් ගිනිගන්නවා. අපි කියනවා ඒ ගින්න අතනට පැතිරුණා. එහෙම නැත්නම් ගින්න අතනට ගියා කියලා. ඒ වගේ දෙයක් තමයි මේ පැවැත්මත්. අර කියාපු තණ්හාව, තණ්හා පිපාසය තිබෙනවා. අවිද්‍යාව කියලා කියන මූලාව තිබෙනවා. ඒක තිබෙනතාක් වෙන දේ මොකක්ද අල්ලගැනීමක් තිබෙනවා. ඒකට කියනවා උපාදනය කියලා. මේ අල්ලාගැනීම උඩයි පැවැත්මක් තිබෙන්නේ.

දැන් අපි දන්නවා බොහෝවිට නාට්‍ය ආදියකදී ඒ අල්ලගන්න දේ අනුව - අපි හිතමු හැරමිටියක් අල්ලගෙන යම්කිසි කෙනෙක් කොර ගහනා එනවානම් එයාට කියනවා හිගන්නෙක් කියලා, යාවකයෙක් කියලා. ඒ විදියට ඒ අල්ලගන්න ක්‍රමයට අනුවයි. ඊළඟට ඒක අමෝරාගත්තහම අපි හිතනවා දමරිකයෙක් කියලා, නාට්‍යක පෙන්නුම් කරනකොට. අර ලී කැබැල්ලම අමෝරාගෙන කවුරුහරි ඒ වේදිකාවට එනකොට එයාට කියනවා අපි මහා දමරිකයෙක් කියලා. මිනීමරුවෙක් කියලා. අන්න ඒ වගේ මේ සත්ත්වයාත් අල්ලගන්න එක අනුවමයි ඒ සත්ත්වයා හැඳින්වෙන්නේ. නමුත් ඇත්ත වශයෙන් තිබෙන්නේ මෙතන ගින්නක්. ඉතින් මේ ගින්න පැතිරීම තමයි භවය කියලා කියන්නේ. එකොළොස් ගින්නක් හැටියටත් දක්වනවා ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණාදී වශයෙන්. මේ ගින්න නිවීමයි නිවන කියලා කියන්නේ.

නිබ්බාන කියලා කියන්නේ නිවීමයි. මෙන්න මේ නිවීම එන්නේ මේක පිළිබඳ යථා තත්ත්වය අවබෝධ වීමෙන්. යම්කිසි අවස්ථාවක මේක අවබෝධ වුණානම් මේ පංචස්කන්ධය තුළ මමය, මාගේය කියලා ගතයුතු දෙයක් නෑ. මේ හැම එකක්ම ඉතාම ඤාණිකව, ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් මොහොතක් පාසා වෙනස් වෙනවා කියලා ඒ අවබෝධය ආවානම් අන්න ඒ අවස්ථාවේ මේක ගිලිහෙනවා. හිතෙන් ගිලිහෙනවා.

අතහැරෙනවා. ඒ දක්වා යන මාර්ගය තමයි මේ ප්‍රතිපදාව ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ ආදී වශයෙන් දක්වන්නේ, නැත්නම් ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය කියලා දක්වන්නේ මේකට හිත පුරුදු කිරීමයි, මේ දැනියට හිත පුරුදු කිරීමයි. ඒක තුළින් තමයි මේ උපතත් මරණයත් පිළිබඳව මේ ගැඹුරුම අවබෝධය ලබන්නේ. සත්ත්ව පුද්ගල සඤ්ඤාව ඉක්මවලා මෙතන තිබෙන්නේ එක්තරා මාන්තයක්, ලෝක මාන්තයක්, එහෙම නැත්නම් සම්මුතියක් පමණයි. මේ උපත - අපි මේක වෙන් කරලා ගන්නවා, ගලාගෙන යන වතුරක යම්කිසි තැනක වැටකොටු බැඳලා වෙන්කරගන්නා වගේ මේ දීර්ඝ සංසාර පැවැත්මේ අපි උත්පත්තිය කියලා කියන මව්කුසින් බිහිවීම හෝ මව්කුසක පිළිසිඳගැනීම ආදී එබඳු තත්ත්වයක අපි කියනවා ඔන්න සත්ත්වයා ආරම්භ වුණා කියලා. ඊළඟට මියගියාට පස්සේ ඔන්න අවසානය කියලා.

මේ ආරම්භයත් අවසානයත් අපට ඉතාම සීමිත අර්ථයකින් පේන්නේ. නමුත් බුදු ඇසට පෙනුනේ මෙතන තිබෙන්නේ මහාදුක්ඛස්සන්ධයක්. ගලාගෙන යන දුක්ඛ ප්‍රවාහයක්. ඒ මොකක්ද? යම් යම් දේවල් අල්ලගන්නවා. ඒ අල්ලගන්න දේ එක්කම ඒකටම මිරිකිලා, ඒකටම යටවෙලා, ඒකෙන්ම පීඩා විඳලා අන්තිමට ඇඳ වැටෙනවා. වැටෙනවා එක්ක තවත් එකක් අල්ලගන්නවා. තම තමන්ගේ ජීවිතවල පැවැත්ම ගැන හිතලා බලනකොට මේ පින්වතුන්ට ඒක පැහැදිලි වෙනවා තම තමන්ගේ ජීවිත ඉතිහාසය ගැන බැලුවත්. කුඩා අවදියේ මව්පියෝ අලුත් දෙයක් සෙල්ලම් බඩුවක් එහෙම ගෙනාවාම කොයිතරම් තණ්හාවකින්ද ආශාවකින්ද ඒක අල්ලගන්නේ. ඒ වගේම හොඳ ඇඳුමක් ලැබුණහම ඒක බොහොම ආඩම්බරයෙන් අදිනවා. නමුත් ඒක තමන්ගේ ශරීරය වැඩෙනකොට, මනස වැඩෙනකොට අරවා ඉබේම අතහැරලා දනවා. ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ සෙල්ලම් බඩු උපමාව වගේ, සෙල්ලම් ගෙවල් උපමාවක් සමහර අවස්ථාවල මේ පංචස්කන්ධයෙහි කළකිරීම සඳහා උපකාර කරගෙන තියෙනවා. ඒකත් මේ රාධ ස්වාමීන්වහන්සේටම දේශනා කළ එක්තරා සූත්‍රයක සඳහන් වෙනවා.

‘රාධ, යම්කිසි කුමාර, කුමාරියන් කියලා කියන්නේ එතන දරු දරියන් කුඩා අවදියේදී සෙල්ලම් ගෙවල් හඳනවා. වැලි ගෙවල් හඳනවා. පස් ගෙවල් හඳනවා. ඒවා පිළිබඳව ඇලුම් කරගෙන ඒ සෙල්ලම් ගෙවල් පිළිබඳව සතුටු වෙන්නේ ළදරු අවදියේදීයි. මනස නොදියුණු

අවදියේදීයි. ඒ අය සෑහෙන වැඩිහිටි තත්ත්වයකට පත්වෙනකොට, වයස් මෝරා යනකොට අර සෙල්ලම් ගෙවල්වලට පයින් ගහලා ඒවා සුණු විසුණු කරලා ඊළඟට තියෙන වැඩවලට සුදුනම් වෙනවා'. ඔය උපමාව දැන් එදිනෙදා, ගෙදරවල්වල වුණත් බොහොම ආදරයෙන් තමන් වඩාගත්තු බෝනික්කියො එහෙම පස්සෙ විකක් ඒ දරුවන් වැඩෙනකොට කකුල් කඩලා දලා වීසි කරලා විසුරුවලා දනවා. ඒ වගේ තමයි සෙල්ලම් ගෙවල් පිළිබඳවත්.

ඔය උපමාව ආශ්‍රයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඊළඟට කියන්නේ බරපතල දෙයක්. 'එසේම මහණෙනි, රූපයත් අර විදියටම - සෙල්ලම් ගෙවල් පයින් ගහලා සුණු විසුණුකර විසිකරන්නා වගේ - රූපය විසුරුවා හරියි. වේදනාව විසුරුවා හරියි. සංකෘතිය විසුරුවා හරියි. සංස්කාරයන් විසුරුවා හරියි. විඤ්ඤාණය විසුරුවා හරියි. ඒ කියන්නේ ඒක පිළිබඳවත්, විසුරුවා හරින්නේ කාටවත් ගහලාවත් තමන්ගේ ශරීරවලට ගහලා එහෙම නැත්නම් දිවි නසාගැනීමෙන් නෙවෙයි. ප්‍රඥාවෙන් විනිවිද දකින දර්ශනය වශයෙන් විදර්ශනාවෙන් දකිනවා අර සෙල්ලම් ගෙවල් විසිරේව්වා වගේ - මෙතන තිබෙන්නේ ඇත්ත වශයෙන්ම විසිරෙන දෙයක්. විසිරෙන තත්ත්වයක් මෙතන තිබෙන්නේ. ඒ විසිරෙන තත්ත්වය ජේන්නේ නෑ. මේ කයත් විසිරෙනවා. රූපයත් විසිරෙනවා. වේදනාවත් විසිරෙනවා. අර ජල ධාරාවක් විසිරෙන්නා වගේ. ගලාගෙන යන මේ ඇහෙන ජල ධාරාව වුණත් අපි හිතලා බලනකොට මේක ලස්සනට පෙනුනට ගලක් එහෙම අහුවුණ හැටියේ ඒකට වැටෙනකොට, විසිරිලා යනවා. ඒ වගේම රූපයත් විසිරෙනවා. මේ විසිරෙන බව දැකීමයි. විසුරුවා හරින්නේ - පයින් ගහලා විසිකරන්න කියන එක නෙමෙයි මෙතන කියන්නේ. ඒ විසිරෙන බව දැකීමයි. ඒ විදියටම මේ හැම එකක්ම අර රාශි සංකෘතිය වශයෙන් විදර්ශනා නුවණට වැටහෙනවා මෙතන මේ එකක් කියලා අල්ලගන්නට මොකද, මෙතන හරියට අර කාන්තාරයක වැලි අහුරක් අතට ගත්තහම ඒවා ඇඟිලි අගින් ගැලවිලා විසිරිලා වැටෙන්නා වගේ මේ එක එකක් නුවණට අහුවෙන්නේ නෑ. අන්තිමට ප්‍රඥව දියුණු වෙන්න දියුණු වෙන්න මේවා එකක්වත් අල්ලගන්න දෙයක් නෑ. අල්ලගන්න තැන අතහැරෙනවා ඉබේටම.

රත් වෙච්ච වැලි අහුරක් ඇඟිලි වලට ගත්තහම ඒක ඇඟිලි අතරින් ගලාගෙන යනවා. අන්න ඒ වගේ හිත විදර්ශනා නුවණට යොමුකරනකොට විනිවිද දකින ප්‍රඥවට ඒක යොමුකරනකොට රූපය

දිභාවට යම්කිසි කෙනෙකුට අවබෝධයක් එනවා, මෙතන තිබෙන්නේ ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් ඇතිව නැතිවීම් රාශියක් පමණයි. වේදනාවත් එහෙමයි. සක්‍රැඤාවත් එහෙමයි. හිත පිළිබඳවත් එහෙමයි. හිතත් ඒ විදියට ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් ඇතිව නැතිවෙන දෙයක්.

ඉතින් ඔන්න ඔය අවබෝධය දක්වා යන ගමනයි මේ විදර්ශනා භාවනාව කියලා කියන්නේ. ඊළඟට අර අට්ඨික ආදී හැම දේකින්ම අපි කරන්නේ විශේෂයෙන්ම සත්ත්වයා තුළ තිබෙනවා මේ කය පිළිබඳව බරපතල ඇල්මක්. ඇස්, කන්, නාසාදී ඒ ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් එන අරමුණු - ඉන්ද්‍රියන් මේ ශරීරකුඩුවේ පිහිටලා තිබෙන්නේ. ඒ ශරීරකුඩුව අනුව තිරිසන් සතුන්ගේ ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් එන ඉන්ද්‍රිය ගෝචර දේවල්, ඉන්ද්‍රියන්ට අනුවෙන දේවල්, තිරිසන් සතුන් ඒවා ඇලුම් ගැටුම් හැටියට ජීවිතයක් පවත්වාගැනීමට උපකාර කරගන්නවා. ඒ වගේම මනුෂ්‍යයින් තමන්ගේ ඉන්ද්‍රියන්ට ගෝචර වෙන දේවල් සුභ අසුභ වශයෙන් සලකනවා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට මේ හැම එකකම අවසානයේ එන්න ඕනෙ අසුභ සක්‍රැඤාවයි. සුභ හැටියට ගන්න දේ අසුභ හැටියට වැටහෙනවා. නිත්‍ය හැටියට ගත්තු දේ අනිත්‍ය හැටියට. සැප හැටියට ගත්තු දේ දුක් බවට පෙරළෙන ස්වභාවය තේරුම් ගන්නවා. මමය, මාගේය කියලා ගත්තු දේ අනාත්ම බව, එතන නිස්සාර බව, බොල් බව, හිස් බව වැටහෙනවා. ඔන්න ඕකයි අර විපරීත දර්ශනයෙන්, අවිපරීත දර්ශනයට එන්න කියලා කියන්නේ. විපරීත කියන්නේ හරියට උඩුකුරු කරගත්තු, එහෙම නැත්නම් හිස පහළට තියාගෙන බලනකොට පේන ආකාරය වගේ. එතකොට එයා ඉන්නේ එබඳු තත්ත්වයකයි. අනිත්‍ය දේ නිත්‍ය හැටියට සලකනවා. අසුභ දේ සුභ හැටියට සලකනවා. දුක් සහිත දේ සැප හැටියට, අනාත්ම දේ ආත්ම හැටියට සලකනවා. ඔය දර්ශනය ඉවත් කරගැනීමට තමයි විදර්ශනා භාවනාව උපකාර කරගන්නේ. එතනත් දැන් මේ ඉන්ද්‍රියන් පහ තුළින් එනවා අරමුණු. හිතට අරමුණු ගලාගෙන එනවා. මේ මාර්ගයේ යාමට මෙන්න මේ අරමුණුවල විවිත්‍ර ස්වභාවය, හිත ඇදලා ගන්න ස්වභාවය නැතිකරන්න ඕනෙ යම්කිසි උපක්‍රමයකින්, විදර්ශනා උපක්‍රමයකින්.

ඒ කියන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා යෝනිසෝමනසිකාර කියලා. නුවණින් මෙනෙහි කිරීම කියලා එකක් තිබෙනවා. ලෝකයා තුළ තිබෙන්නේ අයෝනිසෝමනසිකාර කියන වැරදි විදියට මෙනෙහි කිරීමයි. අරමුණු පටන්ගන්න තැන අනුවෙන

ආකාරයට නෙමෙයි ලෝකයා යමක් පිළිබඳ මෙනෙහි කරන්නේ. ඒ අරමුණුවලට ගැතිවෙලා අරමුණු ඔස්සේ දිගින් දිගට ඇදිලා යන, කොණක් සොයාගන්න බැරි, පොට බේරගන්න බැරි තත්ත්වයකට යන විදියටයි ලෝකයා මෙනෙහි කරන්නේ. ඒකට කියන්න අයෝනිසෝමනසිකාරය කියලා. අරමුණ විසින් මේ ලෝක සත්ත්වයා ඇදගෙන යනවා. නගරයකට ගියාම ඇහැ ඇදගන්න දේවල් කොතෙකුත් තිබෙනවා. නාහය ඇදගන්න, කණ ඇදගන්න දේවල් කොතෙකුත් තියෙනවා. ඉතින් මේවායේ ගිහිල්ලා මුලා වෙලා අන්තිමට මහාදුක්ඛස්කන්ධයක පටලාවෙනවා. ඒ වෙනුවට විදර්ශනා යෝගියා උත්සාහ කරන්නේ ඒ අරමුණෙහි ඇති, හිත කලම්බන ස්වභාවය හැකිතාක් දුරට මනසිකාර ක්‍රමයෙන්ම මට්ටු කිරීමයි. අඩුකිරීමයි. ඒකට තමයි යෝනිසෝමනසිකාර කියලා කියන්නේ. ඒ සිතුවිලි ඇතිවෙන මූලස්ථානය දක්වාම ආපහු එනවා. එයින් පිට පැනලා ඇතට දුවන එක නෙවෙයි. මිරිගුවක් ඔස්සේ දිවීම නෙවෙයි.

ඒකට උපකාර වෙන්නේ මොකක්ද? අපි කලින් කිව්වා අපි අරමුණක් අල්ලන්නේ විතර්ක වලින් කියලා. හිතවිලි වලින්. ඒවා පිළිබඳව රැ දවල් තිස්සෙ හිතවිලි ගොතනවා. මේ පින්වතුන් දන්නවා යම්කිසි තමන් ඇලුම් කරන කෙනෙක් හරි, ඇලුම් කරන දෙයක් හරි, වස්තුවක් හරි ගැන හිතනවානම් රැ නිදි නැතුව මේ විතර්ක ජාලාවක, දවල් හීන දකිමින් කෙළවරක් නැතුව රැ හීනත් දකිනවා. ඒ විදියේ ස්වභාවයක්. ඉතින් ඒක තමයි පැවැත්ම කියලා කියන්නේ. ඒකයි ගින්න කියලා කියන්නේ. විතර්ක වලින් මේවා දල්වනවා. පිඹ පිඹ දල්වනවා මේ දුක් ගින්න. මේ සඳහා ගතයුතු මාර්ගය මොකක්ද මේ විතර්ක මට්ටු කරන්න?

බුදුපියාණන් වහන්සේ එතනත් උපමාවක් දක්වලා තිබෙනවා ඉතාමත්ම ලස්සන. සිත හික්මවාගැනීමට උපකාර වෙන උපමාවක් හැටියට. අපි දන්නවා ඉබ්බෙක් දිහා බැලුවහම, ඉබ්බට යම්කිසි උපද්‍රවයක් එනකොට ඉබ්බා කරන්නේ කකුල් හතරත් ඔලුවත් කටුව ඇතුළට ගන්නවා. අන්න ඒ උපමාව අනුව බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා අර ඉබ්බා තමන්ගේ කකුල් හතරත් ඔලුවත් ඇතුළට ඇදගන්නා වගේ මනෝ විතර්ක, හිතෙහි එන විතර්ක අකුලගන්නයි කියලා. ඇතුළට අකුලගන්නයි කියලා. විතර්ක අකුලගන්නවා කියලා කියන්නේ විතර්කවලට ඇතට යන්න නොදීමයි. ඒක කරන්නනම්

මෙතෙහි කරන්න ඕන. නුවණින් මෙතෙහි කරන්න ඕන. අප්‍රමාදව මෙතෙහි කරන්න ඕන. මොකද, ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් මේ හිත ක්‍රියාකරන්නේ. ඇහැට රූපයක් වැටුන, වැටුන හැටියේ ඊළඟට අවිද්‍යාව මූලාව තිබෙනවානම් ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන්, ඊළඟට සිහින ලෝකයක. එතන මං මූලා වෙනවා. එහෙම නැත්නම් තවත් මහා භයානක අපරාධ රාශියකට පත්වෙලා ඉවරයි. කනට ශබ්දයක් ඇහුණත් එහෙමයි. මේවායින් එන උපද්‍රව අමුතුවෙන් කියන්න ඕන නෑ. ලෝකයේ තිරිසන් සතුන්ගේ ජීවිතයත්, මනුෂ්‍ය ජීවිතයත් පිළිබඳ කල්පනා කරනකොට කොතෙකුත් අහන්න ලැබෙන සිද්ධි අනුව අපට තේරුම්ගන්න පුළුවන් ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් සිත ක්‍රියා කරලා මහා භයානක අපරාධවලට පටලැවෙනවා. තමන් අපායාදී නිරයාදී තැන්වල උත්පත්තිය ලබන්න හේතුවෙන බරපතල කර්මවලට පවා පටලැවෙනවා.

නමුත් මේක මර්දනය කරන්න මොකක්ද කරන්නේ? විදර්ශනා මනසිකාරයේදී ඒ දකින රූපය ඔස්සේ, රූපයේ තිබෙන - නිමිති අනුවාසඤ්ජන ඔස්සේ නොයාමයි. නිමිති කියන්නේ යම්කිසි මූලික ලක්ෂණයයි. අනුවාසඤ්ජනය කියන්නේ ඒ ලක්ෂණය අනුව යන අතුරු අමතර දේවල්. යම්කිසි කෙනෙක් අපි හිතන්නේ ඇතදී එනකොට යන්නම් දැක්කොත් අපි හිතනවා ආ අහවලා වෙන්න ඇති කියලා. තව කිව්වු වෙනකොට අනිත් අගපසග දිහා බලලා 'ඔව් එයාම තමයි' කියලා අපි තහවුරු කරගන්නවා. අන්න ඒ විදියේ ස්වභාවයක් තියනවා. ඒක නැතුව ජීවිතේ පවත්වන්නත් අමාරුයි කියලා කෙනෙකුට හිතෙනවා. නමුත් මේ සංසාරයෙන් මිදීම සඳහා උපකාර වෙනවා විශේෂ අභ්‍යාසයක් වශයෙන් අර ඇසට එන දේ පිළිබඳව ඒ නිමිති අනුවාසඤ්ජන ගන්නේ නැතුව මේක රූපයක් රූපයක්, මේක කොයි විදියට ගන්නත් මේක රූපයක්. අපි හිතමු දැන් සමහරවිට අපි මූලා වෙනවා යම්කිසි කළාගාරයක බිත්තියක සිතුවම් කරලා තිබෙන සිතුවමකට. ඒ සිතුවම දිහා බැලුවහම ඒක ත්‍රිමාන හැටියට සමහරවිට වැටහෙන්නේ. මේ බිත්තිය මැදින් යන්නත් හිතෙනවා. බිත්තියේ ඇඳලා තියෙනවානම් සමහරවිට හොඳ ලස්සන නිවසක්, ඒකේ උච්චස්සක් එහෙමත් ඇඳලා තියෙනවානම් මේකට වැරදිලා යන්නත් පුළුවන්. හිඟිල්ලා බිත්තියේ හැපෙන්නත් පුළුවන් - අර ත්‍රිමාන හැටියට වැටහෙනවා. ඒ වගේ මේ ලෝකයාගේ - අපේ - ඉන්ද්‍රියයන් සකස් වෙලා තිබෙන ආකාරය නිසා, දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ ගමන් කිරීමෙන් අපි ඇතිකරගත්තු සංසාර පුරුදු සමූහයක් නිසා අපිට රූපයක් දැක්කහම පෙනෙන්නේ එය මවලා

තිබෙන එකක් වගේ. පාට කරලා, නොයෙකුත් විදියට බොහොම අමාරුවෙන් හෝදලා, නොයෙකුත් විදියේ විලාසිතාවන් මගින් එය ලෝකයාට පෙන්නුම් කරන්න ඉදිරියට දැන වික පමණයි. මේක ඇතුළේ තියෙන්නේ අර කියාපු කොටස් තිස් දෙකයි කියන ඒ හැඟීම වැටහීම එන්නේ නෑ.

ඒ වෙනුවට මේක ත්‍රිමාන හැටියට හිතලා මේකෙ ඇලෙනවා. ඔන්න ඕකයි රූපය පිළිබඳව. ශබ්දය පිළිබඳවත් එහෙමයි. ඉතාමත්ම මිහිරි සංගීතය - දැන් මේ තියෙන යන්ත්‍රයට යම්කිසි සංගීතයක් කැව්වොත් ඒක පවා යන්ත්‍රය එක්තරා ආකාරයකට ක්‍රියා කරනකොට තනිකර ඇඬීමක් බවට පත්කරන්න පුළුවන්. ඒක නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ 'මම සංගීතය ඇඬීමකැයි කියමි' කියලා. ඇත්ත වශයෙන්ම සංගීතය ඇඬීමට ලගයි. ඔන්න ඔය විදියට හැම දෙයක් පිළිබඳවම සියුම්ව සලකලා බලනකොට මෙතන තිබෙන්නේ එක්කො ඉතාමත්ම ශීඝ්‍රයෙන් ඇතිවෙන ඇතිවීම් නැතිවීම්ම රාශියක් පමණයි කියලා කියන්න පුළුවන්. දෙයක් හැටියට නෑ මෙනත. ඇතිවීම් නැතිවීම් රාශියක්. ගිනි පෙනෙල්ලක් වටේ කරකවනකොට ඒක වක්‍රයක් වගේ ජේනවා. ඔය විදියේ තත්ත්වයක්. මේ අවබෝධය එන්න තමයි අර විදියේ මනසිකාරයක් උපකාර කරගන්නේ. විතර්ක වලින් සිත අලවන ස්වභාවයකට පත්වෙන්න නොදී ඒ වෙනුවට මෙනෙහි කීරීම කරනවා. මේක මේකයි කියලා කෙටියෙන් සලකනවා. කෙටියෙන් සලකලා එක්කො මේක රූපයක් පමණයි කියලා, හිත උපේක්‍ෂාවට ගන්නවා. මිහිරි සංගීතයක් වුණත් ඒක ශබ්ද මාත්‍රයක්, ශබ්දයක් පමණයි කියලා එතන හිත උපේක්‍ෂාවට ගන්නවා.

ඔන්න ඔය අභ්‍යාසය තුළින් තමයි ක්‍රමක්‍රමයෙන් අර අරමුණේ ඇති, සිත කලමිබන ස්වභාවය කඩන්නේ. ඒක අවස්ථානුකූලව අවස්ථා වශයෙන් කරන්න සිද්දුවෙනවා. එවිට වැටහෙනවා මෙතන තිබෙන්නේ ක්‍රියා මාත්‍ර සමූහයක් පමණයි. ඇත්ත වශයෙන්ම ක්‍රියා මාත්‍ර සමූහයක් පමණයි. දැන් ඔය විද්‍යාඥයින් ඒ ද්‍රව්‍යලෝකය පිළිබඳව, භෞතික ලෝකය පිළිබඳව ඒ අයගේ නොයෙකුත් විදියේ විද්‍යාත්මක උපකරණ වලින්, ගණිත ශාස්ත්‍රවලින් යම්කිසි තීරණයකට එළඹිව්ව බව අහන්නට ලැබෙනවා. මෙතන ඇත්ත වශයෙන්ම 'දෙයක්' කියලා දෙයක් නෑ. මෙතන ඇත්ත වශයෙන්ම තිබෙන්නේ යම්කිසි ශක්ති පුඤ්ජයක්. ශක්ති සමූහයක්. ඒගොල්ලන්ට වචනක් නෑ මේවාට කියන්න. අන්න ඒ

විදියේ තත්ත්වයකට ඒ බාහිර ලෝකය පිළිබඳ අවබෝධය ඇවිල්ලා තියෙනවා.

ඊටත් වඩා සියුම් අන්දමින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා මේ සිතේ තත්ත්වයත්, මේ කයේ තත්ත්වයත්, මේවා ඉතාම ශීඝ්‍ර ඇතිවීම් නැතිවීම්. ඇතිවීම් නැතිවීම් ගොඩක් ඕසක් මෙතන 'දෙයක්' කියලා ගන්න දෙයක් නෑ. ශක්ති සමූහයක් හරි එහෙම නැත්නම් සංස්කාර කියන වචනයයි එතන යෙදෙන්නෙ. ඔය විදියේ තත්ත්වයක් යටතේ මේ පැවැත්මේ ස්ථිරත්වයක් නැති නිසාම මෙතැන සැපයක් හැටියට ගන්න දෙයක් නෑ. මමය, මාගේය කියලා ගන්න දෙයක් නෑ. ඒක නිසාම තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ මේවායේ විසිරෙන ස්වභාවය. මේවා විසුරුවා හරින්න කියලා කියන්නේ මේවායේ විසිරෙන ස්වභාවය තේරුම් ගන්න. සිත පිළිබඳවත් එහෙමයි. මේ පැවැත්ම ස්ථිර කරගැනීමට අන්තිම තුරුම්පුව තමයි මේ විඤ්ඤාණය. විඤ්ඤාණයේ තමයි ආත්මය සිටින්නේ කියලා අනෙකුත් දර්ශනිකයින් මූලා වුණේ එතනට ඇවිල්ලා. රූපය ආත්මය නොවෙන බව ඇත්ත. සඤ්ඤාව ආත්මය නොවෙන බව ඇත්ත. වේදනාවත් ආත්මය නොවන බව ඇත්ත. සඤ්ඤා සංස්කාර පිළිබඳවත් එහෙමයි. නමුත් විඤ්ඤාණය - මේ අපි හිත කියලා කියන එක, මේකනම් ආත්මයමයි කියලා ඔය විදියට හිතාගන්නවා. මේක තමයි ලොකුම මූලාව.

මේක නිසා තමයි අර බුදුපියාණන් වහන්සේ විඤ්ඤාණය උපමා කරලා තිබෙන්නේ යම්කිසි මැජික් කාරයෙක් දක්වන දර්ශනයකට. මේකට මූලා වෙනවා. මොකද හිත තුළ මේ මූලාවට දැවටිලාමයි මූලාව ලිහාගන්න බලන්නෙ. මූලාව තුළ දැවටිලා ඉන්න කෙනෙකුට කිසිසේත්ම ඒ මූලාවෙන් මිඳෙන්න බෑ ඒකට නිසි මනසිකාරය නැත්නම්. ඉතින් අයෝනිසෝනමනසිකාර කියලා කියන ඒ වැරදි මෙතෙහිකිරීම් තුළින් කවදවත් බෑ මේ මූලාවෙන් මිඳෙන්න. නිසියාකාර මෙතෙහි කිරීම් කියන එක තමයි විදර්ශනා මනසිකාරය කියලා කියන්නෙ. අරමුණක් අල්ලගැනීමයි පැවැත්ම කියලා කියන්නෙ. අරමුණක් අල්ලගෙන ඒක බදගෙන ඒක තුළ හිටගෙන ඒකේ පැලපදියම්වීම වගේ දෙයක් තමයි පැවැත්ම කියලා කියන්නෙ. ඒ වෙනුවට මෙතන කරන්නෙ මොකක්ද අරමුණට ඇතුළට එන්න නොදී ඒක එතනින්ම පිටමං කරනවා. සටහන් කරගෙන පිටමං කරනවා.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ රූපයක්. ඒක එතනම ඉවරයි. ඒක දෙසැරයක් රූපයක් රූපයක් කියලා, එහෙම නැත්නම් ශබ්දයක් ශබ්දයක් ආදී වශයෙන් ඒ අභ්‍යාසය මගින් අර අරමුණේ තිබුණ විචිත්‍රත්වය, හිත කලමිඛන ස්වභාවය නැතිකරනවා. මොකද අරමුණ තුළයි පැවැත්මක් ඇතිවෙන්නේ. භවය කියලා කියන්නේ පැවැත්ම. එතකොට නිවන කියන්නේ භවනිරෝධය. පැවැත්මේ නැවැත්ම. පැවැත්ම ගින්නක් හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා. ඒක අනුව නැවැත්ම නිවීමයි. පැවැත්ම ගින්නනම් නැවැත්ම නිවීමයි. මේකයි නිවන කියලා කියන්නේ. අමුතු ලෝකයක්වත්, හොඳ රස ආහාරය හැටියට අමාත්‍ය පරිහරණය කරන්න පුලුවන් ලොකු තැනක්වත් නෙවෙයි. මෙන්න මේ මරණයෙන් මිදීම කියන එකයි. මරණයෙන් මිදෙන එක දැන් සාමාන්‍ය ලෝකයා හිතන්නේ - අපි බලාපොරොත්තු වෙන්නේ මේ ජීවිතය සදකාලික කරගන්න. ඒක බැරි වුණහම අපි වෙන තැනක හරි ගිහිල්ලා සදකාලික වෙන්න උත්සාහ කරනවා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා නියම වෛද්‍යවරයෙක් හැටියට, මෙතන තිබෙන්නේ රෝග නිදනය පිළිබඳ අනවබෝධයයි. වැරදි විග්‍රහයක් මෙතන තිබෙන්නේ. අර අපි කලින් කියාපු සත්ත්ව කියන වචනයටයි එන්න තිබෙන්නේ. එහෙම පිටින්ම මුලාවක් උඩයි මම කියන මේ පැවැත්ම තහවුරු කරගන්න උත්සාහ කරන්නේ. මෙතන මමෙක් නෑ. මෙතන පුද්ගලයෙක් හැටියට ගන්න දෙයක් නෑ.

මෙතන තිබෙන්නේ අර ගින්න. අර ලැව් ගින්න පැතිරෙන එක හැටියට කිව්වා වගේ මේ ගින්නක් පැතිරීමක් පමණයි. ඒක තමයි අපේ අර ලෝවැඩ සඟරාව ලිව්ව ඒ ස්වාමීන්වහන්සේත් අතීතයේ ලස්සනට ප්‍රකාශ කළේ

දර රූප ගිනි ඇවිලුණු කළ නිබ	දේ
ගිනි මිස දර යැයි යන නම නොයෙ	දේ
එම ලෙස එක්කොට වදහල මුණි	දේ
දුක මිස කයකැයි යන නම නොයෙ	දේ

දර රූපක් ගිනි ඇවිලුණාට පස්සේ ඒකට දර ගොඩක් කියලා ආයෙ කියන්න යන්නේ නෑනේ. ඒක ගිනි ගොඩක්මයි. ඒ වගේම දර රූප ගිනි ඇවිලුණු කළ නිබදේ - ගිනි මිස දර යැයි යන නම නොයෙදේ. ඒකට ආයෙත් දර කියන්නේ නෑ. ගින්න කියලමයි කියන්නේ. එම ලෙස එක්කොට වදහල මුණිදේ, බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ වගේම දුකයි

පැවැත්මයි, දුකයි කයයි එකතු කරලා අන්තිමට පෙන්නුවා - දුක මිස කයකැයි යන නම නොයෙදේ. මේකට කයක් කියලා කියන්න බෑ දුක් ගොඩක්. මේක පරිහරණය කිරීම, මේකට සකස්වීම, මේකට කවා පොවා නාවලා මේක රැකගැනීම ඇත්ත වශයෙන්ම දුකක්. හුස්මක් පාසා මේක දුකක්. එතකොට අන්න ඒ දුක් ස්වභාවය ගැඹුරින් වටහාගැනීම සඳහා තමයි විදර්ශනාව යොමුකරන්නේ. මේ ගින්න කියන එක, හැමතිස්සෙම ගින්නේ ස්වභාවය අල්ලගන්න එකයි. දර ගොඩකට ගිනි ඇවිලෙනවා කියන එක අපි කියනවා ගින්න දර අල්ලගන්නවා කියලා. අනිත් පැත්තට ගත්තොත් මේක දර ගින්න අල්ලගත්තයි කියලා කියන්නත් පුලුවන්. ගින්න දර අල්ලගන්නකොට දර ගින්න අල්ලගන්නවා.

මේක අර කීව්වේ ලැව් ගින්නක් පැතිරෙන්නා වගේ පොඩි තල්ලුවක් වෙනවා. මේ තල්ලුව තමයි තණ්හාව කියලා කියන්නේ. අපි මේ තණ්හාව කියන මේ පිපාසය මේ තල්ලුව තුළින් තමයි අල්ලගන්නේ. යම්කිසි දෙයක් පිළිබඳව අපේ සිත් තුළ ඇතිවෙන තණ්හාව. අන්න එතනයි කඩන්න වෙන්නේ එතකොට. තණ්හාව ක්ෂය කිරීම නිවනයි කියලා කියන්නේ ඒකයි. දුකට හේතුව තණ්හාවයි කියලා කියන්නේ ඒකයි. අප තුළ තිබෙනවා නොතිවෙන පිපාසයක්. විශේෂයෙන් පැවැත්ම සඳහා තියෙන පිපාසය. කාම වස්තූන් පිළිබඳ පිපාසය. ඒක ඕලාරික පැත්තක්. ගොරෝසු කොටසක්. ඊට වඩා සියුම් අන්දමින් තිබෙනවා භව තණ්හාව කියන එක. මේ පැවැත්ම කියන එක පිළිබඳ ලොකු ආසාවක් තිබෙනවා. නමුත් පැවැත්ම පිළිබඳ ගැඹුරුම කළකිරීම ඇතිවෙන්නේ අන්න බුඞ්ම ආත්ම, දේවත්ම ලබාගත්තු අය කල්ප ගණන් එතන ගිහිල්ලා රස්තියාදු වෙනබව දැනගත්තමයි. මේ ඒකාකාර පැවැත්මක්. ඔන්න ඉල්ලුවානේ, ඔන්න එහෙනම් දෙනවා කියලා වගේ බුඞ්ම ලෝකවල කල්ප ගණන් පැවැත්මක් ලබා දෙනවා. ඕකයි භව තණ්හාවේ භයානක කම.

නමුත් ලෝකයා පැවැත්මට ආසා කරනවා. කොහොමහරි මම ඉන්න ඕන. ඒ මම පවත්වාගැනීම හැටියට අල්ලගන්නේ - අන්තිමට අල්ලගැනීම සඳහා අවිද්‍යා අන්ධකාරයේ තණ්හා පිපාසයෙන් අතපත ගානකොට අහුවෙන්නේ මොකක්ද? තමන් කරපු කර්මානුරූපව ඉදිරිපත් වෙන භවයක් මිසක් තමන් බලාපොරොත්තු වෙන දේ නෙවෙයි.

ප්‍රේතයෙක් හැටියට ජීවත් වුණානම් දිව්‍යලෝක සැප ඉල්ලුවට මොකද ප්‍රේත ආත්මයයි ලබන්නේ. තිරිසනෙක්, තිරිසන් මනුෂ්‍යයෙක්

හැටියට ජීවත් වුණානම් - හොඳ රජ කෙනෙක් හරි ඒ විදියේ තත්ත්ව, දේව තත්ත්වයක් බලාපොරොත්තු වුණාට මොකද ඒ කරපු කර්ම අනුව තිරිසන් ආත්මයක්, තිරිසන් ඇස් දෙකක්, කන් දෙකක්, නාසයක් ඔය ටික ලැබෙන්නේ. ඉතින් ඔය විදියට නිරය ආදී ඊටත් වඩා භයානක තැන්වල කර්මානුරූපව කර්මය එකතු වෙනවා. ඔන්න එහෙනම් ඉල්ලනවානම් දෙන්නම් කියලා දෙනවා. මාරයා කියලා කියන්නෙ ඕකටයි.

එතකොට මාරයා එක්ක අපි මේ කරන්නෙ දීර්ඝ කඹ ඇදිල්ලක්. සාමාන්‍ය ලෝකයේ කඹ ඇදිල්ලකින් දිනන්නනම් අනිත් පැත්තෙන් අදින කෙනාට වඩා හයියෙන් අපි අදින්න ඕනෙ. නමුත් මේ සංසාර දුකෙන් මිදෙන්නනම් ඊට වඩා ප්‍රතිවිරුද්ධ උපාය මාර්ගයක් අපට ගන්නයි කියලා තියෙන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ. මාරයා අදින වෙලාව තමයි අපි කියන්නේ පණඅදිනවා කියලා. මාරයා එහෙට අදිනවා. අපි මෙහාට අදිනවා. ඉතින් අපේ අන්තිම කෙන්නද තමයි පණ කෙන්නද. කඹයක අන්තිම කෙන්නද වගේ. අනිත් ඔක්කොම ඇදිලා ඉවරවුණාට පස්සෙ අනිත් නැයොත් එකතුවෙලා අදිනවා මේ පුද්ගලයාව. ලෝකයේ පැවැත්ම ඇතිකරගන්න. ඇඳ වටේට ඇවිල්ලා පිරිත් කියනවා, බණ කියනවා තව පැයක් ජීවත් කරගන්න. නමුත් අන්තිමට ඒ ඔක්කොම ඇදිලි, නැයන්ගේ ඇදිලිත්, අනෙකුත් දෙස්තරලා කරන ඇදිලිත් ඔක්කොම බැරවුණාට පස්සෙ තමන් අදින්නෙ මොකක්ද, පණ අදිනවා. අර පණ කෙන්නද අදිනවා. මේක ඇද්දට මොකද මේක පණ කෙන්නදම නිසා මාරයයි දිනන්නෙ. මාරයා එහාට අදිනකොට ගිහිල්ලා ඊළඟට වැටෙන්නෙ කොහොටද? අර කියාපු කර්මානුරූපව තමන් බලාපොරොත්තු වෙන යම්කිසි නිමිත්තක් දකිමින් හිට එතන උපදිනවා. ඔය තත්ත්වය නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ මැරෙන්න කලින් මැරෙන්නයි කියලා. රූපයට මැරෙනවා, වේදනාවට මැරෙනවා. සංකෘතවට මැරෙනවා. සංස්කාරයට මැරෙනවා. විඤ්ඤාණයට මැරෙනවා. ඔය මැරීම කියලා කියන්නෙ නිරෝධයයි. නිරුද්ධ වීමයි.

ඒක ප්‍රත්‍යක්ෂ කරනවා රහතන්වහන්සේ. මේ පංචස්කන්ධය අතහැරිය අවස්ථාව අරහත්ඵල සමාධිය කියලා කියන්නෙ. ඒ අවස්ථාවේ අර සංස්කාර සංසිදිලා අර කියාපු ගැමීම, අර නිමිත්ත, අනිමිත්ත බවට පත්වෙනවා. නිමිති හැටියට ගන්නෙ යම්කිසි අරමුණක්. ඒ අරමුණේ නිමිති ස්වභාවය මැකිලා යනවා අර කියාපු විදර්ශනාවට. මේක අනිමිත්ත බවට පත්වෙනවා. ඊළඟට යමක නිමිත්තක් ගත්තනම් ඒක උඩ

හිටගන්න අපි උත්සාහ කරනවා. අල්ලගන්න අපි උත්සාහ කරනවා. ප්‍රතිෂ්ඨාවක්, පිහිටීමක් බලාපොරොත්තු වෙනවා. පිහිටන්න තැනක් නැති වෙනවා අන්තිමට. ඒකට කියනවා අප්පතිට්ඨික කියලා. ඊළඟට ඒ පිහිටලා ඉවරවෙලා මොකක්ද කරන්නෙ පැවැත්මක් බලාපොරොත්තු වෙනවා. ආත්ම ස්වභාවයක් බලාපොරොත්තු වෙනවා. ඒ වෙනුවට මේක සුඤ්ඤ, ශුන්‍ය හැටියට, හිස් හැටියට, බොල් හැටියට වැටහෙනවා.

මන්න මය විදියට අනිමිත්ත, අප්පණ්හිත, සුඤ්ඤත කියලා විමෝක්ෂ කියන ඒ දෙරටු තුනකින් තමයි කෙනෙක් නිවනට පත්වෙන්නෙ. මය තත්ත්වය ලබාගන්න උපකාර වෙන්නෙ අර කියාපු විදර්ශනා නුවණයි සියුම්ව. ඒ නුවණේ ආරම්භය මනසිකාරයයි. යෝනිසෝමනසිකාරයයි. නිසි ආකාරයෙන් මෙනෙහි කිරීම තුළින් ක්‍රමක්‍රමයෙන් අර ලෝකයේ යථාතත්ත්වය පිළිබඳ ගැඹුරු අවබෝධයක් කෙනෙකුට ඇතිවෙනවා. ඒ ඇතිවීම අනුව නිරායාසයෙන් යම්කිසි අවස්ථාවක අර තමන් බැහැරත්තු අල්ලගත්තු බඳගත්තු රූපය හිතෙන් ගිලිහෙනවා. හිතෙන් අල්ලගන්නෙ. හිතෙන් ගිලිහෙන්නෙ. අල්ලගන්න තැනින්මයි මේක අතහරින්න ඕනෙ. අන්න එතකොට ඒක නිසා තමයි දුක් ගින්න නිවෙන්නෙ. මේක අල්ලාගැනීම දුකක්. අල්ලගත්තු තැන ඊළඟට තිබෙන්නෙ බන්ධනය. ඒකට යටවෙලා ඊළඟට ඒක අනුව - යම්කිසි දෙයක්, අපි හිතමු වස්තුවක් අල්ලගත්තා කියලා. ඒ වස්තුවට වෙත භානිය අනුව අපි තැවෙනවා. පුද්ගලයෙක් අල්ලගත්තත් එහෙමයි. හැම තැනම එහෙමයි. මය විදියේ තත්ත්වයක් තිබෙන්නේ.

මික නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කරන කෙනා මේ මුලු මහත් පැවැත්මම දුකක් පමණක් නොවෙයි, මේක ගින්නක් හැටියට තේරුම්ගන්නවා. මේ ගින්නට මොහොතක් පාසා හසුවෙනවා. මේකට තමයි උපාදන කියලා කියන්නෙ. අල්ලගැනීම. ඉතාම සියුම් ආකාරයෙන්. මේ අල්ලාගැනීම රාශිය තුළ ඒවා දැවලා යන ගින්නටයි අපි පැවැත්ම කියලා කියන්නෙ. දැන් ගින්නක් ආරම්භ වුණාට පස්සෙ ඒකට දර දන්න දන්න බුර බුරා නගිනවා. අන්න ඒ වගෙයි මේ පැවැත්මත්. දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ කෙලෙස් නිසා ආසාවන් අනුව තණ්හාවන් අනුව ඒ උපාදනය අනුව අපට මේ පැවැත්මක් ලැබිලා තියෙනවා. මේ පැවැත්ම තව ඕනනම් අපට දිගට ගෙතියන්න පුළුවන්. තව තව දර දන්න පුළුවන්. මේකට දර

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

දනවාද, දසු දර ටිකත් ඉවත් කරලා ඇදලා කොහොම හරි මේක නිවනවාද කියලා අපි අපිම තීරණය කරගන්න ඕනෙ.

මන්න එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ මේ චතුරාර්ය සත්‍යය කෙටියෙන් සලකන්නොත් මෙතන තිබෙන්නේ මුලු මහත් පැවැත්මම දුකක්. පංචස්කන්ධයම දුකක්. අපි සාමාන්‍යයෙන් ජාතිය දුකයි, ජරාව දුකයි කියලා එතනින් නවත්වනවා. මුලු මහත් පැවැත්මම දුකක්. මේකට යටින් තිබෙන්නෙ තණ්හාවයි. මේ තණ්හාව සංසිඳවුණු, මේ පිපාසය සංසිඳවුණු අවස්ථාවයි නිවීම. ඒ නිවීමයි නිවන. ඒ නිවීමට මාර්ගය තමයි ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය හැටියට සම්මාදිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප ආදී වශයෙන් - හරි දැකුම්, හරි සිතූම් පැතුම්, හරි කියුම්, හරි කෙරුම්, හරි දිවි පැවතුම්, හරි වෙර දැරුම්, හරි සිහිකැරුම්, එකකැරුම් ආදී වශයෙන් දක්වලා තිබෙන්නේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය. අන්න ඒකයි චතුරාර්ය සත්‍යය - බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කළ දර්ශනය. ජීවිතයත් මරණයත් පිළිබඳ ගැඹුරු දර්ශනය ඒකයි.

අන්න ඒක නිසා අනිත් අයගේ හිස්කබලේ වලට තට්ටු කරන්නෙ නැතුව තම තමන්ගේ හිස්කබලේ මැරෙන්නත් කලින්, හිස්කබලක් බවට පත්වෙන්නත් කලින් මේකට තට්ටු කරලා, මේ ඇස්වලින්ම බලන්න ඕනෙ අපේ ඇස් නැති අවස්ථාව. ඒ වගේම කන් නැති අවස්ථාව. ඒ විදියේ තත්කියකට අපේ මේ ශරීරකුඩුව පත්වෙනවා නේද? අන්න ඒක නිසා 'යථා ඉදං තථා එතං, යථා එතං තථා ඉදං' කිව්ව ආකාරයට බාහිරය පිළිබඳව ඒ කමටහන දියුණු කරලා තමාගේ ශරීරයට ආරෝපණය කරන්න. තමාගේ ශරීරය පිළිබඳ හිතලා අනුන්ගේ ශරීරයට ආරෝපණය කරලා කොයි ආකාරයට නමුත් විදර්ශනාව කුළුගන්වගෙන තමයි සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් යම්කිසි කෙනෙක් උතුම් අරහත්ඵල සාක්‍ෂාත් කරගන්නේ.

අන්න ඒ විදියට ඒ දර්ශනයට - බුදුකෙනෙක් ඉපදීමේ නියම ප්‍රතිඵලය ගන්නේ අන්න එබඳු අවස්ථාවකයි කියලා හිතාගෙන මේ පින්වතුනුත් අද වැනි වටිනා පෝය දවසක, මේ වස් කාලය අවසාන වන මේ වටිනා පෝය දවසක, මේ පින්වතුන් මේ අවස්ථාවේ ධර්මග්‍රවණය කළා. මේ මොහොත තුළත් මේ පින්වතුන්ගේ සිත් තුළ අර ශ්‍රද්ධාව, වීර්යය, සතිය, සමාධිය, ප්‍රඥාව කියන නිවනට උපකාර වන ධර්ම සුලු වශයෙන් හෝ වැඩි දියුණු වෙන්න ඇති.

ඒකේ ආනිශංස වශයෙන්, සාමාන්‍ය ධර්ම ශ්‍රවණානිශංස වශයෙන්ම නොවෙයි, එබඳු ඒ මූලික ගුණධර්ම සිත් තුළ වැඩීමෙන් මේ ජීවිතයේදීම මේ කියාපු මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් සියලු සංසාර දුකින් අතමිදී උතුම් අමාමහ නිවන සාක්‍ෂාත් කරගන්න ශක්තිය බලය ලැබේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න ඕනෙ. ඒ වගේම මේ ශාසනය තුළ මේ උතුම් නිර්වාණ ධර්මය තවත් ලෝකයාට මෙසේ හෙලිපෙහෙලි කිරීමට ඉඩ සැලැස්වීම සඳහා නොයෙකුත් විදියේ උපක්‍රමශීලීව මේ අවස්ථාවේ ක්‍රියාකරන ශාසනාරක්ෂක දිව්‍ය බ්‍රහ්ම මණ්ඩලයටත් මේ පින් අනුමෝදන් කරන්න ඕන. උන්වහන්සේලාගේත් ඒ තමන් බලාපොරොත්තු වෙන ධර්ම ප්‍රාර්ථනා සමාද්ධ වේවා. ඒ පාරමී ශක්තීන් දියුණු වෙලා ඒ බලාපොරොත්තුවූ තුන්තරා බෝධියකින් අරහත්‍වය, නිවන සාක්‍ෂාත් කරගනීවා!

එසේම තමන් නමින් නැසී මිය පරලොව ගියාටු ඥාතීන් ඇතුළු අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වාටු යම්තාක් සත්ත්ව කෙනෙක් ඇතොත් මේ ධර්මදේශනාමය ධර්ම ශ්‍රවණමය ආනිශංස අනුමෝදන් වීමට බලාපොරොත්තු වෙන හැමදෙනාම මේ අනුමෝදන් වීම තුළින් තම තමන්ගේ බලාපොරොත්තු වෙන අන්දමින් සියලු සංසාර දුක කෙළවර කර උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙත්වා කියන ඒ ප්‍රාර්ථනාවත් ඇතිව මේ ගාථා කියලා පින් අනුමෝදන් කරන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහනි...’

92 වන දේශනය

92 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 103)

‘නමො තසස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධසස’

න අත්තහෙතු න පරසසහෙතු
න පුත්තමිවෙජ් න ධනං න රධං
න ඉවෙජ්ජයා අධමෙමන සමිද්ධිමත්තනො
ස සීලවා පඤ්ඤවා ධම්මිකො සියා’ති

– ධම්මපද, පණ්ඩිත වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

ලෝකයා දියුණුවේ මාර්ග සොයන්නේ සමාද්ධියක් බලාපොරොත්තුවෙනුයි. සමාද්ධිමත් අනාගතයක් පිළිබඳ සුභ සිහිනයක් ඇතුළුයි දිවා රැ නොතකා වෙහෙසෙන්නේ. විශේෂයෙන්ම ලෝක සම්මතයට අනුව අලුත් අවුරුද්දක් උදවෙනකොට බොහොම දෙනෙක් මේ විදියේ වින්තන වලට යොමු වෙනවා. දැන් අපි මේ අද මාතෘකා කරගත්තු ගාථාවෙනුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන්නේ සමාද්ධිය පිළිබඳ එක්තරා දර්ශනයක්. මේ ගාථා ධර්මය බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලේ ධම්මික කියන නම ඇති තෙරුන්වහන්සේ කෙනෙක් පිළිබඳවයි. ඒ කථාව මෙහෙමයි දැක්වෙන්නේ සැවැත් නුවර වාසය කළා ධම්මික කියන නමින් හැඳින්වෙන උපාසක මහත්මයෙක්. ධම්මික කියන නම ඇති උපාසකවරු හුඟක් බුද්ධ කාලයේ හිටියා. දැන් මේ ඒ විදියේ කෙනෙක් ගැනයි කියවෙන්නේ.

ඒ උපාසක මහත්මා ඉතාමත්ම ධාර්මිකව ‘ධමෙමන සමෙත’ කියන ආකාරයට විෂම වර්යාවල් අතහැරලා ධර්ම වර්යා, සම වර්යා කියන ආකාරයට ජීවත් වුණු පින්වතෙක්. ඒ විදියට ජීවත්වෙන අතරෙදි එක් අවස්ථාවකදී නෙකමම අදහස් මෝරා යාම නිසා ගිහි ගෙය ගැන කළකිරීමකින් එක් අවස්ථාවක භාර්යාව සමග නිස්කලංකව කතා කරමින් ඉන්න අතර කිව්වා ‘මට පැවිදි වෙන්න හිතෙනවා’ කියලා. එතකොට මේ භාර්යාව කිව්වා ‘මගේ මේ කුසේ සිටින දරුවා උපදිනකල් ටිකක් ඉවසන්න’ කියලා. ඉතින් මේ උපාසක මහත්මයා ඒ දරුවා ඉපදිලා පයින් ඇවිදින කාලය දක්වාම හිටියා ඇත්ත වශයෙන්. ඒ කියන්නේ කල් දම්මා තමන්ගේ පැවිදිවීමට අදහස. නැවත වරක් භාර්යාවගෙන් ඇහුවාම

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

භාර්යාව කිවවා 'මේ ළමයා ටිකක් ලොකු වෙනකල් ඉන්න' කියලා. එතකොට මේ ධර්මික උපාසක මහත්මයා කල්පනා කරනවා මට මෙයාගෙන් අවසර ලැබුණත් එකයි, නොලැබුණත් එකයි මං ගිහින් පැවිදි වෙනවා කියලා. එතකොට මව්පියන්ගෙන්නෙ අවසරගන්න ඕන. ඒක නිසා වෙනන ඇති, එහෙම හිතලා අවසරයක් නැතුවම ගිහිල්ලා පැවිදි වුණා. පැවිදි වෙලා දැඩි ලෙස විර්යය වඩලා භාවනා කරලා යථා කාලයේදී අරහත්‍ය ලබා ගත්තා.

රහත් වෙලා ඉවරවෙලා ආයෙත් ආපසු සැවැත් නුවරට වැඩම කලා මේ ධර්මික තෙරුන්වහන්සේ තමන්ගෙ ගෙදරට. වැඩම කළේ ඒ භාර්යාවටත් දරුවාටත් පිහිට වෙන්න. එහෙම වැඩමකරලා අර තමන්ගේ පුත්‍රයාට ධර්මය දේශනා කලා. සමහරවිට ඒ පුත්‍රයා ඒ වෙනකොට ටිකක් ලොකු ළමයෙක් වෙන්න ඇති. ඉතින් ඒ ළමයාටත් නිවන් අදහස දැඩිව ඇවිල්ලා ඒ ළමයන් ගිහිල්ලා පැවිදි වුණා. පැවිදි වෙලා වැඩිකල් නොගොස්ම රහත් වුණා. එතකොට මේ ගෙදර ඉන්නෙ පැරණි භාර්යාව විතරයි. ධර්මයේ ඒ වගේ අයට සඳහන් වෙන්නෙ 'පුරාණ දුකීකා' කියලා. පැරණි දෙවැන්නී. ඉතින් මේ තෙරුන්වහන්සේගෙ පැරණි දෙවැන්නී ගෙදර ඉඳගෙන කල්පනා කරනවා යමෙක් සඳහානම් මම මේ ගිහි ජීවිතේ හිටියේ, ඒ දෙන්නම දැන් පැවිදි වෙලා ඉවරයි. මට මේ ජීවිතයෙන් දැන් ඇති වැඩක් නෑ. මමත් පැවිදි වෙනවා කියලා ඒ තැනැත්තින් ගිහිල්ලා පැවිදි වෙලා වැඩිකල් නොගොස්ම විර්යය වඩලා රහත් වුණා. අන්ත පවුලට වුණ දේ.

ඉතින් සංඝයාවහන්සේලා අතර කථාවක් ඇති වුණා මේ ධර්මික උපාසක තැන තමන් ධර්මයේ පිහිටිය නිසා තමුනුත් ඒ පැවිදි කිසි සම්පූර්ණ කරගෙන, ධර්මය ඒ ඉහළම මට්ටමට ලබාගෙන තමන්ගේ දරුවාටත් භාර්යාවටත් පිහිට වුණා කියලා. එහෙම සාකච්ඡා කරමින් ඉන්න අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ එතනට වැඩමකරලා ඇහුවහම පුරුදු පරිදි 'මොකක්ද මහණෙනි කතා කරන්නේ?' කියලා, කාරණය ප්‍රකාශ කලාම බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා එහෙම තමයි මහණෙනි, පණ්ඩිත පුද්ගලයා තමා සඳහාවත් අනුන් සඳහාවත් පුත්‍රයෙකුවත් ධනයවත් රටවත් පතන්නේ නෑ' කිව්වා. අධර්මයෙන් තමන්ගේ සමාද්ධියක් බලාපොරොත්තු වෙන්නේ නෑත. අධර්ම මාර්ග වලින් තමන්ගේ සමාද්ධිය ඇතිකරගන්න බලාපොරොත්තු වෙන්නෙ නෑත. අන්ත එබඳු පුද්ගලයා, එබඳු තැනැත්තා තමයි, 'සසීලවා', සිල්වන්ත

කෙනෙක් හැටියට සලකන්න පුලුවන් වන්නේ. 'පඤ්ඤා', ප්‍රඥාවන්ත කෙනෙක් හැටියට හඳුන්වන්න පුලුවන් වන්නේ. 'ධම්මකෝ', ඒ වගේම ධාර්මික හැටියට හඳුන්වන්න පුලුවන්. ඉතින් ඔන්න ඕකයි ඒ ගාථාව.

දැන් බැලූ බැල්මටනම් අපට ජේතනේ වැඩි විස්තර නැතත් මේ කියන කථාවට අරමුණු වුණු තැනැත්තා ධම්මික උපාසක ගිහිවත් ධාර්මිකයි, පැවිදිවත් ධාර්මිකයි. ඒක අපි විස්තර කරගෙන යන අවස්ථාවේ සමහරවිට තේරේවි. ඉතින්, මොකද අපි ඉස්සෙල්ලා මේ ගිහිව ධාර්මිකව ජීවත්වන ආකාරය ගැන හිත යොදලා බලමු. මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් ඒවා ගැන අහලාත් තියෙනවා. ගිහි ජීවිතයේ ධාර්මිකව කටයුතු කිරීම සම්බන්ධයෙන් කතා කරනකොට අපි කවුරුත් දන්නවා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ පොඩි රාහුල සාමනේරයන් වහන්සේට මතක් කළ මූලධර්මයම තමයි අපි කාටත් බලපවත්වන්නේ කුසල් අකුසල් පිළිබඳ. ඒක පිළිබඳ අවබෝධයක් තිබෙන්නට ඕන කෙනෙකුට. ඉතින් ඒ කුසල් අකුසල් ගැන මේ ධර්මයේ විග්‍රහ කෙරෙන්නේ - ඒ දැක්වෙන මූලික සිද්ධාන්තය මැදුම් පිළිවෙත අනුව ගිය එකක්. ඒ කියන්නේ අකුසලය කියලා කියන්නේ දුරදර්ශී වශයෙන් බැලුවහම තමාගේ පරිහානියටත් හේතු වන අනුන්ගේ පරිහානියටත් හේතු වන දෙයක්. ඒ වගේම දෙපක්‍ෂයේම පරිහානියට හේතු වන දෙයක්. කුසලය කියලා කියන්නේ තමන්ගේ පරිහානියටවත් අනුන්ගේ පරිහානියටවත් ඒ දෙපක්‍ෂයේම පරිහානියටවත් හේතු නොවන එකක්. ඒ විදියටයි මේ ධර්මයේ බුදුපියාණන් වහන්සේ කුසල අකුසල හැටියට විග්‍රහ කරලා තියෙන්නේ. ඕක ඇතුළේ තමයි මේ ධාර්මික ජීවිතය යන්නේ.

ඊළඟට දැන් මේ පින්වතුන් නිතර අහලා තියෙනවා ඔය දියුණුව හා පිරිහීම ගැන කියනකොට පරාභව සූත්‍රය. ඒක බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තියෙන්නේ දේවතාවෙකුගේ ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු වශයෙන්. ඒ දේශනාව ආරම්භයේදීම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා කෙනෙකුගේ පිරිහීමත් දියුණු වීමත් පිළිබඳ මූලිකම කරුණු - එතන කියන්න පුලුවන් මූලධර්මය හැටියට, සිද්ධාන්තය කියන්නත් පුලුවන්, මූලික කාරණය. පළමුවෙනි ගාථාවෙන්ම.

සුවිජානො භවං භොති - සුවිජානො පරාභවො
ධම්මකාමො භවං භොති - ධම්ම දෙසසී පරාභවො

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන හැටියට කෙනෙකුගේ දියුණුව කියන එක බොහොම ලේසියි තේරුම්ගන්න. පිරිහීම කියන එක බොහොම ලේසියි තේරුම්ගන්න. ඒ කියන්නේ දියුණුවට හේතුවත් පිරිහීමට හේතුවත් බොහොම ලේසියි තේරුම්ගන්න බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. මොකක්ද හේතුව, ධර්මකාමෝ භවං හොති. ධර්මයට කැමති කෙනා දියුණු වෙනවා. ධර්ම දෙසසී පරාභවො. ධර්මයට ද්වේෂ කරන කෙනා පිරිහෙනවා.

සාමාන්‍යයෙන් මේ පින්වතුන්ට සැක ඇතිවෙන්නත් පුලුවන්. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේනම් එහෙමයි දේශනා කළේ. එහෙම දේශනා කරලා ඊළඟට පරාභව සූත්‍රය දිගින් දිගට තමන්ගේ පෞද්ගලික පරිහානියට හා සාමාජයීය වශයෙන් පරිහානියට හේතු වන කාරණා රාශියක් ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා. ඒවා මේ අවස්ථාවේ අපි දිගින් දිගට කියනවා නොවෙයි. තව ඊට වඩා දේවල් කෙටියෙන් අරුත් දක්වන්න තියෙන නිසා. ඉතින් ඔය එක පැත්තක්. පිරිහීමත් දියුණුවත් ගැන කියනකොට, කෙනෙක් දියුණු වෙන්නේ ධර්මයට කැමතිනම් තමයි. ධර්මයට කැමති කෙනා නියම ආකාරයෙන්ම දියුණුව ලබනවා. ධර්මයට ද්වේෂ කරන තැනැත්තා කොයි අවස්ථාවක හරි පරිහානියට පත්වෙනවා. අපි කලින් සඳහන් කළ ආකාරයට මේ ශාසනයේ ධර්මික නමින් ලොකු උපාසකවරු ගණනක් හිටියා. එබඳු එක්තරා උපාසක කෙනෙක්, මේ උපාසක මහත්මයා නෙමෙයි, එක්තරා උපාසක මහත්මයෙක් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් විමසුවා, සංඝයාවහන්සේලා විසින් ගතයුතු නියම පිළිවෙතත් ගිහියන් විසින් ගතයුතු පිළිවෙතත්. ඒකට කියන්නේ ගිහි වත. ගිහි වත පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ප්‍රශ්න කළා. ඒක අපි දැන් මෙතනනදි එළියට ගනිමු.

බුදුපියාණන් වහන්සේ අර ගිහි වත, ගහධ්‍රව වතන කියලා කියන ගිහියන්ගේ ප්‍රතිපත්තිය මොකක්ද කියන එකට දුන්නා පිළිතුරු. ගිහියන්ගේ ජීවන ප්‍රතිපත්තියේ පදනම පංචශීලය බව ඒ සූත්‍රයෙන් හෙලි වෙනවා. පංචශීලයයි පදනම. ඒක ඉතාමත්ම සවිස්තරව, සාමාන්‍යයෙන් අපි හිතනවාට වඩා සවිස්තරව ඒ සූත්‍රයේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා මෙන් මේ විදියට ගාථාවකින් තියෙන්නේ. අදහස අපි ප්‍රකාශ කළහම ප්‍රමාණවත් කියලා හිතෙනවා. පළමුවෙනි ශික්ෂා පදය ගත්තොත් සතකු නොමරන්නේය, නොමරවන්නේය, මැරවීමට, ඝාතනයට අනුදැන්මක්ද නොකරන්නේය. ඒ වගේම සත්කයින් පිළිබඳව, සියලුම ලොකු කුඩා

සත්තඨිනිට භිංසා කිරීමෙන් වැළකෙන්නේය. ඔය අදහස ඒ පළමුවෙනි ගාථාවෙන්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ පළමුවෙනි ශික්‍ෂා පදය පිළිබඳව ප්‍රකාශ කරනවා. ඒ විදියට දෙවෙනි ශික්‍ෂා පදය පිළිබඳව දක්වනවා. එබඳු ඒ ගිහි පින්වතා, මේ ශාසනයේ, සමාජයේ ධර්මානුකූලව දියුණු වෙන්න බලාපොරොත්තු වෙන පින්වතා තමන්ට නුදුන් දෙයක් ගන්නෙත් නෑ, අපි සාමාන්‍යයෙන් භොරකම කියලා කියන්නෙ. කොටින්ම කියතොත් භොරකම් කරන්නෙත් නෑ. කරවන්නෙත් නෑ. සොරකම් කිරීමට අනුබල දෙන්නෙත් නෑ. ඒ දෙවෙනි ශික්‍ෂා පදය. තුන්වෙනි ශික්‍ෂා පදය පිළිබඳව එතෙතදි කෙටියෙන් සඳහන් කරලා තියෙන්නෙ. ඒක මේ කවුරුත් දන්නවා පරදර සේවනය කියන අන්සතු බිරින්දන් කරා යාම. පරදර සේවනයෙන් වළකින්නේය. දැන් පොහොස අටසිල් සමාදන් වෙන අවස්ථාවල බුන්මවරියාව රකිනවා. ඒ නැති අවස්ථාවල් වල අර ගිහි ජීවිතයේ සාමාන්‍යයෙන් අර කියාපු කාමෙසුම්චජාචාරා කියන ශික්‍ෂා පදයට අදාලව පරදර සේවනයෙන් වළකිනවා.

ඊළඟට බොරු කීම සම්බන්ධයෙනුත් අර විදියටම ප්‍රකාශ වෙනවා. ඒ මුසාවක්, බොරුවක්, සභාවකට ගියත් පිරිසක් මැදට ගියත් තනි පුද්ගලයෙකු හා සාකච්ඡා කිරීමේදීවත් මුසාවක්, බොරුවක් කියන්නෙ නෑ. කියවන්නෙ නෑ. බොරුවට අනුදැන්මක් කරන්නෙ නෑ. බොරු කීමට අනුදැන්මක් කරන්නෙ නෑ. ඊළඟට පස්වෙනි ශික්‍ෂා පදය පිළිබඳව. ඒකෙදින් ප්‍රකාශ කරන්නෙ මත් වෙන ස්වභාව කියලා එතන තියෙන්නෙ - බොන දෙයක් හෝ වේවා, වෙන දෙයක් හෝ වේවා - මත් වීමට උපකාර වන දෙයක්. තමා ගන්නෙත් නෑ, අනුන්ට ඒවාගැනීමට සලස්වන්නෙත් නෑ. ඒ වගේම ඒවාට අනුබල දෙන්නෙත් නෑ.

මෙතන හේතුව දක්වන්නෙ මත්වීම නිසාය තමනුත් පාපයට පෙළඹෙන්නෙ. පාප කර්ම කිරීමක් අනිත් අයත් පාප කර්ම කරන්න පොළඹවනවා. කොටින්ම කියතොත් බුදුපියාණන් වහන්සේ එතන මත් පැන හඳුන්වන්නේ තනිකරම 'අපුඤ්ඤයතනයක්' හැටියට. අපුඤ්ඤයතනයක් කියලා කියන්නේ පව් නිෂ්පාදනය කරන ආයතනයක්. එහෙම තේරුම් ගත්තට කමක් නෑ. මත්පැන කියලා කියන්නේ පව් නිෂ්පාදනය කරන ආයතනයක්. ඒක එහෙම පිටින්ම වර්ජනය කරන්න කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. කොටින්ම කවුරුත් දන්නවානේ දෙලොවම පිරිහීමට හේතුවන එකක්. ඒ නිසා ඒකයි දක්වන්නෙ බුදුපියාණන් වහන්සේ 'උමාදානං'. උන්මාදය, ඔල්මාදය,

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

පිස්සුව ඇතිකරවන දෙයක්. 'බාලතනතං', මෝඩයින් අද්දවන දෙයක්. ඔය විදියට නොයෙකුත් වචන වලින් මත්පැනේ ආදීනව එතන දක්වලා තියෙනවා.

ඔය ආකාරයෙන් යටත් පිරිසෙයින් අවම මට්ටමින් ඔය පංචශීලයවත් රැකියයුතු වෙනවා. ඊළඟට ඊට අමතරව ජීවිකාව පිළිබඳව මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා. දැන් මෙතෙතදින් අපි මිට්ටාආජීව කියලා දැක්වූ ඒ අධාර්මික ජීවිතයට අදාල දේවල් වලින් වැළකෙන්නට ඕනෙ. මිච්ඡාආජීව කියලා සාමාන්‍යයෙන් කාරණා පහක් දැක්වෙනවා. ආයුධ වෙළඳම, සත්කයින් වෙළඳම් කිරීම කියන එක සාමාන්‍යයෙන් තෝරන්නේ වහල් වෙළඳම හැටියට. දස බවට හරි වහල් බවට හරි පණ ඇති සතුන් විකිණීම, ඊළඟට මසට විකිණීම ගැන අමුතුවෙන් කියන්නත් දෙයක් නෑ. ඊළඟට වෙනම දක්වලා තියෙනවා මාංස වෙළඳම. කවුරු මැරුවා හෝ වේවා මාංස වෙළඳම නුසුදුසු දෙයක් හැටියට. නොකළ යුතු දෙයක් හැටියට. ඊළඟට මත්පැන් වෙළඳම. විස, වස විස වෙළඳම. මේ විදියට අධාර්මික කියලා ප්‍රකාශ කළේ ඇත්ත වශයෙන්ම තමා ගැන විතරක් හිතනවානම් තමාගේ ධනාත්මක චින්තනයට අනුව තමාගේ දියුණුව ගැන හිතනවානම් මේවා තමයි කළ යුත්තේ. අනිත් කවුරු කිව්වත් තමන්ගේ ඉලක්කය කෝට්ටිපතියෙක් වෙන්නනම්, විශේෂයෙන්ම මේ කාලේ ඒවාට ආධාර රජයෙනුත් සමහරවිට ලැබේවි. ඔන්න ඔය කියාපු අධාර්මික වෙළඳම් ක්‍රම වලට තමයි යොමු වියයුත්තේ, තමන්ගේ ඉලක්කය ඉටු කරගැනීමට. නමුත් මොන හේතුවකින් හෝ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒවා තහනම් කරනවා. මොකක්ද හේතුව?

බුදුපියාණන් වහන්සේට මේ අපේ ජීවිතය පිළිබඳව වෙන කිසි කෙනෙකුට නැති තරම් දුරදර්ශී අවබෝධයක් තිබුණා. අපි මේ මව්කුසින් එළියට ආවයි කියලා මේක අම්මලාට තාත්තලාට අයිති කෙනෙක් හැටියට අපි සාමාන්‍ය සමාජයේ හැටියට සැලකුවත්, දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ අපි මේ ඉපදෙමින් මැරෙමින් ආපු බව බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. නිකන් ආවේ නෑ. නොයෙකුත් විදියේ කර්ම රැස් කලා. එතකොට ඒවායේ විපාකත් විඳින්න ලැස්ති වෙලා යන්නේ. එහෙම ගමනක් යන අතරේ තව තවත් පාප කර්ම කරතොත් කොයි අවස්ථාවක හරි සමහරවිට දියුණුව ලැබුණටත් පස්සේ ඒවා ගසාගෙන යනවා. හෝදගෙන යනවා. ජල ගැලුම් වලට හරි, ගින්නට හරි ඒවා විනාශවෙලා යනවා. එතකොට අන්න අර ධනාත්මක චින්තනය අනුව තමන්ගේ

ඉලක්කය සාර්ථක වෙනකොටම ඊළඟට ධාතු හතර කුපිත වෙලා එක්කො ඇතුළත ධාතු කුපිත වෙලා, ලෙඩ රෝගියෙක් වෙලා, පින් කිපිලා, සෙම කිපිලා ඕවා වෙලා ඒ කළ පාප කර්ම විපාක වින්දනය කරන්න වෙනවා. ආහාර ටිකක්වත් ගන්න බැරි වෙනවා කොච්චර හම්බ කලත්. එහෙම නැත්නම් බාහිර ධාතු හතර කිපිලා අර විදියට නියං සායං තුළින් ජල ගැලීම් තුළින් තවත් නොයෙකුත් ආපද තුළින් ගිනි හය ආදියෙන් අර කියාපු, තබාගත්තු ධනයත් ඒ පුද්ගලයාත් ගහගෙන යනවා. ඔන්න ඔය විදියේ තත්ත්වයක් තියෙන නිසයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අර අධාර්මික වෙළඳුම්වලින් වෙන්වෙලා එයින් අන්‍යවූ ධාර්මික ක්‍රම වලට යන්න කියන්නේ. ඒක තමන්ගේත් අනුන්ගේත් හිංසාවට හේතුවන නිසයි දුරදර්ශී වශයෙන් බැලුවහම. ඉතින් මෙන්න මේ කාරණය ගැන හිතලාම තමයි දැන් අපි දුරදර්ශී කියන වචනය ප්‍රකාශ කළේ.

ඒ අනුව කල්පනා කරලා බලනකොට - මේ පින්වතුන් අහලා ඇති බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ලෝක දර්ශනය අනුව පුද්ගලයින් තුන් දෙනෙක් ඉන්නවා. කවුද ඒ තුන් දෙනා? අන්ධයා, ඒ කියන්නේ කණා. ඇස් දෙක නැති තැනැත්තා. අන්ධයා හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ හඳුන්වන්නේ යම්කිසි කෙනෙක් ඉන්නවා එයාට නොලැබූ ධනය හෝග සම්පත් ලබාගන්න ආකාරය දන්නේ නෑ. ඒ ආර්ථික සිද්ධාන්ත පිළිබඳ අවබෝධයකුත් නෑ. ඒ පැත්තේ දක්ෂ කමකුත් නෑ. ඒ වගේම හොඳ නරක, කුසල් අකුසල්, පව් පින් ඒවා පිළිබඳ අවබෝධයකුත් නෑ. ඒ තැනැත්තා අන්ධ පුද්ගලයා. මෙලොව දියුණුවකුත් නෑ. පරලොව දියුණුවකුත් නෑ. දෙවැන්නා එකැස් කණා. ඒ කියන්නේ ඒ තැනැත්තානම් අර කියාපු ආර්ථික මූල ධර්ම ආදිය වැටහෙන, සම්භරවිට උපාධිධාරී මහා උගතෙක්. දියුණු වීමේ මාර්ග ලෝක සම්මතයට අනුව ඔක්කොම හදරලා ඒවායේ සිද්ධාන්ත අවබෝධ කරගෙන ඒ අනුව ධර්මයෙන් හෝ අධර්මයෙන් හෝ අනිත් අයව මරලා හරි, තරඟකාරී ලෝකයක ඊර්ෂ්‍යාවෙන්, ඒ අය පරද්දගෙන තවත් අර කියාපු අධාර්මික ජීවිත අනුව දියුණුව සලසා ගන්නවා, ආර්ථික වශයෙන්. නමුත් එක ඇහැක් අන්ධයි. එකැස් කණයි. හොඳ නරක පිළිබඳ හරි වැරදි පිළිබඳ, උසස් පහත් ධර්ම පිළිබඳ අවබෝධයක් නෑ බුද්ධ වචනයට අනුව. අන්න එකැස් කණා.

ඊළඟට ඇස් දෙකක් ඇති තැනැත්තා හඳුන්වන්නේ, ඒ තැනැත්තා ධාර්මිකව දහඩිය මහන්සියෙන්, හොරමැරකම් කුට උපක්‍රම

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

වලින් නෙමෙයි, පහසු හැටියට ජේන කුට උපක්‍රම වලින් නෙමෙයි, බොහොම දහඩිය මහන්සියෙන් වෙහෙස මහන්සි වෙලා ධාර්මිකව ධනය රැස් කරගන්නවා. ඒවාට බුදුපියාණන් වහන්සේ, ඒ ඒ අවස්ථාවල නොයෙකුත් උපමා දක්වලා තිබෙනවා.

අපි ලෝකය දිහා හොඳට බලනවානම් - සත්ත්ව ලෝකය ගැන - මී පැණි කොච්චර මිනිරිද? ඒක ලේසියෙන්ද හැදුවේ මී මැස්සෝ? බොහොම වෙහෙසකින්. හුඹහ බොහොම හයියයි. හැදුවේ කවුද ඉස්තෝරුවොද? නෑ අර පොඩි සතා, කොච්චර උත්සාහයක් දරලොද? දඩිය ගලනවා පෙනුනේ නැතත්. ඉතින් අන්න ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ඒ විදියට ධාර්මිකව සපයා උපයා ගත්තු ධනය, වෙහෙස මහන්සි වෙලා දහඩිය මහන්සියෙන්, මීපැණි වගේ රසවත්. හුඹහක් වගේ ස්ථාවරයි. ඉතින් මන්න ඔය විදියට ආර්ථික වශයෙන් ඒ තැනැත්තා ධර්මානුකූලව ලෝකයේ දියුණුවට පත්වෙන්න, ඉක්මන් දියුණුවක් නොවුණත් හෙමි හෙමිහිට නොනැසෙන දියුණුවක් ඇතිකරගන්න සමත්. ඒ වගේම ඒ ලබාගත්තු ධනය ගොඩගහගෙන ඉන්නවා නෙවෙයි තමන්ට සංසාරයේ තව ඇතට යන්න තියෙන බව දැනගෙන ඊට වඩා වටින දෙයක් තියෙන බව දැනගෙන ඒවා දැන මානාදී කටයුතු, පින් දහම්වල යෙදෙමින්, යථා පරිදි ඒවා පරිහරණය කරනවා, ධර්මානුකූලව පරලොවටත් උපකාර වන හැටියට.

අපි දන්නවා ආහාරය අපට අවශ්‍යයි. අවශ්‍යයි විතරක් නෙවෙයි අත්‍යවශ්‍යයි කියලත් කියන්න පුලුවන්. ආහාරය නැතුව ජීවත්වෙන්න බැනේ. නමුත් කවුද ආහාරය සඳහා ජීවත්වෙන්නේ? ආහාරය සඳහා ජීවත්වෙන එක නිහින කමක්. මේ ගිහි පින්වතුන් එක්කෙනෙකුටවත් ධනය නැතුවම ජීවත්වෙන්න පුලුවන්ද? දුප්පත් වෙලා ජීවත්වෙන්න පුලුවන්ද? බෑ. ධනය අවශ්‍යයි. නානා විධ ප්‍රශ්න ගැටළු තිබෙනවා. ඒවාට ධනය අවශ්‍යයි. ළමා ලපටින්ට උගන්වන්න ඕන, ගෙදර දෙරවල් හදන්න ඕන. තව කොතෙකුත් වැඩ තියෙනවාද? ධනය අවශ්‍යයි. නමුත් ජීවත්වෙන්නේ ධනය සඳහාද? ධනය පරමාර්ථය වියයුතුද? නැහැ. බුදුපියාණන් වහන්සේ තවත් නොයෙකුත් සූත්‍රවල ගිහියන්ට අදාල දේවල් ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා මේ කෙටි කාලය තුළ ඔක්කොම කියනවා නොවෙයි. සාමාන්‍ය වශයෙන් මතක් කළහම මේ පින්වතුන්ට වුණත් අහ බලාගන්න කොතෙකුත් ඉඩ තියෙනවා.

එක් අවස්ථාවක, ගිහි පින්වතෙකුගේ ජීවිතය - උභයාර්ථ සාධනය ඒ කියන්නේ මෙලොවත් පරලොවත් දෙකම හදගන්නා ආකාරය දීඝජානු කියන කෝලිය පුත්‍රයාට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කර වදලා බොහොම දිගට. අපි එයින් කීපයක් සැකෙවින් විතරක් ගත්තොත් මෙලොව දියුණුව සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා, කෙනෙකුගේ මෙලොව දියුණුව වශයෙන් 'උට්ඨාන සමපද, ආරකක සමපද, කල්‍යාණ මිත්තතා, සම ජීවිතා' කියලා ප්‍රතිපත්ති හතරක්. අර කියාපු උට්ඨාන සමපද, කියන්නේ උට්ඨාන වීර්යයෙන් යුක්තව දහඩිය මහන්සියෙන් කටයුතු කරලා ධනය ලබාගැනීමේ ශක්තියයි. ආරකක සමපද කියන්නේ ඒ ලබාගත්තු ධනය කාබාසිනියා කරන්නේ නැතුව භොරුන්ට සතුරන්ට ඒවා අත්වෙන ආකාරයට වැරදි විදියට ඒවා විනාශ වෙලා යන ආකාරයට නැතුව ආරක්‍ෂා යොදගන්නවා. ධාර්මික ආරක්‍ෂාව යොදනවා. අධාර්මික නෙවෙයි, ධාර්මික ආරක්‍ෂාව. ඊළඟට කල්‍යාණ මිත්තතා. පාප මිත්‍රයන් තුළින් ඒ ධනය විනාශ කරන්න වෙන බව කවුරුත් අහලා තියෙනවා. මත්පැනට පරදර කර්ම ආදියට දුරාවාරයට යොමුවුණ කෙනෙක් යාලු කරගත්තොත් අර ධනය දවසින් දෙකෙන් විනාශ වෙලා යනවා. ඒක නිසා කල්‍යාණ මිත්තතා, ඇත්ත වශයෙන් කෙනෙකුගේ කායික සහනය පමණක් නෙමෙයි මානසික සහනයටත්, මානසික ගැටළුවලටත්, අත මාරුවට පමණක් නෙවෙයි හිත මාරුවටත් උපකාර වෙන්න පුළුවන් කල්‍යාණමිත්‍රයින් ළඟට කීට්ටු වෙලා ඒ අය ඇසුරු කිරීමෙන්. ඒකත් සම්පත්තියක්.

සම ජීවිතා කියන එක තුළ තියෙන්නේ මේ ධනය ඔක්කොම ගොඩ ගහගෙන ඉතාමත්ම මසුරු අන්දමින් ජීවත්වෙලා, අතීතයේ මසුරු සිටාණන් වගේ, ආහාර පානවත් නොගෙන ධනය ගැන හිත හිතා ලොකුවට ආඩම්බරයට ඉඳලා ඒවාත් අතහැරලා මැරිලා යන්නේ නැතුව, ජීවිතේ අය වැය පිළිබඳ යම්කිසි සමතාවයකින් ජීවත්වීමයි එතැන දක්වන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ තරාදියකින් අය වැය කිරා බලලා වගේ, අයට වැඩිය වැය යන්නේ නැතුව, වැය පමණට වැඩිය ඉහළට යන්නේ නැතුව පරිභෝග කිරීමයි. ඒවගේම නිකන් එකතුකරගෙන කාටවත් ප්‍රයෝජන නැතුව තිබෙන ධනය යක්‍ෂයින්ට අයිති විළක් වගෙයි කියලා කියනවා. කාටවත් ඒකෙන් ප්‍රයෝජනයකුත් නෑ. ඒක ඔහේ සමහරවිට නිදන් කරපු තැන එහෙමම විනාශ වෙලා යනවා, දරුවන්ටත් නෑ, වෙන අයටත් නෑ. එහෙම නැතුව සමජීවිතාව කියන්නේ යම්කිසි ප්‍රමාණයක් ක්‍රමානුකූලව එදිනෙද තමන් පරිභෝගයට ගන්නවා, එක්කො

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

තමන්ගේ අතින් හිතවතුන්ට උපකාර වශයෙන් ඒ කටයුතු කරනවා. කළයුතු යුතුකම්. ඉතිරි පහදු කරන්න ඕන ටික ඉතිරි කරනවා. පින් දහම් සඳහා යොදනවා. නමුත් සීමාන්තික වශයෙන් මේවා ගොඩ ගහගෙන එයින් උද්දමයට පත්වෙන්නේ නෑ මහාකෝටිපතියෙක් කියලා. අය වැය අතර විෂමතාවක් නැතිකරන එකයි එතන කියන්නේ. සීමාව ඉක්මවලා වියදම් කිරීමක් නොවෙයි. ඒ පිළිබඳව අවබෝධ කරගැනීම. ඔය ප්‍රතිපත්ති හතර මෙලොව දියුණුවට හේතුවෙන හැටියට දැක්වුවා.

ඊළඟට පරලොවක් පිළිබඳව විශේෂයෙන්ම දැක්වලා තියෙනවා. පරලොව පිළිබඳ කාරණා ලෙස දැක්වෙන්නේ ශ්‍රද්ධා සම්පදව, ශීල සම්පදව, වාග සම්පදව, පඤ්ඤා සම්පදව. මේවා අතින් අල්ලන්න පුළුවන් දේවල් නෙවෙයි. පෙට්ටගම් වල දගන්න පුළුවන් දේවල් නෙවෙයි. හදවතේ තැන්පත් කරගන්න පුළුවන් දේවල්. ශ්‍රද්ධා සම්පත්තිය. ඒ කියන්නේ ශ්‍රද්ධා සම්පත්තිය ගැන තව දුරටත් සුදුසු අවස්ථාවල්වල විග්‍රහ කරනවා කවුරුත් දන්නවා ශ්‍රද්ධාව කියලා කියන්නේ තුනුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව. එහෙම නැත්නම් විශේෂයෙන්ම තථාගතයන්ගේ සම්බෝධිය පිළිබඳ අප ඇතිකරගන්න ශ්‍රද්ධාව තුළින් තෙරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගැනීම. ඒක සම්පත්තියක්.

ඊළඟට ඒ වගේම ශීල සම්පත්තිය. දැන් මේ පින්වතුන් පුරන්නේ ඒ ශීල සම්පත්තියයි. ශීලය සම්පත්තියක්. කවුරුත් දන්නවා ඒක. නිරවද්‍යතා සුඛය, සැපය ලබා දෙන සම්පත්තිය. ඒ වගේම වාග සම්පත්තිය. අතහැරීම නැත්නම් පරිත්‍යාගශීලීත්වය. ඒකත් ලොකු සම්පත්තියක්. ඊළඟට පඤ්ඤා සම්පත්තිය. ධර්මයේ දැක්වෙන ආකාරයට ගැඹුරින් කල්පනා කරලා බැලුවොත් ප්‍රඥාව කියන එක හඳුන්වන්නේ විදර්ශනාත්මක වශයෙන් මේ ජීවිතයත් ලෝකයත් පිළිබඳ යථා තත්ත්වය විචරණය කරගැනීම, තේරුම්ගැනීම. උදයථගාමිණි පඤ්ඤා නමින් හඳුන්වන්නේ ගැඹුරු අන්දමින් ඇතිවීම් නැතිවීම් ස්වභාවය විනිවිද දැක්නාසුලු ප්‍රඥාවයි. ඒ ප්‍රඥාව තුළින් - මොකද ඒක සම්පත්තියක් වෙන්නේ ඒ හේතුවෙන් තමයි සියලුම සංසාර දුක කෙළවර කරගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. ඒක පඤ්ඤා සම්පද කියලා ඒ විදියට එතන විග්‍රහ කරලා තියෙනවා.

ගිහි පින්වතාට අයිති නියම ධනය වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා ආර්ය ධන හතක්. කලින් කියපු ඒවාත් ඒවාට අයිතියි. 'ශ්‍රද්ධා, ශීල, හිරි, ඔත්තප්ප, සුත, වාග, පඤ්ඤා' කියලා

ඔය විදියට හතක් දක්වනවා ආර්ය ධන හැටියට. සජ්ඣ ආර්ය ධන කියලා කියනවා ඔය හත. අන්ත ගිහියන්ට අයිති නියම ධනය. ධනාත්මක චින්තයක් තියෙනවානම් ඔන්න තියෙනවා ආර්ය ධනාත්මක චින්තනය. ඕකයි ඉලක්ක කරගන්න ඕන. ඒවා වරදින්නෙ නෑ. හරි මාර්ගයේ යන්නෙ. ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට පිළිපදිනවානම් එතනදී ශ්‍රද්ධා සම්පන්නව - අපි කෙටියෙන් නමුත් ඒක විග්‍රහ කරලා බලමු. ශ්‍රද්ධාව අර කලින් ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට. තථාගතයන්වහන්සේගේ සම්බෝධිය විශ්වාස කිරීමයි මූලිකව දක්වන්නෙ. ඒ තුළින් අපි ඒ ධර්මය කෙරෙහිත් විශ්වාස කරනවා. ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගන්නවා. ඒ ධර්මය අනුව පිළිපදින සංසයාවහන්සේලා කෙරෙහිත් ශ්‍රද්ධාව ඇතිවෙනවා. ඒ විදියට අපි සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රකාශ කරන ශ්‍රද්ධාව තුනුරුවන් ගැන ශ්‍රද්ධාවයි. තුනුරුවන් කියලා අපි පාවිච්චි කරනවානේ කවුරුත්. එතකොට හදවතේ තුනුරුවන් තැන්පත් කරගත්තහම ඒ පුද්ගලයා තුළ ඇතිවෙන වෙනස කල්පනා කරලා බලන්න. ශ්‍රද්ධා ඇති පුද්ගලයාත් නැති පුද්ගලයාත් අතර වෙනස. ශ්‍රද්ධාව ඇති පුද්ගලයාගේ හදවතේ තැන්පත් වුණු ඒ රත්න තුන නිසා ඒ පුද්ගලයා බාහිර තිබෙන දේවල් පිළිබඳව ඒ තරම්ම ලොකුවට ගන්නෙ නෑ.

වටිනා දේ අභ්‍යන්තර, ආධ්‍යාත්මික ගුණධර්ම බව දන්නවා. එපමණක් නොවෙයි ශ්‍රද්ධා ධනය හරියට හිතේ තැන්පත් වුණු අවස්ථාවේ නැත්නම් ඒ ආර්ය ධනය තැන්පත් වුණු අවස්ථාවේ ඉඳලා ඒ තැනැත්තාගේ සිතිවිලි වල වටිනාකම වැඩිවෙනවා, අගය වැඩිවෙනවා. වචනවල වටිනාකම වැඩිවෙනවා. ක්‍රියාවල වටිනාකම වැඩිවෙනවා. දෑත් නෝට්ටුවක අගය වැඩිවෙන හැටි මේ පින්වතුන් දන්නවානෙ ආර්ථික මූල ධර්ම අනුව. ඒ තැන්පත් කරපු රත්තරන් හෝ මැණික්වල අගය අනුවයි මේ නෝට්ටුවල වටිනාකම තියෙන්නෙ. එතකොට ශ්‍රද්ධා ධනය නැති හදවත් තුළින් බිහිවෙන්නෙ අන්ත අර විදියේ නිසරු, අගයක් නැති සිතූම් පැතුම්, වචන, ක්‍රියා, ක්‍රියාදමයන්. නමුත් ශ්‍රද්ධාවන්ත කෙනා තුළින් උතුම් වටිනා දේවල් පිටවෙනවා. ඒකයි ශ්‍රද්ධාව ධනයක් වෙන්නෙ. ඊළඟට ශ්‍රද්ධාව පිහිට කරගෙන තමයි කෙනෙක් ශීලාදී ගුණධර්ම රකින්නේ. ශ්‍රද්ධාව නැති කෙනෙකුට බෑ මේ ශීල ආදී ගුණධර්ම රකින්න.

ශීලය කියලා කියන්නේ මොකක්ද? කය වචනය හික්මවාගැනීම. කය, වචනය හික්මවා නොගත්තොත් මොකක්ද වෙන්නේ? බුදුපියාණන් වහන්සේට පෙනෙන හැටියටනම් අර අම්මා කෙනෙකුට ගෙදර ඉන්න දරුවා හික්මවාගන්න, අර පුටු කාලේ දඟකාර අවදියේ, නයි පස්සෙ දුවන කාලෙ, තරුණයින් පස්සෙ දුවන කාලෙ, කොච්චර අමාරුද දරුවෙක් හික්මවන්න. ගින්න ලස්සනයි, ලිපේ තියෙන ගින්න. ඕක අල්ලන්න දුවනවා. සර්පයෝ පස්සෙ දුවනවා. ඉතින් මොකද අර? කය, වචනය හික්මවාගන්න දන්නේ නෑ ඒ මූල ධර්ම. ඒ වගේ තමයි ශීලය පිළිබඳ සැලකිල්ලක් නැති පුද්ගලයා අන්න අර තමාගෙ පරිහානියට හේතු වන දුෂ්චරිතවල යෙදිලා ධනයත් විනාශ කරනවා, තමුනුක් විනාශ වෙනවා. ඒකයි ශීලය ධනයක් වන්නේ. ඊළඟට ඒ ශීලය තහවුරු කරගැනීමට උපකාර වන, රැකගැනීමට උපකාර වන ධර්මතාවන් හිරි මත්තප්ප නමින් ඒ දක්වන කාරණා ටික එකට සම්බන්ධ කරලා දක්වනවා. හිරි මතප් කියලා සමාජයේ ව්‍යවහාර වෙන්නේ පවට ලැජ්ජාව. සාමාන්‍ය ලෝකයේ ලැජ්ජාව කියන එකට වඩා ගැඹුරු අදහසක් මෙතන තියෙන්නේ, පවි කිරීමට, අකුසල් කිරීමට හිත නොනැමෙන ගතිය. හැකිලෙන ගතිය. ඒක ශක්තියක්. දන්නම් ඒක හපන්කමක්. දන්නම් හපන්කමක් හැටියටයි සමාජයේ දැක්වෙන්නේ ලැජ්ජාවක් නැති කෙනා. නමුත් අර බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වූ ඒ පාප කර්ම ආදියට හිත ඇතිලෙන ස්වභාවය තමන්ට ශක්තියක් ආරක්ෂාවක්. හිරි කියන්නේ ඒකයි. හිරිකිතයක් කියලා අපි හිතාගමු. පාප කර්ම පිළිබඳ හිරිකිතයක් වගේ ඇතිකර ගන්නවා. ඊළඟට මත්තප්ප කියන්නේ පවි පිළිබඳ හයක් ඇතිකරගන්නවා. අර ගින්න ගැන, යම් අවස්ථාවක පිළිස්සුනානම් අර දරුවා ඊට පස්සෙ අල්ලන්නේ නැතුවා වගේ පුළුස්සගත්තේ නැතුවත් දන්නවා බුද්ධ වචනය අනුව මේවා ඔස්සේ ගියොත් අපි පිළිස්සෙනවා කියලා. බුද්ධ වචනය ගැන ශ්‍රද්ධාව තියෙන නිසා.

මත්තප්පය හයයි. පවි කරන්නේ නෑ, එතකොට පවට ලැජ්ජාව සහ හය, ඒක නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝක පාලක ධර්ම කියලා කියන්නේ. ලෝකය පාලනය කරන්නේ අපි හිතනවා පොලිසියයි යුධ හමුදාවයි කියලා. ඒ බොහොම සීමිතාර්ථයකින්. ඒගොල්ලොවත් පාලනය කරගන්න බැරි අය අනිත් අය පාලනය කරන්නේ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ සනාතන වශයෙන් ලෝක පාලක ධර්ම කියන්නේ ඔය දෙකයි. ඒක ස්වේච්ඡාවෙන් තමන්ම තමා තුළම ඇතිකරගන්නානම්

පොලිස් යුධ හමුදා ඕන නෑ. අතීතයේ බෞද්ධයින් පිළිබඳව - ඇත අතීතයේ පමණක් නොවෙයි - ඒ කතන්දර මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවානෙ අතීත රජ කාලේ. ඒ සමහරවිට අර වධ හිංසා තිවුණ නිසා. නමුත් ඒක සිංහලයා තුළට කොයි තරම්ම කාවැදුණාද කියතොත් මෑත යුගයේ මේ විදේශීය ආධිපත්‍යය තියෙන කාලවල පවා විදේශිකයන් පවා පුදුම වෙන අන්දමට ඒ ශික්ෂා ගරුඤ්චය, විනය ගරුඤ්චය තිබුණ බවට නොයෙකුත් ප්‍රවෘත්ති සඳහන් වෙනවා. ඒකට හේතුව අන්න අර අතීතයේ ඉඳලා පුරුදු කරගෙන ආපු හිරි මතප් කියන ඒ ගුණ. ඒක නිසා ඒ ලෝක පාලක ධර්ම කියලා කියන්නේ ඒවායි. ඒවාත් ධන. එතකොට ඊළඟට තියෙනවා සුභ ධනය කියලා. ඒ කියන්නේ ධර්මඥනය.

ඒ ගැන අපි බොහෝ අවස්ථාවල් වල ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා. දීර්ඝ පාඨයකින් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ සුභ කියන වචනය තෝරන්නෙ. ඒ කාලෙ බොහෝවිට අසලා, ඇසු පිරු තැන් කියලා කියන්නෙ. අහලයි ධර්මය දැනගත්තෙ. දැනට පොත පත කොතෙකුත් තියෙනවා. නමුත් විශේෂයෙන් ඇසීම තුළින් ඇතිකරගන්න ධර්ම ඥනයයි. ඒකත් තමන්ට ශක්තියක් ධනයක්. ඒක ශක්තියක් වෙන්නේ - ඒ පාඨය දිගට තියෙනවා 'සුභා, ධතා, වචසා පරිචිතා' ඔය විදියට. ඒක අහලා දරාගෙන වාචෝද්ගත කරලා කට පාවිච්චි කරගෙන ඒ ගැන හිතලා හුඟක් දුරට කල්පනා කරලා එයින් යමක් අරගෙන. ඒ වගේම ඊළඟට තවත් දක්වනවා බහුශ්‍රැත, බොහොම ඇසු පිරු තැන් ඇති. හුඟක් දේවල් ධර්මය පිළිබඳව ගැඹුරින් දන්නවා.

ඒ වගේම 'ශ්‍රැත ධරො' - ඒ දැනගත්තු දේ තමන් දරාගෙන ඉන්නවා. යන්ත්‍රවල නෙවෙයි. මොකක්හරි ප්‍රශ්නයක් ඇහුවහම අන්න යන්තරේනම් ඒක තියෙනවා. ඒක මට දැන් උත්තර දෙන්න බෑ, යන්ත්‍රයේ තියෙනවා. එහෙම නැත්නම් ගෙදර මහපොතක් තියෙනවා ඒක ගිහිල්ලා බලන්න ඕන. ඒ විදියට කියන තත්ත්වයක්නම් අර කියාපු සුභ ධනය හරියට නෑ ඒ පුද්ගලයා තුළ. එතකොට අර සුභධරො, 'සුභසන්නිවයො', ඇවිදින පුස්තකාලයක් වගේ. ඉතින් අන්න ඒ වගේ ඒ බහුශ්‍රැත භාවය කෙනෙකුට ධනයක්. අනිත් අය සොයන් යන්න ඕනෙ නෑ. මහාපණ්ඩිතයින් සොයන් යන්න ඕනෙ නෑ ප්‍රශ්නයක් ආවහම. ධර්මය තුළින් තමාට පිළිතුරු සොයාගන්න පුළුවන්. ධර්මානුකූල පිළිතුරක්. ඒ අවබෝධය බුද්ධ වචනය අනුව තමන්ට මේ අවස්ථාවේ මේකයි කළ යුත්තෙ. මේකයි නොකළ යුත්තෙ. අන්න ඒ බහුශ්‍රැත බව එතන ධනයක්

වෙනවා. ඉතුරුවක් වෙනවා. ඊළඟට කියවෙන්නේ ඒ බහුශ්‍රැත බවේම ප්‍රතිඵලය තමයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ මොකක්ද මේ කියන්නේ? මුල ඉඳලා අගටම කියන්නේ අතහැරීම පිළිබඳ කතන්දරයක්. උන්වහන්සේ ප්‍රකාශකරනවා මේ මුලුමහත් සංසාරයේ අපි රඳවාගෙන ඉන්නේ තණ්හාව, උපාදනය, අල්ලාගැනීම්. ඒක නිසා අතහැරීම. එතකොට ත්‍යාගය. ඒකත් සාමාන්‍ය වචනයෙන් හඳුන්වන්නේ ගිහි ජීවිතයට අදාලව. ඒක දීර්ඝ පාඨයකින් හඳුන්වනවා. ගිහි ජීවිතය වුණත් ගතකරන පින්වතා පහවූ මසුරු මළ ඇති සිතකින් ගිහි ගෙය වාසය කරනවා. ඒ කියන්නේ මසුරු මළ ඉවත් කරලා. මසුරු මළ කියන වචනය පවා හුඟක් කල්පනා කළයුතු වචනයක්.

මේ පින්වතුන් දන්නවා ඔය ලෝභ භාණ්ඩ ආදිය තියෙන තැනක කලින් කලට ඒක සුද්ද කළේ නැත්නම් එහෙම පිටින්ම මළකඩ ගොඩක්නේ. ඒ වගේ තමයි මිල මුදල් ආදිය රැස්වෙන තැනත්. එතනත් මසුරු මළ තියෙනවා. ඒක නිසා තමයි සමාජයේ ඔය සමහරවිට මසුරු කෙනාට සමහරවිට මළකඩයා කියලත් කියන්නේ. ඒ තරමටම අර මසුරුකම භයානක දෙයක්. ඉතින් ඒ මසුරු මළ ඉවත් කරලා, ඉවත්වූ සිතකින් ජීවත් වීම. ඊළඟට තවත් සඳහන් වෙනවා අතහැරීම. අතහැරීමේ වටිනාකම තේරුම්ගැනීම. පරිත්‍යාගශීලීව දෙන්න ලැස්ති කරගත්තු අත්ඇතිව, අතහැරීම තුළින් විනෝදයක් පවා, සතුටක් පවා ලබලා, මම මේක කෙනෙකුට දුන්නා කියලා ඒක තුළින් පසුතැවිල්ලක් නැතුව, අයියෝ මට මේක නැතිවුණා කියලා හිතන්නේ නැතුව, කොච්චර හොඳද මං මේ මගේ තණ්හාව අතහැරලා මේක දුන්නා කියලා සතුටු වෙන්න පුලුවන්. අතහැරීමෙන් සතුටු වෙන්න පුලුවන්. ඊළඟට ඒ වගේම 'යාවයොගෝ' කියලා වචනයක් තියෙනවා. ඒ කියන්නේ යාවකයින්ට බය නැතුව ඒ තැනැත්තාට කීට්ටු වෙන්න පුලුවන් බව. දෙන තැනැත්තෙක් බව, පරිත්‍යාගශීලී කෙනෙක් බව දන්න නිසා.

ඊළඟට 'දන සංවිභාගරතෝ' කියලා වචනයක් කියනවා. දන් බෙද දීම පිළිබඳ බොහොම ඇල්මකින් කරනවා අනිත් අයට බෙද දෙන ගතියක් තියෙනවා. අන්න ඒ පරිත්‍යාග, ත්‍යාග ගුණය වැඩෙන්නේ ඒක තුළින්. ඒ අතහැරීමේ තියෙන ආනිශංස මේ පින්වතුන්ට කල්පනා කරලා බලනකොට ඇත්ත වශයෙන්ම දනයේ ආනිශංස කොතෙකුත් අහලා තියෙනවා. අතහැරීම ආනිශංසයක් වෙන්නේ කොහොමද කියන එක ටිකක් සමහරවිට ප්‍රශ්නයක් වෙන්න පුලුවන්. දනය කියන්නේ අර පිට

පැත්තෙන් ජේන එක, දීම. ඒ දීම කරන්න පුලුවන් අතහරින්නෙ නැතුව. හිතින් අල්ලගෙන යමෙකුට දෙන්න පුලුවන්. දෑත් බඩු වෙළඳම් ගනුදෙනුවල එහෙමනෙ කෙරෙන්නෙ. ඉතින් ඒකට හරියන්න එක්කො මුදලක් දෙන්න ඕන. හිතෙන් අල්ලගෙනයි දෙන්නෙ. එහෙම නැතුව අර සම්පූර්ණයෙන්ම හිතෙන් අතහැරලා දෙන්න පුලුවන් ශක්තිය ඇතිකරගැනීමයි වාග කියලා කියන්නේ. ඒ ශක්තිය තමන්ට උපකාර වෙනවා යම් අවස්ථාවක තමන් බැහැර වෙලා ඉන්ද්‍රදී ඔන්න ආරංචිය එනවා ඔන්න ගේ ගිනිගන්නා. එහෙම නැත්නම් මගේ මුදල් තැන්පත් කරලා තිබුණ බැංකුව කඩාවැටුණා. මගේ ගේ දෙර ඉඩ කඩම් එහෙම නැත්නම් මගේ වතුපිටි ඔක්කොම ජන සන්නක වුණා. එහෙම නැත්නම් රාජ සන්නක වුණා. ඒ තැනැත්තාට ඒ ආරංචිය අහනකොටම එක්කො විසංඥ වෙලා වැටෙනවා. හදවත කම්පා වෙලා එහෙමම මැරිලා යනවා. මොකක්ද අර ධනයෙන් ඇති වැඩේ? අන්න අර වාග ගුණය දියුණු කරලා නැත්නම් ඒ තැනැත්තාට ඒක විදදරාගන්න බෑ. හිත හදගන්න බෑ.

ඒ වගේම තමයි මේ පින්වතුන්ට ඒකට නිදර්ශන කොතෙකුත් ලැබෙන්න ඇති. තමන්ගෙ ජීවිතයත් මෙතෙක් අල්ලගෙන හිටි ධනයත් ඒ දෙකෙන් මොකක්ද රැකගන්නෙ කියන තීරණය කෙරෙන අවස්ථාවල් එනවා. ඔය මහාගිනි ජාලාවල් ඇතිවෙන තැන, ජල ගැලුම්, මුහුදු ගැලුම් ආදිය එන අවස්ථාවල මෙතෙක් අල්ලගෙන හිටිය ඒවා, අල්ලගෙන හිටියොත් ඒ තැනැත්තා ගහගෙන යනවා. අතහැරි කෙනා දිනනවා. අන්න ඔය වගේ කාරණා එතකොට මේ පින්වතුන්ටත් දෑත් මේ කාලෙදි වෙන සිද්ධි වලින් තේරුම්ගන්න පුලුවන්. ඒ ශක්තිය එවෙලෙට විතරක් ඇතිවෙන එකක් නෙවෙයි දීර්ඝ කාලයක් පළපුරුද්දක් ඇති කෙනායි ඒ විදියට අතහරින්නෙ. වෙලාව ආවම අතහැරිය යුතු දේ අතහරින ශක්තියයි වාග කියලා කියන්නෙ.

ඉතින් එහෙම අතහැරීමට පුරුදු වෙච්ච කෙනාට අන්තිමට ගැඹුරු භාවනාවට යනකොට ජේනවා මේ අල්ලගෙන සිටින්නෙ බාහිර තියෙන ටික විතරක් නෙවෙයි මං අල්ලගෙන ඉන්නෙ පංචස්කන්ධයක්. රූප, වේදනා, සඤ්ඤ, සංඛාර, විඤ්ඤණ. ඒවා අල්ලගෙන ඉදීම නිසා මට මේ මගේ තියෙන සක්කායදිට්ඨිය නිසා දේවල් හැටියට ජේනවා. නමුත් මෙතන තියෙන්නෙ මේ හැම එකක්ම - රූපය පෙණ පිඩක් කියලා කිව්වා වගේ - මේවා ඇතිවෙන, නැතිවෙන ගොඩක්. රූපය

කියලා මම මේ ලොකුවට ගන්න දේත්, පිටට පේන දේත් - ලස්සන කර කර පෙන්වන දේ හිතාගන්න බැරි තරම් වේගයකින් ක්ෂණයක් ක්ෂණයක් පාසා මේක වෙනස් වෙනවා ඇතුළතින්. ඒක දිරාපත් වෙනවා. තවත් නොයෙකුත් විපර්යාස වෙනවා. ඒක ඇතිවීම නැතිවීම දකිනවා කියලා කියන්නේ ඒකයි. උදයනවගාමිණි පඤ්ඤා කියලා කියනවා. අර කලින් සඳහන් කළ ප්‍රඥවයි එතනදී දැක්වෙන්නේ. ප්‍රඥව තමයි අන්තිමට තමන්ගේ ධනය. වෙන දෙයක් නෙවෙයි. මේ බාහිර වස්තු පිළිබඳ ඇතිවීම නැතිවීම පමණක් නෙවෙයි. ඒවා සේරම නැතිවෙලා දියවෙලා යනවා. ඇඳුම් ආදිය කිලිටි වෙනවා, දිරාපත් වෙනවා. ඒවා බාහිර දේවල්. නමුත් මේ තමන් අල්ලගෙන ඉන්න මේ ශරීරය තුළ සිදුවෙන වෙනස්කම්, ඒකට හිත යොදලා සතිපට්ඨාන අනුව බලනකොට ඔන්න තේරෙනවා මේ පංචුපාදනස්කන්ධය බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ මේ ගොඩවල් පහම - මේවට ඊළඟට ගොඩවල් කියන්නෙන් ඒකයි. ඇතිවීම නැතිවීම රාශියක් මෙතන තියෙන්නේ. ඉතින් ඒ විදියටම රූපය පෙණ පිඩක් කිව්වා වගේ, වේදනාව දිය බුබුළු රූපයක් කියලා කිව්වා වගේ, සඤ්ඤාව මිරිගුවක් කියලා කිව්වා වගේ ඊළඟට සංස්කාර කියලා කියන්නේ අර පට්ට ගහන්න පුළුවන් කෙහෙල් කඳක් වගේ, විඤ්ඤාණය කියන එක එහෙම පිටින්ම රවට්ටන මායාවක් කියන අන්න ඒ අවබෝධය යම් අවස්ථාවක විදර්ශනාත්මකව ගිහියන්ට පවා ඇතිවෙනවා. අන්න පඤ්ඤා ධනය. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ තක්සේරුව අනුව ලෝකයේ තියෙන ශ්‍රේෂ්ඨතම ධනය ප්‍රඥවයි. ඒක තමයි කියන්නේ 'පඤ්ඤා නරානං රතනං' කියලා. ලෝකයේ මනුෂ්‍යයාට තියෙන රත්නය ප්‍රඥවයි.

ඒකම තමයි දැන් ඔය එක්තරා අවස්ථාවක ආලවක සුත්‍ර ආදියේ දැක්වෙනවා පඤ්ඤාය පරිසුජ්ඣති, නියම පිරිසිදු බව ඇතිවෙන්නෙන් ප්‍රඥවෙන්. අවබෝධය තුළින්. විනිවිද දකින ප්‍රඥව තුළින්. අන්න ඒ ප්‍රඥව තමයි අවසාන ධනය. ගිහි හෝ වේවා පැවිදි හෝ වේවා ඒ තමයි ධනය. එතකොට අර තැනැත්තා අපි හිතමු දියක ගිලුනා කියලා, ඒ තැනැත්තා දියේ ගිලුනහම ශරීරය පහළට ගියාට හිත උඩට යනවා ප්‍රඥව දියුණු කරලා තියෙනවානම්. බුදුපියාණන් වහන්සේ එක්තරා අවස්ථාවක උපමාවකින් දක්වනවා ගිතෙල් කළයක් වතුරේ ගිලුනම කළයේ කැලී, මැටි එහෙම පහළට යනවා. ගිතෙල් උඩට එනවා. ඒ වගේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා ධ්‍යානාදියෙන් හිත දියුණු කරගත්තු ඒ මාර්ගඵල ලබාගත්තු ගිහි පින්වතා හෝ වේවා ඒ තැනැත්තා මැරෙනකොට, මුහුදේ

හෝ කොතැනක හරි ගිලෙනකොට ශරීරය පතුළට යනවා. හිත උඩට යනවා. නමුත් අපි හිතමු එයා හිත දියුණු නොකරපු කෙනෙක්නම්, මහා පාපකර්ම කර කර හිටලා සතුන් මරලා, මස් වෙළඳුම් කිරීම ආදී අධාර්මික විදියට ජීවත්වෙච්ච, අනිත් අයත් අධර්මයට නැඹුරු කරපු අය - එබඳු කෙනෙක් මැරුණොත් මොකද වෙන්නේ? ශරීරය පතුළට යාවි. හිත ඊටත් වැඩිය ඇතට පොළොව පලාගෙන නිරයට යයි. අන්න එතකොට වෙනස තේරුම්ගන්න පුළුවන් - මේ ධන වල වටිනාකම. ප්‍රඥ ධනය ඒ තරම් ශ්‍රේෂ්ඨ දෙයක්. අන්න ඒ ප්‍රඥ ධනයේම ක්‍රමානුකූල දියුණුවක් නිසා තමයි අර ධර්මික උපාසක උන්නැහේට මහණ වෙන්න හිතුවන.

අපට මුලදිනම් හිතෙන්නේ බොහොම වැරදි වැඩක් මේ කළේ. ඒ ධර්මික උපාසක උන්නැහේ අර භාර්යාවගේ වචනයට කීකරු වෙලා දරුවා බිහි වෙනකන් හිටියත් දරුවා ටිකක් ඇවිදින්න පුළුවන් වෙනකල් තමයි හිටියේ. ඒ වුණාට දරුවා පිළිබඳ කොච්චර වැඩ තියෙනවාද? මේ දරුවා ඉස්කෝලේ යවන්න ඕනේ. තව විශ්ව විද්‍යාලේට යවන්න ඕනේ. ඒ ඔක්කොමත් තියෙද්දි මේ ධර්මික උපාසක උන්නැහේ ගිහිල්ලා මහණ වුණා. නමුත් ඒ අය අමතක කළේ නෑ, රහත් වුණාට පස්සේ. තමන්ගේ වැඩේ, මහණ වීමේ කටයුත්ත කෙළවර කළාට පස්සේ ඇවිල්ලා ඉස්සෙල්ලාම පුතාට ඒ ධර්මදයාදය දුන්නා. දැන් මේ පින්වතුන්ට සිහියට නඟාගන්න පුළුවන්, බුදුපියාණන් වහන්සේ රාහුල කුමාරයාට මොකක්ද දුන්නේ? ඒ කථාන්දරය මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තියෙනවානේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ කිඹුල්වත් පුරයට වැඩලා පිය රජුගේ, සුද්ධෝදන රජුගේ ඒ මාලිගාවේ දනය සාදන අවස්ථාවේ යශෝධරා දේවිය රාහුල කුමාරයාට කිව්වා 'පුතේ අන්න තාත්තා. ගිහිල්ලා ඉල්ලගන්න දයාදය'. අතේ මේ දරුවන් ගිහිල්ලා 'මහණ, ඔබේ හෙවණත් මට සැපයි. මට දයාදය දෙන්න' කිව්වා. බුදුරජාණන් වහන්සේ දනය වළඳලා රාහුල කුමාරයා එක්කගෙන ගිහිල්ලා දයාදය දෙනවා. මොකක්ද? අන්න ඒක අපිට හිතාගන්න පුළුවන්. ඒක තමයි මේ ධර්මික තෙරුන්වහන්සේත් කළේ.

එතකොට සංඝයාවහන්සේ කෙනෙක් හැටියට තමන්ගේ ඥාතීන්ට දෙන්න පුළුවන් උතුම්ම දනයයි ඒ ධර්මික තෙරුන්වහන්සේ දුන්නේ. අපි ඒක කල්පනා කරන්න ඕන. ඉස්සෙල්ලා පුතාට දයාද දුන්නා. ඊට පස්සේ පුතාත් මහණ වුණා. ඊළගට අර භාර්යාව කල්පනා

පහන් කණුව ධම් දේශනා

කළ හැටි - ඒ ජීවිතය ගැනත් හිතලා බලමු. කොහොමද හිතුවේ? යම් අය සඳහානම් මම මේ ගිහි ජීවිතය ගෙන ගියේ ඒ දෙන්නාම පැවිදි වුණා. මං මොකටද ගිහිව ඉඳලා? වෙන යන අතක් බලාගන්න බැරුවාට නෙවෙයි. යන අතක් බලාගන්නවා කියන එක මේ පින්වතුන් දන්නවානෙ. ඒ කියන උපාසිකාවට සමහරවිට වෙන යන අතක් බලාගන්න තිබුණා. නමුත් ඒ වෙනුවට කල්පනා කළේ මොකද? වටිනාකම් තේරුම් ගත්තා. ස්වාමි පුරුෂයා ආදර්ශය දුන්නා. පුතා ආදර්ශය දුන්නා. කරන්න තියෙන්නෙ මෙව්වරයි. ඒ අය වෙනුවෙනුයි මා මේ ගිහි ජීවිතය ගත කළේ. මට මොකටද ඉඳලා. අන්තිමට මොකද වුණේ? රහතන්වහන්සේලා තුන් දෙනයි. එතකොට ධර්මානුකූල වටිනාකම් ගැනයි අපි කල්පනා කරගන්න ඕන. ආභාරය නෙවෙයි ජීවිතයේ පරමාර්ථය. ධනයවත් නෙවෙයි ජීවිතයේ පරමාර්ථය. ඔන්න ඔය කියාපු, අපි දැන් මතක් කළ ආර්ය ධන තුළින් අවසාන වශයෙන් ප්‍රඥව මෝරා ගිය අවස්ථාවේදී ස්වාභාවිකවම සිදුවන දෙයක් තමයි ජීවිතය ගැන කළකිරීම.

දැන් යම් ප්‍රමාණයකට ඒ කළකිරීම ඇතුව නේද මේ පින්වතුන් මෙතනට ආවේ දවස ගතකරන්න. ගෙදර දෙරවල නොයෙකුත් ප්‍රශ්න තියලා, සමහරවිට ස්වාමි පුරුෂයා දරුවා භාර්යාවට භාර දීලා, මම මේ සැරේ සිල් සමාදන් වෙන්නම්, දරුවා බලාගන්න. ඊලග සැරේ සිල් සමාදන් වෙන්න මං ඉන්නම් කියලා ඒ විදියටවත් එහෙම ගනුදෙනු කරගෙනත් අමාරුවෙන් හරි මේ සිල් මාර්ගයේ යන්නෙ තව දහසක් ප්‍රශ්න තියාගෙන. තේරිලා මේක මහදුකක්, මේ අපි බැඳගත්තු බෙරය ගහන්නා වගේ දැන් මේ මොන මොන හේතූන් - කර්ම විපාක - නිසා අපි මේ මේ විදියට සම්බන්ධ වෙලා සිටිනවා. නමුත් සංසාරයේ අපි කවුරුත් තනිවෙලා. ඒක මේ අම්බලමක රැස්වුණ අය වගේ - අපි කොතෙකුත් මතක් කරන ආකාරයට පවුල් සම්බන්ධතාව මේ බෞද්ධ දර්ශන අනුව බලනවානම්. සමාජ දර්ශනය අනුව බලනවානම් ඒවා වෙනස් වෙන්න පුළුවන්.

අපි ගැඹුරු දුරදර්ශී විදියට කල්පනා කරලා බලනවානම් 'කමමසසකතා, කමම දයාද, කමම යොනි, කමම බනධු, කමම පටිසරණා' ආදීවශයෙන් ඒ වචන අනුව කල්පනා කරලා බලනකොට තමන්ට අයිති කර්මය විතරයි. දරුවාවත් අයිති නෑ. තාත්තත් අයිති නෑ. අම්මත් අයිති නෑ. තමන්ට තමන්ගේ කර්මය විතරයි. තමන්ට තියෙන දයාදයත්

මව්පියන්ගෙන් ලැබෙන දයාදය නෙවෙයි කර්මයමයි. තමන්ගේ ශ්‍රේණිවරයාත් කර්මයමයි. පිළිසරණත් කර්මයමයි. අන්න ඒ විදියට කල්පනා කරලා බලනකොට මේ ලෝකයේ තියෙන අන්න ඒ පුදුම විදියේ තනිකම තේරුම් ගත්තු අවස්ථාවේ තමයි මේ පින්වතුන් මේ විදියට ඒ ගෙදරදෙරවල් වලින් කොහොම හරි අමාරුවෙන් හරි තනිවෙලා මේ විදියේ ස්ථානයක දවසක් ගතකරන්න පෙළඹෙන්නෙ. එතකොට ඒ නෙකම්මයේ ආරම්භයයි. ඒ ආරම්භයේ කෙළවර තමයි යම් අවස්ථාවක ධම්මික උපාසකතුමාට වගේ හිතෙනවා. මේ අධ්‍යාපන විකිත් වික කරලා වැඩක් නෑ. හෝද හෝද මඩේ දන එකේ තේරුමක් නෑ. කෙළවරක් කරගන්නට ඕන. ප්‍රඥාව කියන එකත් යන්තමින් කරලා හරියන්නෙ නෑ. ඒක නිසා මට ඒකට අවශ්‍ය පරිසරය ලබාගන්න ඕනෙ කියලා ඒ ගැඹුරු අදහසක් එනවා. එතකොටයි අතීතයේදීත් සංඝයාවහන්සේලා පැවිදි වුණේ. ඒකයි පැවිදි කමට 'පබ්බජිත කීව්' කියලා කියන්නේ, පැවිදි කීස කියලා කියන්නේ, පැවිදි පරමාර්ථය කියලා කියන්නේ. ඒ සියලු කෙලෙසුන් නසා රහත් වීමයි. එහෙම නැත්නම් අර පංචස්කන්ධයේ යථා තත්ත්වය තේරුම් අරගෙන මේ සංසාරයෙන් මිදීමයි. එතකොට එහෙම මිදුණු කෙනාටයි අර කියාපු උපරිම මට්ටමින් කෙනෙකුට ලෝකයාට සහාය වෙන්න පුළුවන් ධර්මයෙන්. ධර්මයෙන් සහාය වෙන්න පුළුවන් වෙන්නෙ එතකොටයි. අධර්මයෙන් නෙවෙයි - අන්න ඒකයි අපි කලින්ම කීව්වේ මේ ධම්මික තෙරුන්වහන්සේගේ ජීවිතය බොහොම ආදර්ශමත් - ගිහිව ධාර්මිකව ජීවත් වුණ බව කෙටියෙන් මෙතන සඳහන් වෙනවා. අපට හිතාගන්න පුළුවන්. ඊළඟට පැවිදිව ධාර්මිකව ජීවත් වුණු බවට සාධකය තමයි පැවිදි වෙලා රහත් වෙලා අර භාර්යාවට පුතාට ඒ යම් යම් ආකාරයකින් අතීතයේ ආකාරයකින් ධනය ලබාගන්න, රස්සාවල් ලබාගන්න ඕවාට උපකාර කලා නෙවෙයි. තමන් ගිය මාර්ගයේම ඒ මාර්ගයටම යොමු කලා ධර්මය තුළින්.

ඒකෙ අවසාන ප්‍රතිඵලය තමයි තුන් දෙනෙක් නිවන් දුටුවා. සසර දුක කෙළවර කරගන්නා. එතකොට ප්‍රඥාවේ අවසානය 'සමමා දුකකකබයා' කියන ආකාරයට සියලුම සසර දුක් කෙළවර කිරීමනම් ඊට වඩා වටිනා ධනයක් නෑ. එතකොට අන්න ඒක අනුව මේ පින්වතුන් කල්පනා කරගන්න ඕන මේ ලෝකයේ නොයෙකුත් විදියේ විවිධ මනිමනාන්තර පවතින යුගයක්. මේවායේ හරිවැරදි බව කොතෙකුත් කීව්වත් පොත පතේ කියෙව්වත් කෙනෙකුට තේරෙන්නෑ සමහරවිට.

නමුත් ලෝකයේ යම් යම් සිදුවීම් සිද්දුවෙනවා ඒවාට කියන්නේ 'සංවේග වස්තු' කියලා. රත්වෙන වෙලාවල තියෙනවා, රත්වෙන වෙලාවට තමයි තලන්න තියෙන්නේ. රත් වුණු වෙලාවට තමයි කම්මලක වුණත් යකඩයක් තලන්න පුලුවන් වෙන්නේ. ඔන්න රත් වුණු වෙලාවක් දැන් ඇවිල්ලා තියෙන්නේ. ඒක නිසා මේ පින්වතුන් කල්පනා කරගන්න ඕන ලෝකයේ නියම වටිනාකම් මොනවාද, අන්න අර කියාපු ධනාත්මක චින්තනාදී කොතෙකුත් චින්තන තිබුණත් ආර්ය ධනාත්මක චින්තනය. චින්තනයක් අවශ්‍යනම් ආර්ය ධනාත්මක චින්තනයට නැඹුරු වෙන්න. ධනය පරමාර්ථ කරගන්නේ නැතුව අන්න අර කියාපු ආර්ය ධනය, බුදුපියාණන් ප්‍රකාශ කරපු මෙලොවටත් පරලොවටත් නිවනට උපකාර වන 'ශ්‍රද්ධා, ශීල, හිරි, ඔත්තප්ප, සුත, වාග, පක්ඛාදා' කියන ඒ ආර්ය ධනයම තමන්ගේ නියම ධනය හැටියට සලකන්න පුරුදු වෙන්න ඕන. බැංකුවල තියෙන ධනයවත්, ගේ දෙර ඉඩකඩම්, වතුපිටි, යාන වාහනවත් නෙවෙයි. ඒ ඔක්කොම රැල්ලට ගහගෙන යන්න පුලුවන්. නමුත් මේක හොරෙකුට ගන්නත් බෑ. කිසිම ජල ගැලීම් ආදියකට විනාශ වෙන්නෙත් නෑ.

එක් අවස්ථාවක උග්ග කියන රාජ මහාමාත්‍යයා බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට ඇවිල්ලා කියනවා මහපුදුමෙකින් වගේ 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මිඟර රෝහණිය කියන සිටුවරයා හරිම මහාපුදුම ධනයක් ඇතිව හිටපු කෙනෙක්නේ. රන් මිලම ලක්ෂ ගණන්. සිය දහස් ගණන්. රිදී ගැන කියන්න සීමාවකුත් නෑ'. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'උග්ග, එහෙම ධනයකුත් තියෙනවා තමයි ලෝකේ. නමුත් උග්ග ඔය කියන ධනය ගින්නට ජල ගැලුම්වලට, රජුන්ට, හොරුන්ට, අප්‍රිය දයාදයින්ට අයිති දෙයක්, සාධාරණ දෙයක්. ඒගොල්ලන්ට අයිති කරගන්න පුලුවන් දෙයක්. තමන්ටයි කියලා තියාගන්න බැරි දෙයක්. නමුත් උග්ග, තියෙනවා ධන හතක්. කාටවත් හොරකම් කරන්න බැරි. රජුන්ට රාජසන්තක කරන්න බැරි. ගින්නට ජලයට අහු වෙන්න නැති'. ඒක තමයි දැන් අපි ප්‍රකාශ කළේ. සථන ආර්ය ධනය.

ඊළඟට අවසාන වශයෙන් උන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ යම් කෙනෙකුට - ස්ත්‍රියකට හෝ වේවා, පුරුෂයෙකුට හෝ වේවා මේ සථන ආර්ය ධනය තිබෙනවානම් 'ස වෙ මහාධනො ලොකේ'. එයා තමයි ලෝකයේ ඉන්න මහාම කෝටිපතියා. මහාධනවතා. කෝටිපතියා

නොකියා අපි කියමු, ඒ තැනැත්තා තමයි ලෝකයේ ඉන්න මහාම ධනවතා. ස වෙ මහාධනො ලොකෙ. 'අජෙයො' ඒ වගේම දිනන්න බෑ අපරාජිතො මහාඅපරාජිතයෙක්. මහාධනවත්තයෙක්. අපරාජිත. බොහෝ ධනවත්තයින් කෝටිපතීන් පරාජිතයින්. සමාජයේ දිනුවන් හැටියට පෙනුනත් මැරෙන අවස්ථාවේ ගිලන් යහනේ ජේන හීනවලට බියවෙලා කැගහනවා. අතීතයේ කරපු පාප කර්ම පෙනිලා. අර ධනය රැස්කරගත්තු ආකාරය පෙනිලා. අන්න එයා පරාජිතයා. නමුත් අර සජ්න ආර්ය ධනය ඇති තැනැත්තා අර කිව්ව හැටියට අර ගිනෙල් කළය වගේ ශරීරය පහළට ගියත් හිත ඉහළ.

එතකොට අන්න ඒවා මේ පින්වතුන් නුවණින් කල්පනා කරගෙන මේවා බණ වලින් එකක් කියලා හිතන්නෙ නැතුව තමන්ගේ ප්‍රත්‍යක්ෂය හා සංසන්දනය කරමින් - බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මය එහෙමයි, කිව්ව පමණින් පිළිගන්නෙ නෑ. තර්කයටම සීමා කරලා තර්කානුකූල පමණින් පිළිගන්නෙත් නෑ. තමන්ගේ අත්දැකීම් හා සංසන්දනය කරලා මේ කියාපු කාරණා ඇත්තද නැත්තද කියලා ඒ ආදර්ශයෙන් පිළිගන්නෙ.

මේ ලෝක සම්මතයට අනුව වර්ෂයක ආරම්භය. අපේ දැන් සම්මතයට අනුව දුරතු පෝයත් ඒ නිසාම පළමුවෙනි පෝය හැටියට සලකනවා. ඒ නැතත් හැම තැනම අපි කල්පනා කරන්න ඕන මේ කාල වකුරයේ අපිම හදගන්න ඕන, පටන්ගන්න ඕන තැනක් මේක. කරකැවෙන තැනකදී අපට මේක යම් තැනකදී අපට ඕනමනම් හැදෙන්න පොඩි සලකුණක් දලා ඔන්න අවුරුද්දක් උද වුණා කියනවා. ඔන්න මාසයක් ආරම්භ වුණා කියනවා. ඔන්න සතියක් ආරම්භ වුණා කියනවා. ඔන්න දවසක් ආරම්භ වුණා කියනවා. ඊට උදව් වුණා අපිට ඉරයි හදයි. නමුත් අපි දැනගන්න ඕන ඒ උදවුණ වර්ෂයෙන්, මාසයෙන්, සතියෙන් ප්‍රයෝජනගන්න.

එතකොට අන්න ඒ කාරණා නුවණින් කල්පනා කරන්නට ඕන. එතකොට අර කියාපු ආර්ය ධනයට කිට්ටු වීමට තමයි මේ අවස්ථාවේ පින්වතුන් තමන්ගේ නිවෙස්වලින් ඉවත් වෙලා විශේෂයෙන් මේ ඉහළ ශීලයක් සමාදන් වෙලා යටත් පිරිසෙයින් අවම මට්ටමින් ආජීව අෂ්ටමක ශීලය සමාදන් වෙලා හරි ඒ විදියට ශීලයට නැඹුරු වෙලා ඉන්නේ. ඊළඟට ධර්මදේශනාවක් තුළින් අර සුතමය ඥානය, ඊළඟට ඒක තුළින් ප්‍රඥව දියුණු කරගන්න පුලුවන් අවස්ථා මේ පින්වතුන් මේ සුලු කාලය

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

තුළින්, මේ පැයක් පමණ කාලය තුළින් ලබාගත්තා. මේ හැම එකක්ම කුසල් හැටියට මේ අපේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. කුසල් කියන්නේ අන්ත අර කියාපු ඉලක්කය කරා ළං වෙන්න උපකාර වෙන ඒවා, මේ සියලු සංසාර දුක් කෙළවර කරගන්න. එතකොට අන්ත ඒක නිසා ඒ ගැන සතුටු වෙන්න.

අනුමෝදන් වෙමින් මෙතෙක් රැස්කරගත්තු කුසලධර්ම වන ‘ශුද්ධා විරිය සති සමාධි පඤ්ඤා’ කියන ඉන්ද්‍රියධර්ම, බලධර්ම, මේ සංසාර දුක කෙළවර කරගන්න, මාර්ගඵල අවබෝධය තුළින් ඒ නිවන් ධර්ම ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්න යම් අවස්ථාවක උපකාර වෙනවා. ඒ දියුණු කරගත්තු ඉන්ද්‍රියධර්ම තුළින්, ඒවා උපකාර කරගෙන කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රයට නැඹුරුව, ඒ ආශ්‍රය තුළින් බණ භාවනාදිය සම්පූර්ණ කරගෙන මේ කුසල ශක්තියද උපනිශ්‍රය කරගෙන ඉන්මනින්ම මේ ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සියලු සංසාර දුකින් අතමිදී උතුම් අමාමභ නිවන සාක්ෂාත් කරගැනීමට මේ ධර්මශ්‍රවණ කුසලය හේතු වේවා! එසේම අවිච්ඡේද සිට අකනිටාව දක්වා වූ අපේ ඥාතීන් ඇතුළු යම් කෙනෙක් මෙබඳු ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසල් අනුමෝදන් වෙන්න සුදනම්නම් ඒ හැම කෙනෙක්ම මේ කුසලය අනුමෝදන් වීම තුළින් තම තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්ෂාත් කරගනිත්වා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරමින් මේ ගාථාව කියන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහති...’

93 වන දේශනය

93 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 115)

‘නමො තසස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

අසතං භාවනමිච්ඡයා පුරෙකාරං ව භික්ඛුස්ස
ආවාසෙස්ස ච ඉස්සරියං පූජා පරකුලෙස්ස ච

මමෙව කතමඤ්ඤනතු ගිහී පබ්බජිතා උභො
මමෙව අතිවසා අස්සු කිච්චා කිච්චෙස්ස කිසමිචි
ඉති බාලස්ස සංකප්පො ඉච්ඡා මානො ච වඩ්ඪති

– ධම්මපද, බාල වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

අනුන්ගේ සැපත දියුණුව නොඉවසන ගතිය ඊෂ්ඨාව නමින් හඳුන්වනවා. ඊෂ්ඨාවත් එක්කම මාන්තය ගුණමකුකම, මසුරුකම යන මේ දුර්ගුණ ගමන් කරනවා. මේ දුර්ගුණවලට යටවුණු භික්ඛුන්වහන්සේ නමක් හික්මවීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ යෙදූ උපාය මාර්ගය අද අපි මේ මාතෘකා කරගත් ගාථාවලිනුත් ඊට අදාළ නිධාන කථාවෙනුත් හෙළිවෙතවා ඇති.

අවුරුද්දක් ආරම්භ කරන මේ දුරුතු පොහොය දවසෙ, මේ පින්වතුන්ගේ සිත් තුළට එකතු කරගන්න, යම් යම් පාඩම් මේ ධර්මකථාව තුළින් මතුකරගන්න පුළුවන් වේවි. මේ ගාථා බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනාකොට වදාළේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයේදී, සුධම්ම කියන භික්ඛුන්වහන්සේ නමක් අරහයායි. නමුත් මේ කථාව ඇරඹුණේ මච්ඡිකාසණ්ඩ කියන නගරයේදී. මච්ඡිකාසණ්ඩ කියන නගරයේ ධනවත් ගුණවත් ඥානවන්ත චිත්ත නම් ගෘහපතියෙක් වාසය කළා. ඒ නගරයට එක දවසක් වැඩම කළා, පස්වග මහරහතන්වහන්සේලා අතරින් එක නමක් වන මහානාම මහරහතන්වහන්සේ. උන්වහන්සේ පිණ්ඩපාතය වඩින ඉරියව් පැවැත්ම ආදිය දකලා පැහැදිලා චිත්ත ගෘහපතියා උන්වහන්සේට තම නිවසට ආරාධනා කරලා, වැඩමවාගෙන ගිහිල්ලා, දනය පූජා කළා. අවසානයේ උන්වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය අහලා සෝවාන් ඵලයට පැමිණියා.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඒ සමගම ඇතිවූ තද ශ්‍රද්ධාව නිසා තමන්ගේ අම්බාටක වනයනම්වූ උයන සංඝාරාමයක් හැටියට පූජා කරන අදහසින්, මහානාම මහරහතන්වහන්සේට අත පැන් වක්කර පූජා කළා. මේ අම්බාටක වනයේ සංඝාරාමය විශාල කුටි සහිතව ඕනෑම දිශාවකින් වැඩමකළ භික්ෂූන්වහන්සේලාට වැඩ ඉන්න පුළුවන් ස්ථානයක් හැටියට ප්‍රකට වුණා. එතැන නේවාසික භික්ෂූන්වහන්සේ හැටියට වාසය කළේ, සුධම්ම නම් තෙරුන්වහන්සේ නමක්.

කල් යෑමේදී විත්ත ගෘහපතියාගේ කීර්ති සෝභාව අහලා, සාරිපුත්ත - මොග්ගල්ලාන අග්‍ර ශ්‍රාවකයන්වහන්සේලා දෙනම, මේ ගෘහපතියාට ධර්මයෙන් අනුග්‍රහ කිරීමේ අදහසින් මච්ඡිකාසණ්ඩ නගරයට වැඩම කළා. ඒ වැඩමකරන බව අහල, විත්ත ගෘහපතියා අඩ යොදුනක් පමණ පෙර ගමන් කරලා, ඒ ස්වාමීන්වහන්සේලා පිළිඅරගෙන වැඩමවාගෙනවිත් ආගන්තුක වත් අවසන් කොට, සාරිපුත්ත මහරහතන්වහන්සේට ආරාධනා කළා 'ස්වාමීනි, මට පොඩි ධර්මකථාවක් කරන්න' කියල. සාරිපුත්ත මහරහතන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා, 'උපාසකය, අපි මේ දීර්ඝ ගමනක් නිසා වෙහෙසට පත්වෙලා ඉන්නේ. ඒ වුණත් පොඩි බණක් අහන්න' කියල කෙටි ධර්ම දේශනාවක් කළා. ඒ ධර්මය අසා විත්ත ගෘහපතියා අනාගාමී ඵලයට පත් වුණා.

ඊළඟට අග්‍ර ශ්‍රාවකයන්වහන්සේලා දෙනම ඇතුළු දහසක් පමණ සඟ පිරිසට 'හෙට දවසට මගේ නිවසට වඩින්න' යැයි දනයට ආරාධනා කළා. විත්ත ගෘහපතියා අග්‍රශ්‍රාවක දෙනමට ආරාධනා කළාට පසු අර නේවාසික සුධම්ම භික්ෂූන්වහන්සේටත් කිව්වා, 'ඔබවහන්සේත් අග්‍ර ශ්‍රාවකයන්වහන්සේලා සමග මගේ නිවසට හෙට වඩින්න' කියා. එතකොට සුධම්ම භික්ෂූන්වහන්සේට තරහ ගියා. මේ ආගන්තුක ස්වාමීන්වහන්සේලාට පසුවයි නේවාසික මට ආරාධනා කළේ කියා, ඒ ආරාධනාව ප්‍රතික්ෂේප කළා. කිහිප වරක්ම නැවත නැවත ඉල්ලා හිටියත්, ප්‍රතික්ෂේප කළා. විත්ත ගෘහපතියා, 'ස්වාමීන්වහන්සේගේ ක්‍රියා-කළාපයෙන්ම එහි හොඳ නරක තේරෙයි' කියල කිව්වා. එහෙම කියල ගිහිල්ලා අග්‍ර ශ්‍රාවකයන්වහන්සේලා වෙනුවෙන් විශාල දනයත්, කළමණා එහෙමත් සුදනම් කළා.

සුධම්ම භික්ෂූන්වහන්සේත් ඊළඟ දවසේ උදෑසනම නැගිටල කල්පනා කළා, මාත් ගිහින් බලන්න ඕන අග්‍ර ශ්‍රාවකයන්වහන්සේලාට දනය සුදනම් කළ ආකාරය කියල. එහෙම හිතල පාත්‍ර සිවුරු අරගෙන

පිටත්ව ගිහිල්ලා විත්ත ගෘහපතියාගේ නිවසට වැඩම කළහම විත්ත ගෘහපතියා ආරාධනා කළා වැඩ ඉන්න කියල. 'නෑ, නෑ මම වැඩ ඉන්න නැහැ, පිණ්ඩපාතෙ යනව' කියල කිව්වා. කියා වට පිට බලා, භාජන දෙස බලා, විත්ත ගෘහපතියාට කුල වාදයෙන් නිග්‍රහ කරන අදහසින්, කියනවා, 'ගෘහපතිය, ඔබේ දුන සුදනමනම් බොහොම ඉහළයි. හැබැයි එක දෙයක් අඩුයි'. 'මොකක්ද?' කියල ඇහුවහම කියනවා, 'තල කැවුම් අඩුයි' කියල. ඒ කළේ නිග්‍රහයක්. විත්ත ගෘහපතියාගේ පරම්පරාවේ තල වෙළඳුම් කළ, තල කැවුම් වෙළඳුම් කළ කෙනෙක් හිටියා. ඒක කුලයෙන් නිග්‍රහ කිරීමක් වගෙයි කළේ.

විත්ත ගෘහපතියාත් ඒකටම කැපෙන්න යම්කිසි උපමා කථාවක් කිව්වා. 'කුකුළෙක් වගේ අඬලන්න යන කපුටු පැටියෙක්ට අන්තිමට කුකුල් සද්දෙවත් කපුටු සද්දෙවත් කරගන්න බැරි වුණා වගේ' කියල එක්තරා උපහාසාත්මක කථාවක් කිව්වා. ඒකට කිපුණු සුධම්ම තෙරුන්වහන්සේ, 'ගෘහපතිය, ඔන්න ඔබේ ආවාසය, මම යන්න යනවා' කියල පිටත්ව ගියා. යොදුන් ගණනක් ගෙවාගන ගිහිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේට සිද්ධිය පැමිණිලි කළා. බුදුරජාණන් වහන්සේ සුධම්ම තෙරුන්වහන්සේටම දෙස් කිව්වා. 'මහණ, ඔබ මේ ශ්‍රද්ධාව, ප්‍රසාදය ඇති ගෘහපතියාට නරක විධියට නිග්‍රහ කර තියෙන්නේ. දැන් ගිහිල්ලා ඔහුගෙන් සමාව ඉල්ලන්න' කියා.

දැනට මේ පොතේ දක්නට ලැබෙන හැටියට පටිසාරණිය කම් නම් විශේෂ විනය කමියක් පැනෙව්වා. එවැනි අවස්ථාවක ශ්‍රද්ධාව, ප්‍රසාදය ඇති ගිහියෙකුට නොසුදුසු අන්දමින් නිග්‍රහ කළොත්, සමාව ඉල්ලීම පිළිබඳව. එතෙක් වෝදනාව ලැබූ හික්‍සුවට යම් යම් අයිතිවාසිකම් තාවකාලිකව අත්හිටවනව, ඒ විනය කමිය සංසිඳවන තුරු. ඉතින් මේ සුධම්ම නම් හික්‍සුවට ආපසු යන්න සිදුවුණා, ගිහිල්ල විත්ත ගෘහපතියාගෙන් සමාව ඉල්ලීමට. නමුත් එය හරියට කරගැනීමට බැරි වුණා. විත්ත ගෘහපතියාත් සමාව දුන්නේ නැහැ. නැවතත් ඇවිත් බුදුරජාණන් වහන්සේට විත්ත ගෘහපතියා සමාව නුදුන් බව කී විට, බුදුන්වහන්සේ යළි ඒ විනය කමියට තව කොටසක් එකතු කර සංශෝධනය කළා. ගෘහපතියා එකවර සමාව නොදුන්නොත් එබඳු අවස්ථාවක, උදව්වට අනු දූතයෙකු හැටියට හික්‍සුවක් සම්මත කොටගෙන ගිහිල්ල, ඒ හික්‍සුව මේ හික්‍සුව වෙනුවෙන් ගෘහපතියාගෙන් සමාව ඉල්ලා සිටිය යුතුයි. ඒත් නැත්නම් ගෘහපතියාට ජේන තෙක්

පහන් කණුව ධම් දේශනා

මානසේ සිට ඇවත දෙසන්නැයි කියා එක්තරා විනය කමියක් පැනෙව්වා. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ සුධම්ම භික්ෂුවට අවවාද වශයෙන් දේශනා කළ ගාථාව තමයි අපි මාතෘකා වශයෙන් තැබුවේ.

සංඝයාවහන්සේ නමක් විසින් මේ මේ දේ නොකළයුතුයි. මේ ආවාසය මගේය, මේ දයක දයිකාවන් මගේය යනුවෙන් මමායනයක් ඇතිකර නොගතයුතුයි. එසේ කළොත් මානය, ඊෂ්ඨාව වැඩෙනවා කියන කාරණයත් පෙන්නුම් කරමින් ධර්මතාවයකුත් එක්ක අපි මුලින් සඳහන් කළ මෙන්න මේ ගාථාව වදළ.

අසතං භාවනම්චේශයා - තමා තුළ නැති ගුණ ඇතැයි ජනයා සිතත්වා!

පුරෙකාරං ව භික්ඛුසු - භික්ෂූන් විසින් තමා පෙරටුකරනු ලැබේවා! මට ලොකු පිරිවරක් සිටීවා!

ආවාසෙසු ව ඉසාරියං - හොඳ හොඳ ආවාස පිළිබඳ අයිතිය මට ලැබේවා! ආවාස පිළිබඳ ඉසුරු බව මට ලැබේවා!

සුජා පරකුලෙසු ව - තමාගේ ශ්‍රේණි නොවන අනෙක් පවුල්වල අයගේත් සුජාවන් මට ලැබේවා!

මමෙව කතමඤ්ඤනතු ගිහී පබ්බජනා උභො - ගිහි පැවිදි හැමදෙනාම මේ මේ දේ - මේ සංසාරාමය, මේ විහාරය, මේ පෝයගේ ආදී සියල්ලම - මමම කරන ලද්දි දැනගනිත්වා!

මමෙව අතිවසා අසු කිවා කිවෙසු කිසම්චි - ගිහි පැවිදි හැමදෙනාටම ලොකු කුඩා හැම වැඩකදීම මා නැතිව බැරි තත්ත්වයක් ඇති වේවා! මමම ප්‍රධානියා වේවා!

ඉති බාලසා සංකප්පො ඉච්ඡා මානො ව වඩ්ඛි - ඒ බාලවූ මෝඩවූ භික්ෂුවගේ අදහස් සංකල්පනා මෙසේයි. එබඳු භික්ෂුවගේ ආශාවන් මාන්යයන් වැඩේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මය විදියට අවවාදත්මක ගාථා වදළා.

සුධම්ම කියන භික්ෂුව බොහොම නිහතමානීව දුරක් ගෙවලා වෙහෙස වෙලා ගිහිල්ල සමාකරගන්න බැරි වුණා. දැන් සංඝයාවහන්සේලා අනුදත් භික්ෂුවකුත් සමග ඊළඟ සැරේ ගිහින් සමාව ඉල්ලුවා. විත්ත ගෘහපතියන් අන්තිමේදී සමාව දුන්නා. 'හොඳයි,

ස්වාමීන්වහන්සේට මම සමාව දෙනවා. මගෙනුත් වරදක් වුණානම් මට සමාව දෙන්න' කියල සමාව ඉල්ලුවා. සමාව දුන්නා. ඊළඟට තව එතැන කියවෙනව, සුධම්ම ස්වාමීන්වහන්සේ ඇතිවූ සංවේගය නිසාම, බොහොම උත්සාහ කරල, ඒ ආරාමයේදීම රහත් බවට පැමිණියා කියා. ඒ වගේම ඒ විත්ත ගෘහපතියා සම්බන්ධයෙන් ශාසනයේ ඉතිහාසයට අදාළව වටිනා ගිහි දයකයෙක් ලෙස සඳහන් වෙනවා. ඒ සිද්ධියෙන් පසුව විත්ත ගෘහපතියා කල්පනා කළා, බුදුරජාණන් වහන්සේ, ශාස්තෘන්වහන්සේ නොදැකම මම සෝවාන් අනාගාමී ආදී ඵලවලට පැමිණියා. දැන් මම බුදුරජාණන් වහන්සේව දකින්න ඕන කියල, බුදුරජාණන් වහන්සේ දකිනට යාමට කැමැත්ත නිසා, බුදුරජාණන් වහන්සේ දකින්න යාමට කැමති අයෙක් සිටිනවානම් මා සමග ඒවා කියල ප්‍රකාශ කළා.

විශාල හිඤ්ඤ හිඤ්ඤ උපාසක පිරිසකුත් සමග ගැල් 500 ක බඩු පුරවාගෙන දැන කළමනා අරගෙන සැවැත් නුවර බලා තික්මුණා. ඒ ගමනේදී ආශ්චර්යමත් අන්දමින් දෙවියන්ගෙන් මනුෂ්‍යයන්ගෙන් උපකාර ලැබුණ බව සඳහන් වෙනවා. ඒ වාහන වල තිබුණ ද්‍රව්‍යය පවා පාවිච්චි කිරීමට අනවශ්‍ය තරමට, පුදුම විධියට උපකාර ලැබුණු බවයි සඳහන් වන්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේට වදින අවස්ථාවේ මල් වැසි වැස්ස බවත් විශාල ගුණ වැනුමක් විත්ත ගෘහපතියා පිළිබඳව ශාසන ඉතිහාසයේ සඳහන් වෙනවා.

ඒ වගේම බුදුරජාණන් වහන්සේ තමන්ගේ ගිහි පැවිදි ශ්‍රාවක ශ්‍රාවිකාවන්ට අග්‍ර ස්ථාන දෙන අවස්ථාවක ධර්මකර්ම ගෘහපතියන් අතර ප්‍රධාන ස්ථානය විත්ත ගෘහපතියට දුන්නා. ඔන්න එතකොට විත්ත ගෘහපතියා පිළිබඳ කථාව එපමණයි. මේ කතාන්තරය ආශ්‍රයෙන් සුධම්ම හිඤ්ඤන්වහන්සේගේ පැවැත්ම ගැන අපට සිතන්නට තිබෙන්නේ, ඒ තෙරුණ්වහන්සේට ඒ තරම් කරදර වුණේ, ඒ ආගන්තුකව වැඩි අග්‍ර ශ්‍රාවකයන්වහන්සේලාගේ ගුණ ගලේ නානවා වෙනුවට, ඒ ගුණය පිළිබඳවත් උන්වහන්සේලාට කළ සත්කාර පිළිබඳවත් ඊෂ්ඨාවක් ඇතිකරගැනීමත්, තමන් නේවාසිකව සිටි ආරාමය ගැන මාන්තය ඇතිකරගැනීමත් නිසයි මේ සියලු පටලැවිලි වුණේ. ඒක යටින් තිබෙන්නේ ඊෂ්ඨාව කියන දුර්ගුණයයි. එතකොට පැවිදි සමාජයේත් ගිහි සමාජයේත් පිළිලයක් වගේ තියෙන දුර්ගුණයක් තමයි මේ ඊෂ්ඨාව කියන එක.

මේ පින්වතුන් දන්තවා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙනවා, සතර බුන්ම විහරණ කියල ධර්ම කොට්ඨාශ හතරක්. මෙත්ති, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ඛා කියල. එතැන මෙත්තියෙන් කියවෙන්නේ හැම සත්ත්වයින්ම සුවපත් වෙන්නවා! කියල. සත්ත්වයන්ට හිත සුවය එළවීමේ කැමැත්ත මෙත්තියෙන් ප්‍රකාශ වෙනවා. ඊළඟට සත්ත්වයන්ට පැමිණෙන අහිත දුක ඉවත් කිරීමේ අදහස කරුණාවෙන් කියවෙනවා. සත්ත්වයින් ලබා ඇති සැපත ඒ අන්දමින්ම පවතීවා කියලා, ඊට සාදු සාදු යයි අනුමෝදන් වන සතුටු වන ගතිය මුදිතාවයි. අවස්ථානුකූලව සත්ත්වයින්ගේ හොඳ හෝ නරක හෝ කම් තමන්ටම අයිති දේවල් කියා හිත මධ්‍යස්ථභාවයට පැමිණවීම උපේක්ෂා ගුණය කියල හැඳින්වෙනවා. එතකොට මේ බුන්මවිහාර දිශා වශයෙනුත් පතුරුවලා සිත ශක්තිමත් කරලා ඒ මෙත්තිය ආකල්පයත් කරුණාමය ආකල්පයත් මුදිතාමය ආකල්පයත් උපේක්ෂාමය ආකල්පයත් ගොඩනගාගැනීමේ වටිනාකම බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ ඒ තැන්වල ප්‍රකාශ කරල තියෙනවා. දැන් ඉතින් ඒවායේ අඩුපාඩුකම තමයි සමාජයේත් දකින්නට ලැබෙන්නේ. බොහෝ අවස්ථාවල්වල මේ කාලයේත් ඔය නොයෙකුත් විධියේ විෂම ප්‍රවෘත්ති ගිහි සමාජයේ පවා අහන්න ලැබෙනවා. මොකද, අර තරඟකාරී ආත්මාචාරීන් වින්තන ආදිය තුළින්, අනික් කෙනා වට්ටල මරල හරි තම තමා ඉදිරියට යාමේ ගතිය සමාජයේ දක්නට ලැබෙනවා. සංඝ සමාජයේ බොහෝවිට ඔය කුඩමිටි හුවමාරුකම් ආදිය සිදුවෙන්නේ, අන්න අර කියාපු ඊෂ්ඨාව, මාන්තය ආදී දුර්ගුණත් යම් දේවල් පිළිබඳ ඇති මච්චරිය - මසුරුකම, මේවා මගේ මගේය කියන හැඟීම නිසයි. ඉතින් අපි කෙටියෙන් මේවායේ දුර්ගුණ සඳහන් කරලා ඊළඟට අපිට මේක සංසන්දනය කරන්න පුළුවන් තව වටිනා කතා වස්තුවක් ඇසුරෙන්.

සංයුත් සගිය - සංයුක්තනිකාය කියන ධර්ම ග්‍රන්ථයේ සඳහන් වෙනවා, ඒත් මේ මච්ඡිකාසණ්ඩ කියන නගරයේ අම්බාටක වනය කියන ආරාමයේම සිදුවුණු සිද්ධියක්. මේ පින්වතුන්ට ඒ ප්‍රවෘත්තියත් අපි ලං කරන්නේ ඒක සංසන්දනය කරන්න වටිනා, හුඟක් ආදර්ශ ගන්න පුළුවන් සිද්ධියක් නිසයි. ඒ කතාන්තරේ අගට යම්කිසි ප්‍රහේලිකාවක් ඉදිරිපත් වෙනවා. මේ පින්වතුන් හොඳට ඒකට කන්දිගෙන ඉඳල ඒ ප්‍රහේලිකාවට උත්තරය හිතාගන්න පුළුවන්ද කියල බලන්න, උත්සාහ කරන්න. දෙන්න තැගිහිම් නැහැ. නමුත් හොඳට ඇහුම්කන් දීල බලන්න වටිනා කතන්දරයක් කියවෙනවා. මෙන්න මේ විධියටයි තියෙන්නේ.

එක් අවස්ථාවක ඒ මවිජ්කාසණ්ඩ නගරයේ අම්බාටක ආරාමයේ තෙරුන්වහන්සේලා බොහොම දෙනෙක් වැඩ වාසය කළා. සිරිත් පරිදි විත්ත ගෘහපතියා ඇවිල්ලා අර මහතෙරුන්වහන්සේටත් ඒ සංඝයාවහන්සේලාටත් හෙට දවසේ මගේ නිවසේ දනය වළඳන්න කියල ආරාධනා කරල, දනයට වැඩම කළාට පස්සේ උන්වහන්සේලාට වැඩහිඳින්න සලස්වලා, විත්ත ගෘහපතියා මහතෙරුන්වහන්සේගෙන් ධම් ප්‍රශ්නයක් අහනවා. අපි මේ අවස්ථාවේ ඒ ධම් ප්‍රශ්නය ඔස්සේ දුවනව නොවෙයි, ඊට වඩා වැදගත් කාරණයක් පෙන්නුම් කරන්න බලාපොරොත්තු වන නිසා. ඒ ප්‍රශ්නෙ ඇහුවහම මහතෙරුන්වහන්සේ නිහඬයි. ආයෙත් ඇහුවා. ඒත් නිහඬයි. තුන් වෙනිවරත් ඇහුවා. ඒත් නිහඬයි. එතකොට ඒ සංඝ පිරිසෙ ඉසිදත්ත කියන නමින් හිටිය, ඉතාම නවක භික්ෂුව, බාලම භික්ෂුව මහතෙරුන්වහන්සේට කියනවා, 'ස්වාමීනි, මම ඒ විත්ත ගෘහපතියාට උත්තර දෙන්නද ඒ ප්‍රශ්නයට?' 'හා, හොඳයි ඉසිදත්ත පිළිතුරු දෙන්න' කිව්වා. ඔන්න ඉතින් අර ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ, 'විත්ත ගෘහපතිය, ඔබ මේ ප්‍රශ්නයයි අහන්නේ, ප්‍රශ්නයට මෙන්න මේකයි පිළිතුර' කියල කදිමට පිළිතුර කිව්වා. ඊට පස්සෙ විත්ත ගෘහපතියා පැහැදිලා, දනය එහෙම පූජා කරලා ඉවර වෙලා, සංඝයාවහන්සේලා ආපසු ආරාමයට වැඩම කළා. වැඩම කළාට පස්සෙ අර ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේට මහතෙරුන්වහන්සේ කියනවා, 'ඇවැත්නි, අර ප්‍රශ්නයට උත්තර දුන්න හැටි හරි කදිමයිනෙ. මට ඕක වැටහුණේ නැහැනෙ. ඒක නිසා අනික් දවසෙත් ඔය වගේ ප්‍රශ්නයක් ආවොත් ආයුෂ්මතුන්ම ඉදිරිපත් වෙලා උත්තර දෙන්න' කියලා. ඒ පළමුවැනි සිද්ධිය.

ඔන්න ඊළඟට දෙවැනි සිද්ධියත් ඒ වගෙයි. ඒකෙදිත් අන්න තවත් අවස්ථාවකදී විත්ත ගෘහපතියා ආරාධනා කරනවා තවත් සංඝයාවහන්සේලා පිරිසකට. අර වගේම සංඝයාවහන්සේලා ගිහිල්ල වැඩ ඉන්නවා. විත්ත ගෘහපතියා ඒ සැරේ අහනවා, දෘෂ්ටිත් පිළිබඳ ඊටත් වඩා ගැඹුරු ප්‍රශ්නයක්. ඒ අවස්ථාවෙදිත් මහතෙරුන්වහන්සේ පළමුවැනි වර නිහඬයි. දෙවැනි වරත් නිහඬයි. තුන්වැනි වරත් නිහඬයි. ආයෙත් ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ මහතෙරුන්වහන්සේගෙන් අහනවා, 'ස්වාමීනි, මම ඒ විත්ත ගෘහපතියාට උත්තර දෙන්නද?' 'හා, හොඳයි ඉසිදත්ත පිළිතුරු දෙන්න' කිව්වා. ඔන්න හොඳට හරියාකාරව පිළිතුරු දුන්න. ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ ගැන විත්ත ගෘහපතියා කොච්චර පැහැදුණාද කිව්වොත්, අහනවා, 'මේ ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ කොයි

ප්‍රදේශයේ ඉඳලද වැඩමකරල තියෙන්නේ?' 'ගෘහපතියා, මම අවන්ති පුරේ ඉඳල ආවේ'. එතකොට ගෘහපතියා කියනවා, 'අවන්ති පුරේ ඉන්නවා ඉසිදත්ත කියල මගේ නුදුටු යාළුවෙක්. ඒ අවන්ති පුරේ මා නුදුටු මිත්‍රයෙක් ඉන්නවා, අදෘෂ්ට මිත්‍රයෙක් - මේ කාලේ පැනේ මිතුරෙක් කියන්නේ ඒ වගේ - ඉසිදත්ත කියල. ඒ කුලපුත්‍රයා මහණ වුණා කියලත් අහල තියෙනවා. ඔබවහන්සේ දන්නවද, අඳුනනවද ඒ කුලපුත්‍රයා?' ඔන්න ඉසිදත්ත හාමුදුරුවෝ නිහඬයි. ඔන්න එතකොට අහනවා, 'ඒ කුලපුත්‍රයා ඔබවහන්සේද?' 'එසේය ගෘහපතියා'. එත්ත ගෘහපතියා බොහොම සතුටු වුණා. දැන් ඉතින් ධර්ම ප්‍රශ්නෙට උත්තර දුන්න විතරක් නොවෙයි, බලනකොට පරණ යාළුවෙක්.

ඔන්න ඉතින් එත්ත ගෘහපතියා ඊළඟට පවරණවා. 'මේ අම්බාටක වනය බොහොම රමණීයයි. ඔබවහන්සේට සිටු පසයෙන් මම ඕනෙම විධියකට උපස්ථාන කරන්නම්' කියල විශාල පැවරීමක් කළා. ඊට පස්සෙ සංඝයාවහන්සේලාට හොඳ හැටි දනය පිළිගන්වල ඔන්න සංඝයාවහන්සේලා ආපහු ආරාමෙට වැඩම කළා. වැඩම කළාට පස්සෙ ආයින් අර මහතෙරුන්වහන්සේ ඇවිල්ල ඉසිදත්ත හාමුදුරුවන්ට කියනවා, 'ආයුෂ්මකුනි, අර ප්‍රශ්නෙට උත්තර දුන්න හැටි හරි කදිමයිනෙ. මට වැටහුණේ නැහැනෙ ඒ ප්‍රශ්නෙට උත්තරේ. අනිත් දවසෙන් ඒ වගේ ප්‍රශ්නයක් ආවොත් ඔබවහන්සේම ඉදිරිපත් වෙලා පිළිතුරු දෙන්න'. ඔන්න දැනුයි අර ප්‍රහේලිකාව. දැන් මහතෙරුන්වහන්සේගේ විශාල පැවරීමක් ලැබිල තියෙනවා ඉසිදත්ත හාමුදුරුවන්ට, ඕනෑම වෙලාවක ඉදිරිපත් වෙලා අහන ප්‍රශ්නවලට උත්තර දෙන්න. බලාගෙන යනකොට ඒ එත්ත ගෘහපතියා, මහාදයක මහත්තයා පරණ යාළුවා.

දැන් ඉතින් ඉසිදත්ත හාමුදුරුවෝ මොකද කරන්නේ? ඔන්න ප්‍රහේලිකාව. දැන් ඉසිදත්ත හාමුදුරුවෝ මොකක් කරයිද? මොකක් කරයි කියලද හිතන්නේ? බලාපොරොත්තු වෙන්න තියෙන ඔක්කොම දේවල් ලැබුණා. ඇත්ත වශයෙන් සංඝයාවහන්සේලා අතර බාලම හාමුදුරුවෝ, මේ ඉසිදත්ත හාමුදුරුවෝ. එහෙම බාලම හාමුදුරු කෙනෙකුට ඔහොම ලොකු හාමුදුරුවන්ගෙන් පැවරීමක් එන්නෙත් නෑ. ඔව්වර ලොකු දයකයෝ, එත්ත ගෘහපතියා වගේ ප්‍රසිද්ධ විශාල දයක මහත්තයෙක්ගෙන් ඔය වගේ විශාල පැවරීමක් එන්නෙත් නැහැ.

දැන් මොකක්ද ඉසිදත්ත හාමුදුරුවෝ කරන්නේ? ඔන්න කරපු දේ, හරි උත්තරේ තමාම බලාගන්න. ඔන්න ඊළඟට ඒ සූත්‍රයේ අගට

තියෙන වාක්‍යයක් මෙන් මෙහෙමයි. අපි හැකිතාක් දුරට ඒ පාලි පාඨය සිංහලෙන් කියන්න උත්සාහ කරමු. ඉක්බිති ඉසිදත්ත ආයුෂ්මතුන්වහන්සේ, තමන්වහන්සේගේ සෙනසුන සකස් කර තබා, පාත්‍ර සිවුරු රැගෙන, මවිඡ්කාසණ්ඩ නගරයෙන් නික්ම ගියා. ඒ නික්ම ගියා ගියාමයි තවත් ආපසු ආවෙවත් නැහැ. අන්ත ඉසිදත්ත භාමුදුරුවෝ කරපු දේ. හිතුව හරිද කියල බලන්න. අවිචර පැවරීමක් අවිචර ලාභ සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා ලැබෙන අවස්ථාවක් වෙලා ඇයි ඉසිදත්ත භාමුදුරුවෝ වැඩියේ?

අන්ත එතන තියෙනවා පින්වතුනි ශාසනික ගුණධම්. ඒවා සඳහා නොවෙයි මේ ශාසනයේ පැවිද්ද ලබන්නේ. ඒවා මඩ වගුරක්. ඒවා එන්න එන්න තමන්ගේ පරිහානිය - අර කියාපු මමඤ ආදිය වැඩෙන ඒවායි. ඒක දැනගෙන තමයි ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ එතැනින් වැඩම කළේ. එතකොට ඒ සිද්ධියේ තවත් තියෙනවා වටිනා කොටසක්. අර නිර්නාමික මහතෙරුන්වහන්සේගේ ක්‍රියා කලාපය බලන්න. සුධම්ම භාමුදුරුවන්ගේ චරිතයට වඩා ඉතාමත්ම පුදුමයි. ඒ මහතෙරුන්වහන්සේ කොයිතරම් නිහතමානීඤයකින්ද කොයිතරම් ධම් ගෞරවයකින්ද අර පොඩි භාමුදුරුවන්ට අවසර දෙන්නේ? ගෘහපතියාට පිළිතුරු දෙන්න අවසර දුන්න පමණක් නොවෙයි, ප්‍රශංසා කළා. ඊළඟ සැරේ පැවරුවා. එහෙම පවරල තියෙද්දීත් ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ දෙවෙනි දවසෙත්, ඒ පිරිසට කිව්වේ නැහැ ඕන ප්‍රශ්නයක් මගෙන් අහන්න, මට තමයි පවරල තියෙන්නේ කියල. ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ නිහතමානීව, තුන්වෙනි වරක් අසනතුරු නිහඬව හිටියා. අහල අර ක්‍රමානුකූලව වාරිත්‍රානුකූලව මහතෙරුන්වහන්සේගෙන් අවසර ලබලයි පිළිතුරු දුන්නේ. එතකොට ඒ දෙපැත්තෙන්ම - මහතෙරුන්වහන්සේගේ පුදුම විධියේ ධම් ගෞරවයක් නිහතමානීඤයක් නිර්නාමිකව - පොතේ කියවෙන්නේ නැහැ අහවල් මහතෙරුන්වහන්සේ කියල. ඒ වගේම තමයි ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේගේ නිහතමානී බව.

එතකොට අපට හිතන්න තියෙන්නේ ධම් ගෞරවයකින් යුක්තවම ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ - කැපී පෙනෙන අදහසකින් නොවෙයි - ලෝකයාට ධම් සංග්‍රහ කීරීම් වශයෙන් ඒ ඇසු ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු දුන්නේ. ඒක එව්වරයි. ඊට එහාට නැහැ. ඊළඟට සාමාන්‍යයෙන් අපි බලාපොරොත්තු වෙන්නේ, පරණ පැතේ මිතුරෙක් හම්බවුණාට පස්සෙ තමන්ගේ සමරු පොත එහෙම පෙන්නලා හඳුන්වල දීල, මේ

මම තමයි අහවලා කියල. එහෙම මොකවත් මෙන නැහැ. ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ, විත්ත ගෘහපතියාට තමන්ගේ අනන්‍යතාව ඔප්පු කරන්න ගියේ නැහැ. හදිස්සියෙන්ම ඒක එළිවෙන අවස්ථාවේ පවා නිහඬ වුණා. අන්න ඒ වගේ උදහරණයක් පෙන්වනවා අපට ඉසිදත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ.

ඒ ඔක්කොම වගේ නෙවෙයි අවසානයේදී ලාභ සත්කාර කීර්ති ප්‍රශංසා ගලාගෙන එනකොට මොකක්ද කළේ? සෙනසුන සකස් කරල තියල, කාටවත් කියන්නෙ නැතිව පාත්තරෙන් අරගෙන පිට වුණා. ගියා ගියාමයි ආයි ආවෙ නැහැ. මුළු මහත් සංඝ සංභතියටම වටිනාම ආදර්ශයක් ඒ ධර්මකථාව තුළ තියෙනවා. සුධර්ම භාමුදුරුවන්ගේ කතාවෙන් යම් ශාසනයකට යම් පහරක් වැදෙනවනම්, ඒ ඔක්කොම කැපිල යන්න මෙන් මේ කථාන්තරය ඇති. ගිහියෝ හෝ වේවා පැවිද්දෝ හෝ වේවා ගුණයයි අපි මතුකරගන්න ඕන. ඒක තමයි අර ගෘහපතියාගේ ක්‍රියාකලාපය, ගෘහපතියා එක්ක ඇතිවුණු පටලැවිල්ලේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ පක්‍ෂග්‍රාහී නොවී සුධර්ම භික්‍ෂුවටම වරද පැවරුවේ. කවුරු කළත් වරද වරදමයි. එනකොට ඒක තුළ තියෙන්නෙ අර කියාපු දුර්ගුණ.

අපි දැන් හිතන්න තියෙන්නෙ ඔන්න ඔය ගිහි සමාජය හෝ පැවිදි සමාජය හෝ වේවා ඒ පරිහානියට හේතු වන භයානක උපද්‍රවයක් තමයි ඊෂ්ඨාව කියන එක. මේ කාලයේ අපට නිරන්තරයෙන් අසන්ට ලැබෙනවා සමෘද්ධිය, අභිවෘද්ධිය, දියුණුව, ප්‍රගතිය වැනි ලස්සන වචන යෙදෙනවා. ඒ වගේම මේ පුද්ගලයන්ගේ ජීවන තත්ත්වය නගා සිටුවීමට කෝටි ගණන් ධනය යෙදෙනවා. නමුත් අර සිදුරුවූ භාජනයකට වතුර පුරවනව වගේ මොකක්දෝ වෙනවා. සමාජයේ දියුණුවක්නම් ජේන්න නැහැ. ඕකට හේතුවක් තමයි අන්න අර කියාපු ඊෂ්ඨාව. ඒ ඊෂ්ඨාව තුළින් මොකද වෙන්නෙ? ඊෂ්ඨාව නිසා කෙනෙකුගේ සැපත ගැන සතුටක් ඇතිවෙන්නේ නැහැ. ඔය පින්වතුන් දන්නවා පින් අනුමෝදනාව කියල දෙයක් තියෙනවා. දැන් මේ පිරිස තුළ පවා අපි දන්නවා, කීප දෙනෙක් එකතුවෙලා මේ පිරිසට දනය පූජා කරනවා. ඒක අනිත් අය අනුමෝදන් වෙනවා. ඔය විධියේ පින් අනුමෝදන් වීමේ සිරිතක් තියෙනවා.

පින් අනුමෝදන් වීමෙන් පින් ලබාගන්න පුළුවන්නම්, කෙනෙකුට ලැබෙන සැපත අනුමෝදන් වීමෙන් තමාටත් සැපතක් ලබාගන්න පුළුවන්. කෙනෙකුගේ ගුණයට පැහැදිලි ඒකට ගරු

කිරීමෙන්, තමනුත් ගුණවත් වෙන්න පුළුවන්. ලෝකයා ඒක දන්නෙ නැහැ. ඒ වෙනුවට තැන ගැනීමට, අනියම් විධියට, අධමයෙන් මහාතරඟයක් ලෝකයේ, සමාජයේ තියෙන බව පේනවා. ඒ තරඟට ආවඩන පිරිසකුත් ඉන්නවා. නමුත් ඒ වින්තනය අර බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්වූ මෙහි, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ෂා නම්වූ සතර බ්‍රහ්මවිහරණ අමතක කිරීමෙන් යන ගමනක්. එතකොට අර මුදිතා ගුණය ඇති කෙනාට අනිත් අයගේ සතුට දිහා බලලා සතුටු වෙන්න පුළුවන්. ඒ විධියේ සතුටක් නැතිව ඒ වෙනුවට ඊෂ්ඨා කළොත් මොකද වෙන්නේ? ඒක විකෘති මානසික තත්ත්වයක් නිසා විපාක වශයෙන් සමහර විට අන්ධව, වපරව, ගොළුව, බිහිරිව, කොරව ඊළඟට උපදින්නට ඉඩ තිබෙනවා - ඒ විකෘත මානසික තත්ත්වයේම විපාක වශයෙන්. ඊෂ්ඨාව නිසාම ඊට වඩා බරපතලව හිංසාකාරී දේවලත් සමාජයේ සිදු වෙනවා. තමාට පැමිණෙන්න බැරි ඉලක්ක වලට වෙන කෙනෙක් ගියොත් ඒ තැනැත්තා විනාශ කරන ගතිය ගිහි පැවිදි සමාජ දෙකේම දකින්න ලැබෙනවා. එදත් එහෙමයි අදත් එහෙමයි. හේතුව අන්න අර කියාපු මුදිතා ගුණය නැති නිසයි. කෙනෙකුගේ සැපය ගැන හිතල සතුටු වෙලා තමනුත් ඒ සැපය බෙදගන්න ඕනෙ.

නමුත් දැන් මේ පින්වතුන්ට ප්‍රශ්නයක් එන්න පුළුවන්, එහෙනම් දැන් එතකොට සමාජයේ තරඟ ආදියට ඉඩක් නැද්ද? විභාගවලට පෙනී හිටිනවා, ක්‍රීඩා පිටියේ තරඟ තියෙනවා. සමාජයේ මේ තරඟ කියන්නෙ මොකක්ද? විභාග වශයෙනුත් තියෙනවා. ඊළඟට අපිට හිතන්න තියෙන්නෙ, තරඟය කියන්නෙ දක්ෂතා කුසලතා මුවහත් කරගැනීමේ අවස්ථාවට පමණයි. ඒක හරියාකාරව තේරුම් නොගන්න කෙනාට ඒක තුළ ඇතිවෙන්න පුළුවන් මානසික විකෘතිතාවන්. ඒවායේ ප්‍රතිඵල හැටියට තමයි විෂාදි ලක්ෂණ දැන් තරුණ සමාජයේ ඇතිවෙනවා කියන්නෙ. ඉහළම ඉලක්ක වලට එල්ල කරනවා, නමුත් එතෙත්ට යාගන්න බැහැ. මොකද යාගන්න බැරි? අන්න අර කියාපු ඊෂ්ඨාව නිසා තමා දියුණු වෙනව වෙනුවට අවට ඉන්න දියුණු වෙන කෙනා වට්ටවන්න බලනවා. එතකොට විභාගයකින් වුණත් ඒකෙ නීති රීති උල්ලංඝනය කරලා, ඒවා ඉවත දල, නොයෙකුත් වැරදි විධියට, අනියම් විධියට ඒ තත්ත්වය ගන්න බැලුවොත්, අර දියුණුවේ ලන්සුව පහළ යනවා මිසක් කවදවත් ඉහළ යන්නේ නැහැ.

එතකොට දක්‍ෂතාව මනින්න විභාගය තියෙන්නෙ. කුසලතාවය මනින්නයි ක්‍රීඩා තරඟ තියෙන්නෙ. ක්‍රීඩා පිටිය පොර පිටියක්, සටන් පිටියක් වෙන්නෙ ඊෂ්ඨාව කියන දුර්ගුණය නිසයි. ඒ වෙනුවට යමෙක් මුදිතාව ඇතිකර ගත්තනම්, තම තමන්ගෙ ආරක්‍ෂාවට මේ තරඟය කියන එක නොකර බැරි වෙන්න පුළුවන්. අර කියාපු දක්‍ෂතා කුසලතා දියුණු කරගැනීම සඳහා එය සාමාජික අවශ්‍යතාවක් වෙන්න පුළුවන්. ඒක තුළින් වෙන, අන්න අර කියාපු භානිය නැතිකර ගැනීමටනම්, උත්සාහවත් වෙන්න ඕන මුදිතා ගුණය දියුණු කරගන්න. ඒක තුළින් පරාජිතයාට පුළුවන් ජයග්‍රාහකයාට ප්‍රශංසා කරන්න. ඒ වගේම අර ජයග්‍රාහකයාට පුළුවන් පරාජිතයා තමාට මේ ජයග්‍රහණය ලබා දුන්න කෙනා හැටියට සලකලා, සුභදතාවක් ගොඩ නගාගන්න. අර කියාපු සටන්කාමී පරිසරයක් වෙනුවට නියම සුභද, සාමකාමී නියම ක්‍රීඩාමය ආකල්පයක් ක්‍රීඩා පිටියෙන් ඇතිවෙනවා.

එතකොට මෙතන සුදුස්සාට සුදුසු තැන දීමත් ඒ වගේම දක්‍ෂතාවයට ගරු කිරීමත් සිද්ධවෙනවා. ඇත්ත වශයෙන් අපේ මේ ඉලක්කය අපේ මේ මානව දක්‍ෂතාවන් දියුණු කිරීමටනම්, වාර්තා පිහිටුවීම කියන්නේ කවුරු හෝ වේවා ඒවා පිහිටුවන එක ගැන සතුටු වෙන එකයි තියෙන්නෙ. මා පරද්දල මේක දිනනට ගියා කියන එක නොවෙයි. මා පිහිට කරගෙන, මාත් තරඟකරුවෙක් කරගෙන, ඒ තැනැත්තා මේ තත්ත්වයට ගියා කියල එපමණකිනුත් සතුටු වෙන්න ඕනෙ. ඒ වගේම අන් කෙනාගේ ඒ දියුණුව දකල අවංකවම සතුටු වෙන්න පුළුවන් ශක්තියක් ලැබෙන්නෙ මුදිතා ගුණය තමන් තුළ වගා කරගැනීමෙනුයි. මේවා මොකක්වත් නැහැ ඔන්න ඔය කියාපු ආර්ථික න්‍යාය තුළ, ඒවා ඉතාම සිසුයෙන් කෝටි ගණන් දනවා, නමුත් හිල්වෙච්ච සිදුරුවෙච්ච භාජනය තුළින් ගලාගෙන යනවා. ගලාගෙන යන්නෙ, ඔන්න ඔය කියාපු විෂම මනෝභාවයන් තුළින්.

දැන් සමහරවිට අපට අහන්න ලැබෙනවා ඔය දුකට පත්වෙච්ච දිළිඳු දරුවන්ට ඔවුන්ගේ අසල්වැසි සමහර ධනවත් අය පොත පත දීල එහෙම උගන්වනවා. ඒක හොඳයි. නමුත් ඒ දරුවන් ඉගෙන කියාගෙන ලොකු තනතුරුවලට පත්වෙනකොට ඒ දිහා බලන්නෙ අමුතු බැල්මකින්. අපෙන් කාල බිල හැදිව්ච මුත් දැන් අහසින් යන්න හඳනව කියල කියනවා. එහෙමත් නැත්නම් සමහර විට බිත්තර කාලෙදි පොඩි කරන්න බැරි වුණ නිසයි කියල, ඒ කළ උපකාරයටත් පසුතැවෙන අය ඉන්නවා.

මේ වචන වලින් නැතත් පින්වතුන්, සමාජයේ වෙන දේවල් අපට වඩා දන්නව. මහභයානක අන්දමින් ගිහි හෝ පැවිදි හෝ වේවා, ඒ සමාජය තුළ මෙන්ම මේ විධිහේ ආකල්ප ඇතිවෙන්නේ, ඒ දිහා වැරදි විධිහට බැලීමෙන්. සමහරවිට මේවා සමාජයට අදාළ දේවල් කියල හිතන්න පුළුවන්. එහෙම තරඟකාරී විෂමකාරී තත්ත්වයක් නැත්නම් සමාජය දියුණුවෙන්නේ නෑ කියල.

එහෙම කෙනාට බලන්න තියෙන්නෙ තමන්ගේ ගෙදර ගැන. ගෙදරක අම්මල තාත්තල කොහොමද දරුවන් දිහා බලන්නෙ? ඔය මෙහි, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ෂා කියන මේ කාරණා, ගෙදරදි මවත් පියාත් තුළයි දකින්න ලැබෙන්නේ. ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ බ්‍රහමානි මාතා පිතරො කියල කියන්නෙ. මව්පිය උපස්ථාන ගැන කොතෙකුත් අහල තියෙනව මේ පින්වතුන්. මවට පියාට බ්‍රහ්මයා කියල කියන්නෙ ඒකයි. පවුල කියන ඒකකය තුළ ඒක සාධකව ක්‍රියාත්මක වෙනවනම්, පවුලක කොයිතරම් දියුණුවක් ඇතිවෙනවද? කොයිතරම් සමගි සම්පන්න සහජීවනයක් ඇතිවෙනවද? සතුටක් ඇතිවෙනවද?

දැන් ඔය පවුලක ඇත්ත වශයෙන් බලනවනම්, මව් කෙනෙක් දරුවෙක් කුසේ ඇතිකරගෙන ඉඳල, මලමුත්‍ර ඇදල, ඔක්කොමත් කරල දියුණු වුණාට පස්සෙ ඊෂ්ඨාවක් ඇතිකරගන්නෙ නැහැනෙ. මගේ පුතා හපනා කියල සතුටු වෙනව. නමුත් අසල්වැසියා, අන්න අර විධියට තමන්ගෙ පිහිට ලබල, ලොකු තනතුරක් ලබා ගත්තු තත්ත්වයකට ගියාම, ඒකෙදි අමුතු බැල්මක් බලනවා. මොකද හේතුව? අන්න අර බ්‍රහ්මකම ගෙදරට විතරයි. ගෙදරට විතරක් සීමා කරගත්ත බ්‍රහ්ම විහරණයක්. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ, මේ බ්‍රහ්ම විහරණ හතර සතර දිශාවේම පැතිරවිය යුතු - ‘අප්පමඤ්ඤ’ කියල කියනවා - අප්‍රමාණ වශයෙන් පැතිරවිය යුතු ගුණධර්මය හැටියටයි. එතකොට ඒ විධියට අප්‍රමාණ වශයෙන් පැතිරීම කියල කියන්නෙ, මගේ හෝ වේවා, මගේ නොවේ හෝ වේවා යම් කෙනෙක් මේ මේ විධියට සැපවත් වෙනවනම්, ඒක දිහා බලල, ඒක මට සතුටට හේතුවක්, ඒ සතුට මම බෙදගන්න ඕනෙ කියල කියන වටිනා ගුණයයි මුදිතාව කියල කියන්නෙ.

තවත් ඇතැම් අවස්ථාවක, මේවා පොත පතේ එන උපමාවක් නොවුණත් සිතට වදින්න ඕන නිසා ඇතැම් උපමා අපි ඉදිරිපත් කරනව. දැන් ඔය මෙහි කියන එක - මෘදු ගුණය, හරියට අර කුඩා දරුවෙක් උපන්න හැටියෙම දිරවන්න පහසු මව් කිරි වගේ තමයි, මේ මෙහි කිය

කියන එක. සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි 'සුවපත් වේවා!' කියල වැඩීම, ඒක මූලික ආරම්භ ගුණයයි. ඉතින් මේ සතර බුන්ම විහරණ තුළ මහපුදුම සම්බන්ධතාවයක් වැඩීමක් දකින්න ලැබෙනවා. මේවා මේ විධියට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ මොකද? ඕනනම් බුදුරජාණන් වහන්සේට තිබුණතේ උපේක්ෂාව මූලට දල තව තැනක කරුණාව දල, තව තැනකට මුදිතාව දල එහෙම කරන්න. එහෙම පටලැවිල්ලක් කරල නැහැ. ක්‍රමානුකූලවයි ඉදිරිපත් කළේ. අන්න ඒ ක්‍රමානුකූලතාවය දක්වන්නයි අපි මේ උත්සාහ කරන්නෙ. එතකොට මෙෙත්‍රිය මව් කෙනෙක් කුඩා දරුවට දෙන මව් කිරි වගෙයි. ඒ තරම් රසවත් ආහාරයක් නෑ කියනවා, පෝෂ්‍යදයක ආහාරයක් නෑ කියනවා. ඒ වගේම දිරවන්න පහසු ආහාරයක් කියනවා. ඒ වගේ තමයි සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි 'සුවපත් වේවා' කියන මේ සිතිවිල්ල.

මෙෙත්‍රිය අප්‍රමාණ වශයෙන් පැතිරවීම තුළින් වැඩෙන්නේ තමනුයි. අන්න අර කියාපු මෘදු මොළොක් ගුණයෙන්, මෙෙත්‍රී ගුණයෙන් වැඩෙනවා. ඊළඟට කරුණාව කියල කියන්නෙ, ඒකෙදින් අර දරුවා පිළිබඳව අවස්ථානුකූලව, පිහිටවිය යුතු අවස්ථාවල්වල දුකට පත්වුණු අවස්ථාවල්වල, යම් යම් ක්‍රම වලින් ඒ දරුවා සැපවත් කරන්න උත්සාහ කරනවා, පිහිට වෙනවා. එතකොට ඒ දුකින් මිදවීමේ ගතිය. එතකොට ඒක අපිට සාමාන්‍ය උපමාවක් හැටියට ගන්නෙ, මේවා සියයට සියක් ගැලපෙන්නෙ නැතිවෙන්න පුළුවන්. එතකොට සමාජයේ කියමනක් තියෙනවා, වෙඩරු පිඩක් වගේ මගේ හදවත උණු වුණා කියල. අන්න එතකොට අර කිරි ගැන කිව්ව වගේ වෙඩරුයි කියමු අපි කරුණාවට. ඉතින් ඊළඟට අපි බලමු මුදිතාව. අපි පටන් ගන්නෙ ඒකෙන්නෙ. ඉතින් මේ කිරි කතාවෙන්ම කියනවානම්, මුදිතාවට මොකක්ද අපට දෙන්න පුළුවන් උපමාව? මුදිතාව ඉතාම හොඳ, අර අනිත් කෙනාගේ සැපතට පැහැදෙන ප්‍රසන්න තත්ත්වයක්. මිදිවි කිරි භාජනයක් දිහා බැලුවහම ඒ සිතිවිල්ල ඇතිවෙනව නේද? බොහොම තැන්පත්, ප්‍රසන්නයි. අපි කියමු ඔන්න දී කිරි කියල, මිදිවි කිරි කියල මුදිතාව.

ඊළඟට ඔන්න ඉතිරි වෙලා තියෙන්නෙ උපේක්ෂාව. එකතේ ගැඹුරුම එක. සාමාන්‍ය කෙනෙකුට තේරුම්ගන්නත් අමාරුයි. උපේක්ෂාව කියන්නෙ අහක බලාගෙන යෑමයි කියල කෙනෙක් හිතයි. එහෙම එකක් නෙමෙයි, ඊට වඩා ගැඹුරු දෙයක්. උපේක්ෂාව තුළ තමයි, දූන් අර මව්පියන් පවා කුඩා අවධියේ ඉද්දී අර තුරුල් කරගෙන හිටිය

දරුවා, දනගාගෙන ගිහිල්ලා කොහොමහරි නැගිටිටහම පුතා හපනා කියල සතුටු වුණා. තවත් ඒ වගේ ලොකු ලොකු සමාජ තත්ත්ව ලබාගෙන දියුණු වුණා. ඊළඟට යම් අවස්ථාවක වෙන් වෙන්න සිද්ධවුණා. ඒ වෙනකොට අම්ම තාත්තගේ හිස රැවුල් ඉදිලා. දැන් ඉතින් බුන්ම රාජයෝ වගේමයි. දැන් ඉතින් උපේක්ෂාවෙන් ඉහළම ගුණය, උපේක්ෂාවෙන් මධ්‍යස්ථභාවය. ඒ අයගේ කමීය ඒ අයට හොඳනම් අපට මොකද? කියල. ඒක තමයි ගැඹුරුම ගුණය, උපේක්ෂා ගුණය.

අපි අර මුලින්ම කිව්වනෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ උපේක්ෂාව ඇයි මුලට දැමීමේ නැත්තේ? උපේක්ෂාව මුලට දැමීමනම් හරි ලේසි වගේ ජේනව. මොකවත් ඕනෙ නෑ, අනිත් කෙනා දිහා බලන්නවත් ඕන නැහැ. අපි ඕනේ අපේ වැඩ කරගන යනව, කෙළවරක් කරමු කියල. ඒකට අපි උපමාවක් හැටියට කියනවානම්, කියන්න තියෙන්නෙ මේකයි. උපේක්ෂාව අපි උපමා කරනව ගිතෙල් වලට. ගිතෙල් බොහොම බර ද්‍රව්‍යයක්. ගිතෙල් කළයක් අනික් පැත්ත හැරෙව්වොත් වැක්කෙරෙන්නෙ නෑනෙ, ඒ තරමට හයියයි. නමුත් ගිතෙල් පුළුවන්ද එළදෙනකගෙන් දෙවාගන්න? ගිතෙල් දෙවන්න බැහැ. කිරිසි දෙවාගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ. එතකොට ඒ විධියට දෙවාගන්න කිරි යම් යම් ඒ කැළතීම් ආදී ක්‍රියාදාමයකට භාජනය කරල, අවසානයෙයි ගිතෙල් හැදෙන්නේ. අන්න ඒ වගේ තමයි උපේක්ෂාව කියන එක අර විධියට ඇස කන වසාගෙන යාම නොවෙයි. ඊට වඩා ගැඹුරු දෙයක්. මෙහිත්‍රියත් මෝරලා, කරුණාවත් මෝරලා, මුදිතාවත් මෝරලා අවසානයේ ඒ විත්ත සන්තානයේ යම් ගැඹුරුම අවබෝධයක් එනවා.

අපි කොච්චර උදව් කළත් අවසානෙට බලනකොට ඉතුරු හරිය කරන්න වෙන්නෙ තම තමන්ටමයි. මොකද? 'කමමස්සකා, කමම දයාදෙ, කමම යොනි, කමම බන්ධු, කමම පටිසරණො' වගයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරල තියෙන නිසා, මීට එහාට අපට කරන්න දෙයක් නැහැ. කමීයමයි එයාගෙ දයාදය, කමීයමයි එයාගෙ නැයා. අපි නොවෙයි, කමීයමයි. කමම බන්ධු, කමම පටිසරණා - අපි කොච්චර පිළිසරණක් වෙන්න බැලුවත් ඊට එහාට අපට බැහැ, කමීයමයි එයාට පිළිසරණ. අන්න ඒ විධියට හිතල උපේක්ෂාව ඇතිකරගැනීමයි. සතර බුන්ම විහරණවල වටිනාකම අපට තේරෙනවා. මවිපියන්ගෙන් සතර බුන්ම විහරණවලට පින් සිද්ධවෙන්නයි, මේ දරුවන් ඒ විධියේ තත්ත්ව වලට පත්වෙලා තියෙන්නේ. මවිපියන් වස විස කවන්නෙ නැතිව,

නොයෙකුත් උපද්‍රව වලට නිරාවරණය කරන්නේ නැතිව, ඔවුන්ගෙන් ඒ වෙනුවට රැකවරණය ලබමින් දරුවකුට හැදෙන්න පුළුවන් වන්නේ ඔන්න ඔය සතර බුන්ම විහරණ නිසයි. එතකොට පුද්ගල ඒකකය වශයෙන්, සමාජ ඒකකය වශයෙන් හිතන්න. පවුල් ඒකකය තුළ තත්ත්වය එහෙමනම්, අපට හිතන්න කියෙන්නේ සමාජයත් එහෙමමයි. සමාජයේ දියුණුවත් ප්‍රගතියත්, සමාජිකයාගේ, සමාජයේ ඉන්න ඒ තැනැත්තාගේ දියුණුවත් අර කියපු අවස්ථා හතර පහු කරලයි යන්නේ.

ඒක නිසා ඒ ගුණධර්ම අප එක එකකෙනා වගා කරගන්නොත්, අර කියාපු, සමාජයේ තියෙන තරගකාරී බව නෙමෙයි එතන තියෙන්නේ මුදිතාව. තරගයක් තියෙනවා. නමුත් ඒකට යට වෙලා තරගකාරී වෙලා අනියම් විධියට නීති රීති, විභාගයේ දී හෝ වේවා ක්‍රීඩාපිටියේ දී හෝ වේවා නීති රීති උල්ලංඝනය කරලා තමන්ට අයිති නැති තැනට පනින්න ගියොත් අනිත් අයට අව කපල, කවදවක්වත් දියුණු වෙන්න බැහැ. ඒ දියුණුවේ වාර්තාව කියන්නේ, ඒ ලන්සුව පහළට යනවා මිසක්, කවදවත් එක ජාතියක් වශයෙන්, සමාජයක් වශයෙන් දියුණු වෙන්න බැහැ. ඒ නිසා ඒවායේ අඩුපාඩු ටික, අර සිදුරු ටික වහන්න ඕන. ආර්ථිකයෙන් විතරක් ඔය ටික කරන්න බැහැ. භෞතික දියුණුවට ආවඩන මේ යුගයේ, බණ කියන යුගය ඉවරයි දැන් හදට යන කාලය කියල යම් කෙනෙක් මේවාට නිග්‍රහ කරනවා. බුද්ධ වචන තමන් උත්සාහ කරල තමතමන් මෙන් මේවායේ අගය තේරුම් අරගෙන සමාජයේ ජීවත් වෙනම්, තමන්ගේ ජීවිතයේ කොයි කොයි විධියේ සට්ටන ආවත් අර කියාපු හතරෙන් එකකට දල, ඒව පිළිබඳව සිත සකස් කරගැනීමට - අවසානයේ මේ කම්පන තමන්ටම අයිති දෙයක්, අනිත් කෙනා කළ දෙයක් නොවෙයි කියල හිත සකස් කරගන්න පවා හැකියාවක් ඇතිවෙනවා.

එතකොට අපි කල්පනා කරන්න ඕන මුදිතාවේ වටිනාකම. සාමාන්‍යයෙන් අපට ජීවත් වීම සඳහා ධනය රැස් කරන්න සිද්ධවෙනවා. දැන උගත්කම් ලබාගන්නවා. ඒවා බෙද හදගන්නත් පුරුදු වෙන්න ඕන. තමන්ගේ අසල්වාසීන් එක්ක, රටවැසියන් එක්ක, ලෝකවාසීන් එක්ක නොමසුරුව බෙද හදගන්න පුරුදු වෙන්න ඕන, ශක්ති පමණින් ඒ ධනයත් දැනුමත්. ඒවා පිළිබඳ මසුරුකම මමායනය නොවෙයි. මේ පරම්පරා ගණනක ඥාන සම්භාරයක් අපට ලැබුණේ කී දෙනෙකුගේ පිහිටෙන්නද? කියල හිතන්න ඕන. මේ මහපොළොවෙන් ලැබෙන සාරය, මේවායින් මේ ගොඩනගා ගත්තු හැම දෙයක්ම, මේ හැම එකක්ම

පරම්පරා ගණනක විශාල ජීවන සටනක අවසාන ප්‍රතිඵලයි අපි මේ ජීවිතකාලය තුළ භුක්ති විඳින්නෙ.

උපමාවක් වශයෙන් කියනවනම්, මේ දීර්ඝ සංසාර ගමනේ අපි මේ ගෙයක් දෙරක් හදගෙන ගතකරන ජීවිතය, තාවකාලික අම්බලමක ගතකරන ජීවිතයක් හැටියට කල්පනා කරන්න ඕන. අම්බලමක රැට එකතු වෙන මගින් ඒ තමන් අරගෙන ආපු දේවල්, කෙනෙකුගේ මල්ලෙ තියෙන්නේ හාල්, තව කෙනෙකුගේ පරිප්පු, තව කෙනෙකුගේ පොල්. මේ මගේ කොටසයි කියල වෙන් කරගන්නෙ නැතිව, මේව එකතු කරල භාජනයකට දල උයාගෙන පිහාගෙන කාල, වෙන් වෙලා යනව වගේ කළොත් තමයි තමන්ට මේ සමාජයේ යන්න පුළුවන් වන්නෙ. නැතිව අර ආඬින්ගෙ කතාව වගේ, මෙන්න මගේ හාල් මීට කියල බොරුවට මීට මොලවල දූම්මොත්, අනිත් කෙනත් ඒ විධියට කළොත්, බත් හැලිය වෙනුවට වතුරයි බොන්න වෙන්නෙ. ඔන්න ඔය තත්ත්වයක් සමාජයේ තියෙන්නේ. තමාගෙන් සමාජයටත් අනිත් අයටත් දෙන්න තියෙන දේ ගැන නොවෙයි, ඒ අයගේ තියෙන ටිකක් හුරුගෙන කෑම අපේ පරමාථීය කරගත්තොත්, අපට කවදවත් දියුණුවක් ලබන්න හම්බ වෙන්නෙ නැහැ.

දැන් මේ වහින වැස්ස ගැන අපි හිතල බලමු. වැස්ස ගැන අපි සැලකිල්ලෙන් බැලුවෙ නැත්නම් අපිට නොපෙනෙන එක දෙයක් වෙනවා. මේ සමාජයේ, මේ ලෝකයේ කවදත් වෙන දෙයක්. ඔය කුඹින්ගෙ සිරිතක් තියෙනවා, උන් පායන කාලෙදි රැ දවල් මහන්සිවෙලා කන්න දේ රැස් කරනවා. අරගෙන යනවා. හොඳින් බලනකොට ජේනව, ඒව කොයිතරම් ආරක්‍ෂා සංවිධාන කරල තමන්ගෙ ගුල්වලට අරගන යනවද කියල. ඔන්න අකල් වැස්සක් එනවා. අකල් වැස්සත් ආවහම මොකද වෙන්නෙ? අර එකතු කරගත්ත ආහාර ටිකත්, කටින් ඩැහැ ගත්තු බිත්තර ටිකත්, ඔක්කොම හෝදල යනව. ඉතින් මෙන්න මේ කුඹි ලෝකයේ සිද්ධවෙන සිද්ධි. කුඩා දේ ලොකු කරල ගන්න කැමරාවකින් චිත්‍රපටියක් හැටියට ගත්තොත්, මේ පින්වතුන් පහුගිය දවසේ සුනාමිය පිළිබඳව මාධ්‍යය වලින් දුටු චිත්‍රවලට, පින්තූරවලට වැඩි වෙනසක් නෑ. එතකොට ඒ කුඹි ලෝකෙ තත්කේම තමයි මෙතන මනුෂ්‍ය ලෝකයේ තියෙන්නේ. කොයි මොහොතෙ ඊළඟ සුනාමිය එයිද දන්නෙ නැතුව මේ ගතකරන දවස් කීපය තුළ හඳ අල්ලන්න, ඉර අල්ලන්න යනවා වෙනුවට අපි කළ යුත්තේ මොකක්ද? අපේ ජීවිතය බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ මේ ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණාදී දුක් කෙළවර කිරීමේ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ආර්ය අෂ්ටාංගිකමාර්ගයට බැහැල, ඒකට අදාළවන, ඒකට සිත සකස් කරගන්නම උපකාරී වන, මේ සතර බ්‍රහ්ම විහරණ ආදී වටිනා ධර්ම අපි පුරුදු පුහුණු කරනවානම්, අන්න ඒක තමයි අපේ ජීවිතයෙන් ගතයුතු වටිනා උපරිම ප්‍රයෝජනය. අපට සතුවූ වෙන්න පුළුවන් අවසාන අවස්ථාවේදී ඒකෙනුත්. කිසිම කෙනෙකුට කොයිතරම් උපක්‍රම යෙදුවත් නැතිකරගන්න බැරි දේ තමයි නැවත උපත. අනිත් කෙනාගෙ උපත පාලනය කරන්න පුළුවන් වුණත් තමන්ගෙ උපත පාලනය කරගන්න බැහැ. උප්පත්තිය පාලනය කරගන්න බැහැ. ඒ පාලනය කරන එකට තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ බුද්ධත්වයෙන් පස්සේ ප්‍රකාශ කළේ, 'නන්දෙනි පුනඛනවො' කියල. නැවත උපදින්නේ නෑ කියල. බුදු කෙනෙකුට පමණයි, රහත් කෙනෙකුට පමණයි ඒ ප්‍රකාශය කරන්න ශක්තියක් තියෙන්නෙ.

එතකල් අපට කරන්න සිද්ධවෙන්නෙ මොකක්ද? දැන් අර මුහුදෙන් එන සුනාමිය ගැනයි වැඩි කතාව තියෙන්නෙ. සංසාර සාගරේ සුනාමි තුනක් තියෙනවා, 'ජරාව, ව්‍යාධිය, මරණය' කියල. ඒ සුනාමි තුනෙන් කාටවත් බේරෙන්න බෑ. ඒ සුනාමි තුනෙන් බේරෙන්නනම් අර කියාපු ජාති - උපත නැතිකරගන්න ඕන. උපත නැති කළ අවස්ථාවේ තමයි ජරාවත් ව්‍යාධියත් මරණයත් නැතිකරගන්න පුළුවන්. එතකොට අන්න ඒ සුනාමි තුනෙන් බේරීමට මාර්ගයයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගය තුළින් දක්වල තියෙන්නෙ. ඒ වගේම ඒ විමුක්තියයි, 'දිවයින', 'ලෙන' ආදී නම්වලින් හඳුන්වන ඒ උතුම් නිර්වාණ ධර්මය, නිවන. එතකොට අන්න ඒ නිවීමට මනුෂ්‍යයකුගේ පරමාර්ථයක් තිබෙනම්, ඉෂ්ටාවක්, ඉලක්කයක් තිබෙනවානම් ඒ හැම ඉලක්කයක්ම ඉක්මවල යන නියම සැනසිල්ල බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වූ අර කියාපු ජරා, ව්‍යාධි, මරණ වලින් මිදීමෙන් ඒ එක්කම ජාතියෙන් මිදීමෙන් ලබන ඒ උතුම් නිවනයයි.

ඒ උතුම් ධර්ම මාර්ගයේ යන පින්වතා කල්පනා කරනට ඕන - සංඝයාවහන්සේලා අතර ව්‍යවහාරයක් තිබුණාට සිව්පසය කියල, සිව්පසය සඳහා ජීවත්වෙනවා නෙවෙයි. ජීවත්වීමේ උතුම් පරමාර්ථය ඉෂ්ටකරගැනීමට උපකාර කරගන්න දේවල් පමණයි ආහාරය, වස්ත්‍රය, සේනාසනය, ශිලන්පස. ඒවා පරමාර්ථ නොවෙයි. නමුත් සාමාන්‍ය ලෝකයේ ආර්ථික විද්‍යාව ඔස්සේ දුවන අයට හිතෙන්නෙ මේකයි පරමාර්ථය කියල. ඔන්න ඔය කියාපු ප්‍රත්‍යය පරමාර්ථය කරගන්නවා. අනිත්

ගුණධම් නොතකා හරිනවා. මොකටද මනුෂ්‍යයෙක් ජීවත්වෙන්නේ? මේ ශරීරයක් අපි ජීවත් කරගන්නේ මොකටද? මේක නොතසා නොයෙකුත් විධියේ වර්තමාන වෛද්‍යක්‍රම වලින් කැලී පුරුද්දමින් පාස්සමින්, නොයෙකුත් විධියේ කැලී එකතු කරගත්ත පරණ වාහනය වගේ, මෙව්වර කල් ගෙනියන්නේ මොකටද? හුඟක් කල් ජීවත් වීම ගැන හිතනවානම්, කපුටා අපට වැඩිය ඉහළින් ඉන්නේ. අවුරුදු සියයක් ජීවත්වෙනවයි කියනවා. නමුත් මනුස්සයෙක් වැඩි කාලයක් ජීවත් කිරීමමද ඉලක්කය? ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරල තියෙන්නේ එක දවසක් හරි ධර්මානුකූලව ජීවත් වීමයි වටින්නේ. මේ පින්වතුන් දන්නව ගාථා පෙළක් තියෙනව ධම්මපදයේ, අවුරුදු සියයක් ඇතිවීම් නැතිවීම් නොදක ජීවත්වෙනවට වඩා, ඒ කියන්නේ අනිත්‍යතාව නොදක ජීවත්වෙනවට වඩා, එක දවසක් අනිත්‍යතාව දකින්නින් ජීවත්වීම වටිනව කියල. අන්න නියම සාරධම්.

සාරධම් ගැන කථාකරන යුගයක අපට කල්පනා කරන්න තියෙන්නේ ඒ වචනය පාවිච්චි කරනවානම්, මෙන්න මේකයි සාරධම්ය. මොකද සාරධම්ය ඕන වෙන්නේ? අන්න අර කියාපු සුනාමී තුනෙන් බේරෙන්න පුළුවන් වෙන්න. වෙන කාටවත් ඒවයින් බේරෙන්න බැහැ. අපි මහමුහුදෙන් එන සුනාමිය ගැන හිත හිතා කතා කර කර නොයෙකුත් විධියේ සංකල්පනා මව මවා ඉන්නවා. ඊට කලින් අර කියාපු සුනාමී, ජරාව වෙන්න පුළුවන්, ව්‍යාධිය වෙන්න පුළුවන්, මරණය වෙන්න පුළුවන්. මේවාට යට වෙනවා. මෙන්න මේකයි සංසාර තත්ත්වය. ඒ නිසා ඒකෙන් මිදීමට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ පණිවිඩය, ඒ ධම්මය අපි ආරක්‍ෂා කරගන්න ඕන. ආරක්‍ෂා කරගන්නේ වෙන එකකට නෙවෙයි. ඒවා අවබෝධ කරගන්න පුළුවන් අය කොතනක හෝ ඉන්නවනම්, ඒ අයට මේ ධම්මය ප්‍රයෝජන කරගෙන, අවබෝධ කරගෙන මේ සංසාර දුක කෙළවර කරගන්න අවස්ථාව සලසාගැනීම සඳහායි.

අන්න ඒක නිසයි අපි කිව්වේ, අපි ලබාගන්න ධනයත්, දැනුමත් ලෝක සත්ත්වයා වෙනුවෙන් නොමසුරුව දෙන්නට ඕන. ඒ දෙන්නේ අපේ මේ ඉලක්කයත්, අපි අර තරඟ ගැන කිව්වා වගේ, අපේ ජීවන ඉලක්කයත් පහත් තත්ත්වයකින් උසස් තත්ත්වයකට ගෙන ඒමයි අපේ පරමාර්ථය වියයුත්තේ. එන්න එන්නම ඒව පහත් තත්ත්වයටයි යන්නේ. ඔය විලාසිතා ලෝකය ගැන සලකල බලනකොට, මොනවද මේ තරුණ තරුණියන් ලොකු හැටියට සලකන්නේ? මොනවද ඉලක්ක කරගන්නේ?

බටහිරින් ආවා හෝ වේවා අභ්‍යන්තරයෙන් හදගන්නා හෝ වේවා. ඒ වටිනා ජීවිතයක්. වටිනා ජීවිතයක් කියලා කියන්නේ මොකද? තිරිසනුන්ට නෑ ඒ හැකියාව, තිරිසනුන්ට බෑ මේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥා වඩන්න. මනුෂ්‍යයටයි ඒ ශක්තිය තියෙන්නේ. ඒ තරම් බුදුපියාණන් වහන්සේ අපට ප්‍රකාශ කරල තියෙනව කොයිතරම් දුර්ලභද මනුෂ්‍ය ආත්මභාවය කියල. ඒ වගේ දුර්ලභ මනුෂ්‍ය ආත්මභාවයක් ලැබුවනම්, ජීවිතය අර තරම් ආපද සම්පන්නනම්, හෙට දවස ගැන විශ්වාසයක් නැති තත්ත්වයක් තියෙනවනම්, මේ මොහොතේ, අද දවසේ අපි මොකක්ද කරන්න ඕන කියල අපි නුවණින් කල්පනා කළයුතුව තිබෙනවා.

එතකොට අපි එක එක්කෙනා ඒව හිතනව වගේම තමයි, ඒ අවබෝධය ලැබිය යුතුමයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ ගැන කියවෙනවා එතන, ධර්ම දේශනා කරන්න මන්දෝත්සාහී වුණා කියල. ඇත්ත වශයෙන් බුදු කෙනෙක් බුදු බව ලබන්නේ මහාකරුණාවෙන්, මහාප්‍රඥාවෙන්, ඒ දෙකෙන්ම. එතකොට ඒ මහාප්‍රඥාවට වැටහුණා මේ වගේ ධර්මයක් කවිද තේරුම් ගන්නේ? කාටද පුළුවන්? කෙලෙස් සහිත ලෝකයා කොහොම තේරුම් ගනීද කියල. ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්ම දේශනා කිරීම පිළිබඳව පසුබට වුණා කියල බණපොතේ කියවෙන්නේ. එතැනදී කියවෙනවා මහාබ්‍රහ්මයා ඇවිත් ආරාධනා කළා කියල.

කෙසේ හෝ බුදුපියාණන් වහන්සේ මහාකරුණාවෙන් සලකල බලනකොට පෙනුන, අර තෙළුම් විලක පොහොට්ටු අතරෙ සමහර මල් පිපෙන්න ලැස්ති වෙලා ඉන්නවා. අන්න ඒ අවබෝධය තුළින් බුදුපියාණන් වහන්සේ සූර්යාලෝකය එනකම් බලාගෙන ඉන්න මල් පොහොට්ටු ගැන හිතල වගේ තමයි, ඒ ධර්මය දේශනා කළේ. ඒ කතාව අපි සිහිපත් කරගෙන, අපට තියෙන්නේ අන්න අර කියාපු ඒවා අවබෝධ කරගන්න යම් බාධක ධර්ම තියෙනවානම්, අපේ ශීලාදී ගුණධර්මවල අඩුවාඩුකම් තියෙනවනම්, ඒවා සකස් කරගෙන සමාධියත් සකස් කරගන්න. අපේ අතීත පුණ්‍යශක්තිය කොයි විධියද කියල අපට කියන්න බැහැ.

අතීතයේ ධර්මකථාවල තියෙනව එද වේල නැතිව පාරෙ ගිය හිඟන්නා, සුප්‍රබුද්ධ කුෂ්ට රෝගියා, බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අහල සෝවාන් ඵලයට පත් වුණා කියල. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉස්සරහ පෙලේ හිටිය සිටාණන්ට රාජකුමාරවරුන්ට නොවෙයි ධර්මය දේශනා කළේ. අන්න අර කෙළවරේ හිටිය දුප්පත් නමුත් ධර්මය තේරුම්ගන්න

පුළුවන් ඒ කුෂ්ට රෝගියටයි. මේ වගේ අපි හිතාගන්න ඕන, අපේ මේ ධර්මය පිළිබඳව අර විධියට පැලැන්ති, තරාතිරම්, කුලභේද, පන්තිභේද, ගෝත්‍රභේද අනුව දක්වන්න බැහැ. මුළු මහත් ලෝකයම පන්තිකාමර නොබෙදූ ඉස්කෝලයක් වගේ කියල හිතාගන්න ඕන.

එහෙම හිතාගෙන මේ පින්වතුන් මේ වටිනා දුරුකු පොහොය දවසේ, තව නොයෙකුත් දේවල් කරන්න තිබුණත්, මේ වටිනා උසස් ශීලයක් සමාදන් වෙලා මේ දවස භාවනාවෙන් ගත කිරීමෙනුත්, මේ ධර්මදේශනාවෙනුත් යමක් ගන්න තියෙනවානම් ඒවාත් අරගෙන දැන් ඉතින් උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. ශාසන පහත නිවෙන්න කලින් මම අර කියාපු සුනාමි තුනෙන් මිදෙන, ඒ උතුම් අමාමහ නිවන, සෝවාන් සකෘදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන ඒ මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් මේ ජීවිතයේදීම සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට මේ කුශල ශක්තියත් උපනිශ්‍රය වේවා කියල ප්‍රාර්ථනා කරගන්න ඕන.

එසේම මේ ධර්මදේශනාමය හා ධර්මශ්‍රවණමය කුසලයන් අනුමෝදන් වීමට මේ විශ්වයේ දෙව් බඹුන් ඇතුළු යම්තාක් සත්ත්වයන් සිටිනවානම්, ඒ හැම කෙනෙක්ම මේ ධර්මදේශනාමය කුසලය අනුමෝදන් වෙත්වා! එසේම තමතමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙත්වා! කියන ඒ ප්‍රාර්ථනා ඇතිකරගෙන මේ ගාථා කියන්න.

‘එතනාවතා ව අමෙහහි...’

94 වන දේශනය

94 වන දේශනය

(පහන් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 122)

‘නමො තසස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධසස’

යාවදෙව අනන්දාය - ඤාතනං බාලසස ජායති

හනති බාලසස සුකකංසං - මුද්ධමසස විපාතයං’ති

- ධම්මපද, බාල වග්ග.

සැදැහැවත් පින්වතුනි,

කොයිරතරම් දූන උගත්කම් තිබුණත් එපමණකින් පණ්ඩිතයෙක් නොවන බවයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අපට පෙන්වා දෙන්නේ. තමන්ගේ ඒ දූනඋගත්කම් නිසා පරිහානියට පත්වෙනවානම් යම් කෙනෙක්, ඒ තැනැත්තා බාලයෙක්, මෝඩයෙක් හැටියටයි ධර්මයේ හැදින්වෙන්නේ.

හොඳ නරක, කුසල් අකුසල්, යහපත අයහපත සලකාගන්න නුවණැස නැති පුද්ගලයා, තමන් ලබාගත්තු දැනුම නිසාම විනාසයට පත්වෙන බව පෙන්වුම් කෙරෙන ගාථාවකුත් කථාන්තරයකුත් තමයි අද අපි ඉදිරිපත් කරන්නේ. මේ ගාථා ධර්මය තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනාකර වදාලේ රජගහ නුවර වේළුවනාරාමයේදී සට්ටිකුට නමැති ප්‍රේතයෙක් මුල් කරගෙනයි. එක්තරා අවස්ථාවක මුගලන් මහරහතන්වහන්සේත්, ලක්ඛණ රහතන්වහන්සේත් ගිජුකුළු පව්වෙහි වාසය කළා දිනපතා රජගහ නුවරට පිණ්ඩපාතය වඩිමින්. එක දවසක්ද එහෙම ගිජුකුළු පව්වෙන් බැහැලා පිණ්ඩපාතයේ වඩින අතරේ මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ එක්තරා තැනකදී මඳ සිනාවක් පහළ කළා. ලක්ඛණ තෙරුන්වහන්සේ ඇසුවා මොකද ඒකට හේතුව කියලා, ‘මම දුන් කියන්නේ නෑ. භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ඉදිරියේදී ඒක විමසන්න’ කිව්වා.

ඒ දෙනමම පිණ්ඩපාතය වළඳලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට වැඩියහම, ලක්ඛණ තෙරුන්වහන්සේ මුගලන් මහරහතන්වහන්සේගේ සිනාවට හේතුව විමසුවා. ඒ අවස්ථාවේ මුගලන් මහරහතන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ‘මම දුටුවා ගව් තුනක් පමණ විශාල ශරීරයක් ඇති ප්‍රේතයෙක් ගිජුකුළු පව්වෙන් බහින අතරේ. ඒ ප්‍රේතයාගේ හිස මතට, ගිනිගෙන දිලිහෙන යකඩ කුළු ගෙඩි හැට දහසක් වැටෙනවා. වැටී වැටී ඒවා ඉස්සෙන අතරේ හිස් පැලිලා නමුත් නැවත නැවත හිස් සකස්

වෙනවා. ඉතින් මේ තරම් පුදුම සිද්ධියක්, සතෙක්, සත්ත්වයෙක් මම දකලා නැහැ කියලයි මට ඒ හිතාවක් පහළ වුණේ කියලා ප්‍රකාශ කලා.

බුදුරජාණන් වහන්සේත් වදාලා 'මහණෙනි, මම ඒක බෝධි මණ්ඩලේම දුටුවා. නමුත් මම ඒක ප්‍රකාශ නොකළේ මගේ වචනය විශ්වාස නොකිරීම නිසා සත්ත්වයින් අකුසල් පුරවා ගනියි කියලා හිතාගෙනයි. දැන් මුගලන් තෙරුන් මට සාක්ෂි ස්ථානයේ සිටින නිසා මම කියනවා ඒ කාරණය ඇත්තයි' කියලා. එතකොට සංඝයාවහන්සේලා විමසුවා ඒ ප්‍රේතයාගේ අතීත ප්‍රවෘත්තිය. ඔන්ත බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා අතීතයේ බරණැස් නුවර හිටියා පිළෙක්. පිළා කියන්නේ පින්වතුනි ඔය ඇවිදින්න බැරි තරම් අංග විකල කකුල් දෙක වකුටු වෙච්ච, සොකර කියලත් කියන්නෙ - අන්න එහෙම කෙනෙක්. ඒ පිළා නගරයේ දෙරටුව ළඟ තියෙන නුග ගහක් යට වාසය කළේ. එතනට ගෙනල්ලා දිනපතා දනවා ඇති. මේ පිළා බොහොම දක්ෂයි ගල් කැට විදින්න, ගල් කැට විදීමේ ශාස්ත්‍රය පිළිබඳව. ඉතින් ගමේ ළමයි ඇවිල්ලා කිව්වහම ඒ නුග ගහේ කොළවලට විදලා ඇත් රූප, අස් රූප ආදිය පෙන්නුම් කරනවා. ඒ ළමයි කෑම බීම එහෙම දෙනවා. මේකයි ඒ පිළාගෙ රක්ෂාව.

එක දවසක්ද රජතුමා උයනට යන අතරේ මේ නුග ගහ යටට එනවා දකලා අර ළමයි විගහට අර පිළා නුග මුල් අතරට දලා දිව්වා. රජතුමා ගහ යටට ආවහම ඒ වෙලාව මද්දහන වෙලාව නිසා ශරීරයට අර කොළවල සිදුරු වලින් එන ඒ හෙවනැල්ල වැටුණහම උඩ බැලුවා. මේ සත්ත්ව රූප එහෙම දකලා, මේ කාගේ වැඩක්ද කියලා ඇහුවා. රාජ පුරුෂයෝ කිව්වා මෙන්න මේ පිළාගෙ වැඩක් කියලා. පිළා ගෙන්නවලා රජ්ජුරුවෝ කියනවා 'මගේ පුරෝහිත බමුණාට තියෙනවා මුඛරි බවේ දෝෂයක්' - ඒ කියන්නේ වාචාල බව. 'මම කෙටියෙන් යමක් ඇහුවාම -රාජ කාරණයක් පිළිබඳ - ඒකට මහාහැල්ලක් කියන ගතියක් තියෙනවා. එයාගෙ කටට එළ බෙටි විදින්න පුළුවන්ද?' කියලා ඇහුවා. 'ඒක මට පුළුවන්' කිව්වා. 'දේවයන් වහන්ස, එළ බෙටි ගෙන්නවලා තිරයක් ඇතුළේ ඒ පුරෝහිතයන් එක්ක ඉඳගත්තොත් මං ඉතුරු හරිය කරන්නම්' කිව්වා. රජ්ජුරුවෝ ඒ විදියට සුදනම් කලා. අර පිළා කතුරු තුඩකින් තිරයේ හිලක් හදලා රජ්ජුරුවෝ කතාව ආරම්භ කලා. අර බමුණා කට අරින අරින සැරේට එළ බෙටි විදිනවා. එළ බෙටි නැළියක් විතර විද්දයි කියලා කියවෙනවා. ඉතින් ඒ එළ බෙටි විදලා ඉවර වුණහම පිළා තිරය

හොල්ලො සකුකුවක් දුන්නා. රජ්ජුරුවෝ ඒකෙන් තේරුම් ගත්තා එළු බෙටි ඉවරයි කියලා. ඔන්න කියනවා ‘ආචාර්යයෙනි, ඔබ කතා කළ හැටි කොහොමද කියතොත් මෙව්වර එළු බෙටි ගිලලත් ඔබ දන්නෙ නෑ’ කියලා.

ඔන්න එතකොට මේ බමුණාට බොහොම ලැජ්ජ හිතිලා එද ඉඳලා ඒ අර වාචාල පුරුද්ද අතහැරියා. රජ්ජුරුවොත් මට ලොකු සැනසිල්ලක් ලැබුණා කියලා, අර පිළාට - ඒ රජවරුන්ගේ ක්‍රමයක් තියෙනවා ‘සබ්බට්ටක’ කියලා හැම දෙයින්ම අටක් බැගින්, වරප්‍රසාද වශයෙන්, ප්‍රසාද පූජා, තැගි දුන්නා. ඒ වගේම නගරයේ දෙරටු හතරෙන් ගම් වර හතරකුත් දුන්නා. දැන් එතකොට පිළාට ලොකු සම්පත්තියක් ලැබුණා ඒ තමන්ගේ ගල් කැට විදීමේ ඒ ශක්තිය නිසා. මේක දැකලා ඒ නගරයේ එක්තරා මනුෂ්‍යයෙක් කල්පනා කරනවා මේ ශිල්පය කොයිතරම් වටිනවද කියතොත් මේ තැනැත්තාට මෙහෙම සම්පත්තියක් ලැබුණා. මමත් මේ ශිල්පය ඉගෙනගන්න ඕනෙ කියලා පිළා ළඟට ඇවිල්ලා කියනවා ‘ආචාර්යයෙනි, මට මේක උගන්වන්න’ කියලා. පිළා කිව්වා බෑ කියලා. නමුත් මේ මනුෂ්‍යයා අර පිළාට දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ අත්පා සම්බාහන කිරීම ආදිය උපස්ථාන කරමින් නැවත නැවතත් ඇවිටිලි කරලා ඉල්ලුවා ඒ ශාස්ත්‍රය කියලා දෙන්න කියලා.

ඔන්න ඉතින් පිළා අන්තිමේදී මෙයා මට මෙව්වර උපකාරයි කියලා, කියා දුන්නා ශාස්ත්‍රය. ශාස්ත්‍රය ඔක්කොම උගන්වලා ඉවර වුණහම පිළා අහනවා ‘දැන් ඉතින් ඔබ මොකක්ද කරන්නෙ?’ ‘මම මේ ශාස්ත්‍රය පරීක්ෂා කරනවා’ කිව්වා. මොකක්ද පරීක්ෂා කරන්නේ, කොහොමද පරීක්ෂා කරන්නේ කියලා ඇහුවා. ‘මම එළදෙනෙකුට හරි මනුෂ්‍යයෙකුට හරි විදලා මරණවා’ කිව්වා. ‘පුතේ ඕක කළොත් එහෙම උඹට ගෙවාගන්න බැරි ණයක් වෙනවා, මොකද ගව දෙනක් මැරුවොත් සියක් දඩය. මනුෂ්‍යයෙක් මැරුවොත් දහක් දඩය’ කියලා එයා දන්න තරමට නීතිය කිව්වා. ඒක නිසා අම්මා තාත්තා නැති කෙනෙකුටනම් ඔන්න මොකක්හරි තමන්ගේ ශාස්ත්‍රය දක්ෂකම පෙන්වුම් කරන දෙයක් කළාට කමක් නෑ කිව්වා. ඉතින් මේ මනුෂ්‍යයාත් ගිහිල්ලා නගර දෙරටුවේ බලාගෙන ඉන්න අතරේ ඒ කාලේ නගරය ඇසුරු කරමින් වාසය කළා සුනෙත්ත කියන පසේබුදුරජාණන් වහන්සේ. උන්වහන්සේ නගරයට ඇතුල් වෙන අවස්ථාවේ පිණ්ඩපාතය සදහා, මේ මනුෂ්‍යයා දැකලා ඔන්න දැන් අම්මා තාත්තා නැති කෙනෙක් මට හම්බවුණා කියලා

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

- ගල් කැට ඔඩොක්කුවේ දගෙනයි ගියේ - ගල් කැටයක් විද්ද පසේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දකුණු කනට. ඒ ශාස්ත්‍රයේ කොයිතරම් දක්‍ෂද කියතොත් ඒක වම් කනෙන් පිටවුණා. පසේ බුදුරජාණන් වහන්සේට කියන්න බැරි තරම් තද වේදනා ඇතිවුණා. උන්වහන්සේට පිණිඩපාතයේ වඩින්නත් බැරුව අහසින්ම තමන්ගේ කුටියට, පන්සලට වැඩම කළා. වැඩමකරලා පිරිනිවන් පෑවා.

මනුෂ්‍යයෝ බලන් ඉන්නවා දනෙ බෙදන්න. වැඩියෙ නැති නිසා මිනිස්සු ගියා. ගිහිල්ලා දෑකලා අඩන්න වැලපෙන්න පටන් ගත්තා. මේ මිනිහත් ගියා මොකද මේ සිදුවන්නෙ කියලා. ගිහිල්ලා හපන්කමට වගේ 'මම මේ මගේ ඉලක්කයට පසේ බුදුරජාණන් වහන්සේට මගේ දක්‍ෂකම පෙන්නුම් කරන්න කළේ' කියලා කියවුණා. මිනිස්සු ඔක්කොම එකතුවෙලා 'මේ පවිකාරයා නිසා අපට පසේ බුදුරජාණන් වහන්සේ නැති වුණා' කියලා එතනම තලලා තලලා මරණයට පත්කළා. ඒ මනුෂ්‍යයා තමයි දීර්ඝ කාලයක් - පොතේ කියවෙන හැටියට කල්ප ගණනක් නිරයේ පැසිලා - අර පාප කර්මය නිසා - ඉතිරි විපාක අවශේෂ වශයෙන් තමයි මේ වගේ ගවී තුනක තරම් විශාල ශරීරයක් ඇතිව ඔය ප්‍රේතාත්ම භාවය ලැබුවේ කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කරලා ඔන්න ඒක ආශ්‍රයෙන් මේ ගාථාව දේශනා කළා. 'මහණෙනි, මෝඩ පුද්ගලයින්ට ලැබෙන දැනුම, ඥානය තමන්ගේම විනාශය පිණිසයි' කියන අදහස දෙමින්

යාවදෙව අනථාය - ඤාතං බාලසස ජායති
හනති බාලසස සුකකංසං - මුද්ධමසස විපාතයං'ති

බාලයාට දැනුම ලැබෙන්නේ ඔහුගේ අනර්ථය පිණිසමයි. හුදෙක් ඔහුගේ අනර්ථය පිණිසම බාලයාට දැනුම ලැබේ. එය ඔහුගේ ප්‍රඥව නැමැති හිස සිදලමින්, හිස කපා හෙලමින් ඔහුගේ කුසල කොට්ඨාශය විනාශ කරයි කියන අදහසයි ඒ ගාථාවේ තියෙන්නේ. ඉතින් මේ කථාවත් ගාථාවත් ආශ්‍රයෙන් අපි බලමු යම් යම් ධර්ම කාරණා මතුකරගන්න.

කථාවේ මුල් කොටසින් කියවෙන අර බමුණාගේ දුර්වලකම්. රජ්ජුරුවෝ රාජ්‍ය කටයුත්තක් පිළිබඳව විමසුවහම කථාකළ වේගය දැනගන්න පුළුවන් - අවිචර එළු බෙටි විදින තුරුත් දන්නෙ නෑ. ඒ බමුණාගෙ දුර්වලකම. නමුත් අර පිළාගෙ දක්‍ෂකම නිසා හොඳට හෝ නරකට හෝ පාඩමක් ඉගෙනගන්නා බ්‍රාහ්මණයා. ඊළඟට තියෙන්නේ

අන්න අර පිළාගෙ ගෝලයාගෙ හපන්කමයි. දැන් මේක තමයි මේ ගාථාවට අරමුණ වුණේ. තමන්ගේ දක්ෂකම පෙන්වන්න එයා කල්පනා කළා. ඉස්සෙල්ලම හිතුවෙ ගවයෙකුට හරි මනුෂ්‍යයෙකුට හරි විදින්න කියලා. පිළා නීතිය පෙන්වලා දුන්නා. නමුත් ඒ ලෝක නීතිය විතරයි. ලෝක නීතිය පිළිබඳව නීතිඥකමෙන් හැම දෙයක්ම කරන්න බෑ. ඊට වඩා බරපතල කර්ම නීතියක් තියෙනවා විශ්ව සාධාරණ. ඒ කර්ම නීතියට අනුව අර අම්මා තාත්තා නැති පසේ බුදුරජාණන් වහන්සේට විදීමේ විපාක තමයි අවිචර අර කියලා තියෙන්නේ ධර්මයේ. ඒක තුළින් අපට හිතාගන්න පුළුවන් ධර්මයේ වටිනාකම. භෞතික වටිනාකමුත්, ආධ්‍යාත්මික වටිනාකමුත් අතර වෙනස. මේ කාලේ බොහෝ දෙනා ඕවා ප්‍රශ්න කරනවා. වෙන එකක් තබා මේ කථාව පවා උපහාසයට ලක් කරන්න බැරිකමක් නෑ. ඔය තරම් විශාල ශරීර ඇති ප්‍රේතයෝ ඉන්නවද? කවුද ඕවා දැකලා තියෙන්නේ? කොහොමද ඕක වෙන්නේ?

පින්වතුනි, මේ කර්මය අතීතයේ පණ්ඩිතයින් හඳුන්වලා තිබෙනවා කර්මයන්ත්‍රය කියලා. මහපුදුමයි කර්මයේ ක්‍රියාකාරීත්වය. විපාක නොදී කර්මයක් ගෙවෙන්නේ නෑ කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා. නාහං භික්ඛවෙ කතානං උපවිතානං කමමානං අප්පට්ඨං විදිත්වා බ්‍යන්තිකිරියං වදාමි. මහණෙනි, මම කියනවා කරන ලද, රැස්කරන ලද පාප කර්මවල විපාක නොදී කෙළවර වෙන්නේ නෑ කියලා. ඒක නිසා තමයි අර ශරීරය බිඳෙන්න බිඳෙන්න නැවත ඇතිවෙන්නේ. ඔය අපායෙන් සිරිතක්. අපායෙ, නිරයෙ ආදී තැන්වලත්. කෙනෙකුට පුදුම වෙන්න පුළුවන්, ඔය තරම් තියෙන උෂ්ණ ගිනි දරාගෙන කොහොමද ඉන්නේ නිරා සතුන් කියලා. කර්ම වේගයෙන්මයි පින්වතුනි. මහපුදුම දෙයක් ඒක. බුද්ධඥනයට හසුවන, අභිඥ ලාභීන්ට පෙනෙන මේ සිද්ධීන් මේ කාලෙ අයට තේරෙන්නේ නැති නිසා තර්ක ඥනය මුල් කරගෙන මේවා භාසායට ලක් කරනවා.

නමුත් විශ්ව සාධාරණ බුදු, පසේබුදු, මහරහතුන්වහන්සේලාටත් බේරෙන්න බැරි වෙච්ච මහපුදුම කර්ම නියාමතාවක් ලෝකයේ පවතිනවා. ඒකෙ භයානකත්වයයි මේ පෙන්නුම් කරන්නේ. මේක ආශ්‍රයෙන් අපිට මේ යුගය ගැන හිතලා බැලුවත් - දැන් මේ කාලෙ අපුත් සොයාගැනීමක් කියන එක කවුරුත් මහලොකු දෙයක් හැටියට සලකන්නේ. කොයි විදියේ දෙයක් හෝ වේවා පර්යේෂණ කියන එකට ලොකු තැනක් ලැබිලා තියෙනවා මේ යුගයේ. ඒ පර්යේෂණ වැඩි

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

හරියක්ම අන්ත අර කියාපු තමාගේම අනර්ථය පිණිසම, තමාගේ පමණක් නෙවෙයි මුලු මහත් සමාජයේම, මුලු මහත් ලෝකයේම අනර්ථය පිණිස පවතිනවා. දැන් ඔය සමහර අලුත් සොයාගැනීම් සඳහා අසරණ සතුන්ගේ ජීවිත බිලිදෙන ආකාරය ගැන හිතලා බලනකොට ඒ අය ඒවායේ විපාක පක්ෂය ගැන හිතන්නෙ නෑ. සතුන් යොදාගන්නවා ඒ තමන්ගේ හපන්කම් ඔප්පු කරගන්න නිෂ්පාදන වල.

ඊළඟට යුධ ආයුධ පිළිබඳ බලන්න. යුද්ධයක් එනකල් බලන් ඉන්නෙ යුධ බිමේදී ඒ ආයුධවල ශක්තිය මැනගන්න. එතකොට මේ කාලයේ පරිසර දූෂණය කියලා කියනවා. එහෙම පිටින්ම වායුගෝලයත් විස වෙලා තියෙනවා. වෘක්ෂලතා ආදියත් විනාශ වෙලා යනවා. මේ ඔක්කොම අන්ත අර බාලයාට - මේ කාලයේනම් අපට බාලයා කියලා කියන්න ඉඩක් නෑ. සෑහෙන උපාධි මාලාවක් තිබෙනවානම් එයාට බාලයා කියන්න අපට ටිකක් මොකක්ද වගේ. නමුත් පණ්ඩිතයා කියලා කියන්නත් බෑ බුද්ධ වචනයට අනුව. නමුත් වාසනාවට වගේ අතීතයේ තවත් වචනයක් යෙදෙනවා ඕකට. අති පණ්ඩිත කියලා. පණ්ඩිතකම ඉහවහා ගිය කට්ටිය. අන්ත අති පණ්ඩිත කියලානම් කියන්න පුළුවන් එහෙම අයට. ඉතින් අන්ත එහෙම අති පණ්ඩිතකම නිසාත් ඊළඟට අර භෞතික දේවල්වලට ආධ්‍යාත්මික පක්ෂය ගැන නොතකා තැන දීම නිසාත් ආත්ම ඝාතනය, සියදිවි හානි කරගැනීම් මට්ටමටම පර්යේෂණය කියන එක ලෝකයා ලොකුවටගන්න දෙයක්. ඒකෙ විපාක පක්ෂය මෙලෝ වශයෙන් පමණයි. ඇත්ත වශයෙන් එකැස් කණාගේ දර්ශනය වගේ දෙයක්. ඒ අයගේ සැලසුම් මේ ලොවට පමණයි. මේ ලොව ගැන හිතලා බැලුවත් ඇත්ත වශයෙන් අර දැන් ශතවර්ෂ ගණනක් තිස්සේ මේ ගිහිවිච අණු මාර්ගය නිසා මේ විශ්වය එහෙම පිටින්ම මනුෂ්‍ය ජීවිතයට නොගැලපෙන තැනක තත්ත්වයට පත්වෙලා. යම් දවසක, යම් අවස්ථාවක විනාශ වෙලා යන්නත් පුළුවන් මෙන්න මේ පර්යේෂණ වලින්. ඒ අනාවැකියනම් කවුරුත් කියනවා. එතකොට මේක ආශ්‍රයෙන් මේ වර්තමානය ගැන හිතන්න පුළුවන්.

අතීතයේත් අර කියාපු විදියේ අති පණ්ඩිත ශාස්තෘවරු හිටියා. ඔය මිථ්‍යාදෘෂ්ටික ශාස්තෘවරුන් ගණනක්ම හිටියා බුද්ධ කාලයේ පවා. ඒ අයගෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දැඩි විවේචනයට ලක් වුණු ශාස්තෘවරයා තමයි මක්ඛලී ගෝසාල. කොයිතරම්ද කියතොත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මහණෙනි, මට ජේන්නෙ නෑ

මක්බලී මෝසපුරිසයා තරම්, හිස් පුරුෂයා තරම් බහුජනයාගේ අනර්ථය පිණිස, දුක පිණිස ඉපදුන කෙනෙක්. ඒ වගේ ප්‍රතිපදාවක් ඒ විදියේ ඉගැන්වීමක් කරන කෙනෙක්. මේ මක්බලී ගෝසාලගේ දර්ශනය කොහොමද කියතොත් උපමා කරලා තියෙන්නේ ගං මෝයක දූලක් දූම්මකට. බොහෝ මසුන්ගේ අනර්ථය පිණිස, ඒ වගේ මේ මක්බලී මෝසපුරිසයා මනුස්සයින්ට දූලක් දලා මනුස්සයින් අල්ලගන්නවා. මොකක්ද එතකොට මක්බලී ගෝසාලගේ දර්ශනයේ තියෙන්නේ? ඒක නියති වාදයක්. සංසාර ශුද්ධ කියලත් කියනවා. එයා පිළිගන්නේ නෑ හේතු ප්‍රත්‍ය අනුව සත්ත්වයින්ගේ සිතේ කිලිටි වීම හෝ පිරිසිදු වීම සිදුවෙනවා කියලා. ඒ වගේම මේ සත්ත්වයින්ට තමන්ගේයි කියලා කියන විර්යයක් ශක්තියක් විමුක්තියක් ලබාගැනීම සඳහා කිසිවක් නෑ. නියති වශයෙන් සංසාරයේ ගමන් කරලා බාලයාත් පණ්ඩිතයාත් වෙනසක් නැතුව මේ සංසාරයේ දුවගෙන ගිහිල්ලා කවදහරි දුක් කෙළවර කරනවා ඉබේටම. ඉබේ වෙන දෙයක්, නියතියෙන් වෙන දෙයක් හැටියට.

එයා දක්වන උපමාව මොකක්ද යම් කෙනෙක් නූල් පන්දුවක් විසි කළාම ඕක ලිහි ලිහි ගිහිල්ලා කවදහරි එහෙම පිටින්ම දිගහැරෙනවා වගේ මේ බාලයාත් පණ්ඩිතයාත් ඒ කවුරුත් ලෝකයේ, සංසාරයේම දුවලා ගිහිල්ලා ඔහේ නැතිවෙලා යනවා කියලා, කෙළවරක් වෙනවා කියලා. කර්මයට තැනක් දෙන්නේ නෑ. හේතු ප්‍රත්‍ය පිළිබඳ අවබෝධයක් නෑ. ඔන්න ඔය විදියේ විෂම දර්ශනයක් - නියති වාදයක්. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒක විතරක් නෙවෙයි තවත් ඒ විදියටම බොහෝවිට විවේචනයට ලක් කළ දර්ශනයක් තමයි අකිරියවාදය කියන දර්ශනය දැක්වූ පූර්ණ කස්සප ශාස්තෘවරයා. එයාගේ දර්ශනයෙන් කියන්නේ ඔය පින් පව් කියලා දෙකක් නෑ. සතුන් මැරීම, හොරකම් කිරීම, පරදර සේවනය, බොරු කීම් ආදියෙන් පවක් සිද්දුවෙන්නේ නෑ. දන් දීම ආදියෙන් පිනක් සිද්දුවෙන්නේ නෑ. කොහොමද කියතොත් තියුණු මුවහත ඇති වක්‍රයකින් මේ මුලු මහත් පොළොවේ ඉන්න සියලුම සත්ත්වයින් මරලා කපලා එකම මස් ගොඩක් කළත් ඒත් එපමණකින්වත් පවක් එන්නේ නෑ කාටවත්. දන් දීම, ඉන්ද්‍රිය දමනය, සංයමය මේවා බොරු වැඩ, මේවා එකකින්වත් එලයක් නෑ කියන අන්න ඒ විදියයි අකිරිය වාදය. කර්මය ප්‍රතික්‍ෂේප කිරීමක් වශයෙන්. ඉතින් ඒත් අර අති පණ්ඩිතකම්.

එපමණක් නොවෙයි, ධර්මයේ තවත් තැනක දැක්වෙනවා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ එක් අවස්ථාවක සන්ථක කියන පරිබ්‍රාජකයාට පෙන්නලා දුන්නා. දැන් මේ කාලෙන් බොහෝ දෙනා ඉහළින් තියාගෙන පුදන එකක් තමයි තර්කය කියන එක. නමුත් ධර්මානුකූලව ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ පෙන්නලා දුන්නා තර්කයත් න්‍යායානුකූල වෙන්න පුලුවන්, න්‍යාය විරෝධී වෙන්නත් පුලුවන්. තර්කයෙන් බලනකොට හරි. නමුත් කාරණය වැරදියි. ඔහොම දේවල් තියෙනවා. නමුත් තර්කයම උපකාර කරගෙන බුද්ධවචනය පවා ප්‍රතික්ෂේප කරන යුගයක් දැන් මේ උදා වෙලා තියෙන්නේ. ඒ නිසා තර්කයත් දෙපැත්ත කැපෙන්නක් වගෙයි. ඒක ඒකාන්ත සාධකයක් නෙවෙයි යම්කිසි දෙයක සත්‍යතාව මැනීමට. ඉතින් මේ විදියේ පරිසරයක බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇතැම් අවස්ථාවල දැන් මේ කාලයේ ඉන්න මන්ත බුද්ධි වාදීන්ටත් ප්‍රයෝජනයක් ගන්නට හැකි මහාපුදුම ධර්ම න්‍යායක් එක්තරා අවස්ථාවක හෙලි කළා.

සාලා නැමැති බමුණු ගමට වැඩමකළ අවස්ථාවක, ඒ ගෘහපතීන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දකින්න පැමිණියහම බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා ‘ගෘහපතියෙනි, ඔබට ඉන්නවාද යම්කිසි ශාස්තෘවරයෙක්, තමන්ට ප්‍රිය මනාප ශාස්තෘවරයෙක් ශ්‍රද්ධාවෙන් එයාගේ ධර්මය පිළිඅරගෙන පිළිපදින්න පුලුවන් විදියේ?’ ‘අපට එහෙම කෙනෙක් නෑ’ කිව්වා. බුදුරජාණන් වහන්සේ කිව්වේ නෑ ‘එහෙනම් මේ මං ඉන්නේ’ කියලා - එහෙම කිව්වේ නෑ. ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ‘එහෙනම් ගෘහපතියෙනි මම නුඹලාට එක් ධර්මන්‍යායක් කියන්නම්. ඒක හඳුන්වන්නේ ‘අපණ්ණක ධර්ම’ කියලා. අපණ්ණක ප්‍රතිපදාව වශයෙනුත් හැඳින්වෙනවා’. අමුතු වචනයක් ඒක. ඒක නා නා විධි ආකාරයට තෝරනවා. මූලික අදහස දක්වන්නේ මේ. අපණ්ණක කියන්නේ කිසි දෙගිඬියාවක් නැතුව ඒකාන්ත වශයෙන් නිගමනයකට එන්න පුලුවන්, තුලනාත්මකව කිරා බලලා යම්කිසි තීරණයක් ගතහැකි න්‍යායයක්. කොටින්ම කියතොත් ප්‍රශ්නයක් නැති කියන අදහසක් තියෙනවා. ප්‍රශ්නයක් නැතුවම තමන්ට පිළිපදින්න පුලුවන් විදියේ එක්තරා ධර්මන්‍යායක්. දැන් සාමාන්‍ය ලෝකයේ කතාවක් තියෙනවා ‘හරි ගියත් හරි. වැරදුනත් හරි’. කොයි එකටත් ගැලපෙන විදියේ. ඉතින් මේක මෙහෙම කියනවාට වඩා හොඳයි බුදුරජාණන් වහන්සේම දීපු නිදර්ශන ආශ්‍රයෙන් ප්‍රකාශ කරගෙන යන එක.

මන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ හඳුන්වලා දෙනවා. මොකක්ද මේ 'අපණ්ණක ධර්මය' කියන්නේ කියලා. මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා දසවස්තුක සම්මාදිට්ඨිය ගැන. ඒකට විරුද්ධ දසවස්තුක මිථ්‍යාදෘෂ්ටියක් තියෙනවා. ඒ මිථ්‍යාදෘෂ්ටියයි මෙතන සඳහන් වෙන්නේ. ඒකෙ සඳහන් වෙනවා කාරණා දහයක් නැත නැත කියලා. 'නථී දිනනං නථී යිධං නථී හුතං නථී සුකට්-දුකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො' ආදී වශයෙන් ඔය පාලි වචනයෙන් දැක්වෙන්නේ.

දන යාගහෝම ආදියේ ඵල විපාක නැත. හොඳ නරක කර්ම කියන දේවල්වල විපාකයක් නැත. මවෙක් පියෙක් කියලා වෙන් කරගෙන සලකන්න තරම් දෙයක් නැත. මෙලොවක් පරලොවක් කියලා දෙයක් නැත. මවිපිය සම්බන්ධයක් නැතුව ඉබේ පහළවෙන ඔය ප්‍රේත, දිව්‍ය ආත්ම වගේ එහෙම ආත්මභාව නැත. ඕපපාතික ආත්මභාව නැත. තම තමන්ගේ ස්වයං අභිඥාවෙන් මෙලොවක් පරලොවක් ගැන තේරුම් අරගෙන විස්තර පෙන්වුම් කරලා දෙන ශාස්තෘ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයනුත් නැත. මන්න ඔය කාරණා දහය ඇතුළත් 'නැත, නැත' දෘෂ්ටිය ගත්තු මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ගැනයි මේ මෙතන බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ. ඊළඟට ඒක පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේ විග්‍රහය දක්වනවා අර අපණ්ණක න්‍යායට අනුව. දැන් යම්කිසි විදියකින් මේ දෘෂ්ටිය කෙනෙකුට අහන්න ලැබුණා, 'නැත, නැත' කියන එක. ඒකට හිත යනවා. මේක අල්ලගන්න හිත් දෙනවා. නමුත් මෙන්න මෙහෙම විමසලා බලන්න කියනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ.

යම්කිසි විදියකින් ඔකට ප්‍රතිවිරුද්ධවූ දන යාගහෝම ආදියේ විපාක ඇත, හොඳ නරක කර්මවල විපාක ඇත ආදී ඒ සම්මාදිට්ඨිය, නම් සත්‍යය, මේ අයගේ මෙන්න මේ මතය මිථ්‍යාදෘෂ්ටියක් වෙනවා. අරකනම් යථාතත්ත්වය, නැත නැත කියන මේ ධර්ම ඉදිරිපත් කිරීම ඒ අයගේ මිථ්‍යාදෘෂ්ටියක්. ඊළඟට ඒ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය අනුව කල්පනා කරන එක මිච්ඡාසංකප්ප වෙනවා. ඒ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය අනිත් අයට කියාපාන එක මිථ්‍යාවාවා. මිථ්‍යා වාචනයක් වෙනවා. මිථ්‍යා වචනයක් වෙනවා. ඊළඟට ඒ දෘෂ්ටිය ඉදිරිපත් කිරීම, ලෝකයේ යම් රහතන්වහන්සේලා ඉන්නවානම් පරලොව ගැන අවබෝධය ඇති, ඒ අයගේ ධර්මයක් එක්ක ගැටෙන, ඒකට එකහෙලා විරුද්ධ වෙන හාත්පසින්ම විරුද්ධවාදයක් එනවා. ඒ වගේම ඒ මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය අනිත් අයට ඒත්තු ගැන්වීම තුළින් අසද්ධර්මය ප්‍රකාශ කිරීමක් වෙනවා. මන්න ඔය ආදීනව ටික තිබෙනවා

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

එතකොට මේ කාරණයේ. ඒ වගේම මේවා නිසාම ඒ අය ශීලාදී ගුණධර්ම වඩන්න පෙලඹෙන්නෙ නෑ. දුස්සීල බව ඇගයීමේ ආදීනව රාශියක් මේ විදියේ මිසිද්වක් තුළ තියෙන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වුම් කරනවා.

ඊළඟට කියනවා මේක පිළිබඳව නුවණැත්තා මෙන්න මෙහෙමයි කල්පනා කළ යුත්තේ. 'විඤ්ඤා පුරිසො' - විඤ්ඤා පුද්ගලයා. සමාජයේ සම්මතයට අනුව ඥානවන්ත පුද්ගලයා හිතලා බැලිය යුත්තේ මෙහෙමයි, කොහොමද? දැන් මේ අය කියන මේ දර්ශනය යම්කිසි විදියකින් හරිනම් ඒ අයට පරලොවක් ගැන කතාවක් නෑනෙ. කොයි කොයි විදියට ජීවත් වුණත් පරලොවදි කිසි කරදරයක් වෙන්නෙ නෑ. ඒ ගැන ප්‍රශ්නයක් නෑ. නමුත් යම්කිසි විදියකින් ඊට විරුද්ධ සමායක්දෘෂ්ටිය හරිනම් මේ අය දුගතියට යනවා. ඊළඟට අනිත් පැත්තට හිතනවා ඒ වගේම. හොඳයි අපි කියමු මේගොල්ලන්ගෙ දර්ශනය හරිය කියලා. ඒක හරි ගියත් මෙලොව වාසය කරන කාලය තුළ නුවණැති පුද්ගලයින්, මේ අය දුශ්ශීල නාස්තිකවාදීන් හැටියට ගරහනවා. මෙලොවත් ගැරහීමට ලක්වෙනවා. ඒ වගේම පරලොවදිත් දුගතියට පත්වෙනවා. ඔන්න ඔහොම ඒකෙ අර තුලනාත්මකව හොඳ නරක පැත්ත කිරා බලලා තීරණය කළයුතු බවයි එතන බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නෙ.

ඊළඟට ඒ විදියටම අර අස්තික දෘෂ්ටිය පිළිබඳවත් ප්‍රකාශ කරනවා. ඔන්න නුවණැති පුද්ගලයා කල්පනා කරනවා දැන් මෙහෙම දර්ශනයකුත් තියෙනවා. දැන යාගහෝම ආදියේ ඵල විපාක ඇත. හොඳ නරක කර්ම වල ඵල විපාක ඇත. මෙලොවක් ඇත. පරලොවක් ඇත. මවෙක් ඇත. පියෙක් ඇත කියලා. ඒ අපි කම්මසසකතා සම්මාදිට්ඨි නමින් හඳුන්වන කර්මය තමාගේ කොට ඇති සම්මාදිට්ඨිය ගැනයි ඊළඟට ප්‍රකාශ කරන්නෙ. ඒ දෘෂ්ටිය පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ ඇත්ත වශයෙන්ම එහෙමනම්, ඒ තැනැත්තාගේ ඒ දර්ශනය සම්මාදිට්ඨියක්. ඒක අනුව ඇතිකරගන්න සිතිවිලි සම්මා සංකල්ප. ඒක අනුව ප්‍රකාශ කරන වචන සම්මා වාචා. ඒක අනුව ගත්තු ස්ථාවරය අර පරලොවක් දන්න රහතන්වහන්සේලාගේ මතයට එකගයි, ඒක අනුව අනිත් අයට ඒත්තු ගන්වන්න යාම සමායක් ක්‍රියා. අන්න ඒ විදියේ ආනිශංස පක්‍ෂයක් ඒකෙ පෙන්වුම් කෙරෙනවා. ශීල සම්පන්නව හොඳ ජීවිත ගෙවන්න උත්සාහ කරනවා. ඉතින් යම් ආකාරයකින් අර සම්මාදිට්ඨිය එතන සත්‍යය වුවා හෝ නොවුවා හෝ මෙලොව ඒ

සම්මාදිට්ඨිය අනුව ජීවිත ගතකරන කෙනාට ප්‍රශංසාව ලැබෙනවා ශීලවන්ත පුද්ගලයෙක් කියලා. යටත් පිරිසෙයින් ශීලවන්ත පුද්ගලයෙක්, අස්තිකවාදී පුද්ගලයෙක් කියලා ඒ විදියට මෙලොවත් ප්‍රශංසා ලැබෙනවා. ඒ වගේම ඒ සම්මාදිට්ඨිය ඇත්තනම් පරලොව සුගති තත්ත්වය ලැබෙනවා.

ඔන්න ඔහොම තුළනාත්මකව - දැන් ඔය මේ කාලයේ කියන්නේ ප්‍රතිලාභ, ඒ වගේ ආනිශංස - ඒවා විමසලා බලලා, නුවණින් විමසලා බලලා තීරණය කිරීමයි මෙතන මේ අපණ්ණක ප්‍රතිපදාව, අපණ්ණක ධර්ම නමින් හැඳින්වෙන්නේ. මේක වටිනා කාරණයක්. මොකද බොහෝ දෙනාට මේ යුගයේ හැටියට පුද්ගලයෙක් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව පිහිටුවාගන්න බොහොම අමාරුයි. හැමෝටම නා නා විධි දෙගිඩියාවල් විතර්ක ඔය විදියේ ප්‍රශ්න රාශියක් තිබෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙරෙහිවත් ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගන්න බැරිකොට අනිත් අය කෙරෙහි කෙසේනම් ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරයිද? ඉතින් ඒ අය අර තර්කය විතරක් මුල් කරගෙනයි යන්නේ. හොඳයි ඒ තර්කය ගන්නවානම් මේකයි න්‍යාය. අපණ්ණක න්‍යාය. කිරලා බලන්න ඕන මේවායේ ආදීනව පක්‍ෂයත් ආනිශංස පක්‍ෂයත්. ආනිශංස පක්‍ෂය වැඩිනම් අන්න ඒක අනුකරණය කිරීම, අන්න ඒකටයි අපි කිව්වෙ හරි ගියත් හරි, වැරදුනත් හරි. වැරදුනත් හරි, හරි ගියත් හරි. දෙපැත්තෙන්ම තමන්ට සැනසෙන්න ඉඩ තියෙනවා. දුක් වෙන්න ඉඩ නෑ. ඔන්න ඔය කාරණය එතකොට අපණ්ණක ධර්ම හැටියට හඳුන්වන්නේ. මෙන්න මේ අපණ්ණක ධර්මය ගැන දැන් මේ කියාපු කරුණු සමහරවිට ටිකක් සංකීර්ණ නිසා මේ විදියේ දේශනාවකදී හැමෝටම තේරෙන ආකාරයට ඉදිරිපත් කිරීම අපහසුයි. නමුත් අපේ පැරණි අලඟියවන්ත මුකවෙටි කවියා සුභාෂිතයේ මේ කාරණය බොහෝ සරල කවියකින් ඉදිරිපත් කරලා තියෙනවා.

ඇතත් නැතත් පරලොව සුදුනෙති	මහන
හලොත් යෙහෙකි පච්ඤා නොතබාමැ	සිත
නැතොත් එ පරලොව ඉන් වන අවැඩ	නැත
ඇතොත් නැතැයි පච්ඤා හට වෙයි	විපත

ඒක තේරුම්ගන්න අපහසු නෑනේ මේ පින්වතුන්ට. පරලොව ඇතත් නැතත් හලොත් යෙහෙකි පච්ඤා. පච්ඤා අත ඇරීම හොඳයි. මොකද, නැතොත් එ පරලොව - පරලොවක් නැතත් ඉන් අවැඩක් වෙන්නේ නෑ. අවැඩක් වෙන්නේ නෑ විතරක් නෙවෙයි මේ සමාජයේ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

යම්කිසි අර කිව්ව විදියට ප්‍රශංසාවක්වත් ලැබෙනවා අනේ මේ මනුස්සයා හොඳ ජීවිතයක් ගතකරනවානෙ කියලා. නමුත් ඇතොත් නැතැයි පව් කළ හට වෙයි විපත. කාරණය පරලොචක් තිබෙන එකනම්, නැතෙයි කියලා ගත්තු දෘෂ්ටිය, තර්කය අනුව පව් කළොත් විපත වෙනවා. ඔය ටිකනෙ අපි මේ මෙව්වර වෙලා කිව්වෙ. ඉතින් ඔකයි සාරය.

ඉතින් මේ දේශනාව දිගටම බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ටිකක් ගැඹුරු පැත්තටත් යන හැටියටත් ඔය අපණ්ණක සූත්‍රයේ එහෙම. සමහරුන්ට මේ කාලයේ ඒවා ගැන හිතන්නවත් පෙලඹෙන්නෙ නෑ. මේ කාම ලෝකය විතරක් - බොහෝ දෙනා දැන් මේ කාලයේ කියන්නෙ ඔය තර්කය ගත්තු අය, ඒ අය අහිඳු ගැන වැඩි විශ්වාසයක් නෑ. අර අපි කලින් අවස්ථාවල කිව්වා වගේ අහිඳුවෙන් ලබාගන්න පුළුවන් දිවැස්, දිව කන් ආදී හැම දෙයක්ම නූතන විද්‍යාවෙන් ලබාගෙන තිබෙනවා. ඒක නිසා ඒ කියන අතීතයේ ඒ ත්‍රිවිද්‍යා ආදී විද්‍යාවන් නෙවෙයි - ඔය විද්‍යාවට නමස්කාර කරන කට්ටිය ඇත්ත වශයෙන් මේවා විශ්වාස කරන්නෙත් නෑ. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා කාමලෝකයෙන් එතෙර වෙන රූප අරූප ලෝක ගැන. අපේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පමණක් නෙවෙයි ඒ ධ්‍යානලාභී අතීත උත්තමයින් සෘෂිවරුන් මේ කාම ලෝකය ඉක්මවලා මනෝමය රූපී ධ්‍යාන තත්ත්ව, සමාපත්ති තත්ත්ව ගැන දක්වලා තියෙනවා. ඊටත් එහා අරූපී සංඥමය. බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළ වෙන කාලේ අතීත යෝගීන් ඔය තත්ත්ව වලට පත්වෙලා හිටියා. මේ කාමලෝකයේ තියෙන සැප වගේ හිතාගන්න බෑ. ඒවා උපමා කරලා තියෙන්නේ කුඩා දරුවෙක් මළ මුත්‍ර එක්ක සෙල්ලම් කරනවා වගේ කාම ලෝකයේ සැපත අර ධ්‍යාන සුවය ගැන සලකලා බලනකොට. ඉතින් ඔන්න ඒ කාරණය ගැනයි මෙතනදී බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නෙ.

යම්කිසි ශාස්තෘවරයෙක් කියනවා අරූප ලෝක නැත කියලා. රූප ලෝක නැතැයි කියන්නෙ නෑ. අරූප ලෝක නැතැයි කියනවා. මේ කියන්නේ අර සංඥමය අරූප තත්ත්ව නැතෙයි කියලා. තව කොටසක් කියනවා අරූප ලෝක තියෙනවා කියලා. ඔන්න ඔය දෙගිඩියාව විසඳගන්න හැටියි අර අපණ්ණක න්‍යායට අනුව මීලඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නෙ. නුවණැති පුද්ගලයා කල්පනා කරනවා යම්කිසි විදියකින් රූප ලෝකය විතරක් තියෙනවා කියන මතය

ගත්තොත් අරුප ලෝක තියෙද්දී, මට ඊට එහාට යන්න බෑ අර මනෝමය රූප තත්ත්වයේ විතරයි ඉන්න පුලුවන්. අරුප ලෝක ඇතෙයි කියන මතය සත්‍යයනම් මට ඒක අනුව ක්‍රියා කළොත් ඊට වඩා උසස් තත්ත්වයක් වන අරුප සමාපත්ති ලබාගන්න පුලුවන්. ඔය ආකාසඤ්ඤායනන, විඤ්ඤාණඤ්චායනන, නේවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනන ආදී වශයෙන් කියන්නේ. උසස් සමාපත්ති තත්ත්ව ලබාගන්න පුලුවන්.

ඒ වගේම ඒ නුවණැත්තා කල්පනා කරනවා මේ රූපය නිසා තමයි මේ දඩු මුගුරුගැනීම, නානාප්‍රකාර කලහ විවාද, ලෝකයේ තියෙන ආදීනව රාශියක් මේ රූපය මුල් කරගෙනයි තියෙන්නේ. එතකොට රූපය සමතික්‍රමණය කරලා, ඉක්මවලා අරුප තත්ත්වය ලබාගත්තම ඒ හිතට මේ කරදර නෑ. ඔන්න ප්‍රතිලාභ. ඒක නිසා ඒ තැනැත්තා ඇත්ත වශයෙන් එක් අන්තයක් ගන්නෙත් නෑ. ඒක බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ තමන්ට ප්‍රත්‍යක්‍ෂයක් නැති නිසා අර පළමු මතය සත්‍යයි කියලා කියන්න බෑ. එයම සත්‍යයි අනිත් සියල්ල බොරුයි කියන ඒකාන්ත නිගමනයට මට පැමිණෙන්නට හැකියාවකුත් නෑ, මට ප්‍රත්‍යක්‍ෂ ඥානයක් නැති නිසා. මොකක්ද? අරුප ලෝක නැතෙයි කියනවා. අරුප ලෝක ඇතෙයි කියන මතයත් මට සත්‍යයි, අනෙක් සියල්ල බොරුයි කියන්නත් බෑ. ඒක මට නැති නිසා. ඒ ප්‍රත්‍යක්‍ෂයත් නැති නිසා. නමුත් මධ්‍යස්ථව විමසලා, තුලනාත්මකව විමසලා ආනිශංස ප්‍රතිලාභ අනුව කල්පනා කරලා හිතනවා මම මෙතනදී ගන්න ස්ථාවරය. දෙගිඩියාවේ පසුවෙන එක නෙවෙයි. අන්න මනෝමය රූපී ලෝක විතරක්නම් තියෙන්නේ, ඒ විතරක් කියන එකට වඩා අරුප තත්ත්ව තියෙනවා කීම, ඒක අනුව ක්‍රියා කිරීම තුළින් මට වැඩි ආනිශංස ලබාගන්න පුලුවන්. අන්න ඒක නිසා අර දෙවෙනි ටිකටයි වැඩි තැන දෙන්නේ.

ඊළඟට ඒ විදියටම ඊටත් ඉහළට යනවා මේ කියාපු අපණ්ණක න්‍යාය. ඔන්න එතනදී ඒ දෙපිළ හඳුන්වන්නේ මෙහෙමයි. කෙනෙක් කියනවා මනුෂ්‍යයෙකුට යන්න පුලුවන් ඉහළම තත්ත්වය අරුප තත්ත්වය පමණයි. අරුපී සංඥමයා කියලා. අර දැන් කිව්ව විඤ්ඤාණඤ්චායනනාදී, නේවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනන දක්වා යන අරුප ධ්‍යාන තත්ත්ව පමණයි. එතෙතට එහාට යන්න බෑ කියන මතයක් එක ශාස්තෘවරයෙක් ප්‍රකාශ කරනවා. තවත් කෙනෙක් කියනවා මේ තත්ත්වයත් ඉක්මවලා භවනිරෝධය ලබාගන්න හැකියි. භවනිරෝධය කියන්නේ පින්වතුනි නිවන.

මන්න දැන් දෙගිඩියාවක්. අරූප තත්ත්ව වලට වඩා ඉහළට යන්න බැරියි කියන මතය මම ගන්නවද, අරූප තත්ත්ව ඉක්මවලා, මේ සංසාර දුක ඉක්මවලා, භවයෙන් එතෙර වෙලා, භවනිරෝධය සලසන නිවන තියෙනවා කියන දර්ශනය ගන්නවද? මතනයි ඊළඟට දැන් තියෙන දෙගිඩියාව. එතනදි නුවණැති පුද්ගලයා කල්පනා කරනවා මේ අරූප ලෝකයත් භවයටම අයිති දෙයක්. ඇලීම්, උපාදන - ඒකට කියනවා රාග, උපාදන, අල්ලාගැනීම් - ඒවා තුළ තියෙන එකක් මේ අරූප ලෝක පවා. ඒවායෙන් සියුම් ඇලීම් තියෙනවා. නමුත් භවනිරෝධය කියලා දෙයක් තියෙනවානම් මට පුළුවන් - දිට්ඨව ධමමම - මෙලොවම පිරිනිවන් පාන්න. නිවන් දකින්න. අන්න එහෙම කල්පනා කරලා, එතකොට ඒ ඥානවත්ත පුද්ගලයා අර අරූප ලෝක පමණක් තියෙනවා කියන ස්ථාවරය ගන්නෙ නැතුව ඒක සමතික්‍රමණය කරලා, ඉක්මවලා මේ භවයෙන් එතෙර වීමට හැකියාවක් තියෙනවා කියන ඒ ධර්මයයි පිළිගන්නෙ.

මන්න එතනත් පෙන්නුවා අර නුවණැති පුද්ගලයා ගතයුතු ස්ථාවරය. ඕකෙන් දැන් තේරුම් ගන්න මේ දිග සූත්‍රයක්, සාරාංශයයි මේ පින්වතුන්ට කිව්වෙ. මේක අනුව හිතාගන්න. දැන් කොටින්ම මේ සූත්‍රය අවසානයේ සඳහන් වෙන්නෙ කොහොමද? අර ආපු ගෘහපතියන්ට බුදුරජාණන් වහන්සේ කිව්වෙ නෑ 'ඕගොල්ලෝන්ට ශාස්තෘවරයෙක් නැත්නම් මේ මම ඉන්නෙ. බුද්ධං සරණං ගව්ශාමී කියලා මගේ සරණ යන්න' කියලා එහෙම කිව්වෙ නෑ. අන්න ඒ ඥානවත්ත අයට ගැලපෙන විදියේ පුදුම අන්දමේ අවසානයක් වුණා. ඒකෙ අවසානයේ අර ගෘහපතියන් තුනුරුවන් සරණ ගියා. අන්න අවබෝධය තුළින්. මේ සූත්‍රය ඉතාමත්ම වටිනා සූත්‍රයක් මේ යුගයට. අර විදියේ යම් ශාස්තෘවරයෙක් කෙරෙහි විශ්වාසය ශ්‍රද්ධාව තබාගන්න බැරි විදියේ අයට මේකයි බෙහෙත. ඒ අයටම, න්‍යාය විරෝධී නෙමෙයි න්‍යායානුකූල තර්ක අර විදියට තුළනාත්මකව, සසඳලා බලලා, කිරා බලලා තමන්ගේ දියුණුවට යහපතට උපකාර වන විදියට ජීවත් වීමටයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අපණ්ණක ප්‍රතිපදාව දක්වුවෙ. මේ අපණ්ණක කියන වචනයෙන් - දිග ජාතක කතන්දර කියන වෙලාවක් නෙවෙයි පින්වතුනි මේ වෙලාව. පින්වතුන් ජාතක කථා ගැන අහලාත් තියෙනවා. ජාතක පොතේ පළමුවෙන්ම තියෙන්නේ අපණ්ණක ජාතකය. අපණ්ණක ජාතකයේ තියෙන්නේත් මෙන්න මේ ධර්මතාවමයි.

කෙටියෙන් සඳහන් කළොත් බෝධිසත්ඤ්ච වෙළෙන්දන්, දේවදත්ත වෙළෙන්දන් කාන්තාරයක් මැදින් යනකොට මේ කාන්තාරය මැද ඉන්න යක්ෂයින් මේ අය මරලා කන අදහසින් හොඳට වතුර තියෙන තැනක ඉඳලා එනවා වගේ නාලා කියලා එහෙම එන රූප වගයක් ඉදිරිපත් කරගෙන ආවහම, දේවදත්ත වෙළෙන්ද ඒකට රැවටිලා තමන්ගේ ගැල් වල තිබුණ වතුර විසි කරලා ගියා. බෝධිසත්ඤ්ච වෙළෙන්ද කල්පනා කළා හොඳයි මේක ඇත්ත වෙන්නත් පුලුවන් බොරු වෙන්නත් පුලුවන් - අපි වතුර ටික අරගෙන යමු කියලා. අන්න බෝධිසත්ඤ්චයෝ ඒකෙන් බේරුණා. වතුර විසි කළේ නෑ. ඔන්න ඕක ආශ්‍රයෙනුත් මේ පින්වතුන්ට අපණ්ණක කියන වචනය තේරුම්ගන්න පුලුවන්. ප්‍රශ්නයක් නැතුවම ඒකාන්ත වශයෙන්, තමන්ට බය නැතුව දෙහිඩියාවක් ඇති තැන ගතහැකි තීරණයක් තමයි මේකෙන් කියවෙන්නේ. අපණ්ණක ප්‍රතිපදාව අනුව අපි කල්පනා කරනවානම් මෙතන බුදුරජාණන් වහන්සේ අමුතුවෙන් නොකිව්වත් නිවන දක්වාම ඒ අපණ්ණක ප්‍රතිපදාව අනුව හිතලා යම් යම් තීරණ ගන්න පුලුවන්.

අපේ ඇහැට පේන්නේ නෑ කියලා ඔක්කොම ඉවත දැමීම නෙමෙයි එතන තියෙන්නේ. ඒවායේ ප්‍රතිලාභ ගැන සලකලා බලලා තමන්ගේ ජීවන දර්ශනය - මොකද අපේ මේ කෙටි කාලය තුළ අපට විශාල දෙයක් කරන්න පුලුවන් බව බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා. අතන කියවෙන ආකාරයට භවනිරෝධය කියන නිවන පවා ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්න. නමුත් එතන මුල් වෙන්නේ දෘෂ්ටියයි. එතකොට දෘෂ්ටියවත් කෙලින් කරගන්න බැරිනම් ඉතුරු හරිය කොහොම වෙයිද? බොහෝ දෙනා මේ යුගයේ පවා, සමහරවිට ධර්මය - බුද්ධ ධර්මයේ සේයාව පිට බුද්ධ ධර්මය හැටියට ඉදිරිපත් කරන සමහර තැන්වල තියෙන්නේ අන්න අර මිසදිටුවමයි. ඒ අය පිළිගන්නේ නෑ දන් පින්. දන ආදී පින්කම්, ඒවා මේ පහුකාලෙක ඇතිකරගත්තු දේවල්, ශීලාදී ගුණධර්ම - මේ පස්සේ ඇතිකරගත්තු දේවල් මේවා සමාජයට. මේවා යල් පැනපු දේවල්, ඔන්න ඔය විදියට හිතන යුගයක් තියෙනවා. හිතන නැම්මක්, නැඹුරුවක් තියෙනවා බොහෝ දෙනා තුළ. කෝ අපට පේනවා අර වගේ ප්‍රේත ආත්ම? කොහෙද අපට පේන්නේ නෑනේ. අපට නොපෙනෙන හැම දෙයක්ම අපි ප්‍රතික්ෂේප කිරීම බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙන්නේ අන්ධයින් කියනවානම් ඉර හඳ නෑ කියලා අපි ඒක පිළිගතයුතුද? ඇස් නැති අයට ඒවා පේන්නේ නෑ. නමුත් ලෝකයේ කොතෙකුත් - කොතෙකුත් කියලා කියන්න බෑ ඇත්ත වශයෙන්ම සුලු

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ප්‍රමාණයක් වෙන්න පුලුවන්, ඒකයි අර සම්මාදිට්ඨියේ ඉඩ තියලා තියන්නෙ. ලෝකෙ ඉන්නවා ඉමණ බ්‍රාහ්මණයින් අර විදියේ තත්ත්ව ලබලා පරලොවක් තිබෙනවා කියලා දන්න.

එතකොට අර තමන්ගේ තනි මතය අරගෙන අත්තනෝමතිකව වැරදි තර්ක න්‍යායෙන් මේවා ඔක්කොම ප්‍රතිකේෂප කරලා, භාසායට ලක් කරලා, පහර ගහලා නිගා කළොත්, ඒ කරන්නෙ තමන්ගෙම ප්‍රඥ භිස කපා හැරීමක්. ඒකයි කියන්නෙ අර දැනුවත්කම, පණ්ඩිතකම, උපාධිය ඒවා සමහරවිට තමන්ගේ අනර්ථය පිණිසම හේතු වෙනවයි කියලා. සමහරවිට ඒ විදියේ දෙයක් ගැන උපාධි ග්‍රන්ථයක් ලිව්වොත් ඔහුට උපාධියක් ලැබෙයි මේ කාලයේ තියෙන වින්තන නැඹුරුව අනුව. ඒ වගේම පොතක් විකිණෙයි. නමුත් අන්න අර මක්බලිගෝසාලගේ කථාවේ වගේ විශාල පිරිසකට, අර මාළු රාශියක් ගම්මු දපු දළකට අනුවෙන්නා වගේ අර කියාපු උගතාගේ පොතට යටවෙලා අසරණ මනුෂ්‍යයින් රාශියක් මිථ්‍යාදෘෂ්ටියේ බැඳෙනවා. ඔන්න ඔය විදියට අපි එක පැත්තකින් කිව්වා භෞතික විද්‍යා නැඹුරුව නිසා පරිසර දූෂණයක් ගැන අපි කතා කරනවා බොහෝවිට. බාහිර පරිසර දූෂණයක් ගැන. මානසික පරිසර දූෂණයක් ගැන වැඩි දෙනෙක් කතා කරන්නෙ නෑ. ඒකයි මේ අපි දැන් මෙතනදි මතුකරන්නෙ.

මානසික පරිසර දූෂණයට හේතු වෙන්නෙ අන්න අර වගේ මිසදිටුවොයි. මක්බලිගෝසාල, පූර්ණ කස්සප ආදීන් ශාස්තෘන් වශයෙන් පෙනී සිටිමින් විශාල පිරිසකට ඒ විදියේ වැරදි දර්ශනයක් ඉදිරිපත් කිරීම නිසා ලක්ෂ කෝටි ජනතාවක් අපායට යන්න ඇති. එතකොට ඒවා අනුගමනය කරමින්, අපේ මේ ඇහැට පේන්නෙ නෑ, ඒවා කොහොමද වෙන්නෙ කියලා න්‍යාය විරෝධී තර්ක උපකාර කරගෙන, ඒවා භාසායට ලක්කරමින්, ඒවා බැහැර කරමින් බුද්ධ ධර්මයට පහර ගහමින්, පරලොවක් නැතෙයි ආදී දෘෂ්ටි ගනිමින් එතෙන්දිත් වෙන්නෙ අර මානසික පරිසර දූෂණයක්. ඇත්ත වශයෙන්ම ඒකෙ ප්‍රතිඵලය හැටියට, ඉදිරි පරම්පරාවල් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ තියෙන මූලික ප්‍රස්තුතයන් පවා පිළිගන්න සුදනම් නැති තත්ත්වයක් නවීන අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ පවා තිබෙනවා. ඒවායේ තැන දෙන්නෙ අන්න අර විචාරාත්මක ආකල්පය නමින් අලුත් මත, අලුත් සොයාගැනීම්, අලුත් නිෂ්පාදන. ඒ අලුත්කමින් පමණක්ම පිළිගතහැකි වෙන්නෙ නෑ. පැරණි වුණ පමණින් අහක දන්නත් බෑ. අලුත් වුණ පමණින් පිළිගන්නත් බෑ.

නුවණැත්තාට ගතයුතුම ක්‍රියාමාර්ගයයි අර අපණ්ණක වශයෙන් අපි දක්වලා තියෙන්නේ.

ඇතැම් කෙනෙක් කල්පනා කරනවා, අන්න අර කියාපු - පණ්ඩිතකම නෙවෙයි අතිපණ්ඩිකම වගේ දෙයක් හිතට අරගෙන අපි සම්මාදිට්ඨිය කියන්නේ චතුරාර්ය සත්‍යය පමණයි කියලා. ඒකත් බොහෝ දෙනා පටලවා ගත්තු දෙයක්. මෙතනදීම පැහැදිලි වෙනවා කම්මස්සකතා සම්මාදිට්ඨියටත් තැනක් තියෙනවා. සසරේ යනවානම්, සසරේ දිගට යනවානම් අර නාස්තිකවාදය ගත්තොත් අපාය ආදී තැන්වලයි ලගින්න වෙන්නේ. කම්මස්සකතා සම්මාදිට්ඨි කියන්නේ කර්මය තමාගේ කොට ඇති සමයක්දෘෂ්ටියයි. ඒකට තමයි අර දන්දීම, මවට පියාට උපස්ථාන කිරීම, හොඳ නරක ආදියේ ඵල විපාක ඇත. මෙලොවක් ඇත. පරලොවක් ඇත. ඒ කියාපු ස්ථාවරයන්, ඒ කියාපු ප්‍රස්තුතයන් පිළිගැනීම තුළින් ගන්න ක්‍රියාමාර්ගය. සම්මාදිට්ඨිය අනුව ජීවත්වීම තුළින් තමයි සංසාරයේ දුගතියට නොගිහින් සුගතියට යන්න පුළුවන් වෙන්නේ. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තියෙන කුසල අකුසල විග්‍රහය, පින් පවි පිළිබඳ විග්‍රහය, මේවා නුවණින් කල්පනා කරන්නට ඕන ලෝක සම්මත කුසල. කුසල කියන වචනයේ සාමාන්‍ය අර්ථය ගත්තොත් දක්‍ෂකම. ලෝක සම්මත දක්‍ෂකමනම් කෙරාටික කමට ළගයි.

දැන් අර පිළාගෙ, පිළාගෙ ගෝලයාගෙ - ඒ වගේ දක්‍ෂකම් ඇත්ත වශයෙන්ම ඕවා ලොකු දේවල් නෙවෙයි. ඒ වගේමයි පිළාගෙ නීතීඥකම, ඒ සීමාව පමණක් දැනගත්තා, අන්තිමට තේරුම්ගත්තේ නැහැ අර විදියේ භයානක විපාක ගැන. ඉතින් ඒක නිසා අපි කල්පනා කරන්නට ඕන මේ කම්මස්සකතා සම්මාදිට්ඨිය වැදගත් දෙයක්. ඒක අනුව අපේ වර්යාව සකස් කරගැනීමෙන් තම ශීල ආදී ගුණධර්ම පිරීමෙන් සමාධියට දෙර ඇරෙනවා. සමාධිය දියුණු කරගැනීමෙන් තමයි, සමාධියේ පිහිටලයි ප්‍රඥව දියුණු කරගන්න පුළුවන් වෙන්නේ. මුලදිම සම්මාදිට්ඨිය අතහැර නාස්තික දෘෂ්ටියක් අරගෙන, මෙලොවක් පරලොවක් නැත, පින් පවි ආදියක් නැත කියලා ගත්තොත් එයාට දියුණුවක් නෑ. එතකොට ධර්මයේ දැක්වෙන කුසල අකුසල විග්‍රහය මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා ඇති. අකුසල් මුල් කියන්නේ ලෝභ, දෝස, මෝහ. කුසල් මුල් කියන්නේ අලෝභ, අදෝස, අමෝහ. අලෝභ, අදෝස, අමෝහ. ලෝභයෙන් වෙන්වීමට උත්සාහ කිරීමම එතන අලෝභයයි.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

සම්පූර්ණයෙන්ම ලෝභය නැති වුණා නොවෙයි. ඔන්ත ඔය දෙපැත්ත. ඒක අනුව යන දේවල් තමයි ඔය පස් පව්, දස අකුසල්, දස කුසල් ආදිවශයෙන් දක්වලා තියෙනෙන. ඒ විග්‍රහයන්ට ඉඩ තියෙනෙන අන්ත අර සම්මාදිට්ඨිය තුළයි. නමුත් ගැඹුරින් ගත්තහම දුකත්, දුකෙහි හට ගැන්මත්, දුකෙහි නිරෝධයත්, දුක නිරෝධ කරන මාර්ගයත් කියන ඒ චතුරාර්ය සත්‍යය තියෙනවා අර ලෝකෝත්තර වශයෙන්. නමුත් මේ දෙකම බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරපු දේවල්. පහු කාලෙක එකතු කරපු දේවල් නෙවෙයි. ඒක වරදවලා ගන්න නරකයි. හවයේ ඉන්නතාක් අන්ත අර තමන්ගෙ දුගති මාර්ගය ඉවත් කරලා, සුගති මාර්ගයට යාමට උපකාර වෙනවා දසවස්තුක සම්මාදිට්ඨිය - කම්මස්සකතා සම්මාදිට්ඨිය. සත්ඤ්ඤාත් කර්මයත් කිරීමට පෙළඹෙන්නේ මමය, මාගේය කියන ස්ථාවරය තියෙනතාක්. ඒක පිළිගන්න වෙනවා. තමන් ගත්තු වගකීමට තමන්ට උත්තර දෙන්න වෙනවා. මමය, මාගේය හිතාගෙන කරපු දේවල්වලට විපාක විදින්න වෙනවා. ඒක නිසා ඒක ප්‍රතික්‍ෂේප කළාට හරියන්නෙ නැහැ. ඒක ඉක්මවන අවස්ථාවක් තියෙනවා ලෝකෝත්තර වශයෙන්. ඒකෙ ගැඹුරු කොටස. එතකොට මමත්වයේ පිහිටලා අර ටික අතහැරීමෙන් එතෙතට යන්න බැරි වෙනවා, ඉණිමගත් අතහැරීම වගේ. ඉණිමගට නගින්න කලින් ඉණිමග තල්ලු කරලා දැමීම වගේ දෙයක්.

ඒක නිසා අපි කල්පනා කරන්නට ඕන අර විදියේ දැඩි දෘෂ්ටිවලට යන්නෙ නැතුව සිටීමට. බුදුරජාණන් වහන්සේගෙ දේශනාවෙ මෙන්ත මේ ටික තමයි අපි කලින් අවස්ථාවලත් විග්‍රහ කලේ. මේ කියාපු දසවස්තුක සම්මාදිට්ඨිය හඳුන්වන්නේ 'සාසවා පුඤ්ඤභාගියා උපධිවෙපකඛා' නමින්. ආශ්‍රව සහිතයි. කාරණය ඇත්ත. පුඤ්ඤභාගියා, පින් පැත්තට නැඹුරුයි, පව් පැත්තට නෙවෙයි. ඒක හොඳයි. පුඤ්ඤභාගියා. උපධිවෙපකඛා. එතන උපධි කියලා කියන්නේ අන්ත හවයේ හොඳ ආත්මභාව, සංඝයාවහන්සේ කෙනෙකුට පවා තමන්ගේ ඒ ජීවිතය ගෙවාගෙන යන්න - අර අතීතයේ සඳහන් වෙනවා ලෝසක භාමුදුරුවන්ට යම්කිසි පාපකර්මයක් නිසා අවසාන අවස්ථාව දක්වා හරියට දනයවත් ලැබුණෙ නෑ. ඒ විදියේ ගැහැටක් නැතුව ජීවත්වෙන්න උපකාරවූයේ පුඤ්ඤභාගියා. උපධිවෙපකඛා. උපධි විපාක දෙනවා. හොඳ හොඳ ආත්මභාව ලබා දෙනවා. ඒවා ප්‍රතික්‍ෂේප කරලා බෑ හවයේ යන කෙනා. නමුත් ඒක සමතික්‍රමණය කරන තත්ඤ්ඤා තමයි චතුරාර්ය සත්‍යය තුළ තියෙනෙන. 'අරියා, අනාසවා, ලොකුතරා, මගංගා'. ආර්යයි. ආශ්‍රව රහිතයි, අනාශ්‍රවයි. ලෝකෝත්තරයි. ලෝකයෙන් එතෙර

වුණ අවස්ථාවයි එතන පෙන්නුම් කරන්නෙ. ලෝකයෙන් එතෙර වෙන මාර්ග විත්තය කියලා කියන ඒ මාර්ගයට අයිති එකක්. එතකොට ලෝකෝත්තර මාර්ගයට අයිති එකක් පමණක් අල්ලගෙන ඒ දෘෂ්ටියේ පිහිටලා අර කම්මස්සකතා සම්මාදිට්ඨියට ප්‍රතිකෂේප කළොත් අන්න එයාට වරදින තැන. ඒක නිසා අපි කල්පනා කරන්නට ඕන මේ ධර්මයේ දැක්වෙන විවිධ කාරණා විග්‍රහ කරන්නට යාමේදී අන්න අර බාලයාගේ තත්ත්වය වෙනුවට, විඤ්ඤාපුරිස කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙන, කාරණා කාරණා අනුව විග්‍රහ කරලා තේරුම්ගන්න. ඒ ශක්තිය තියෙනවානම් පින්වතෙකුට, එයයි අගය කළ යුත්තේ. යමෙක් ශ්‍රද්ධාව දුර්වලකමක් හැටියට සලකනවානම් එහෙනම් නුවණින් කල්පනා කරලා බලලා, මේ විදියට කිරා බලලා යම්කිසි ස්ථාවරයක් ගතයුතු බවයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ වගේ කෙනෙක් දැකලා ධර්මය අහලා ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගන්නේ, සංසාරයේ ඒකට ගැලපෙන අන්දමට යම්කිසි සකස් වීමක් ඇති අය පමණයි. හැමෝටම බෑ ඒක. බුදුරජාණන් වහන්සේ මුණ ගැහුණ කොතෙකුත් අය ඉන්න ඇති. බුදුරජාණන් වහන්සේ තමන්වහන්සේව හඳුන්වලා දීලත් අර උපක ආජ්චකයා 'ඔව් ඒක වෙන්න පුලුවන්' කියලා හැරලා ගියානෙ. අන්තිමට මට්ටු වෙලයි ආයෙත් ආවෙ.

බුදුරජාණන් වහන්සේට තමන්වහන්සේ හඳුන්වලා දෙන්න සිද්දවුණා සමහර අවස්ථාවල. ඒත් පිළිගත්තෙ නෑ. හොඳයි එහෙම යම් කෙනෙකුට බුදුරජාණන් වහන්සේගෙ දර්ශනයෙන්, දේශනාවක් අහලා එහෙම ශ්‍රද්ධාවක් ඇති වුණානම් ඒ අයට වැඩ පහසුයි. මොකද ඒ ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගත්තේ නිසි තැන නිසා. ඇත්ත වශයෙන්ම අනිසි කෙනෙක් ගැන වැරදි විදියට ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගන්නොත් එයා එතනම විනාශයි. නමුත් ශ්‍රද්ධාව ඉවත දැමියයුතු දෙයක් නොවෙයි. මොකද ඒකට හේතුව? ශ්‍රද්ධාව අනුවයි වීර්යය මතුවෙන්නෙ. වීර්යය අනුවයි සතිය යෙදෙන්නේ. සතිය තහවුරු වෙනකොටයි සමාධිය එන්නෙ. සමාධිය උපකාර කරගෙනයි ප්‍රඥාව එන්නෙ. එතකොට ශ්‍රද්ධා, වීර්යය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා කියන ඉන්ද්‍රියධර්ම දියුණු කරගන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම් තුනුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගන්න ඕන. සාලා නුවර බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතියන්ට අමුතුවෙන් කිව්වෙ නැතත් දේශනාව ඉවර වෙනකොට අන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ හඳුනාගත්තා. ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගත්තා. අපටත් කියන්න තියෙන්නේ මේ පින්වතුන්ට ඒකයි. එතකොට මේ විවිධ මතිමතාන්තර දෘෂ්ටි වාද පැතිරෙන යුගයක්.

ධර්මයේ නාමයෙන්, ශාසනයේ නාමයෙන් නානාවිධ මිසදිටු කියන, ඒ දළට බොහොම මාළු අහුවෙනවා. නමුත් අපි නුවණින් කල්පනා කරලා අර කියාපු, බුදුරජාණන් වහන්සේ මතුකර දුන්නු අපණ්ණක න්‍යාය අනුව බාල තත්ත්වයෙන් මිදිලා නියම පණ්ඩිත තත්ත්වයට පත්වෙන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕනෙ. එතකොට අද වටිනා දවසේ මේ පින්වත් පිරිසත් නුවණින් කල්පනා කරලා තම තමන්ගේ ලොකු කම් ඒවා ඔක්කොම ඉවත දලා මේ අවස්ථාවේ ශීලාදී ගුණධර්ම ‘අ’ යන්නෙන් පටන් ගන්නෙ කියන අවබෝධය ඇතිව ඒවා පිරිමේ පරමාර්ථය ඇතිව බොහෝ දෙනෙක් පොහොය අටසිල්, දසසිල් ආදිය සමාදන් වුණා. තමන්ගේ වටිනා දවස මේ විදියට ගත කළා. එතකොට මේ තුළින් මේ පින්වතුන් මේ භවය, ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණ ආදී දුක් සහිත මේ සංසාරයෙන් එතෙර වෙන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම් යා යුත්තේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඒ මාර්ගය තුළයි.

එතකොට ඒකට අදල යම් යම් කාරණා මේ දේශනා තුළින් මේ පින්වතුන්ට එකතු කරගන්න පුළුවන් වුණානම් අද දින පිරු සීලයෙන්, කළ භාවනාවෙන්, මේ ඇසු බණෙන් තමන්ගේ නිවනට උපකාර වන ඒ ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඉන්ද්‍රියධර්ම බලධර්ම ගොඩ නගාගැනීමට යම් ප්‍රමාණයකට මේවා උපකාර වන්නට ඇති. ඒ හැම එකක්ම උපකාර කරගෙන, උපනිශ්‍රය කරගෙන මේ පින්වතුනුත් කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය පිහිට කරගෙන හැකිතාක් ඉක්මනින් ශාසන අන්තර්ධානයට කලින් මේ අති භයානක සංසාර දුකින් මිදිලා සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට මේ ධර්මදේශනාවත් උපකාර කරගන්නවා! කියලාත් ප්‍රාර්ථනා කරගනිමු. ඒ වගේම විශ්වයේ අවිච්චියේ සිට අකනිටාව දක්වාම යම්තාක් සත්ත්ව කෙනෙක් මේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වෙන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම් ඒ අනුමෝදන් වීම තුළින් ඒ අයගේ උතුම් ධර්ම ප්‍රාර්ථනා අනුව සසර දුක් කෙළවර කරලා ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගනිත්වා කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගෙන මේ විදියට ගාථා කියන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහගි...’

95 වන දේශනය

95 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 179)

‘නමො තසස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස’

න ගණෙන න පුරකතො වරෙ
විමනො හොති සමාධි දුලලහො
නානා ජනසංගහො දුකෙබ්බා
ඉති දිස්වාන ගණං න රොවයෙ

න කුලානි උපබ්බපේ මුනි
විමනො හොති සමාධි දුලලහො
සො උසස්සකෙකා රසානුගිදො
අතථං රිඤ්චති යො සුබාවහො

පඤ්ඤාති හි නං පවෙදස්සං
යායං වන්දනපුජනා කුලෙස්ස
සුබුමං සලලං දුරුබ්බහං
සකකාරො කාපුරිසෙන දුජ්ජහො’ති

— ථේරගාථා, මහාකස්සප ථේරගාථා.

සැදැහැවත් පින්වතුනි,

අද මේ වෙසක් පෝය දවස බෞද්ධ පින්වතුන් සාමාන්‍යයෙන් හඳුන්වන්නේ තෙමඟුල් දිනයක් හැටියටයි. තථාගත සම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ ජීවිතයේ සිහිකටයුතු සිද්ධි තුනක් වන උත්පත්තිය, සම්මා සම්බෝධිය, පරිනිර්වාණය කියන කාරණා අපේ සිහියට ඉබේටම නැගෙන අවස්ථාවක් හැටියටයි. එයින් අද ගැන විශේෂයෙන් කියනවානම් ශ්‍රී බුද්ධ වර්ෂ දෙදහස් පන්සිය පනස් පහ උදවන මේ වෙසක් පෝය දවස සම්බුද්ධත්වයෙන් දෙදහස් හයසියක් සපිරෙන ජයන්තියක් වශයෙන් සමරන නිසා විශේෂයෙන්ම අපේ සිහියට නැගෙනවා සම්මා සම්බෝධිය. ඒ නිසාම අද රටේ කොතෙකුත් අහන්න ලැබෙනවා පිළිවෙතින් පෙල ගැසීමක් ගැන. ඇත්ත වශයෙන්ම මේ ශාසනයේ පිළිවෙතින් පෙල ගැසීම සම්බන්ධයෙන් ලෝකයාට ශ්‍රේෂ්ඨතම ආදර්ශය ලබාදුන්නේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේයි. වෙන කිසිම ශ්‍රාවකයෙකුට නොලැබුණ අන්දමේ ප්‍රශංසාවක්, ගුණ වැනුමක්, පුද සැලකිල්ලක් තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට හිමි වුණා. උන්වහන්සේ කොටින්ම කියතොත් ශාසන ප්‍රතිපත්තියේ පරමාදර්ශයයි. ප්‍රතිමූර්තියයි. උන්වහන්සේ ගැන විශේෂයෙන්ම සඳහන් වෙන්නේ මෙහෙමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ යම් යම් අවස්ථාවල ඒ ඒ අංශයෙන් උසස් සංඝයාවහන්සේලාට ඒතදග්‍ර කියන ඒ තනතුර දී වදලා. ධුතංගධර හික්‍ෂුන්වහන්සේලා අතර ඒතදග්‍ර තනතුර හිමිවුණේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේටයි. ධුතංග කියලා කියන්නේ පින්වතුනි, මේ ශාසනයේ තියෙන උග්‍ර ප්‍රතිපත්ති දහතුනක්. එතකොට ඒ දහතුන පිරිම සම්බන්ධයෙන් උන්වහන්සේ විශේෂ නිසා ධුතංගධාරීන් අතර අගතනතුර උන්වහන්සේට හිමි වුණා. මේ තනතුර ලබාගන්න අතීත බුද්ධශාසනවල දීර්ඝ කාලයක් උන්වහන්සේ පෙරැම්දම් පිරු බව පොත පතේ සඳහන් වෙනවා.

අපේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේ මගධ රටේ මහාතිත්ත නමැති බමුණු ගමේ කපිල කියන බ්‍රාහ්මණයාගේ පුත්‍රයා හැටියට ඉපදිලා පිප්පලී මානවක නමින් හැදින්වුණා. විසි හැවිරිදි වයසේදී මව්පියන්ගේ බල කිරීම මත මේ පිප්පලී මානවකයාට සිදුවුණා මද්ද රටේ සාගල නුවර හද්ද කාපිලානි කියන බ්‍රාහ්මණ මානවිකාව සමග විවාහ වෙන්න. නමුත් මේ දෙදෙනාම සාංසාරික වශයෙන් නෙක්ඛම්මය ඉතාමත්ම මුහුකුරා ගිය සිතකින් සිටි නිසා බ්‍රහ්මචාරීවම ගිහි ගෙයි වාසය කරමින් ඉඳලා මව්පියන්ගේ ඇවැමෙන් පස්සේ දෙන්නාම ඒකමතිකව අප්‍රකටවම මහණ වෙස් අරගෙන ඒ ගිහිගෙයින් පිටවෙලා මාර්ගයට බැස්සා. මං සන්ධියකට පැමිණි අවස්ථාවේ පිප්පලී මානවකයා කල්පනා කළා ‘දූන් අපි දෙන්නා මේ එක ගමනේ යාම හොඳ නෑ’ කියලා දෙන්නා වෙන් වුණා. පාරවල් දෙකක ගියා. මේ පිප්පලී මානවකයා ඊළඟට ඉදිරියට යන අතරේ සමහරු දක්වන හැටියට බුදුරජාණන් වහන්සේට ඒ පුණ්‍යශක්තිය නිසා මේ ගමන පෙනිලා උන්වහන්සේ පෙරමගට වැඩියයි කියලත් කියනවා. කොහොම හෝ මේ පිප්පලී මානවකයාට බුදුරජාණන් වහන්සේ දකින්න ලැබුණා. රජගහ නුවර සිට නාලන්දවට යන මාර්ගයේ බහුපුත්තක වෙතිය නමැති ස්ථානයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ ඉන්නවා දුටුවා. දූකලා හඳුනාගත්තා මේ මගේ ශාස්තෘන්වහන්සේයි, භාග්‍යවත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේයි කියලා, ඉතාමත්ම ශ්‍රද්ධාවෙන් පා මුල වැටිලා ‘භාග්‍යවතුන්වහන්සේ මගේ ශාස්තෘන්වහන්සේයි. මම ඔබවහන්සේගේ ශ්‍රාවකයා’යි කියලා ශ්‍රාවකත්වය ප්‍රකාශ කළා. එතෙතදින් විශේෂයෙන් සඳහන් වෙන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ, පිප්පලී

මානවකයායි කියලා අපි දැනට කියමු - මේ පිප්ප්ලි මානවකයා තුළ තියෙන ඒ ශාසනික ශක්තිය දැකලා ප්‍රකාශ කලා 'මේ වගේ ශ්‍රාවකයෙක් ඉදිරියේ, යම් කෙනෙක් තමන්ට ඥාන දර්ශන ආදිය ඇතැයි කියලා බොරුවට ප්‍රකාශ කළොත් ඒ තැනැත්තාගේ මුදුන පැලෙනවයි, හිස පැලෙනවයි' කියලා, ප්‍රතිඥා කලා. එතකොට එපමණක් නොවෙයි අන්ත අමුතු දෙයක් තිබෙනවා එතන. එතන ඉඳලා බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ පිප්ප්ලි මානවකයා ඇමතුවේ 'කස්සප' නාමයෙන්. ඒක උගතුන්ට ගැටළුවක්. ඇතැමෙක් හිතනවා මේ පිප්ප්ලි මානවකයාගේ ගෝත්‍ර නාමය වෙන්න ඇතැයි කස්සප කියන එක.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ අර විදියට - අපි දැන් මෙතන ඉඳලා කියමු කස්සප - ඒ කස්සප ස්වාමීන්වහන්සේ අමතලා කියනවා 'කස්සප මෙන්න මේ විදියට හික්මිය යුතුයි' කියලා අවවාද තුනක් දෙනවා. පළමුවෙනි අවවාදය 'ථෙර, නවක, මජ්ඣම කියන ඒ සංඝශාසනයේ සංඝයාවහන්සේලා කවුරු පිළිබඳවත් තියුණු හිරි ඔතප් පිහිටුවාගැනීමක් එහෙම නැත්නම් සැලකීමක් ඔබ තුළ ඇතිකරගතයුතුයි' කියන එක. දෙවෙනි අවවාදය යම් ධර්මයක් අභනවානම් කුසලය හා සම්බන්ධ එහි අර්ථය මෙතෙහි කරමින්, හොඳට කන් නමා ඇසිය යුතුයි. තුන්වෙනි අවවාදය සුව ඵලවන කායගතාසතිය කිසිසේත් කිසි දිනක හිතෙන් ඉවත් නොකර එය වැඩිය යුතුයි, කියන මේ අවවාද තුන. මේ අවවාද තුන තුළ තියෙන විශේෂඥය පසුවට ඒ පොත්වල දක්වනවා. ඒ අවවාද තුනෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ මහාකාශ්‍යප ස්වාමීන්වහන්සේට උපසම්පදාව දී වදාලා කියනවා. විශේෂ උපසම්පදාවක් හැටියට දක්වනවා 'ඔවාද පටිගහන'. ඒ අවවාද තුන පිළිගැනීමෙන්ම මේ මහාකාශ්‍යප ස්වාමීන්වහන්සේ උපසම්පදා වුණා.

ඊළඟට දැක්වෙන විස්තරය කෙටි නිසා සමහර ඒවා සලකාගන්න අමාරුයි. අපට හිතන්න තියෙන්නෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ එහෙම අවවාද කරලා ආසනයෙන් නැගිටලා වැඩම කලා. මේ කාශ්‍යප ස්වාමීන්වහන්සේත් පිටිපස්සෙන් වැඩමකළ බවයි පෙනෙන්නේ. තරමක් දුරට - යම්කිසි දුරක් ගියාට පස්සෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ ගසක් මුල වැඩ ඉන්න කැමැත්ත දක්වලා ගහක් මුලකට වඩිනකොට මේ කාශ්‍යප ස්වාමීන්වහන්සේ තමන්ගෙ පට පිළි සඟල සිවුර හතර ගුණයකට නවලා ඒ ආසනය පනවලා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඉල්ලා හිටියා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මට අනුකම්පාවෙන් මේ මගේ සඟල සිවුර මත

වැඩහිඳින්න' කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේන් ඒ වැඩහිඳලා ඉවර වෙලා ඒක ස්පර්ශ කරලා කියනවා 'කස්සප, ඔබේ මේ සගල සිවුර බොහොම මෘදුයිනේ' එතකොට මේ කාශ්‍යප ස්වාමීන්වහන්සේ කියනවා 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේ මට අනුකම්පා කරලා මේ සගල සිවුර පිළිගන්නා සේක්වා' කියලා. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා 'කස්සප ඔබට පුලුවන්ද මේ මා ඇඳන් ඉන්න, මා දරාගෙන සිටින මේ හණ වැහැරි පාංසුකුල සිවුර දරන්න?' 'මට පුලුවන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ' කියලා පිළිතුරු දුන්නාට පස්සෙ ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ තමාගේ සගල සිවුර මාරු කරගන්නා මේ කාශ්‍යප ස්වාමීන්වහන්සේගේ පට පිළි සගල සිවුරක් එක්ක. ඒ සමගම පොත පතේ දැක්වෙන හැටියට උන්වහන්සේ ඒ ශාස්තෘන්වහන්සේගේ කාය ස්පර්ශ කළ අතිදුර්වල වස්තුවක් අදින්න ලැබීම තුළින් ඇතිකරගත්තු ශුද්ධාව කොයි තරම්ද කියතොත් පොත පතේ කියවෙන හැටියට ඒ අවස්ථාවේම තෙලෙස් ධූතංග කියන ධූතංග දහ තුනක්ම අධිෂ්ඨාන කරගන්නා කියලා. ආරක්‍ෂාකර, පිණ්ඩපාතික, පාංසුකුලික, තෙව්වරික ආදී වශයෙන් තියෙන උග්‍ර ප්‍රතිපත්ති දහ තුනක්ම අධිෂ්ඨාන කළා. ඒ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගෙම වචනයෙන්ම පසුකාලීනව ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට එක් අවස්ථාවක පෞද්ගලික තොරතුරු ප්‍රවෘත්ති ඔක්කොම හෙළි කළා. ඒක ආශ්‍රයෙන් තමයි අපි මේ ප්‍රකාශ කරන්නේ.

ඉතින් එහෙම අපට හිතාගන්න තියෙන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ එක්කම පසුපස්සෙන් වැඩියා හෝ යම් අවස්ථාවක විවේකීව කොතැනක ඉඳලා හෝ මහාකස්සප මහරහතන්වහන්සේ පසුකාලයක ප්‍රකාශ කරනවා 'හත් දවසයි මම තොරහත්ව පිණ්ඩපාතය අනුභව කළේ' - ඒ කියන්නේ ණයට පිණ්ඩපාතය අනුභව කළේ. අටවෙනි දවසේ පටිසම්භිදපත් රහතන්වහන්සේ කෙනෙක් හැටියට ණය නැතුව පිණ්ඩපාතය වැළඳුවා කියලා ප්‍රකාශ කරනවා. එතකොට ඒ තරම් ගුණ සම්පත්තියක් ඇති ස්වාමීන්වහන්සේ නමක්. ඊළඟට යම් අවස්ථාවක සංඝයාවහන්සේලා හමුවේ බුදුරජාණන් වහන්සේ අර කියාපු ඒතදග්‍ර තනතුර දී වදලා. මගේ ශ්‍රාවක ධූතංගධාරී භික්‍ෂූන්වහන්සේලා අතර අග්‍රයි මෙන්න මේ මහාකාශ්‍යප නම' කියලා. ඔන්න එතකොට ඒ අපි හැඳින්වීමක් කළේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ පිළිබඳව. උන්වහන්සේගේ ඒ ගුණ සම්පත්තිය නිසාම තමන්ගේ ප්‍රතිපත්තිය වර්ණනා කරමින් අනිත් අයටත් ඒක ආදර්ශයක් වන ආකාරයට ගතකළා. එක් අවස්ථාවක සංඝයාවහන්සේලාට අවවාද වශයෙන් අර අපි කලින්

කියාපු ගාලා තුන වදලා කියලා පොත පතේ සඳහන් වෙනවා. දැන් ඒ ගාලාවේ අර්ථය සොයමු. ගාලාවේ වැඩි මිහිරක් නෑ බැලුවහම. අර්ථ මිහිරක් තිබෙනවා. වැඩි ශබ්ද රසයක් නෑ. අර්ථ රසයක් තියෙනවා.

න ගණෙන පුරකතො වරෙ - මේ හික්කුන්ට දෙන අවවාදයක්. පිරිස් පිරිවරාගෙන නොහැසිරෙන්නේය.

විමනො හොති සමාධි දුලලහො - පිරිස් පිරිවරාගෙන හැසිරෙන කෙනාගේ හිත විකෘත වෙනවා. සමාධිය ඒ අයට ලබාගැනීම අපහසු වෙනවා.

නානා ජන සංගහො දුකෙධා - විවිධ රුවිකම් ඇති විවිධ ජනයාට සංග්‍රහ කරන්න යන එක දුකක්. දුකක් කියලා කියන්න තමන්ගේ ප්‍රතිපත්තියට කරදරයක්.

ඉති දිසවාන ගණං න රොවයෙ - මේ කාරණය දූකලා, මේ කාරණය තේරුම් අරගෙන පිරිස් බැඳගන්න රුවි කරන්න එපා. ඒ පළවෙනි අවවාදය. ඊළඟට කියනවා,

න කුලානි උපබ්බපෙ මුනි - මුණිවරයා ගිහි ගෙවල්වලට ළං වෙන්න එපා. ළං නොවිය යුතුයි. ඒ කියන්නෙ ගිහි සංසර්ගය හොඳ නැතෙයි කියන එකයි.

විමනො හොති සමාධි දුලලහො - එතනත් කියනවා ගිහියන් හා එක්ව වාසය කිරීම තුළින් සිත විකෘත වෙනවා. ඒවගේම සමාධිය පිරිහෙනවා.

සො උසසුකෙකා රසානුගිදෙධා - ගිහි ගෙවල් වලට ළං වෙන්නෙ මොකද ඒ රස ආහාර ආදිය බලාපොරොත්තුවෙන්. අන්න ඒක නිසා රස ආහාරවලට උත්සුක වීම තුළින් අන්තිමට,

අතං රිඤ්චති යො සුඛාවහො - නියම ශාසනික අර්ථය වන, තමාට නියම සැපය ගෙන දෙන ඒ සීල, සමාධි ආදී ඒ ගුණ පිරිහෙලාගන්නවා.

පඬෙකාති හි නං පවෙදයුං
යායං වජුනපුජනා කුලෙසු

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

සුබ්බමං සලලං දුරුඛබන්ධං - යම් ඒ කුලයන්හි වැදීමෙක් පිදීමෙක් වේද ඒ මඩ ගොහොරුවකැයිද, උදුරා දැමීමට අපහසු සියුම් කටුවකැයිද ප්‍රකාශ කර ඇත.

සකකාරො කාපුරිසෙනදුජ්ජහො - අසත්පුරුෂයාට සත්කාරය අනභැරීම දුෂ්කරයි.

මන්න මය අවවාදයයි ඒ ගාථා තුළ තියෙන්නේ. මය හකුළුවලා දක්වුවේ උන්වහන්සේගේ ශාසන ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ මූලික පරමාර්ථය වගේම සංඝයාට දෙන අවවාදයයි. ඉතින් එතන ඉඳලා අපිට මහාපුදුම සූත්‍ර රාශියක් දකින්න ලැබෙනවා. උන්වහන්සේ වෙනුවෙන්ම වෙන්වුන ධර්ම කොට්ඨාශ රාශියක් තියෙනවා සංයුත් සඟිගේ, කෙනෙකුට බලාගන්න පුළුවන් කස්සප සංයුත්ත නමින්. ඒ සංයුත්ත වලින් ජේතවා බුදුරජාණන් වහන්සේ කොයින්තරම් ගෞරවයක්, කොයින්තරම් සැලකිල්ලක් මේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට දක්වුවද කියලා. අග්‍ර ශ්‍රාවකයින්-වහන්සේලාටවත් නැති තරම් ගෞරවයක් දක්වලා තියෙනවා. මොකද, අර ප්‍රතිපත්ති ගරුකඤ්චය නිසා, වෙන එකක් නොවෙයි. ඉතින් අන්න මෙහෙම හොඳම සූත්‍රයක් - එක්තරා විදියකට ජනප්‍රිය කියන්න බෑ, නමුත් බොහොම වටිනා සූත්‍රයක් තියෙනවා වඤ්ඤා සූත්‍රය කියලා. හොඳ ලස්සන උපමාවකින් බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙන්න මෙහෙම දක්වනවා.

වඤ්ඤාමා භික්ඛවෙ, කුලානි උපසංඛකමථ අපකසෙසව කායං අපකසස චිත්තං නිවචනවකා කුලෙසු අප්පගබ්භා

හොඳ වචන රාශියක් නිසා අපි ඒක මතුකළේ. සංඝයාවහන්සේලා අමතලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මහණෙනි, හද වගේ ගිහි ගෙවල් ළඟට ළංවෙන්න. අපකසෙසව කායං අපකසස චිත්තං, කයත් සිතත් මැත් කරගෙන. ඊළඟට නිවචනවකා කියලා කියන්නෙ හද හැමදම අලුත්තෙ. හද හැමදම අලුත්. ඒ වගේ ළඟ තියෙනවා වගේ පෙනුනාට ඇත තියෙන්නෙ. අල්ලන්නවත් බෑ. නිවචනවකා. අන්න ඒ විදියට උපමාව යෙදුවෙ. කුලෙසු අප්පගබ්භා, ගිහි ගෙවල්වල ගිහිල්ලා ප්‍රභල්භ විදියේ කටයුතුවල, වචනවල යෙදෙන්නෙ නැතුව, ගොරහැඩි හැසිරීම්වලට යන්නෙ නැතුව හද වගේ හැසිරෙන්න' කියලා අන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. ඊළඟට ඒ එක්කම බුදුරජාණන් වහන්සේ තව උපමා දෙනවා.

යම්සේ මහණෙනි, යම්කිසි පුරුෂයෙක් පාලු ලීදකට එබී බලන්නේද, එහෙම නැත්නම් 'පබ්බතවිසම' කියන්නේ අපට හිතාගන්න පුළුවන් පර්වත කුහරයකට හරි පර්වත ප්‍රපාතයකට හරි එබීලා බලන්නේ යම්සේද, එහෙම නැත්නම් 'නදීවිදුගං' කියන්නේ ගඟේ ඉවුර කැඩීවිච තැනකට. එහෙම තැනකට එබීලා බලනකොට කොහොමද එබීලා බලන්නේ. 'අපකසෙසව කායං අපකසස චිත්තං', කයත් හිතත් මැත් කරගෙන, අපොයි වැටුනොත් කියන බයෙන් මැත් කරගෙන. අන්න ඒ උපමා දෙකක් එතනත් දෙනවා. ඒ ආකාරයට සංඝයාවහන්සේලා විසින් ගිහියන් ඇසුරු කළයුතුයි කියලා එහෙම උපමාව දීලා ඊළඟට කියනවා 'මහණෙනි කස්සප අන්න ඒ විදියයි. කස්සප ඒකට ආදර්ශයක්. කස්සප හැසිරෙන්නේ ඒ විදියටයි'. ඊළඟට ඒ දේශනාව බුදුරජාණන් වහන්සේ තව දුරටත් ගෙනියනවා. ඒ සංඝයාවහන්සේලාගෙන් අහනවා 'මහණෙනි කෙබඳු හික්කුවක්ද ගිහි ගෙවල්වලට එළඹීමට සුදුසු?' එහෙම ඇහුවම බොහෝ අවස්ථාවල සංඝයාවහන්සේලා පිළිතුරු දෙන ආකාරයට කියනවා 'අපි මේ ධර්මය භාග්‍යවතුන්වහන්සේගෙන් අහගන්නවා මිසක් අපටනම් තේරෙන්නේ නෑ. භාග්‍යවතුන්වහන්සේ අපට කියලා දුන්නොත් අපි දරාගන්නවා' කියලා තමන් නොදන්නා බව ප්‍රකාශ කළාම බුදුරජාණන් වහන්සේ මොකද කළේ, අත්ල ඔසවලා අහස හෙල්ලුවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ නියම ගුරුවරයෙක් වගේ අවධානය යොමුකරන්න අත්ල ඔසවලා අහස හෙලෙව්වා. ඊළඟට ප්‍රකාශ කරනවා 'මහණෙනි, හරියට මේ අත්ල අහසෙහි නොඇලෙන්නා වගේ නොබැඳෙන්නා වගේ, අහසට අහුවෙන්නේ නැතුවා වගේ ගිහි ගෙවල්වලට යන්න තියෙන්නේ, හිතෙන් ඒ ගිහි ගෙවල්වලට ඇලෙන්නේ නැතුව, බැඳෙන්නේ නැතුව, ගිහි ගෙවල්වලට අහුවෙන්නේ නැතුව.

එහෙම ප්‍රකාශ කරලා කියනවා අර කියාපු අර හඳ උපමාවටම ඒක ගැලපෙනවා. ඒ විදියට හිත මැත් කරගෙන ගිහි ගෙවල් වෙත යා යුතුයි. ඒ වගේම යන්න ඕනේ අර 'පින් ලබාගන්න කැමති අය පින් ලබාගන්නවා!' කියන අදහසින්. අනුන්ට යහපතක් හැටියට. අනිත් අයට ලාභය ලැබෙන එකටත් ඊර්ෂ්‍යාවකුත් නෑ. අන්න එහෙම හැසිරෙන්න කියලා ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ 'කස්සප ගිහි ගෙවල්වලට යන්නේ ඒ විදියටයි' කියලා. එහෙම කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ කියනවා 'නුඹලාට අවවාද දෙනවානම් දෙන්න තියෙන්නේ සුදුස්සා කස්සපයි. එහෙම නැත්නම් කස්සප වගේ වෙන කෙනෙක්' කියලා ඒ තරම් පුදුම විදියට ගෞරවය දෙනවා.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

තවත් අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාගෙන් අහනවා ‘කෙබඳු භික්ෂුවකගේ ධර්මදේශනාවද අපිරිසිදු? කෙබඳු භික්ෂුවකගේ ධර්මදේශනාවද පිරිසිදු?’ එතකොටත් සංඝයාවහන්සේලා ප්‍රකාශ කරනවා ‘අනේ භාග්‍යවතුන් වහන්ස, අපටනම් තේරෙන්නෙ නෑ. කියලා දෙන්න’ කියනවා. ඔන්න එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ‘යම්කිසි භික්ෂුවක් ධර්මදේශනා කරනවානම් මේ අදහසින් ‘අනේ මේ මගේ ධර්මදේශනාව මේගොල්ලො අහනවානම්! අහලා පැහැදෙනවානම්! පැහැදිලි ඒකට ගැලපෙන විදියට ලාභ සත්කාර ආදිය මට දෙනවානම් කොයිතරම් හොඳද!’ කියලා. අන්න ඒ විදියේ ධර්මදේශනාවක් අපිරිසිදුයි.

ඊළඟට ප්‍රකාශ කරනවා පිරිසිදු ධර්මදේශනාව මොකක්ද කියලා. යම්කිසි භික්ෂුවක් ගිහි කට්ටියට ධර්මදේශනා කරනකොට මෙහෙම හිතනවානම් ‘මේධර්මය සවාක්ඛානයි, සන්දංඛිකයි, අකාලිකයි, එහිපසසිකයි, ඕපහයිකයි, පච්චන්ත වෙදිතබ්බයි, විඤ්ඤයි යන මේ ෂඩ් ගුණයන්ගෙන් යුක්තයි. මෙබඳු මේ ධර්මය අනේ මේ පිරිස අසන්නවා! අහලා තේරුම් ගනින්නවා! තේරුම් අරගෙන පිළිපදින්නවා!’ කියලා ඒ විදියට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ‘ධම්ම සුධම්මං’ ධර්මයේ සුධර්මභාවය මෙනෙහි කරලා ඒ වගේම අර පිරිස කෙරෙහි ‘කාරුඤ්ඤං පටිච්ච’ - කරුණාව නිසා, ‘අනුදදායං තං’ - දයාව නිසා, අනුකම්පාව නිසා දේශනා කරනවානම් අන්න ඒක තමයි පිරිසිදු ධර්මදේශනාව කියලා ප්‍රකාශ කරනවා ‘මහණෙනි, කස්සප ඒ විදියටයි ධර්මය දේශනා කරන්නේ. අන්න එතනත් ප්‍රශංසාව. අන්න ඒ විදියේ සූත්‍ර රාශියක් තියෙනවා. ඊළඟට තව සූත්‍රයක මෙහෙම තියෙනවා.

හිටි ගමන් බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා සංඝයාවහන්සේලාගෙන් ‘කෙබඳු භික්ෂුවක්ද කුලුපග වෙන්න සුදුසු? කෙබඳු භික්ෂුවක්ද කුලුපග වෙන්න නුසුදුසු?’ මේ වචනෙ තෝරන්න වෙනවා. කුළුපග, කියලා කියන්නෙ කුලයන් වෙත එලඹෙන. ඒ කියන්නෙ ගිහි ගෙදරවල්වලට එලඹෙන. අපට හිතාගන්න තියෙන්නෙ වැඩි විස්තර නැතත් අතීතයේ ඇතැම් සංඝයාවහන්සේලා හිටියා පිණිච්චාතයේ වඩින අතරේ නිරන්තරයෙන් ගෙවල් ඇතුළටත් ගිහිල්ලා සමහරු වැළඳුවා. ඒ තරමට ශ්‍රද්ධාවන්ත දයකයින් ඉන්නවා ‘අනේ ස්වාමීන් වහන්ස, මෙතේ වඩින්න මේ දනය සුදනම් කරලා තියෙනවා’. එහෙම නැතත් සමහර දයකයින් ඉන්නවා නිතිපතාම දන් දෙන්න,

පිණ්ඩපාතය බෙදන්න ලැස්ති. නිතිපතාම පිණ්ඩපාතෙ බෙදන්න ලැස්තියි. එතකොට අන්න එබඳු අයයි අපට හිතන්න තියෙන්නෙ කුලු. එතකොට කුලුපහ හික්කුව කියලා කියන්නෙ අන්න ඒ වගේ ගිහිගෙවල් ඇසුරට එහෙම නැත්නම්, ගිහි ගෙවල්වලට පිණ්ඩපාතේ නිතර නිතර වඩින හික්කුවක්.

එතකොට අර නුසුදුසු විදියට හිතුම් පැතුම් තියෙන හික්කුව ගැන ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ඉස්සෙල්ලා ‘මේ අය මට දෙන්නම ඕන. නොදී ඉන්න බෑ පිණ්ඩපාතය. හුගක් දෙන්න ඕන. ටිකක් දෙන්න බෑ. ප්‍රණීතවම දෙන්න ඕන. රළු ආහාර දෙන්න බෑ. ඉක්මනින්ම දෙන්න ඕන. පරක්කු කරන්න බෑ. සකසා දෙන්න ඕන. ඒ කියන්නෙ හොඳට වැදලා කියලා සකසා හොඳට දෙන්න ඕන. නොසකසා දෙන්න හොඳ නෑ.’ ඔහොම හිතාගෙන යම් හික්කුවක් ගිහි ගෙවල්වලට යනවානම් යම් විදියකට - ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා, මොන මොන හේතුවකින් හරි එදට පිණ්ඩපාතය ලැබෙන්නෙ නෑ. ඔන්න අර හික්කුවට තරහා යනවා. හිත නරක් වෙනවා. ඊළඟට එහෙම නැත්නම් ටිකක් ලැබෙනවා. එතකොටත් අරමයි. රළු ආහාරයක් ලැබෙනවා. එහෙම නැත්නම් සකස් කරන්නේ, හරියට වැඳුම් පිදුම් නැතුව පූජා කරනවා. එතකොට අර හික්කුව දෙමිනස් වෙනවා. දුකට දෙමිනස් වෙනවා, බලාපොරොත්තු කඩ වුණානේ. අන්න එබඳු හික්කුව තමයි කුලුපහ වෙන්න නුසුදුසු.

ඔන්න ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ‘කෙබඳු හික්කුවක්ද කුලුපහ වෙන්න සුදුසු? කුලයන් වෙත නිතර එලඹෙන්න සුදුසු?’ යම්කිසි හික්කුවක් හිතනවානම් මෙහෙම ‘මේක කොහොමද වෙන්නෙ අනුන්ගේ ගෙදරවල් වලින් තමන්ට ඕන හැටියට ලැබෙන්නෙ? කැමති කෙනෙක් සුදුසු අන්දමින් දීපුවාවේ’ කියලා අර විදියට විශේෂ ප්‍රාර්ථනාවල් නැතුව ගෙවල්වලට යනවානම් අන්න එබඳු හික්කුවට ලැබුණත් එකයි, නොලැබුණත් එකයි හිතේ අර විදියේ දෙයක් වෙන්නෙ නෑ. එහෙම කියලත් එතෙතදින් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ‘කස්සප ඒ විදියටයි. කස්සප ඒ විදියටයි කුලයන් වෙත එන්නෙ’. ඉතින් ඔන්න ඔහොම ඇත්ත වශයෙන් නානාවිධ සූත්‍ර රාශියක් තියෙනවා. තව ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ප්‍රශංසා ලැබිව්ව අවස්ථාවල් අපි කියනවානම් තවත් සූත්‍රයක් තිබෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් අවස්ථාවක සංඝයාවහන්සේලාට ප්‍රකාශ කරනවා ‘මහණෙනි, මම

කැමති පරිදි කැමති විටෙක ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවදිනවා. කාශ්‍යපන් ප්‍රථම ධ්‍යානයට ඒ විදියට සමවදිනවා. දෙවෙනි ධ්‍යානයට ඒ විදියටම. තුන්වෙනි ධ්‍යානය, හතරවෙනි ධ්‍යානය, ඒ විදියටම. අනිත් අරුප ධ්‍යාන, ඊළඟට නිරෝධ සමාපත්ති, ඊළඟට පූර්වෙනිවාසානුස්මාති ඥාන, දිබ්බවකඬු, දිබ්බසෝත ඔක්කොම ගැන කියනවා. මමත් ඒවා භුක්ති විදිනවා. කස්සපන් ඒවා භුක්ති විදිනවා'. අන්න ඒ තරම් පුදුම විදියට ඒ සම සම තත්ත්වයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ කාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේව තැබුවා.

ඊළඟට ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සැලකිල්ල හෙලිවෙන තව කොතෙකුත් සූත්‍ර මේ පින්වතුනුත් අහලා ඇති ඔය පිරිත් පොතේ තියෙන්නේ මහාකස්සප බොජ්ඣංග සූත්‍රය. මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ අර විදියට උග්‍ර ප්‍රතිපත්ති රකිනකොට ලෙඩ නොවී ඉන්නේ නෑනේ. එක් අවස්ථාවක ඉතාමත්ම ගිලන් වෙලා, දැඩිව ගිලන් වෙලා හිටි අවස්ථාවක උන්වහන්සේ වාසය කළ තැන, බොහෝවිට සඳහන් වෙන්නේ පිප්පලී ගුහාව පැරණි නම. පිප්පලී ගුහාවේ වැඩ වාසය කළේ. ඉතින් මහාකස්සප මහරහතන්වහන්සේ එක් අවස්ථාවක ඉතාමත්ම ආබාධිතො, දුකිතො, බාළහ ගිලානො - අන්දමට ඉතාමත්ම ගිලන්ව වැඩහිටියා. බුදුරජාණන් වහන්සේ එතනට වැඩමකරලා කොහොමද සුව දුක් කියලා අහලා, ඔන්න එහෙනම් කස්සප මෙයට ඇහුම්කන් දෙන්න කියලා බොජ්ඣංග හත ප්‍රකාශ කළා. ඒක අහලා මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගේ රෝගය සුව වුණා කියලා සඳහන් වෙනවා. ඒ වගේම අවස්ථාවක් සඳහන් වෙනවා ඇතැම්විට ඊට පසුවම වෙන්න ඇති මෙහෙම සූත්‍රවල සඳහන් වෙනවා, එක් අවස්ථාවක එහෙම දැඩිව ගිලන්ව ඉඳලා මහාකස්සප මහරහතන්වහන්සේ සුවපත් වුණ හැටියේ ඊළඟට පිණ්ඩපාතේ වඩින්න කල්පනා කළා. එතකොට දේවතාවුන් පන්සියයක් සුදනම් වුණා පිණ්ඩපාතේ බෙදන්න. මේ ලෙඩ වෙලා ඉඳලා වඩින ස්වාමීන්වහන්සේට අපි පිණ්ඩපාතය බෙදලා පින්කරගන්නවා කියලා - පින්වල වටිනාකම දන්නේ දේවතාවොනේ. මනුෂ්‍යයෝ දන්නේ නෑනේ. දේවතාවො ආචර්ජනය කරලා බලනකොට තේරෙනවා මෙව්වර මේ සම්පත් ලැබුණේ පින් නිසාය කියලා. ඉතින් ඒ පින් කරන්න පොර කනවා. නමුත් මහාකස්සප මහරහතන්වහන්සේට, උන්වහන්සේගේ අර දිවැස් තිබෙන නිසා පෙනුනා. පන්සිය දෙනාගේම පිණ්ඩපාතය දෙන්න හැදුව එක ප්‍රතිකේෂ්ප කරලා කොහොටද වැඩියේ? නගරයේ දිළිඳු විදියට. ජේෂ්කාර විදියට. ඉතාමත්ම දුගී මිනිසුන් ඉන්න

වීදියට උන්වහන්සේ වැඩියා පිණ්ඩපාතයේ. එබඳු අවස්ථා රාශියක් තිබෙනවා.

ඇතැම් අවස්ථාවක තියෙනවා - ඒත් එක්තරා සිද්ධියක්. මහාකස්සප මහරහතන්වහන්සේ නිරෝධ සමාපත්තියෙන් - නිරෝධ සමාපත්තියෙන් වැඩි අවස්ථාවේ දෙන පිණ්ඩපාතය මහත් එල මහානිඤ්ඤ කියලා ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා - හත් දවසක් නිරාහාරව ඉඳලා පළමුවෙනි ආහාරය දෙන එක විශාල කුසලයක් කියලා. ඒ අවස්ථාවේ අර දේවතාවුන් ගැන කෙසේ වෙතත් උන්වහන්සේ කල්පනා කළා, වෙන එකක් තියා උන්වහන්සේ බලනවාලු කාටද මේ පින් දෙන්න සුදුසු කියලා. ඒ වීදියේ අවස්ථාවල සඳහන් වෙනවා ඒ හැල් කෙතක් බලන උපාසිකාවක් - බොහොම ශුද්ධාවන්ත කෙනෙක් දක්කා, පොරි හදනවා ඒ තැනැත්තිය. මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ එතනට වැඩම කළා. ඒ තැනැත්තිය බොහොම ශුද්ධාවෙන් පොරි පූජා කරලා 'ස්වාමීන්වහන්සේ ලබාපු ධර්මය මට ලබන්න හේතු වාසනා වේවා' කියලා ප්‍රාර්ථනා කළා. ඒක දිග කථාවක්.

අන්තිමට කියවෙන්නෙ මොකක්ද, ඒ තැනැත්තිය නියර උඩින් යනකොට සර්පයෙක් ගහලා එතනම ඇද වැටුණා. නමුත් හිත කොහේද ගියෙ, තව්තිසා දිව්‍ය විමානයට. ඒ අර කියාපු ලාගධිතා නමින් හැඳින්වෙන ඇයට පොරි වැල් විමානයක් තිබුණා. ඒ තැනැත්තිය ඊළඟට කල්පනා කළා මේ පින් ලැබුනෙ කොහොමද කියලා. දක්කා ඔන්න මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට පුංචි දනයක් පූජා කිරීමෙන් කියලා. ඊට පස්සේ මොකක්ද කළේ, හොරෙන්ම රැ ඇවිල්ලා මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගෙ කුටිය ළඟ එලිවෙන ජාමේ අමදිනවා. සුද්ද කරලා තියෙනවා. දෙනුන් දවසක් මේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ හිතුවා මේ කවුරුහරි ගෝලයෙක් වෙන්න ඇති කියලා. එක දවසක් යතුරු කඩුල්ලෙන් දක්කා ආලෝකයක්. ඔන්න දෙවිදුවක් මේක කරන්නෙ. මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ වගේ ප්‍රතිපත්ති ගරුක උන්වහන්සේලා කතා හදන්නවත් ඉඩ තියන්නෙ නැතෙ, උපාසිකාවෝ ඇවිල්ලා මෙහෙ අමදිනවා කියලා. ඒ සැරේ එලෙව්වා. එලෙව්වට ඒත් අනේ අනේ මට පින් කරන්න ඕන කිව්වම ඒ සැරේ අසුර ගැහුවා. ඒ අසුර ගැහීමේ යම්කිසි බලයක් තියෙනවා. පලයත්, කියන්නා වගේ. අසුර ගැහුවාට පස්සෙ උඩට වෙලා අඩ අඩා එහෙම කිව්වයි කියලා ඒක දකලා බුදුරජාණන් වහන්සේ උදන වාක්‍යයක් පවා ප්‍රකාශ කළා කියනවා.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ඔය සිද්ධිය අගට තියෙන්නෙ බුදුරජාණන් වහන්සේට ඒක පෙනිලා ප්‍රීති වාක්‍යයක් ප්‍රකාශ කරනවා, ඒ තරම් ආදර්ශවත් කියලා.

ඊළඟට අපි ටිකෙන් ටික කියමු ඔක්කොම නැතත්. ඊළඟට කියවෙනවා මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගේ ජරා ජීර්ණ වෙලා වයස්ගත අවස්ථාව. බුදුරජාණන් වහන්සේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට කියනවා 'කස්සප, ඔබ දැන් ජරාජීර්ණයි. ඔබ දැන් වයස්ගතයි. ඔය හණ වැහැරි පාංසුකුල සිවුර බරයි. ඒක නිසා ගිහියන් දෙන සිවුරු පරිභෝග කරන්න පටන්ගන්න. ඒ වගේම ඔය දැඩි පිණ්ඩපාත වර්යාව අත ඇරලා ගිහියන්ගේ ආරාධනා භාරගන්න. කැළේම ඉන්නෙ නැතුව මා ළම ඇවිල්ලා වාසය කරන්න'. බුදුරජාණන් වහන්සේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට පොඩි ආරාධනාවක් කරනවා. උන්වහන්සේ මොකද කිව්වේ?

'භාග්‍යවතුන් වහන්ස මම බොහොම කාලයක් ආරණ්‍යකයි. ආරණ්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ වර්ණනාව අනිත් අයට කියනවා. ඒ වගේම බොහොම කාලයක් පාංසුකුලිකයි. පාංසුකුල ප්‍රතිපත්තියේ වර්ණනාව අනිත් අයට කියනවා. ඒ විදියටම කියනවා සිවුරු තුනක් - තේවිවර්ක. ඔය විදියටමයි සන්තුෂ්ඨි ගුණය, පවිචිත්ත - විවේක වාසය ආදී ඔය විදියට ගුණධර්ම එක එකක් කියලා මම ඒවා මෙතෙක් රකිනවා පමණක් නෙවෙයි ඒවායේ ගුණත් අනිත් අයට කියනවා.

ඔන්න එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ අහනවා 'කස්සප, කවර ආනිශංසයක් දැකගෙනද මේ විදියට කරන්නෙ?' මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ කියනවා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස ආනිශංස දෙකක් දකිමින් මං මේක කරන්නෙ. එකක් මගේ දිට්ඨධම්ම සුඛවිහරණය, මෙලොවම සෑප පිණිස' කියලා කිව්වා. මේ පින්වතුන්ට පුදුම හිතෙන්න පුළුවන් මොකක්ද මේ කැළේ ඉන්න එකේ සැපේ? මොකක්ද පිණ්ඩපාතේ යාමේ සැපේ? මොකද උන්වහන්සේගේ නියම සෑපය සමාධියෙන. සමාධියට හිතකර ප්‍රතිපත්ති නිසා. ඒක කිව්වෙ මෙහෙමයි. මට ඒක දිට්ඨධම්ම සුඛවිහරණය වශයෙන් මෙලොවම සුවිචරණය වශයෙනුත් මට ඒක රුචියි, මං දරන ප්‍රතිපත්ති. ඒ වගේම මගේ බලාපොරොත්තුව, මගේ අදහස - පශ්චිම ජනතාව කියලා කියන්නෙ අනාගත සංඝ පරම්පරාව. අනාගත සංඝ පරම්පරාවට ආදර්ශයක්. 'දිට්ඨානුගති' කියලා කියන ඒ දුටු දෙයින් ඔවුන් ආදර්ශයක් ගන්නවා. ඒ වගේම ඒක අහන්න ලැබුණහම අනාගතයේ බුද්ධානුබුද්ධක

ශ්‍රාවකයන්වහන්සේලා දීර්ඝ කාලයක් මේ වගේ ප්‍රතිපත්ති රැක්කා කියලා අන්න ඒ පශ්චිම ජනතාව, අනාගත පරම්පරාවට අනුකම්පාවක් වශයෙනුත් මම මෙන්න මේ ප්‍රතිපත්තිය රකිනවා කියලා. එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'සාදු සාදු කස්සප, ඔබ බමුණන හිතාය සුපටිපණේණා බමුණන සුධාය' - ඔබ මේ බොහෝ දෙනෙකුට දෙවියන් සහිත ලෝකයාට හිත වැඩ පිණිස මේ ප්‍රතිපත්තිය රකිනවා' කියලා සාදුකාර දීලා කිව්වා 'එහෙනම් කස්සප දිගටම ඔය හණවැහැරි සිවුරු අඳින්න. දිගටම පිණ්ඩපාතිකව සිටින්න. දිගටම කැළේම ඉන්න'. අන්න ප්‍රතිපත්තියට බුදුරජාණන් වහන්සේ තැන දුන්න හැටි.

ඉතින් අන්න ඒ විදියට මහාපුදුම වර්තයක් මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගේ වර්තය. ඊළඟට ටිකෙන් ටික අපි යමු මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගේ තවත් වටිනා සිද්ධියකට. ඇත්ත වශයෙන් කෙනෙක් හිතන්න පුළුවන් මේ කාලේ දේවතාවෝවත් කිට්ටු වෙයිද ඔය හණ වැහැරි සිවුරු ඇඳගෙන ඉන්න අය ළඟට? නමුත් ගුණ සුවදට කිට්ටුයි. එබඳු ලස්සන සිද්ධි කීපයක් තිබෙනවා. ලස්සන කියලා කියන්නේ ඒවා ආශ්චර්යවත් වගේම මහාකාශ්‍යප වර්තයේ වටිනාකම පෙන්නුම් කරන සිද්ධි. ඊළඟට අපි යන්නේ මහාපරිනිර්වාණ සූත්‍රයේ එන සිද්ධි වලට. මේ පින්වතුන් හුඟක් ඒවා අහලා තියෙනවා. අපේ පොතපතේත් අපි කියලා තියෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පා වදලාට පස්සෙ - හත් දවසකට පස්සෙ, ඒ නොයෙකුත් දෙවියන් සහිත මනුෂ්‍යයන්ගේ නා නා විධි පූජා මධ්‍යයේ ඔන්න අර මල්ල රජ දරුවන් මකුට බැසුන කියන ඒ චේතිය ස්ථානයේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී දේහයට විතකයක් හදලා ඒ විතකයේ ආරෝපණය කලා, ඒ විතකයට ඇතුල් කලා භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ ශරීරය. ආනන්ද හාමුදුරුවන්ට කියාපු ආකාරයට ඔක්කොම සකස් කරලා ඇතුල් කලා. මේ අවස්ථාව වෙනකොට මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ පාවා නුවර ඉඳලා කුසිනාරාවට වැඩමකරනවා පන්සියයක් පමණ භික්ෂූන්වහන්සේලාත් එක්ක.

එහෙම වැඩමකරන අතරේ ගසක් මුල වැඩහුන්නා ටික වෙලාවක්. ඒ වෙලාවේ කුසිනාරාවේ ඉඳලා පාවා නගරයට යන, මාර්ගයේ එනවා යම්කිසි ආජීවකයෙක් අර පරිනිර්වාණ ස්ථානයෙන් අහුලගත්තු, දේවතාවුන්වහන්සේලා වැස්සෙව්ව, මදරා මලක් අරගෙන - දුර්ලභ දෙයක්නෙ - මේ ආජීවකයා යනවා. ඇතදීම දෑකලා මහාකාශ්‍යප

මහරහතන්වහන්සේ අහනවා 'ඇවැත්නි, ඔබ අපේ ශාස්තෘන්වහන්සේ ගැන දන්නවාද යමක්?' ඔන්න එතකොට මේ ආජීවකයා කියනවා 'මං දන්නවා ඇවැත්නි. ඒ ශ්‍රමණ ගෞතමයන් පිරිනිවන් පාලා දැන් හරියටම අදට හත් දවසයි. එනනින් තමයි මං මේ මල අහුලගෙන ආවේ' මේක කිව්වහම අර මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගේ පිරිස් අතර තොරහත් සංඝයාවහන්සේලා ගැන කියැවෙනවා, උන්වහන්සේලා හිස අත්බැඳගෙන වැලපෙනවාලු. තැවෙනවාලු 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේ පිරිනිවන් පා වදලා ඉක්මන් වැඩියි. ලෝකයේ ඇස නැතිවුණා' කියලා ඒ විදියට ශෝකාලාප කියමින් වැලපෙනවා.

මේ අතරේ හිටියා සුභද්ද කියලා වුඩිඵපබ්බජ්‍යයෙක්. වුඩිඵ පබ්බජ්‍ය කියන්නේ වයස්ගත වෙලා මහණ වෙච්ච කෙනෙක්. එබඳු අය සමහරවිට හික්මවාගන්නත් අමාරුයි. කොහොමහරි මේ වුඩිඵපබ්බජ්‍ය සුභද්ද කියනවා, අර අයත් වැලපෙන අතරේ 'ඇවැත්නි, අඩන්න වැලපෙන්න එපා. දැන් අපි ඒ ශ්‍රමණ ගෞතමයාගෙන් මිදිලා. මෙව්වර කාලයක් අපට කරදර කළා මේක කැපයි මේක අකැපයි. දැන් අපිට ඕන හැටියට අපට වැඩ කරන්න හැකියි. අපි යමක් කැමතිද අපට කරන්න හැකියි' අන්න එහෙම කිව්වා සුභද්ද හිඤ්ඤව. ඒක මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගේ හිතට වැදුණා. නමුත් ඒ වෙලාවේ යමක් කිව්වේ නෑ. ඒ වෙනුවට අර සංඝයාවහන්සේලාට කිව්වා ඒ කට්ටිය සැනසීමට 'ඇවැත්නි මේ සංස්කාරයන්ගේ ස්වභාවය මෙහෙමයි. හැමදම තියෙන්නේ නෑ - බුදුරජාණන් වහන්සේ නිතර කියන ආකාරයට සබ්බ ච පියෙහි මනාපෙහි - ප්‍රිය මනාප හැම දෙයකින්ම වෙන්වෙන්න වෙනවා, සංස්කාර වල ස්වභාවය ඒකයි කියලා. ඒ විදියට සැනසුවා.

ඔන්න ඊළඟට අපි ආයෙත් යනවා අර මහාපරිනිර්වාණ ස්ථානයට - මකුට බන්ධන. ඔය වෙලාව වෙනකොට මල්ල රජ දරුවන් හතර දෙනෙක් - දැන් එතකොට විතකයට ආරෝපණය කරලා ඉවරයිනෙ මේ ශ්‍රී දේහය. මල්ල රජ දරුවන් හතර දෙනෙක් හොඳට සැදී පැහැදිගෙන ඒ වෙනුවෙන් වෙන්වෙලා මේ විතකයට ගිනි දල්වන්න උත්සාහ කරනවා. ගිනි දල්වෙන්න නෑ. එබඳු ප්‍රශ්න ආවහම මෙතෙක් ඒ අය ඔක්කොම අහන්නේ කාගෙන්ද - එබඳු ඒ සිද්ධි රාශියක් තියෙනවා එතන - අනුරුද්ධ ස්වාමීන්වහන්සේගෙන්. මොකද උන්වහන්සේ තමයි දිවැස් ඇති හිඤ්ඤන් අතර අග්‍ර. එතකොට අනුරුද්ධ භාමුදුරුවන්ගෙන් අහනවා 'ඇයි ස්වාමීනි අපි මෙව්වර උත්සාහ කරනවා ගිනි දල්වෙන්න

නැත්තේ?’ අනුරුද්ධ හාමුදුරුවෝ කියනවා ‘නුඹලාගේ අදහස වෙන එකක්. දෙවියන්ගේ අදහස වෙන එකක්’. ‘මොකක්ද ස්වාමීනි දෙවියන්ගේ බලාපොරොත්තුව?’ ‘දෙවියන්ගේ අදහස මේකයි. මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ පන්සියයක් සංඝයාවහන්සේලා එක්ක ඔන්ත දූන් පාවා ඉඳලා කුසිනාරාව දක්වා වැඩමකරනවා. උන්වහන්සේ ඇවිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පා වලට වදිනතුරු මේ විතකය දුල්වෙන්නේ නෑ. ඒක කිව්වහම ඊළඟට තියෙනේනෙ මෙහෙමයි. ඊට ටික වෙලාවකට පස්සෙ - ඒ වෙනකොට මේ කීට්ටුවට වැඩමකරලා වෙන්න ඇති - යම් අවස්ථාවක මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ එතැනට වැඩම කළානම් ඊළඟට ඔන්ත සිද්ධිය එතන ඉඳලා දූක්වෙන්නෙ මෙහෙමයි.

උන්වහන්සේ සිවුරු එකස් කරගෙන ඒ විතකය තුන් වරක් පැදකුණු කරලා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේහයේ පා විවෘත කරලා වන්දනා කළා. ඒ වගේම අනිත් පන්සිය නමක්වහන්සේලා පැදකුණු කරලා විතකයට නමස්කාර කළාට පස්සෙ තමයි ඒ විතකය ඉබේම දුල්වුණේ. එයින් අපට පේනවා මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගේ ගුණ මහිමය කොයින්තරමිද - උන්වහන්සේ වැඩමකරනනාක් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ විතකය දුල්වුණේ නෑ. ඔය විදියට තවත් අපි කියනවානම්, බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ අවස්ථාවල මේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට කියනවා ‘කස්සප, මෙන්න මේ පිරිසට ධර්මදේශනා කරන්න’. එතකොට මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ කියනවා ‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මට බෑ ඕගොල්ලොන්ට ධර්මය දේශනා කරන්න. ඕගොල්ලො මහානොහික්මුණු කට්ටිය’ කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේට අගෞරව වෙන විදියට නෙවෙයි. මේ කට්ටිය මේ මේ විදියයි, මේ අයට බණ කියලා වැඩක් නෑ - දූන් වචනයෙන් කියනවානම්. ඒ විදියට කිහිප අවස්ථාවල තියෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ අවස්ථාවල කියනවා ‘මේ සංඝයාවහන්සේලාට අවවාද කරනවානම් එක්කො මම, එක්කෝ මේ කාශ්‍යප’ ඒ තරම් පුදුම සැලකිල්ලක් ශාස්තෘන්වහන්සේ කාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට ලබා දුන්නා. ඒ මොකද කියන එක පොත පතේ කියවෙන්නේ, අර තරම් අර සිවුරත් මාරු කරගෙන මේ තරම් ගරු සැලකිලි දුක්වුවේ මොකද කියන එක ඇතැම් කෙනෙක් තෝරන්නේ අනාගතය බලා වදරලා කළායි කියලා. මේ ශාසනයට යන කළ ගැන හිතලා, ශාසනයට ඇති පිහිටක් - බුදුරජාණන් වහන්සේ පරිනිර්වාණයට

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

පත් වුණාට පස්සෙ ඇතිවන පිහිට ගැන හිතලයි කියලා. ඒකට අදාල සිද්ධියක් පොත පතේ සඳහන් වෙනවා.

මන්න ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පැවැට පස්සෙ ඒ ඔක්කොම කටයුතු අවසාන වුණාට පස්සෙ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ ඒ හිටිය සංඝයාවහන්සේලාට, කොටින්ම කියතොත් මහරහතන්වහන්සේලාට - හුගක්ම වැඩසිටියේ රහතන්වහන්සේලා - උන්වහන්සේලා අමතලා ප්‍රකාශ කරනවා අන්න අර කියාපු සිද්ධිය. මම පාවා ඉඳලා කුසිනාරාවට එන අතරේ මෙහෙම ගසක් යට වැඩ ඉන්නා අතර ආජීවකයෙක් මලක් අරගෙන ආවා. ඉතින් කලින් කියාපු සිද්ධිය ඔක්කොම ප්‍රකාශ කරලා ඒ වෙලාවේ අනිත් හැමෝම නොරහත් සංඝයාවහන්සේලා වැලපෙන අතරේ අර සුභද්ද වුඩ්ඩ් පබ්බතියා කිව්වා මෙන්න මෙහෙම දෙයක්. ඉතින් මේක හොඳ ලකුණක් නෙමෙයි කියන එකයි කිව්වේ. ඒක නිසා ඇවැත්නි මේ ධර්මය විනය අභාවයට යන්න කලින්, ඒ වෙනුවට අධර්මය අවිනය උද්දීප්ත වෙන්න කලින් අපි ධර්මයත් විනයත් සංගායනා කරමු. එතකොට එහෙම යෝජනා කළාට පස්සෙ ඒ උන්වහන්සේලා මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේටම ආරාධනා කළා 'එහෙනම් ස්වාමීනි, ඒකට අවශ්‍ය අය පත්කරන්න' කියලා. උන්වහන්සේ රහතන්වහන්සේ හාරසිය අනූ නව නමක් පත්කළා, එහෙම නැත්නම් නම් කළා.

එතකොට අනිත් සංඝයාවහන්සේලා ඉල්ලීමක් කළා 'ආනන්ද තෙරුන්වහන්සේ රහත් වුණේ නැතත් උන්වහන්සේ ඡන්ද, දෝස, භය, මෝහ කියලා ඒ සතර අගතියට යන විදියේ කෙනෙක් නෙවෙයි. ඒ වගේම උන්වහන්සේ සියලුම ධර්ම විනය ආදිය බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇසුරේ දරාගෙන ඉන්නවා. ඒක නිසා උන්වහන්සේත් අපි පත්කරමු' කියලා. මන්න ඉතින් ඒක අනුව ඒකට ඉඩ තියලා වෙන්න ඕන මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ තමන්ම පත් කරන්නේ නැතුව - තමන් පත් කළොත් ඊළඟට අනිත් කෙනෙක් හිතන්න පුළුවන්නේ මෙව්වර රහතන්වහන්සේලා ඉදිදී මොකද මේ නොරහත් කෙනෙක් පත් කළේ කියලා. ඒක අර පිරිසටම යෝජනා කරන්න ඇරලා පස්සෙ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ ආනන්ද භාමුදුරුවෝ පත්කළා. ඊට පස්සෙ සිද්ධිය අපි වෙනත් අවස්ථාවලත් ප්‍රකාශ කළා. ඒ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් ඊළඟට කෙරුණ ටික හරියටම මෙහෙම සඳහන් වෙනවා පොත පතේ. ඒ ශාසන ඉතිහාසය ගැන සඳහන් වෙන තැන්වල.

ඉතින් මේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ අජාසත් රජු ළඟට ගිහිල්ලා ප්‍රකාශ කළා මුල් මාසෙ තුළ 'කණ්ඩකුල පටිසංකර්ම' කියලා කියන ඒ කැඩිවිච බිඳිවිච විහාර ආදිය ප්‍රතිසංස්කරණය කරලා ඊළඟ මාසෙ ගිහිල්ලා එතන සඳහන් වන්නේ 'අපට සංගායනාවක් පවත්වන්න තැනක් සුදුනම් කරන්න. වේහාර පර්වතය ළඟ සප්තපර්ණි ගුහා ද්වාරයේ මණ්ඩපයක් කරන්න. මේ පන්සිය නමට සංගායනාවක් කරන්න' කියලා. ඉතින් ඉහළම මට්ටමෙන් අජාසත්ත රජු ඒවා සියල්ලම සුදුනම් කළා. ඊට පස්සෙ හරියටම සංගායනාව පවත්වන දවසට කලින් දවසේ ඒකත් ආශ්චර්යවත් කියලා හිතන්නත් පුලුවන්, මොකද කලින් බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා 'ආනන්ද මඬ පින් ඇති කෙනෙක්, රහත් වෙනවා' කියලා ඒකාන්ත වශයෙන් ප්‍රකාශ කරලත් තියෙනවා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ, තමන්ව තෝරගත්තට මොකද තමන්ට - අපි මේ කාලෙ වචනයෙන් කියනවානම් රහත් සහතිකය නෑනෙ. එතකොට උන්වහන්සේට මදිකමක් වගේ හිතුනා 'මම තොරහත්ව සංගායනාවට යාම නුසුදුසුයි' කියලා. එතන පොත පතේ දැක්වෙනවා උන්වහන්සේ මුලු දවසම දැඩිව කායගතාසනීය අධිෂ්ඨාන කරගෙන භාවනා කරලා ඊළඟට පා හෝදගෙන ඇඳ ළඟට ගිහිල්ලා, එතැන කියැවෙන හැටියට නැවෙනවත් එක්කම හාන්සි වෙන්න, කොට්ටෙටත් ඔලුව යන්න කලින්, ඒ කියන්නෙ හතර ඉරියව්වෙන්ම මිදිලා මහපුදුම විදියට - ඉරියව් හතරක් තියෙනවා දන්නවනෙ. හිදින, සිටින, ඇවිදින, නිදන කියලා. ඒ හතර ඉරියව්වෙන් විමුක්ත වුණ අවස්ථාවේ හිත, අර උද්දව්වයේ තිබුණානෙ දැඩි චීර්යය නිසා, ඒක සංසිදිලා ඉතාමත්ම පුදුම අන්දමින් හිත ආශ්‍රවයන්ගෙන් මිදුණා, රහත් වුණා කියලා දැක්වෙනවා.

එතකොට උන්වහන්සේත් රහත්ව ඒ පන්සිය නමම අර විදියට ඒ සංගායනාව පැවැත්වූ ඒ අවස්ථාවේදී මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ ප්‍රධාන තනතුර දැරුවා. කොටින්ම කියතොත් 'පුච්ඡව' කියන අවස්ථාව මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ ඉස්සෙල්ලාම විනය පිළිබඳව උපාලි ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් විමසලා, ප්‍රශ්න කරලා ඒ විනය සම්මත කරගත්තේ. ඊළඟට ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් ධර්මය අහලා ධර්මයේ එක එක කාරණා හා සූත්‍ර අහලා ඒ ඒ කාරණා මතුකරගත්තේ. ඒ අතින් බලනකොට මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ නිසිය - අද අපට හිතාගන්න පුලුවන් බුදුරජාණන් වහන්සේ අවිචර සැලකුම් කළේ අනාගතය බලා වදාරලා. උන්වහන්සේ

නිසයි ඒ ප්‍රථම සංගායනාව ඇතිවුණේ. ඒ තුළින් යම් ශාසනෝදයක් ඇති වුණානම් ඒක ගැන අපි හිතන්න තියෙන්නේ අර මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේටයි අපි විශේෂයෙන්ම ඒකෙ පින් දෙන්න ඕනෙ.

උන්වහන්සේගේ ඒ ප්‍රතිපත්ති ශක්තිය මුල්කරගෙන, ඒ ඔක්කොම අපි කියන්න යන්නෙ නෑ. ඒ අවස්ථාවේ ඇතිවුණ යම් යම් ප්‍රශ්නවලදී මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ දැඩිව ඉදිරිපත් වුණා. යම් යම් ප්‍රශ්න පැන නැගුනා - ඔක්කොම කියනවා නෙවෙයි, උන්වහන්සේ අනාගතය බලා වදාරලා තව තවත් පිරිහීම්වලට ලක්වෙන්න ඉඩ නොලැබෙන ආකාරයට 'අපි මේ ටික රැකගනිමු නැත්නම් ගිහි පින්වතුන් අපට කියාවි භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ ඒ විතකය නිවෙන්න කලින් මෙන්න ඕන ඕන හැටියට මේ කට්ටිය කරනවා කියලා'. ඒ විදියට යම් යම් අවස්ථාවල තීරණ අරගෙන ධර්මයත් විනයත් සංගායනා කළ බව සදහන් වෙනවා.

ඉතින් මේ අතින් අපි කල්පනා කරලා බලන්න ඕනෙ අර මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගේ ගුණ සම්පත්තිය ගැන. මොකද අපට සාමාන්‍යයෙන් හිතෙන්නෙ මේවා කරන්න බැරි දේවල්, එහෙම නැත්නම් මොකද මෙව්වර දුක් විදින්නේ? නමුත් මේ ශාසනයේ ධුතංග කියලා කියන්නෙ පින්වතුනි අර නිගණ්ඨයින් කරන්නා වගේ එහෙම වුන නෙවෙයි, ඒවා පැවිදි ජීවිතයට අදාලයි - දැන් අර කියාපු ප්‍රතිපත්ති හැම එකක්ම. මේ කාලෙතමි තියෙන්නෙ වෙන රැල්ලක්නෙ. මේ පින්වතුන් දන්නවනෙ. අර ගාථාවල කියාපු විදිය නෙවෙයි. මොන මොන ක්‍රමයකින් හරි පිරිස් බැඳගැනීමනෙ තියෙන්නෙ. ඉතින් ඒ වෙනුවට මෙතෙතදී ගාථා වලින් පෙන්නන්නෙ පිරිස් බැඳගත්ත කෙනාට මොකද වෙන්නෙ? 'විමනෝ', සිත විකෘත වෙනවා. මොකද ඒ ගිහි පිරිස් සතුටු කරන්න යන්න ඕන. 'නානා ජන සංගහො දුකෙධා' - ඒ ඒ කෙනාගේ රුචිකත්වය අනුව ගිහිල්ලා අන්තිමට භාමුදුරුවන්ගෙ තිබ්බිව ඒ ශීලාදී ගුණධර්ම ඉවරයි. සමාධියත් නෑ. මොකක්වත් නෑ. ඒ මදිවට අර ලාභ සත්කාර ලැබෙන්න පටන් ගත්තහම - ඒවාට බුදුභාමුදුරුවෝ නොයෙකුත් මහපුදුම උපමා දීලා තියෙනවා. වේරම්භ වාතයට අනුවුණ කුරුල්ලෙකුට වෙන දේ බුදුභාමුදුරුවෝ කියලා තියෙනවා. පිහාටු දෙක වෙත පැත්තකට යනවා. කකුල් දෙක වෙත පැත්තකට යනවා. ඔලුව වෙත පැත්තකට යනවා. ඔන්න ඔහොම දේවල් වෙනවා අර කියාපු දැඩිව කුලුපග වීම තුළින්. ඔන්න ඔය කාරණා මහාකස්සප

මහරහතන්වහන්සේගේ ජීවිතය තුළින් ප්‍රතිමූර්තියක් වගේ පෙනෙනවා. උන්වහන්සේ මේවා ආදර්ශයෙන් දක්වලා තියෙන නිසා වෙන්න ඕන බුදුරජාණන් වහන්සේ උන්වහන්සේට මේ තරම් පුදුම විදියේ ගෞරවයක් දක්වුයේ කියලා කියන්න පුළුවන් - සැලකිල්ලක් දක්වුවේ හැම තැනම. උන්වහන්සේ හුවා දැක්වුවා මෙන්න ආදර්ශය කියලා.

එක අතකින් බලනකොට උන්වහන්සේ ජනප්‍රිය නොවෙන්න පුළුවන්. නමුත් ඒකටත් අදල අපි වෙන දේශනාවල ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා හරි පුදුම කතන්දරයක්. අපි මේ පින්වතුන්ට කලිනුත් කියලා තියෙනවා. එක් අවස්ථාවක බුදුරජාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාත් එක්ක පිණ්ඩපාතේ වඩිනවා. හිතාගන්න පුළුවන් විශාල පිරිසක්. නමුත් ඒ පිරිසෙන් ඇත්වෙලා මෙන්න පිටිපස්සෙන් වඩිනවා මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ. මොකද තමන් අධිෂ්ඨාන කරලා තියෙන්නේ අර පිණ්ඩපාතික ක්‍රමයෙන. ඒ වගේම තනිව හැසිරීම. ඒක නිසා හුගක් ඇතින්. ඔය අතරෙ ළමයි වගයක් - මේ කාලෙ කැවුම් ගැන කියන්නා වගේ - යම්කිසි උයනකට ගිහිල්ලා විනෝද වෙන්න කැවුම් පෙට්ටි උස්සගෙන යන අතරේ, එතැන කියවෙන හැටියට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඇතුළු පිරිසට කැවුම් පූජා කළේ නෑ. මෙන්න මේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට බොහොම ගෞරවයෙන් වැදලා ඒවා පූජා කළා කියලා ඒ විදියේ කතන්දරයකුත් තියෙනවා. කෙනෙකුට පුදුම හිතෙන්න පුළුවන්. නමුත් අර පොඩි ඇයින්ට තියෙනවා යම්කිසි ගුණයට ආකර්ෂණයක් ලොකු ඇයින්ට නැති. ඒ අයට දූනෙන්න ඇති මේ උන්වහන්සේලාගේ වටිනාකම. ඇඳුම්වලින් මනිනවා නෙවෙයි. වෙන දේවල්වලින් මනිනවා නෙවෙයි.

ඒ විදියේ කතන්දර මහාආශ්චර්යවත්. ඉතින් ඒ වගේම අපි කල්පනා කරගන්න ඕනෙ ශාසනයේ තියෙන කරුණු හිතනකොට - ධූතාංශ ආදී ගුණ වල වටිනාකම තියෙන්නෙ මේ ධර්මයට ඒවා උපකාර වන නිසයි. විශේෂයෙන් අවශ්‍ය වෙනවා විචේකය. ඊළඟට 'ගිහි සංසට්ඨ' නොවී හැකිතාක් දුරට තමන්ගේ ශීලාදී ගුණධර්ම, සමාධිය දියුණු කරගැනීම සඳහායි ඔය ආරණ්‍යක ප්‍රතිපදා ආදිය තියෙන්න, නිකන් නමට නෙවෙයි. ඒවා අර මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ කීව්වේ 'දිට්ඨධම්ම සුඛවිහරණය' කියලා. මෙලෝ සුඛවිහරණය කියන එක දන්නම් හිතන්නෙ කොහොමද? මෙලොව සුඛවිහරණය කියලා හිතනකොට ඉබේටම හිතෙන්නෙ අර කියාපු නවීන උපකරණ ආදී

හොඳට සැප පහසු දේවල්නෙ. නමුත් අතීතයේ දිව්‍යධර්ම සුඛවිහාර කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේත්, ඒ ස්වාමීන්වහන්සේලාත් සඳහන් කළේ මොකක්ද, සමාධි වශයෙන් ලැබෙන ඒ පුදුම විදියේ සුවය, පස්කම් සැපත ඉක්මවූ සුවයක්. එතකොට ඒ සුවයට වඩාත්ම සප්පාය වෙන්නෙ, සුදුසු වෙන්නෙ අර විවේකය, විවේක පරිසරය, විවේක වාසය. 'අසංසගග' කියලා කියන පිරිස් වලින් අැත් වුණ විවේකය.

ගුණධර්ම රැකගන්න අවශ්‍යනම් ඒ වගේම ධර්මයේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ දේ තේරුම්ගන්න ඕනනම් ඇතුළතින්ම - ඇතුළතින්ම තේරුම්ගන්න ඕනනම්, අන්න ඒ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්න ඕන. ධර්මය දකින්න ඕන. 'ජානං පසසං' කියලා කියනවා, දැනීමයි දැකීමයි. හරියාකාරව දැනගන්න. ඒ වගේම ඔය ධර්මය ගැන කියනකොට බොහෝවිට ප්‍රකාශකරලා තියෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ 'සාතථං සබ්‍යඤ්ජනං' කියලා. අර්ථයයි අකුරයි දෙකම. දැන් බොහෝවිට අකුර විතරයි ගණන් ගන්නේ ධර්මයේ. අකුර විතරයි. ඒක ලස්සන මදිනම් ඒකට තව තාලක් එකතු කරනවා. දැන් මේ කියාපු ගාථාවල කිසි තාලයක් නැතෙ. මේවාට ඉතින් සංගීත කවලා නෑ. නමුත් අකුරක් වැදගත් එකක්. මොකද අකුර වරදින්න පුලුවන් අර සංගීතය තුළින්.

ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ 'දුනනිච්චිතතසස පද ව්‍යඤ්ජනසස අතෙථා පි දුනනයො හොති'. ඒ වචනය ඒ සූත්‍රදේශනාවක වචන වැරදියට තැබුවොත් එහි අර්ථයත් විකෘත වෙනවා. අපි හිතමු පිරිතක්. පිරිත් සප්තධර්මයනාවක් කියන එකකට සිංදු එහෙම, නැත්නම් තාල එකතු කළොත් වචනවල අර්ථය විකෘත වෙන ආකාරයට වචන විකෘත කරගෙන කියනවා. හරි ලස්සනයි අහන් ඉන්න, නමුත් ඕක තුළින් වෙන්නෙ මොකද, අර ඒ වචනවල පාලි නොදන්නා, ඒ භාෂාවෙන් නොදන්නා කෙනා වෙන අර්ථ ඕවාට ආරෝපණය කරනවා, වචන අමුතු විදියට එකතු කරලා. අන්න ඒක නිසා තමයි ඉස්සෙල්ලාම අපි ධර්මය ආරක්‍ෂා කරගන්න ඕන, ධර්මයෙන් ආරක්‍ෂා වෙන්න. නමුත් ධර්මය ආරක්‍ෂා කරගන්නෙ කොහොමද අර විදියට උපකරණ මාධ්‍යයෙන් පොත පත බහුල කරලා? ඒ විදියට නෙවෙයි. මේ ධර්මයේ අකුරක් රැකගන්න ඕන. අර්ථයත් රැකගන්න ඕන. අකුරක් රැකගන්න ඕන. එතකොට අර්ථය නොදන කොහොමද අකුර රැකගන්නෙ? අර්ථය නොදන අකුර රැකගන්න බැහැ. තමන් හිතන අර්ථය නොවෙයි සමහරවිට මේකෙ තියෙන්නෙ. අතීතයේ සංසයාවහන්සේලා හැකිතාක්

දුරට, කියාපු ඒ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගෙන අකුරක් රැකගන්නා. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදළ පොඩි ගාථාවක තියෙන අර්ථය කොයිතරම් ගැඹුරුද කියලා අපට සමහරවිට දැනගන්න පුළුවන් වෙනවා මහාකව්චාන වැනි ඒ අර්ථ විචරණ දීමේ දැක්ම සංස්ඛ්‍යාවහන්සේලා පුංචි ගාථාවක තියෙන අර්ථය පුදුම විදියට දක්වන විට, මහගැඹුරින්. ඒවා බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුමත කරනවා. කෙනෙකුට දැන් කාලේ හිතන්නවත් බෑ.

දැන් කරන්නෙ මොකක්ද? ගාථාවක් තේරුම්ගන්නනම් දෙපැත්තෙන් තියාගන්නවා ශබ්දකෝෂ. වචන වල අර්ථය බලනවා. අන්න මේක තමයි අර්ථය. ඒ අතින් බලනකොට වචනයක අර්ථය දැනගන්නට ඕනෙ. ඊළඟට ඒ දැනගන්නට මදි. ඒක තමන්ගෙ ජීවිතයට අර්ථවත් කරගන්නට ඕනෙ. ධර්මය අර්ථවත් කරගන්නනම් ධර්මය පිළිපදින්නට ඕනෙ, දකින්නට ඕන. අන්න ඒක නිසා තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ කාලයේ හැටියට ගණන් නොගැනෙන අර කියාපු උග්‍ර ප්‍රතිපත්ති පවා දක්වුවේ. වෙන එකකට නොවෙයි. සාමාන්‍යයෙන් පැවිදි ජීවිතයකට එන්නෙ කලින් ගිහිව හිටි අයයි. එතකොට අර ගිහි ලෝකේදී ලස්සන ලස්සන ඇඳුම් සොයනවා, ලස්සන ලස්සන ආභරණ සොයනවා. ඒ විදියේ දේවල්. එතකොට ඒ රුවකැසිය කඩන්න සමහරවිට දැඩි ප්‍රතිපත්ති ඕනෙ වෙනවා. අර පාංසුකුල සිවුර දුර්වර්ණ සිවුරු ඕවා ඇඳගෙන යන්නෙ වෙන එකකට නොවෙයි. තමන්ගෙ හිත හික්මවාගන්න.

අර කියාපු නානාවිධ විලාසිතා මෝස්තර ඇති ගිහි පරිසරයෙන් ආපු පුද්ගලයා - පුදුම විදියට සඳහන් වෙනවා ඒ උපමා එහෙම - අර පාංසුකුල සිවුරුවලට හුරු වන ආකාරය. කෙනෙකුට මේ කාලේ හිතන්නවත් බෑ. පිණ්ඩපාතේ යන අතරේ රෙදි කැල්ලක් දකිනවා අහක දපු. වම් පයෙන් පාගලා, දකුණු පයෙන් ඉරලා අරගෙන ඕකත් මල්ලෙ හරි දගෙන ඇවිල්ලා ඔන්න සිවුරට අල්ලගන්නවා. මොකද මේ? ඒක තුළින් පුරුදු කරගන්නවා ගිහි ලෝකයේ තිබුණු අර කියාපු විලාසිතා වලට තිබෙන ආකර්ෂණය තමන්ගෙ හිත්වලින් ඇත් කර තමන්ගේ හිත හික්මවාගැනීමට, ලෝකෙට පෙන්නන්න නෙවෙයි අන්න ඒකයි. එතකොට ඒ වගේම තමයි අතින් ඒවා. ආහාරයට තියෙන ගිජුකම නැතිකරගන්න ඒකට අදාල ධූතාංග තියෙනවා. ඊළඟට විරියය වැඩි කරගන්න ඒකට අදාල උග්‍ර ධූතංග තියෙනවා එහෙම පිටින්ම නිදගන්න

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

නැති තරම්. ඒවා ලෝකෙට කියන හැටියට නොවෙයි තමන්ට තේරෙනවානම් යම් යම් අඩුපාඩුකම් ඒකට ගැලපෙන හැටියට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වුම් කරලා තියෙනවා මෙන්න මේ මේ උග්‍ර ප්‍රතිපත්ති අධිෂ්ඨාන කරගෙන රැකීම. අර කියාපු තමන්ගේ නිවනට, ඒ කියාපු ධ්‍යාන සමාපත්ති ආදිය ලබාගැනීමට උපකාරී වෙනවා. එතකොට අන්න ඒවායේ වටිනාකම නිකන් කියලා හරියන්නේ නෑ.

මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ අර විදියට ජරා ජීර්ණ අවස්ථාවේ පවා මහාපුදුම විදියට ලෝකයට අර කිව්ව කාරණා දෙක - තමන්ගේ දිට්ඨධර්ම සුඛවිහරණය කිව්වේ තමන් මෙතෙක් අර සමාධියට ලැදිව රැක්ක සීලාදී ගුණධර්ම රකින්න උපකාර වන ප්‍රතිපත්ති නිසා. අනිත් පැත්තෙන් අනාගත ශාසනය ගැන හිතලා. ඇතැම් සූත්‍ර තියෙනවා අනාගතය ගැන කියවෙන සූත්‍ර. ඒ කාලේ තිබුණු ඇතැම් යම් යම් නිමිති නිසා, නිමිති දැකලා ඒ සූත්‍රවලම තියෙනවා අතීතයේනම් මෙන්න මෙහෙම මෙහෙම සංඝයාවහන්සේලාට ලොකු ගෞරවයක් තිබුණා කියලා. පසුකාලීනව මේවා අතහැරලා අර කියාපු විදියේ විලාසිතා ඔස්සේ යන සංඝයාවහන්සේලාට ලොකු ගෞරවයක් ඇතිවනවා. 'අනේ, කොච්චර මනුස්සයන්ට හිත අනුකම්පාවෙන් මේ අය හැසිරෙනවාද, මේ අපට කරගන්න ගෙදර තියෙන ඔක්කොම වැඩ ටික කරනවානේ මේ සංඝයාවහන්සේලා. ඒ ඔක්කොම ළමා ළපටිත්ගේ වැඩ ටික මේ සංඝයාවහන්සේලා කදිමට කරලා දෙනවානේ'. අන්න පොට වැරදියි.

අන්න ඒක තමයි කිව්වේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ, සිත විකෘත වෙනවා. සමාධිය නැති වෙනවා. ගිහියන් පිනවන්නේ ඒ විදියට නෙවෙයි. ගිහියන් සතුටු කරන්නේ ගිහියන්ට ආදර්ශයක් දීමෙන්. ගිහියන්ට ආදර්ශයක් දීමෙන්, අතීතයේ වැඩ සිටිය උන්වහන්සේලා ආදර්ශ කරගෙන චිත්ත ගෘහපති ආදී මහපුදුම ගිහි ශ්‍රාවකයින් හිටියා. ඒ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගත්ත. කොයිතරම්ද කියනොත් සංඝයාවහන්සේ එක්ක කරට කර යන තරමේ වගේ ධර්ම සාකච්ඡා කරන්න පුළුවන් අර්ථවත් සාකච්ඡා. නිකන් වාද විවාද නොවෙයි. ඒ තරමට ඒ ධර්මය ඇතුළත දැක්ක. ඒවා විවරණ කරන්න පුළුවන් චිත්ත ගෘහපති ආදීන් ගැන පුදුම විදියට සඳහන් වෙනවා. එතකොට ගිහි පැවිදි දෙපක්‍ෂයම අතීතයේ අන්න ධර්මය අර කියාපු විදියට 'සාඤ්ඤා සමාපත්තිය', වචනයන් රැකගත්තා, අර්ථයන් රැකගත්තා. ඒක තමන්ගේ ජීවිතයට එකතු කරලා ජීවිතයන් අර්ථවත් කරගත්තා. ඒ තමන්ගේ පරමාර්ථය වන 'සදර්ථය'

කියන, උතුම් අර්ථය වන උතුම් අමාමහ නිවනත් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්නා. අද දින අපි මේ පිළිවෙතක් ගැන කතා කරන නිසයි මෙව්වර මේ කථා කළේ. හැමෝම පිළිවෙත ගැනයි කියන්නේ, පිළිවෙතට පෙල ගැසෙන්න කියලා. මේ පෙලගැසීම කොයි විදියේ එකක්ද, අර විදියට පිරිස් බැඳගැනීමක්ද, බැනර් දැගෙන පිරිස් බැඳගැනීමක්ද, එහෙම නැත්නම් හරියට බණ අහලා ඒවා පිළිපැදලා කරන පිළිවෙත් තුළින් කෙරෙන ඒ විදියේ පෙලගැසීමක්ද කියලා මේ පින්වතුන් සලකාගන්න ඕන.

කෙසේ හෝ වේවා අද දින විශාල පිරිසක් සිල් සමාදන් වෙලා ඉන්නවා අපි දැක්කා. ඒ පිළිවෙතට ඒ අතින් යොමුවීම ගැන අපි සතුටු වෙනවා. ඒ පිළිවෙත් මාර්ගයේ තව ඉදිරියට යන්න මේ දේශනාවත් අනුබලයක් වේවා කියලා අපි ප්‍රාර්ථනා කරනවා. ඒ මෙතෙක් රැක්ක ශීලයෙන්, කළ භාවනාවෙන් මේ ඇසූ බණෙන් මේ ඇත්තනුත් වඩාත් ශක්තිමත් වෙලා ශාසන පහන නිවෙන්න කලින් ආයෙ මෙහි බුද්ධශාසන ගැන හිතන්නේ නැතුව මේ ශාසනයේම, මෙතෙක් ධර්මය තිබෙනවා තාම, ඒක පිළිපදින්න පුළුවන්, පුළුවන් කෙනාට. අන්න ඒක නිසා ඒ විදියට අධිෂ්ඨාන කරගෙන තව ඉදිරියටත් මේ කටයුතු කරමින් හැකිතාක් ඉක්මනින් මේ අතිහයානක ජාති ජරා ව්‍යාධි මරණාදී නානාවිධ දුක් වලින් යුක්ත මේ සංසාරයෙන් මිදීම සඳහා ඒ බණ භාවනා සාර්ථක කරගෙන සෝවාන් ආදී මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමහ නිවන සාක්‍ෂාත් කරගැනීමටත් මේ ධර්මදේශනාව හේතු වාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරනවා. ඒ වගේම විශ්වයේ යම්තාක් සත්ත්ව කෙනෙක් සිටිනවානම් මේ ධර්මදේශනාමය කුසලයේ ආනිශංසය අනුමෝදන් වීමට, අනුමෝදන් වීම තුළින් තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් මේ උතුම් අමාමහ නිවන සාක්‍ෂාත් කරගනීවා කියලා ප්‍රාර්ථනාවෙන් මේ ගාථාව කියන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහනි...’

කතු හිමියන්ගේ සිංහල කෘති

සැ.යු.: මෙම කෘති ලේඛනය සරලකයට මුල් තැන දුන් අංක අනුපිළිවෙලක් සහිතව සකස්වී ඇති බවත්, ලේඛනයේ අගහරයේ එන කෘති බොහෝ දුරට ගැඹුරු විය හැකි බවත්, පාඨකයින් දැනුවත් කිරීම් වශයෙන් සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි.

- සම්පාදක

1. තිසරණ මහිම
2. හිතක මහිම - 1
3. හිතක මහිම - 2
4. හිතක මහිම - 3
5. හිතක මහිම (1-3 වෙළුම්)
6. දිවි කතරේ සැඳෑ අඳුර
7. කය අනුව ගිය සිහිය
8. හිත තැනීම
9. පින් රුකෙක මහිම
10. අබිනික්මන
11. පිළිවෙතින් පිළිවෙතට
12. කයේ කතාව
13. මා-පිය උවැටන
14. ප්‍රතිපත්ති පූජාව
15. පැවැත්ම හා නැවැත්ම
16. කම් වක්‍රයෙන් ධම්ම වක්‍රයට
17. මෙත් සිතේ විමුක්තිය
18. ඇති හැටි දැක්ම
19. තපෝ ගුණ මහිම
20. සක්මනේ නිවන
21. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 1 වෙළුම
22. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 2 වෙළුම
23. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 3 වෙළුම
24. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 4 වෙළුම
25. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 5 වෙළුම
26. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 6 වෙළුම
27. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 7 වෙළුම
28. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 8 වෙළුම
29. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 9 වෙළුම
30. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 10 වෙළුම
31. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 11 වෙළුම
32. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 12 වෙළුම

33. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 13 වෙළුම
34. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 14 වෙළුම
35. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 15 වෙළුම
36. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 16 වෙළුම
37. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 17 වෙළුම
38. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 18 වෙළුම
39. සබ්බසව සූත්‍රයේ මැදුම් මග
40. විදසුන් උපදෙස්
41. භාවනා මාර්ගය
42. උත්තරීතර හුදෙකළාව
43. සසුන් පිළිවෙත
44. චලන විනය
45. දිය සුළිය
46. බුදු සමය පුද්ගලයා හා සමාජය
47. නිවනේ නිවීම - පළමු වෙළුම
48. නිවනේ නිවීම - දෙවන වෙළුම
49. නිවනේ නිවීම - තෙවන වෙළුම
50. නිවනේ නිවීම - සිවුවන වෙළුම
51. නිවනේ නිවීම - පස්වන වෙළුම
52. නිවනේ නිවීම - සයවන වෙළුම
53. නිවනේ නිවීම - සත්වන වෙළුම
54. නිවනේ නිවීම - අටවන වෙළුම
55. නිවනේ නිවීම - නවවන වෙළුම
56. නිවනේ නිවීම - දසවන වෙළුම
57. නිවනේ නිවීම - එකොළොස්වන වෙළුම
58. නිවනේ නිවීම - පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-11 වෙළුම්)
59. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය - 1 වෙළුම
60. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය - 2 වෙළුම
61. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය - 3 වෙළුම
62. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය - 4 වෙළුම
63. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය - පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-4 වෙළුම්)
64. ස්පර්ශයේ ආශ්වයිිය
65. මනසේ මායාව
66. පැරණි බෞද්ධ චින්තාවේ සංකල්පය සහ යථාර්ථය

නැවත මුද්‍රණය කරවීම පිළිබඳ විමසීම්:
කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන
දුරකථනය: 0777127454
knsb@seeingthroughthenet.net

By The Same Author

1. Concept and Reality in Early Buddhist Thought
 2. Saṃyutta Nikāya – An Anthology
 3. Ideal Solitude
 4. The Magic of the Mind
 5. Towards Calm and Insight
 6. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume I
 7. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume II
 8. Seeing Through
 9. Towards A Better World
 10. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume I
 11. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume II
 12. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume III
 13. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume IV
 14. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume V
 15. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VI
 16. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VII
 17. Nibbāna – The Mind Stilled, Library Edition
 18. Nibbāna and The Fire Simile
 19. A Majestic Tree of Merit
 20. The End of the World in Buddhist Perspective
 21. The Law of Dependent Arising, Volume I
 22. The Law of Dependent Arising, Volume II
 23. The Law of Dependent Arising, Volume III
 24. The Law of Dependent Arising, Volume IV
 25. The Law of Dependent Arising, Library Edition
 26. Walk to Nibbāna
 27. Deliverance of the Heart through Universal Love
 28. Questions and Answers on Dhamma
 29. The Miracle of Contact
 30. From The Wheel of Kamma To The Wheel of Dhamma
-

All enquiries should be addressed to:
Kaṭukurunde Ñāṇananda Sadaham Senasun Bhāraya
Kirillawala Watta, Dammulla, Karandana
Phone: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net